

Väljaandja:  
Akti liik:  
Teksti liik:  
Redaktsiooni jõustumise kp:  
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:  
Avaldamismärge:

Teede- ja Sideminister  
määrus  
terviktekst  
20.02.2003  
25.07.2003

## Mootorsõiduki ja selle haagise tehnoeisundile ja varustusele esitatavad nõuded

Vastu võetud 18.05.2001 nr 50  
[RTL 2001, 69, 941](#)  
jõustumine 15.06.2001

**Muudetud järgmiste määrustega (kuupäev, number, avaldamine Riigi Teatajas, jõustumise aeg):**

**10.12.2001 nr 108 ([RTL 2001, 135, 1953](#)) 24.12.2001**

**26.08.2002 nr 53 ([RTL 2002, 106, 1575](#)) 01.01.2003**

**10.10.2002 nr 63 ([RTL 2002, 118, 1724](#)) 21.10.2002**

**10.02.2003 nr 21 ([RTL 2003, 23, 335](#)) 20.02.2003**

Määrus kehtestatakse «Liiklusseaduse» (RT I 2001, 3, 6) paragrahvi 13 lõike 3 alusel, võttes arvesse «Mootorsõidukiaktsiisi seaduse» (RT I 1995, 17, 236; 1998, 111, 1831; 1999, 56, 588; 2000, 81, 515; 92, 599) paragrahvi 6 lõike 1 punkti 3.

### § 1. Reguleerimisala

(1) Määrus reguleerib teeliikluses osaleva mootorsõiduki ja selle haagise (edaspidi koos *sõiduk*), v.a ratastraktor, liikurmasin ja nende haagised, tehnoeisundile ja varustusele esitatavaid nõudeid. Määruses toodud nõuded on aluseks sõiduki, selle osade ja varustuse ekspertiisi, katsetuse, tüübikinnituse ja toodangu järelevalve teostamisel ning sõiduki tehnoeisundi ja varustuse kontrollimisel.

(2) Määrus on kohustuslik kõigile Eesti territooriumil teeliikluses osalevat sõidukit omavatele ja valdavatele füüsilistele ning juriidilistele isikutele, v.a kaitsejõudude sõidukid.

### § 2. Nõuded sõidukile

(1) Teeliikluses osaleva sõiduki tehnoeisundile ja varustusele esitatavad nõuded kehtestatakse järgmiselt:

1) pärast 1997. aasta 1. jaanuari liiklusregistrisse kantud või kantavale sõidukile kehtivad nõuded on toodud lisas 1;

2) enne 1997. aasta 1. jaanuari liiklusregistrisse kantud sõidukile kehtivad nõuded on toodud lisas 2;

3) käesoleva lõike punktides 1 ja 2 toodud nõuded ei laiene 25-aastasele ja vanemale sõidukile, v.a nõuded varustusele ja nõuded, mis on kehtestatud olenevalt sõiduki valmistamisaastast. 25-aastase ja vanema sõiduki ehitus ja tehnoeisund peab vastama valmistaja nendele nõuetele, mis kehtisid sõiduki valmistamise ajal;

4) Eestis kasutatavad, teises riigis registreeritud veoautod, bussid ja nende haagised peavad vastama lisas 1 toodud nõuetele, kui riikidevaheliste lepingutega ei ole ette nähtud teisiti ja sõiduautod, mootorrattad ning nende haagised peavad vastama selles riigis kehtivatele nõuetele, kus sõiduk on registreeritud.

(2) Lisades 1 ja 2 toodud nõuetes märgitud ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni Genfi 1958. a «Ratassõidukile ning sellele kasutatava ja/või sellele paigaldatava varustuse ja osade ühtlustatud tehnonõuete vastuvõtmise ning nende nõuete alusel väljastatud kinnituste vastastikuse tunnustamise kokkuleppe» eeskirjad (edaspidi *E-reegel*) ja Euroopa Nõukogu direktiivid (edaspidi *direktiiv*) kehtivad koos E-reegli paranduste seeriatega ja direktiivi parandustega, mis kehtisid sõiduki valmistamise ajal.

(3) Lisades 1 ja 2 toodud nõuetes käsitlemata juhtudel tuleb lähtuda ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni Viini 1968. a «Teeliikluse konventsioonist» või autoehituse üldpraktikast.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

### § 3. Lühendid ja mõisted

Määruses on kasutatud järgmisi mõisteid:

- 1) *ABS* on piduriseade, mis pidurdamisel takistab rataste blokeerumist (*Anti-Lock Braking System*);
- 2) *ADR* on «Ohtlike veoste rahvusvahelise autoveo 30. septembri 1957. a Euroopa kokkulepe» (*European Agreement concerning the international carriage of dangerous goods by road*);
- 3) *AETR* on «Rahvusvahelisel autoveol töötava sõiduki meeskonna tööalane 1. juuli 1970. a Euroopa kokkulepe» (*European Agreement concerning the work of crews of vehicles engaged in international road transport*);
- 4) *alarmsõiduk* on kiireloomulisi ameti- või tööülesandeid täitev sõiduk;
- 5) *ALB* on automaatne pidurdusjõu regulaator (*Automatic load-sensitive device for correcting braking-force*);
- 6) *ASE* on M, N ja O kategooria sõiduki telje/telgede rataste täiendav juhtimise abiseade lisaks põhijuhtimisseadmele, kui põhijuhtimisseade ei ole ainult elektriline, vedelik- või õhkjuhtimisseade, mis kindlustab põhijuhtimisseadmega rataste pööramise sõiduki liikumisega samas- või vastassuunas (*Auxiliary steering equipment*);
- 7) *ASR* on veojõu regulaator, mida võidakse kasutada koos ABS süsteemiga (*Anti-Slide Regulator*);
- 8) *ATP* on «KiiRESTI riknevate toiduainete rahvusvahelise veo ning selleks kasutatavate eriveokite alane kokkulepe» (*Agreement on the international carriage of perishable foodstuffs and on the special equipment to be used for such carriage*);
- 9) *autorong* on autost ja ühest või enamast haagisest koostatud sõidukite kombinatsioon (*Road train*);
- 10) *buss* on üle üheksa istekohaga (sh juhi koht) mootorsõiduk, mis on ette nähtud reisijate veoks. Mõiste hõlmab elektrikontaktliiniga ühendatud rööbasteta sõidukit, näiteks trolli (*Bus*);
- 11) *bussirong* on bussist ja haagisest koostatud sõidukite kombinatsioon (*Passenger road train*);
- 12) *CCD* on automaatse reguleerimisega haakesead. Seade, mis automaatselt reguleerib veduki ja selle haagise kerede vahet liikumisel kurvilisel teel, teekalletel või kerede erinevate kõrguste puhul (*Close-coupling device*);
- 13) *CEM* on Euroopa Transpordiministrite Konverents (*European Conference of Ministers of Transport*);
- 14) *CIE* on Rahvusvaheline Valgustuse Komisjon (*International Commission Illumination*);
- 15) *direktiiv* on Euroopa Nõukogu direktiiv;
- 16) *DOT* on USA Transpordiamet (*Department of Transportation*);
- 17) *EBS* on elektrooniliselt juhitud pidurisüsteem (*Electronically controlled braking system*);
- 18) *E-reegel* on ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni «Ratassõidukile ning sellele kasutatava ja/või sellele paigaldatava varustuse ja osade ühtlustatud tehnonõuete vastuvõtmise ning nende nõuete alusel väljastatud kinnituste vastastikuse tunnustamise kokkuleppe» eeskiri (*Regulation of the Agreement Concerning the Adoption of Uniform Technical Prescriptions for Wheeled Vehicles, Equipment and Parts which can be Fitted and/or be Used on Wheeled Vehicles and the Conditions for Reciprocal Recognition of Approvals Granted on the Basis of these Prescriptions*). E-reegli numbris järgneb murrujoonele selle reegli viimase paranduste seeria number, mida rakendatakse käesoleva eeskirja lisades toodud nõuete kehtestamisel. Varasemates paranduste seeriates toodud nõuded kehtivad vastavalt sõiduki valmistamise ja paranduste jõustumise ajale;
- 19) *e-sertifikaat* on direktiivi nõuetele vastavuse vormikohane tunnistus;
- 20) *E-sertifikaat* on E-reegli nõuetele vastavuse vormikohane tunnistus;
- 21) *eesmine ääretul* on tuli, mis märgistab sõiduki asukohta ja laiust eest (*Front position lamp*);
- 22) *elektrisõiduk* on sõiduk, mille liikumapanev jõud kantakse üle elektrimootoriga/mootoritega vähemalt ühele sõiduki veoteljele (*Electric vehicle*);

- 23) ETRTOon Euroopa Rehvide ja Velgede Tehniline Organisatsioon (*European Tyre and Rim Technical Organisation*);
- 24) *fluorestseeruv pind*on pind, mis pimedas kiirgab eelnevalt kogutud energiat;
- 25) FMVSSon USA föderaalne mootorsõiduki ohutusstandard (*Federal Motor-vehicle Safety Standard*);
- 26) *haagison* mootorsõidukiga haakes liikumiseks valmistatud või selleks kohandatud sõiduk (*Towed vehicle*);
- 27) *heitgaasi suitsususun* heitgaasi läbipaistvuse erinevus puhta õhu läbipaistvusest. Suitsusust hinnatakse kiirguse neeldumisteguriga «K», mille ühik on  $[m^{-1}]$ ;
- 28) *hooldussõidukon* sõiduk, mis täidab teehoiuülesandeid ja teel möödapääsmatuid tööülesandeid;
- 29) [Kehtetu]
- 30) *kahekorruseline busson* buss, kus vähemalt ühes kereosas on sõitjakohad kahel korrusel;
- 31) *kaksikautorongon* autorong, mis on koostatud poolhaagisautorongist ja täis- või kesktelghaagisest (*Double road train*);
- 32) *kassettkereon* kallurvedukauto veokasti tõmmatav kallurhaagise kere/veokast, mis kinnitatakse auto veokasti külge ja tühendatakse seejärel auto veokasti/kere kallutamiseks;
- 33) *kasutustõkison* seade, mis blokeerib vähemalt ühe sõiduki põhiagregaadi, vältimaks sõiduki kasutamist kõrvalise isiku poolt (*Protective device*);
- 34) *katalüüsijärelepõletion* seade, mis vähendab sisepõlemismootori heitgaasis sisalduvaid kahjulikke saasteaineid neid täiendavalt põletades;
- 35) *küljeääretulion* tuli, mis märgistab sõiduki asukohta küljelt (*Side-marker lamp*);
- 36) *liigõhutegur lambda ( $\lambda$ )* on kütuse põletamiseks tegelikult kulutatava ja teoreetiliselt vajaliku õhukoguse suhe;
- 37) *L kategooria sõidukon* L<sub>3</sub>, L<sub>4</sub>ja L<sub>5</sub>kategooriasse kuuluv sõiduk;
- 38) *mehhaniseeritud teenindusukson* uks, mis avaneb ja sulgub energiaallika arvel, kuid juht või sõitjad võivad juhtida ukse avanemist või sulgumist nii seest kui ka bussi seismise ajal väljast (*Power-operated service door*);
- 39) *numbritulion* tuli, mis valgustab sõiduki tagumist registreerimismärki. Numbrituli võib koosneda mitmest valgusallikast (*Rear registration plate illuminating device*);
- 40) *ohtlike veoste veo sõidukon* mootorsõiduk ja selle haagis, mis on ette nähtud ADR kokkuleppes nimetatud veoste veoks (*Vehicle used for the carriage of dangerous goods*);
- 41) *ohutuledon* üheaegselt vilkuval režiimil töötavad kõik sõiduki suunatud, mis tähendab, et sõiduk on ajutiselt ohtlik teistele liiklejatele (*Hazard warning signal*);
- 42) *Ohutu veoauto e S-auto* on veoauto, mis vastab müratasemelt, kahjulike ainete sisalduselt heitgaasides ja ohutuselt CEMT poolt kehtestatud nõuetele ja omab vastavaid tunnistusi (*Greener and safe lorry*);
- 43) [Kehtetu]
- 44) *parda diagnostikaseade(OBD)* on seade, mis registreerib mootori põlemisprotsessi tööparameetreid, salvestab need ja kõrvalekaldumiste korral võtab vastu otsuseid, korrigeerides võimaluse korral mootori tööd vajalikus suunas. Hoolduse või remondi ajal on eespool märgitud parameetreid võimalik seadme mälust skanneri abil kopeerida ja vajadusel välja trükkida, et nende abil hinnata mootori tehnoseisundit ja vajadusel välja selgitada rike;
- 45) *piduriseadeon* sõiduki osade kogum, mille abil juht aeglustab sõiduki liikumise kiirust kuni seismajäämiseni ja kindlustab sõiduki paigalpüsimise (*Braking device*);
- Piduriseadmega seotud mõisted:
- a) *aeglustion* seade, mis võimaldab vähendada sõidupiduri koormust ja rattapiduri temperatuuri pikemaajalisel pidurdamisel. Näiteks mootoripidur, hüdro- ja elektromagnetaeglustid jms (*Retarder*);
- b) *automaatpiduron* seade haagise automaatseks pidurdamiseks haakeseadme katkemisel haagise enda energiavarude arvel (*Automatic braking*);

- c) *elektronilise juhtimisega piduron* pidur, mille töö juhtimine toimub elektrijuhtmete kaudu edastatava signaaliga (*Brake by Wire*);
- d) käsipidur on mootorratta esiratta pidur;
- e) *piduri juhtimisega* seade, mille abil juht muudab pidurdusjõudu või peatab sõiduki (*Braking control*);
- f) *reguleeritav pidurdamine* on piisava täpsusega pidurdusjõu muutmine, kusjuures pidurdusjõu muutus on juhtimisega liikumisega samasuunaline (*Graduated braking*);
- g) *rikkepiduron* pidur, mis tagab sõidupiduri rikke korral sõiduki peatamise, kusjuures juht peab olema võimeline sõidukit peatama, kasutades selleks ainult üht kätt. Rikkepiduriga pidurdamine peab olema reguleeritav (*Secondary braking*);
- h) *seisupiduron* pidur, mis kindlustab sõiduki püsimise paigal ka teekaldel, kusjuures juhi kohalolek ei ole vajalik. Seisupidur peab toimima ratastele otseselt, mehhaaniliselt (*Parking braking*);
- i) *sõidupiduron* pidur, mis peab võimaldama juhil kontrollida sõiduki liikumist ja seda kindlalt ning kiiresti peatada iga kiiruse, koormuse, teekalde puhul nii, et juht ei pea vabastama oma käsi rooliratta küljest, v.a käsijuhtimisega invasõidukid (*Service braking*);
- 46) *pidurituli* tuli, mis hoiatab teisi liiklejaid, et eessõitva sõiduki juht on rakendanud sõidupidurit (*Stop Lamp*);
- 47) *poolhaagisautorong* on sadulhaakeseadme abil sadulvedukist ja poolhaagisest koostatud autorong (*Articulated road train*);
- 48) [Kehtetu]
- 49) R.E.3on ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni Sisetranspordi Komitee ühisotsus sõidukite ehituse kohta (*The Consolidated Resolution on the Construction of Vehicles*);
- 50) *registrimass* on juhi, sõitjate ja veosega täisvarustuses sõidukile registreerimisel määratud suurim mass, mis ei või ületada valmistaja lubatud suurimat massi;
- 51) *registriteljekoormus* on registreerimisel määratud suurim teljekoormus, mis ei tohi ületada valmistaja poolt lubatud suurimat teljekoormust (*Authorized axle weight*);
- 52) «*Roheline veoauto e U-auto*» on veoauto, mis vastab müra tasemelt ja kahjulike ainete sisalduselt heitgaasides CEMT poolt kehtestatud nõuetele ja omab vastavat tunnistust (*Green Lorry*);
- 53) *roolimehhanism* on seadmed ja osad, millega juht muudab sõiduki juhtrataste suunda: rooliratas, -võll, -reduktor, löögienegiaat kokkupõrkel vähendavad vahendid, rooliamortisaator, -võimendi, -võimendi energiaallikas jms (*Steering mechanism*);
- 54) *seisutuli* tuli, mis märgistab seisvat sõidukit. Seisutulede mõiste hõlmab ka ääretulesid, kui need asendavad seisutulesid (*Parking lamp*);
- 55) [Kehtetu]
- 56) *suunatuli* tuli, mille süttimine informeerib teisi liiklejaid sõidukijuhi kavatsusest sooritada pööret (*Direction-indicator lamp*);
- 57) [Kehtetu]
- 58) [Kehtetu]
- 59) *taastatud rehvon* rehvi, mille taastamiseks on vahetatud selle protektor (turvis) või protektor koos külgakattega (*Retreaded Pneumatic Tyres*);
- 60) *tagatuli* tuli, mis märgistab sõidukit tagant, ühildatud tulede korral võivad selles laternas olla ka teised tuled (*Rear position lamp*);
- 61) *tagumine ääretuli* tuli, mis märgistab sõiduki asukohta ja laiust tagant (*End-outline marker lamp*);
- 62) *tarbesõiduk* on mootorsõiduk (v.a sõiduauto) ja selle haagis, mis on projekteeritud ja ehitatud veoste ja/või sõitjate veoks (*Commercial Motor Vehicle*);
- 63) *TCS* on veojõu reguleerimissüsteem, mis valib parima võimaliku ratta ja teekatte vahelise haardumise ning tagab sellega sõiduki parema juhitavuse ja kiirenduse (*Traction Control System*);
- 64) *teenindusukse* on sõitjate bussi sisenemiseks ja sealt väljumiseks (*Service door*);
- 65) [Kehtetu]
- 66) *tegelik mass* on sõiduki mass antud hetkel koos juhi, sõitjate ja veosega;
- 67) *teljekoormus* on osa sõiduki massist, mis telje kaudu koormab teed (*Axel weight*);

68) *tervikveos*on veos, mida ei ole võimalik teel vedamiseks lahutada osadeks, et teostada vedu kehtivatele nõuetele vastavate sõidukitega või autorongidega, ilma et sellega kaasneksid ülemäärased kulutused või oht kahjustada veost (*Indivisible load*);

69) *TIR*on kaubavedu rahvusvahelise kaubaveo tollikokkuleppel põhineva TIR-päeviku (*TIR-Carnet*) alusel;

70) *TJV*(toodangu järelevalve) on tegevus, millega kontrollitakse, kas Eestis valmistatud või müüdadavad tüübikinnituse saanud sõidukid vastavad tüübikinnitusega määratud sõidukitüübile ning kas Eestis valmistatud või müüdadavad sõiduki osad, seadmed, süsteemid ja varustus vastavad nende tüübikinnitusega määratud andmetele (*Conformity of production*);

71) *TK*(tüübikinnitus) on menetlus, mille tulemusena pädev asutus vormistab uut tüüpi tootele e- või E-sertifikaadi (*Type-approval*) või riikliku tüübikinnituse (*National type-approval*);

72) *tonnon* mass, mis põhjustab jõu 9,8 kN;

73) *trollon* buss, mille veomootor saab elektritoite trolliliinilt (*Trolley-bus*);

74) *täismass*on juhi, sõitjate ja veosega täisvarustuses sõiduki suurim mass, mida lubab valmistaja (*Technical maximum mass*);

75) *TÜ*(tehnoülevaatus) on registreerimistunnistuse andmete võrdlemine sõidukiga ja sõiduki tehnoseisundi ning varustuse kontrollimine (*Roadworthiness test*);

76) *tühimass*on koormata sõiduki kere, haakeseadme (veduki korral) või kabiiniga runga või haakeseadmeta runga (kui valmistaja ei ole seda lõpuni ehitanud) mass, mis sisaldab: jahutusvedelikku, õlisid, kütust 90% kütusepaagi mahust, 100% kõigi teiste vedelike, v.a kasutatud (fekaal-) veed, tööriistade, varuratta ja juhi (75 kg) massi. Bussidel sisaldab tühimass sõidukorras sõidukil meeskonna liikmete massi (75 kg igaüks), kui neile on ette nähtud istekoht sõidukis (*Mass of the vehicle in running order*);

77) *tüübitunnustamine*on protseduur, millega otsustatakse esitatud dokumentide alusel, kas sõiduk, sõiduki osad või varustus vastavad Eestis kehtivatele nõuetele;

78) *UTQG*on USA rehvide kvaliteedi osakonna tähis (*Uniform Tyre Quality Branding*);

79) *vahetuskeredon* konteiner või kere veose vedamiseks, mida on võimalik autol vahetada selleks valmistatud seadme abil;

80) *varuakenon* väljapääs, mis võimaldab sõitjatel ohu korral lahkuda bussist (*Emergency window*);

81) *varuukson* uks, mis peab rahuldama teenindusuksele esitatavaid nõudeid, kuid on mõeldud kasutamiseks erandolukordades (*Emergency door*);

82) *vedukon* mootorsõiduk haagiste veoks (*Towing vehicle*);

83) *veoakudon* elektrisõiduki veomootorit/mootoreid toitvad ja selleks vajaliku energiat salvestavate akude kogum (patareid) (*Traction battery*);

84) *veoautorongon* veoautost ja ühest või enamast täis ja/või kesktelghaagisest koostatud sõidukite kombinatsioon (*Road train*);

85) *VIN*-kood (e tehasetähis) on 17 tähest ja numbrist koosnev tähistus, mille valmistaja on määranud konkreetse sõiduki tähistamiseks (*Vehicle identification number*). Tähistamise kord on määratud ISO 3779-1983(E)-ga. VIN- kood koosneb kolmest osast: *WMI*, *VDS*ja *VIS*.

*WMI*on VIN-koodi kolme esimese kohaga määratud valmistaja rahvusvahelise valmistajate nimistu järgi. Tähistus määratakse ISO 3780-ga kehtestatud korras ja registreeritakse Ameerika Autoinseneride Ühingus *SAE*;

*VDS*on sõidukikood, mis on määratud VIN-koodi 4. kuni 9. (kaasa arvatud) kohaga. See sisaldab sõidukit kirjeldavaid andmeid, mille määrab valmistaja (*Vehicle descriptor section*);

*VIS*on sõiduki valmimisnumber. VIN-koodi konkreetse sõiduki valmistamise järjenumbrit tähistav osa on kaheksa viimast kohta (*Vehicle indicator section*);

86) [Kehtetu]

87) [Kehtetu]

88) *veosilla (veosildade) õhkvedrustus*on vedrustussüsteem, mille puhul vähemalt 75% vedruefektist tekitatakse õhkvedrustusega (*Air suspension*);

89) «*EURO3 ohutu veoauto e EURO3-auto*»on veoauto, mis vastab müratasemelt, kahjulike ainete sisalduselt heitgaasides ja ohutuselt CEMT poolt kehtestatud nõuetele ja omab vastavaid tunnistusi (*EURO3 safe lorry*);

90) «*Ohutu veoauto või EURO3 ohutu veoauto haagis*»on haagis, mis vastab ohutuselt CEMT poolt kehtestatud nõuetele ja omab vastavaid tunnistusi.

91) *eesmise udutule latern*on latern, mille tuli valgustab teed sõiduki ees udus, lume- või vihmasajus (*Front fog lamp*);

92) *kaugtulelatern*on latern, mille tuli valgustab teed kaugele sõiduki ees (*Driving beam headlamp* või *Main-beam headlamp*);

93) *lähitulelatern*on latern, mille tuli valgustab teed sõiduki ees nii, et väldib vastusõitva sõiduki juhi ja teiste liiklejate pimestamist ja muid sellega seotud ebamugavusi (*Passing beam headlamp* või *Dipped-beam headlamp*);

94) *päevatulelatern*on latern, mille tuli märgistab päeval liikuvat sõidukit eest (*Daytime running lamp*);

95) *varutreppon* ülemiselt korruselt algav trepp, mis viib alumise korruse varuukse juurde (*half-staircase*).

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

§ 4.[Käesolevast tekstist välja jäetud]

	Teede- ja sideministri 18. mai 2001. a määruse nr 50 «Mootorsõiduki ja selle haagise tehnoseisundile ja varustusele esitatavad nõuded» lisa 1
--	---

## NÕUDED PÄRAST 1. JAANUARI 1997. A LIIKLUSREGISTRISSE KANTUD VÕI KANTAVALE SÕIDUKILE

Sõiduki tehnoseisund ja selle varustus peab vastama järgmistele nõuetele:

### Grupp 1 Identifitseerimine ja varustus

#### Kood 101. VIN-kood (e tehasetähis, kere või raami number) ja andmesildid

**Nõuded:** 1) peab olema sõiduki valmistaja või Eesti Riikliku Autoregistrikeskuse (edaspidi *ARK*) tehtud ning vastama registreerimistunnistusele ja olema puhas;

2) kõikidel sõidukitel peab olema sõiduki valmistaja või tema ametliku esindaja poolt sõidukile kinnitatud põhiandmesilt (vajadusel ka lisaandmesilt). Valmistaja andmesilt (andmesildid) peab olema hästi loetav ja nähtav ning kindlalt kinnitatud (nii, et ei ole võimalik andmesilti eemaldada seda rikkumata) sõiduki osale, mida ei vahetata remondi või mõne muu toimingu käigus. Andmesilt peab olema loetav kogu sõiduki tööea vältel. Alltoodud nõuete ja näidiste kohased andmesildid on nõutavad 1997. a või hiljem valmistatud sõidukil.

Valmistaja põhiandmesildile peab olema kantud direktiivi 76/114/EMÜ kohaselt:

- valmistaja nimetus;
- sõidukil, millel on direktiivi 70/156/EMÜ kohane kogu sõiduki tüübikinnitus – tüübikinnituse number (algab väikese «e» tähega, millele järgnevad tüübikinnituse andnud riiki tähistavad numbrid või tähed ja tüübikinnituse tunnistuse registreerimise number). Riiki tähistavad numbrid ja tähed peavad olema eraldatud «e» tähisest ja tüübikinnituse tunnistuse registreerimisnumbrist tärnikestega;
- VIN-kood;
- sõiduki täismass;
- autorongi täismass;
- teljekoormused (telgede järjekorras eestpoolt tahapoole);
- sadulvedukil – lubatud suurim koormus sadulale;
- diiselautol – heitgaasi neeldumisteguri «K» väärtus. Neeldumisteguri väärtus võib olla toodud ka lisaandmesildil või andmesildi kõrval.

Kui sõiduki tüismass ja teljekoormused ületavad lubatud registrimasse ja registriteljekoormusi, siis võib ARK nõuda nende täiendavat märkimist sildi vasakpoolsesse vabasse veergu;

3) VIN-kood peab olema, lisaks valmistaja põhiandmesildile, pressitud või numbriraudadega lõõdud sõiduki šassiile või raamile. VIN-kood peab olema koostatud suurtest ladina tähtedest ja araabia numbritest. VIN-koodis on keelatud kasutada tähti I, O ja Q ning mõttekriipse, tärnikesi või teisi erilisi märke. Otse šassiile, raamile või teisele analoogsele sõiduki osale kantavate tähtede ja numbrite minimaalne kõrgus peab olema 7 mm;

4) valmistaja andmesildil olevate numbrite ja tähtede kõrgus peab olema 4 mm.

M<sub>1</sub>kategooria sõiduki direktiivi 76/114/EMÜ kohase valmistaja põhiandmesildi näidis:

STELLA FABBRICA AUTOMOBILI
e*3*1485
3ISKIM3AC8B123954
1500 kg
2500 kg
1–730 kg
2–810 kg

N<sub>3</sub>kategooria sõiduki direktiivi 76/114/EMÜ kohase valmistaja põhiandmesildi näidis:

MAYER KRAFTFAHRZEUGWERK
e*1*501
3GTWU18009BS151312
22 000 kg
38 000 kg
1–7000 kg
2–8000 kg
3–8000 kg

5) M<sub>2</sub>ja M<sub>3</sub>kategooria sõidukitel peab sildile olema märgitud iste- ja seisukohtade arv:

Istekohti:	Seisukohti:
------------	-------------

6) mitme valmistaja korral peab põhiandmesildi kõrvale olema paigutatud direktiivi 70/156/EMÜ kohane lisaandmesilt, nagu see on toodud järgnevas näites:

HENSSLER BODYWORK COMPANY
e*1*501
Stadium 3
1856
1500 kg
2500 kg
1–700 kg
2–800 kg

Lisaandmesildil on andmed toodud järgmises järjestuses:

- valmistaja nimetus;
- tüübikinnituse number;
- kinnituse staadium (pooltoote valmistaja, I vahevalmistaja, II vahevalmistaja, . . . , lõppvalmistaja);
- sõiduki seerianumber (mitmes sõiduk valmistamise järjekorras);
- sõiduki täismass\*;
- autorongi täismass\*;
- teljekoormused (telgede järjekorras eespoolt tahapoole)\*;
- sadulvedukil – lubatud suurim koormus sadulale\*.

\* märgistatud andmed täidetakse, kui need andmed lõppvalmistamise etapil muutuvad;

7) L kategooria sõiduki valmistaja andmesildile peab olema kantud direktiivi 93/34/EMÜ kohaselt:

- valmistaja nimetus;
- direktiivi 92/61/EMÜ kohane tüübikinnituse nr;
- VIN-kood;
- sõiduki seisumüra: . . . dB(A) – . . . min<sup>-1</sup>(rev/min).

Sildile märgitakse tüübikinnituse katsetel mõõdetud seisumüra. Sildil peab kasutama suuri ladina tähti ja araabia numbreid. Tähtede I, O ja Q kasutamine on keelatud. VIN-koodi tähises kasutatavate tähtede ja numbrite kõrgus peab olema 4 mm ja ülejäänud tähtede ja numbrite kõrgused valmistaja andmesildil 3 mm.

Direktiivi 93/34/EMÜ kohase L kategooria sõiduki valmistaja andmesildi näidis:

STELLA FABBRICA MOTOCICLI e3 5364 3GSKLM3AC8B120000 80dB (A) – 3750 t/m
--

Andmesildil on andmed toodud järgmises järjestuses:

- valmistaja nimetus;
- tüübikinnituse number;
- VIN-kood;
- seisumüra: näidises on see 80 dB(A), kui mootor töötab pööretel 3750 min<sup>-1</sup>.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

### Kood 102. Registreerimismärk

**Nõuded:**1) liiklusregistrisse kantud sõiduki registreerimismärk peab vastama Eesti standardile. Teistes riikides registreeritud sõiduki registreerimismärk peab vastama ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni Viini 1968. a «Teeliikluse konventsiooni» või EÜ liikmesriikide sõidukitel EÜ Nõukogu määruse 2411/98/EÜ nõuetele;

2) registreerimismärk peab olema loetav hajutatud päevavalguse korral vähemalt 40 m kauguselt ja pimedal ajal, nõuetekohase registreerimismärgi valgustusega, vähemalt 25 m kauguselt;

3) registreerimismärk peab olema ilma katteta ning asuma valmistaja poolt ette nähtud kohas, vastavalt direktiividele 70/222/EMÜ või 93/94/EMÜ;



4) sõidukeil, mille registreerimismärgi kinnituskoht ei sobi standardkohasele registreerimismärgile, võib kasutada lisakinnitusvahendeid ja paigutada valgusteid nii, et oleks tagatud tagumise registreerimismärgi loetavus;

5) peab olema puhas, deformeerimata;

6) kinnitusdetailid ei tohi halvendada registreerimismärgi loetavust.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

### **Kood 103. Tahavaatepeegel (sisemine, välimine)**

**Nõuded:**1) tahavaatepeegel (edaspidi *peegel*) peab vastama autol E-reeglile nr 46 või direktiivile 71/127/EMÜ, L kategooria sõidukil E-reeglile nr 81 või direktiivile 80/780/EMÜ ja valmistaja juhendile;

2) kui tahavaade on varjatud, sõiduk veab haagist või seda juhib kurt juht, peab sõidukil olema mõlemal küljel välispeegel;

3) M<sub>1</sub> ja N<sub>1</sub> kategooria autodel peab olema vasak välispeegel ja üks sisepeegel;

4) M<sub>2</sub>, M<sub>3</sub>, N<sub>2</sub> ja N<sub>3</sub> kategooria autodel peab välispeegel olema mõlemal küljel ning M<sub>2</sub> ja M<sub>3</sub> kategooria bussidel lisaks vähemalt üks sisepeegel;

5) 1990. a või hiljem valmistatud M<sub>3</sub> kategooria bussidel ja N<sub>3</sub> kategooria veoautodel peab lisaks punkti 4 nõuetele olema paremal küljel peegel, millest on näha parema esiratta asend teel;

6) peeglil ei tohi olla pragusid, peegeldav kiht peab olema terve ja peegel kindlalt kinnitatud;

7) 1990. a või hiljem valmistatud L kategooria sõidukitel, mille valmistaja poolt lubatud kiirus ei ületa 100 km/h, peab olema vasakul pool üks juhtrauale kinnitatud peegel. Kui lubatud kiirus ületab 100 km/h, peab peegel olema mõlemal küljel;

8) peegel peab olema reguleeritav.

**Kontrollimine:**1) TÜ – vaatluse ja mõõdulindiga vastavalt direktiivile 96/96/EÜ (paranduste direktiivid: 1999/52/EÜ, 2001/9/EÜ ja 2001/11/EÜ);

2) TK ja TJV katsetustel – M ja N kategooria sõidukitel vastavalt E-reegli nr 46/01 või direktiivi 71/127/EMÜ (paranduste direktiivid: 79/795/EMÜ, 85/205/EMÜ, 86/562/EMÜ, 87/354/EMÜ ja 88/321/EMÜ) ja L kategooria sõidukeil vastavalt E-reegli nr 81/00 või direktiivi 80/780/EMÜ meetoodikale.

### **Kood 104. Helisignaali**

**Nõuded:**1) helisignaali peab toimima, heli ei tohi olla vahelduva tonaalsusega;

2) M ja N kategooria sõidukitel peab helisignaali vastama E-reegli nr 28 või direktiivi 70/388/EMÜ nõuetele ja L kategooria sõidukitel direktiivi 93/30/EMÜ nõuetele;

3) L kategooria sõidukil, mille mootori võimsus ei ületa 7 kW, peab helisignaali helitugevus olema suurem kui 95 dB(A), kuid ei tohi ületada 115 dB(A);

4) M ja N kategooria sõidukitel ning L kategooria sõidukitel mootori võimsusega üle 7 kW peab helisignaali helitugevus olema suurem kui 105 dB(A), kuid ei tohi ületada 118 dB(A). Mõõtmisel peab müramõõdik asuma 2 m kaugusel signaali membraanist, kusjuures mõõtmine toimub kohas, kus signaali tugevus on suurim;

5) alarmsõiduki eriline helisignaali peab olema vahelduva tonaalsusega ja selle tugevus peab olema vähemalt 104 dB(A). Mõõtmisel peab müramõõdik asuma 7 m kaugusel sõiduki ees.

**Kontrollimine:**1) TÜ – proovilüüsimise ja vajaduse korral müramõõdikuga vastavalt direktiivile 96/96/EÜ (paranduste direktiivid 1999/52/EÜ, 2001/9/EÜ ja 2001/11/EÜ);

2) TK ja TJV katsetustel – M ja N kategooria sõidukitel vastavalt E-reegli nr 28/01 või direktiivi 70/388/EMÜ (paranduste direktiiv 87/354/EMÜ) ja L kategooria sõidukitel direktiivi 93/30/EMÜ meetoodikale.

### **Kood 105. Sõidumeerik**

**Nõuded:**1) [Kehtetu - [RTL 2001, 135, 1953](#)– jõust. 24.12.2001]

2) lubatud on kasutada sõidumeerikut, mille andmeplaadile on kantud AETR või EÜ Nõukogu määruse 3821/85/EMÜ kohane tüübikinnituse tunnusmärk;

3) sõidumeerik peab olema kontrollitud ja paigaldatud vastavalt kehtestatud korrale.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – kontrollitakse sõidumeeriku töötamist ja tunnusmärgi, paigaldusplaadi ning plommide olemasolu vastavalt direktiivile 96/96/EÜ (paranduste direktiivid 1999/52/EÜ, 2001/9/EÜ ja 2001/11/EÜ);

2) TK ja TJV katsetusel vastavalt AETR kokkuleppes või EÜ Nõukogu määruse 3821/85/EMÜ (paranduste direktiivid 3314/90/EMÜ, 3572/90/EMÜ, 3688/92/EMÜ, 2479/95/EÜ, 1056/97/EÜ ja 2135/98/EÜ) metoodikale.

### Kood 106. Kiirusmõõdik

**Nõuded:** 1) enne 2003. a valmistatud mootorsõidukil, mille valmistaja lubatud kiirus ületab 50 km/h ja alates 2003. a või hiljem valmistatud M ja N kategooria sõidukil, mille valmistaja lubatud kiirus ületab 25 km/h ja kui nad ei oma sõidumeerikut, peab olema toimiv kiirusmõõdik (spidomeeter), mis vastab E-reegli nr 39 või direktiivi 75/443/EMÜ nõuetele. 2003. a või hiljem valmistatud L kategooria sõidukil peab olema toimiv kiirusmõõdik, mis vastab E-reegli nr 39 või direktiivi 2000/7/EÜ nõuetele;

2) mootorsõiduki valmistajakiirus peab olema kiirusmõõdiku skaala mõõtepiirkonnas ja skaalajaotused peavad olema võrdsed 1, 2, 5 või 10 km/h (inglise mõõtühikute süsteemi korral: 1, 2, 5 või 10 mil/h). Kui skaalale märgitud kiirus ei ületa 200 km/h, peavad kiiruse väärtused olema märgitud 20 km/h intervallidega; kui suurim skaalale märgitud kiirus on üle 200 km/h, märgitakse kiiruse väärtused 30 km/h intervallidega (inglise mõõtühikute süsteemi korral vastavalt 10 mil/h ja 20 mil/h). Väiksemate intervallide kasutamine on lubatud, kuid see peab olema kogu skaala ulatuses ühtne;

3) kiirusmõõdik ei tohi kunagi näidata vähem tegelikust kiirusest. Tegelikust kiirusest suurem kiirusenäit ei tohi ületada järgmist tingimust:

$$0 \leq V_1 - V_2 \leq \left( \frac{V_2}{10} \right) : 4 \text{ [km / h]},$$

kus:  $V_1$ – kiirusmõõdiku näit;  $V_2$ – tegelik kiirus.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – katsesõiduga või stendil;

2) TK ja TJV katsetusel vastavalt E-reegli nr 39/00 või direktiivide 75/443/EMÜ (paranduste direktiiv 97/39/EÜ) ja 2000/7/EÜ metoodikale.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

### Kood 107. Kiiruspiirik

**Nõuded:** 1) üle 10-tonnise täismassiga  $M_3$  kategooria sõidukil ja kõigil  $N_3$  kategooria sõidukitel peab olema E-reegli nr 89 või direktiivi 92/24/EMÜ nõuete kohane kiiruspiirik, kui:

- auto on valmistatud 1997. a või hiljem;
- liiklusregistrisse kantav auto on valmistatud 1988. a või hiljem.

Alates 1. jaanuarist 2002. a peab kõigil liiklusregistrisse kantud ülalnimetatud kategooriate autodel, mis on valmistatud 1988. a või hiljem, olema kiiruspiirik.

Kiiruspiirikut ei nõuta:

- linnaliine teenindavatel bussidel ning neil bussidel, mille valmistajakiirus on väiksem kui 100 km/h;
- $N_3$  kategooria sõidukil, mille valmistajakiirus on väiksem kui 85 km/h;
- kaitsejõudude, piirivalve, päästeteenistuse, politsei jt eritalituse sõidukitel;

2) kiiruspiirik peab olema kohandatud vastavalt kehtestatud korrale.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – vaatluse ja vajadusel kontrollisõiduga vastavalt direktiivile 96/96/EÜ (paranduste direktiivid 1999/52/EÜ, 2001/9/EÜ ja 2001/11/EÜ);

2) TK ja TJV katsetusel vastavalt E-reegli nr 89/00 või direktiivi 92/24/EM## metoodikale.

### Kood 108. Ratta tõkiskingad

**Nõuded:** 1) autol ja haagisel peab olema kaks kasutamiskõlblikku, ratta läbimõõdule vastavat tõkiskinga;

2) üle 3,5-tonnise täismassiga autodel ja üle 750 kg täismassiga haagistel peavad tõkiskingad vastama järgmistele nõuetele:

Tabel 1

Rehvi välisraadiuse nimimõõde (mm)	Tõkiskinga pikkus (mm)	Tõkiskinga laius (mm)	Tõkiskinga kõrgus (mm)	Tõkiskinga toetuspinna raadius (mm)	Tõkiskingale lubatav suurim koormus (kg)
380	260	120	150	360	1500
480	320	160	190	460	3500
600	400	200	230	560	6500
800	600	250	330	700	10 000

**Kontrollimine:**vaatluse ja mõõdulindiga.

### Kood 109. Käsiapteek

**Nõuded:** 1) nõuded käsiapteegile ja sõidukite loetelu, millel on käsiapteek kohustuslik, on kehtestatud sotsiaalministri määrusega;

2) peab asuma sõidukis kättesaadavas kohas.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

### Kood 110. Tulekustuti

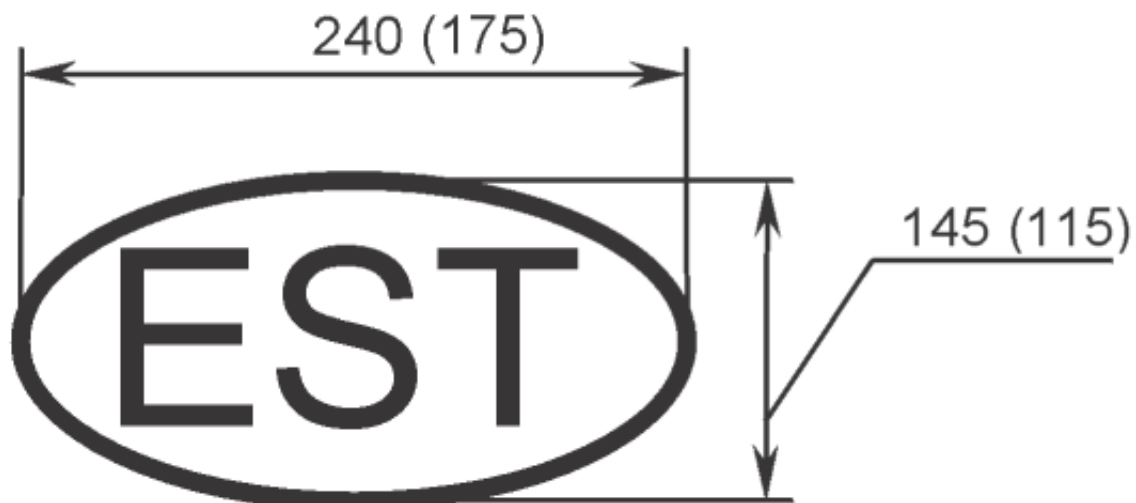
**Nõuded:** 1) nõuded M ja N kategooria sõiduki esmastele tulekustutusvahenditele on kehtestatud siseministri määrusega;

2) tulekustutid peavad olema töökorras ja asuma kättesaadavas kohas ning olema kättesaadavalt kinnitatud.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

### Kood 111. Riigi tunnusmärk

**Nõuded:** 1) riigi tunnusmärk (edaspidi *märk*) on ellips, mille telgede pikkused on vähemalt 240 mm ja 145 mm. L kategooria sõidukitel ja nende haagistel on lubatud kasutada märki mõõtmetega 175 mm ja 115 mm (joonis 1). Märki värv on valge, tähe kombinatsioon ja ääris on mustad;



Joonis 1. Riigi tunnusmärk.

- 2) märk peab olema hajutatud päevavalguse korral loetav vähemalt 40 m kauguselt;
- 3) märgile on keelatud kanda või juurde lisada muud sümboolikat ja kasutada seda muudel eesmärkidel;
- 4) märk kinnitatakse sõiduki tagaosale;
- 5) sõidukile ei tohi kinnitada ühe riigi tunnusmärki ja teise riigi registreerimismärki, v.a tähtajaliselt Eestis arvele võetud teise riigi sõidukid;
- 6) Euroopa Liidu liikmesriigis registreeritud sõidukil võib riigi tunnusmärk olla kantud sõiduki numbrimärgile vastavuses Euroopa Nõukogu määrusega 2411/98/EÜ.

**Kontrollimine:**vaatluse ja joonlauaga.

### **Kood 112. Turvavöö**

**Nõuded:**1) M ja N kategooria sõidukite istmetel, millel istuja on näoga või seljaga sõidusuunas, peavad olema E-reegli nr 16 või direktiivi 77/541/EMÜ nõuetele vastavad turvavööd. Samadele nõuetele peavad vastama kõik muud sõiduki turvaseadmed. Turvavööd ei nõuta:

- kokkupandavatel klappistmetel;
- istmetel, mida kasutatakse ainult sõiduki seisualal;
- seisukohtadega M<sub>2</sub> ja M<sub>3</sub> kategooria linnasõiduks kasutatavate busside istmetel;
- kui puuduvad turvavöö kinnituskohad;

2) turvavöö pannaldel jt jäikadel osadel ei tohi olla teravaid nurki või servi, mis võiksid vööd kulutada, vigastada või purustada. Kõik turvavöö osad peavad olema korrosiooni eest kaitstud. Turvavöö jäigad osad ei tohi olla haprad;

3) jäigad ja plastist osad peavad olema paigutatud nii, et sõiduki kasutamisel need ei jää uste või istmete nihetusseadmete vahele;

4) turvavöödel ei tohi olla nähtavaid vigastusi, lukustusseadmed peavad olema korras;

5) turvavöö kinnituskohad ja nende arv peab vastama E-reegli nr 14 või direktiivi 76/115/EMÜ nõuetele;

6) turvapadjaga istekohtadel peab olema hoiatus selle kohta, et sellele istmele ei tohi paigaldada seljaga sõidusuunas laste turvaistet või -hälli. Sellekohane selgitav tekst ja piktogramm peavad paiknema nähtaval kohal ja olema kindlalt kinnitatud. Hoiatust ei nõuta, kui sõidukis on seade, mis lülitab turvapadja rakendumise seadme välja, kui sellele istmele on paigaldatud laste turvaiste või -häll.

**Kontrollimine:**1) TÜ – vaatluse ja mõõdulindiga vastavalt direktiivile 96/96/EÜ (paranduste direktiivid 1999/52/EÜ, 2001/9/EÜ ja 2001/11/EÜ);

2) TK ja TJV katsetustel vastavalt E-reegli nr 16/04 või direktiivi 77/541/EMÜ (paranduste direktiivid 81/576/EMÜ, 82/319/EMÜ, 90/628/EMÜ, 96/36/EÜ ja 2000/3/EÜ) meetodikale ja nende kinnitus sõidukis E-reegli nr 14/05 või direktiivi 76/115/EMÜ (paranduste direktiivid 81/575/EMÜ, 82/318/EMÜ, 90/629/EMÜ ja 96/38/EÜ) meetodikale.

### **Kood 113. Lapse turvaseade**

**Nõue:**Laste turvaseadmed (hällid, istmed, ekraanid, rihmad, rakendid, istmetoed jms) peavad olema E-reegli nr 44 nõuetele vastavad ja olema E sertifitseeritud (märgistatud tähisega



).

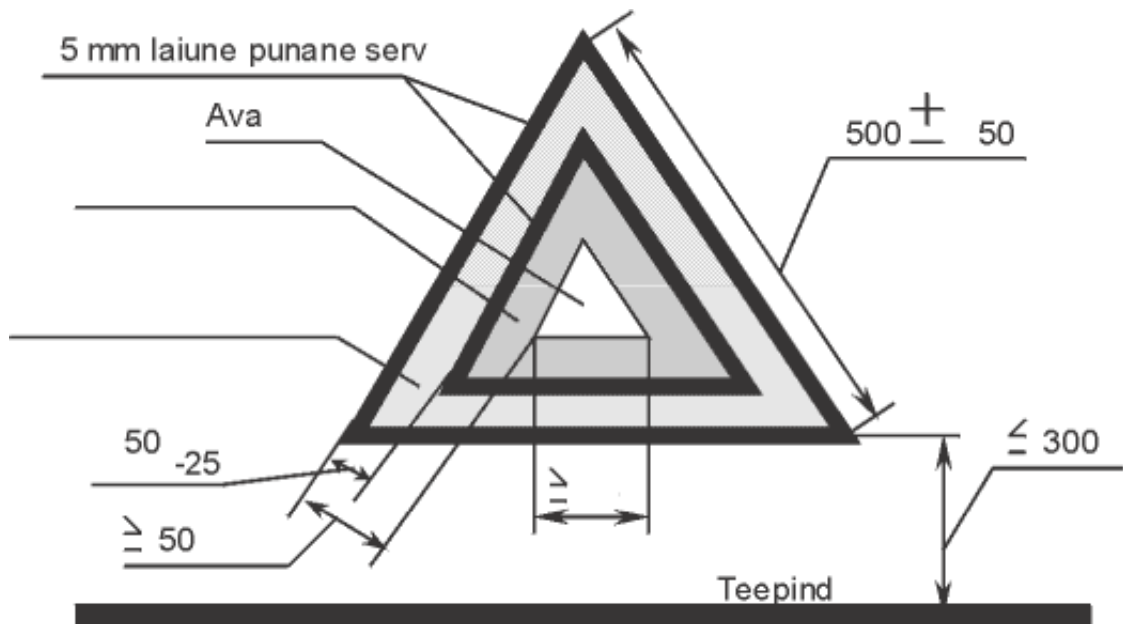
**Kontrollimine:**TK ja TJV katsetustel vastavalt E-reegli nr 44/03 meetodikale.

### **Kood 114. Ohukolmnurk**

**Nõuded:**1) rahvusvahelises liikluses osaleval sõidukil peab olema E-reegli nr 27 kohane ja E sertifitseeritud (märgistatud



) ohukolmnurk. Siseriiklikul kasutamisel on sertifikaadi olemasolu nõutav alates 1. jaanuarist 2002. a;



Joonis 2. Ohukolmnurk.

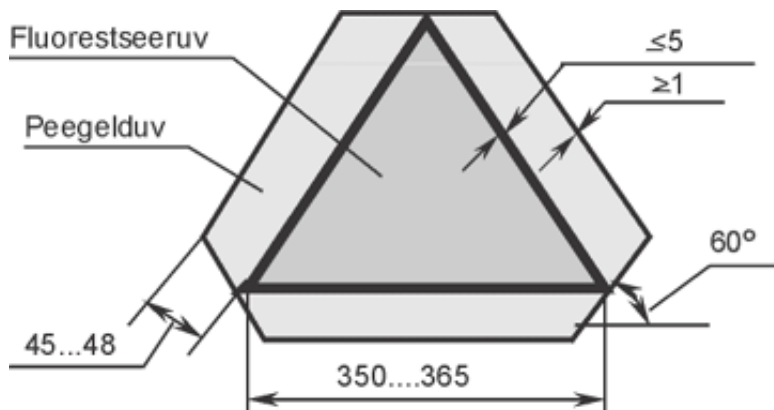
2) kuni 1. jaanuarini 2002. a võib siseriiklikult kasutada võrdkülgset kolmnurka küljepikkusega 450 kuni 500 mm, mis on valmistatud 40...50 mm laiustest punastest helkurliistudest üldpinnaga vähemalt 315 cm<sup>2</sup>.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – vaatluse ja joonlauaga;

2) TK ja TJV katsetustel vastavalt E-reegli nr 27/03 metoodikale. Värvused määratakse elektroonilise kolorimeetriga CIE koordinaatide süsteemis.

#### Kood 115. Aeglase sõiduki tunnusmärk

**Nõuded:** 1) sõiduk ja selle haagis, mille liikumiskiirus on piiratud kuni 40 km/h, peab olema tähistatud E-reegli nr 69 kohase tunnusmärgiga (joonis 3);



Joonis 3. Aeglaselt liikuva sõiduki tunnusmärk.

2) peab asuma sõiduki taga keskel või vasaku ääre lähedal.

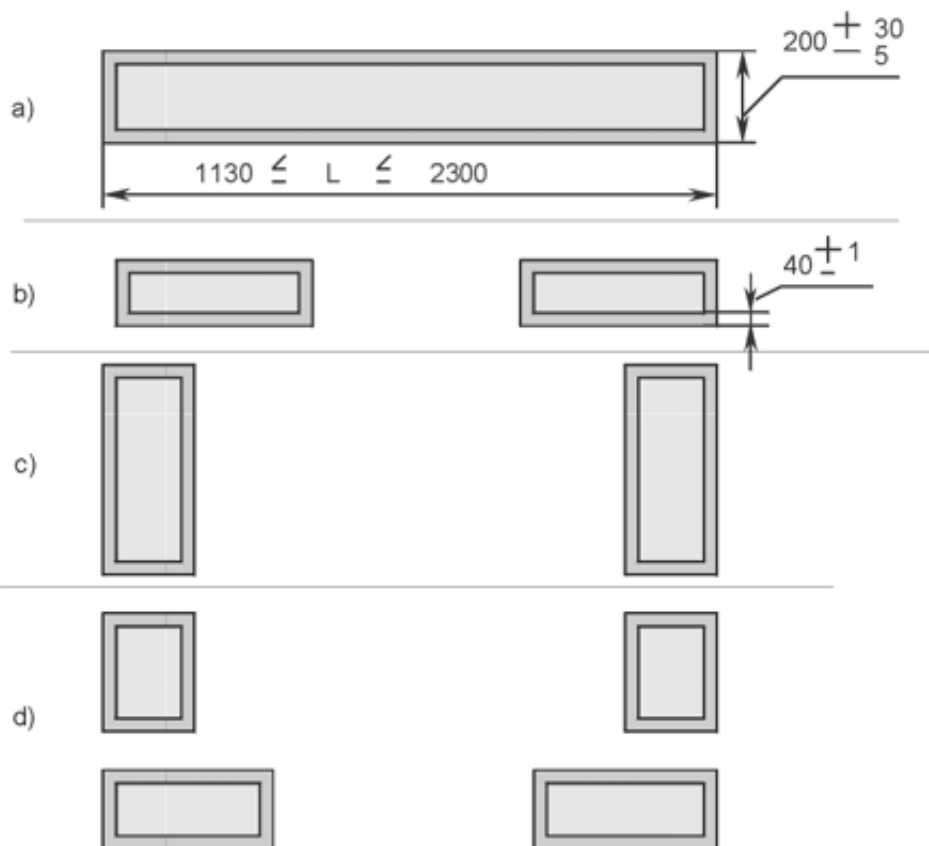
**Kontrollimine:** 1) TÜ – joonlaua ja vaatlusega;

2) TK ja TJV katsetustel vastavalt E-reegli nr 69/01 meetoodikale. Värvused määratakse elektroonilise kolorimeetriga CIE koordinaatide süsteemis.

#### Kood 116. Suure sõiduki tunnusmärk

**Nõuded:** 1) O<sub>1</sub>, O<sub>2</sub> ja O<sub>3</sub> kategooria haagise, mille pikkus koos haakeseadmega on üle 8 meetri ning O<sub>4</sub> kategooria haagise taha peavad olema kinnitatud E-reegli nr 70 kohased tunnusmärgid. Kui tunnusmärgil on kirjutatud sõna «Top», peab see märgi külg jääma ülespoole. Tunnusmärkide komplekt koosneb ühest, kahest või neljast nelinurksest märgist, mille pikkuste summa ei tohi olla väiksem kui 1130 mm ja suurem kui 2300 mm;

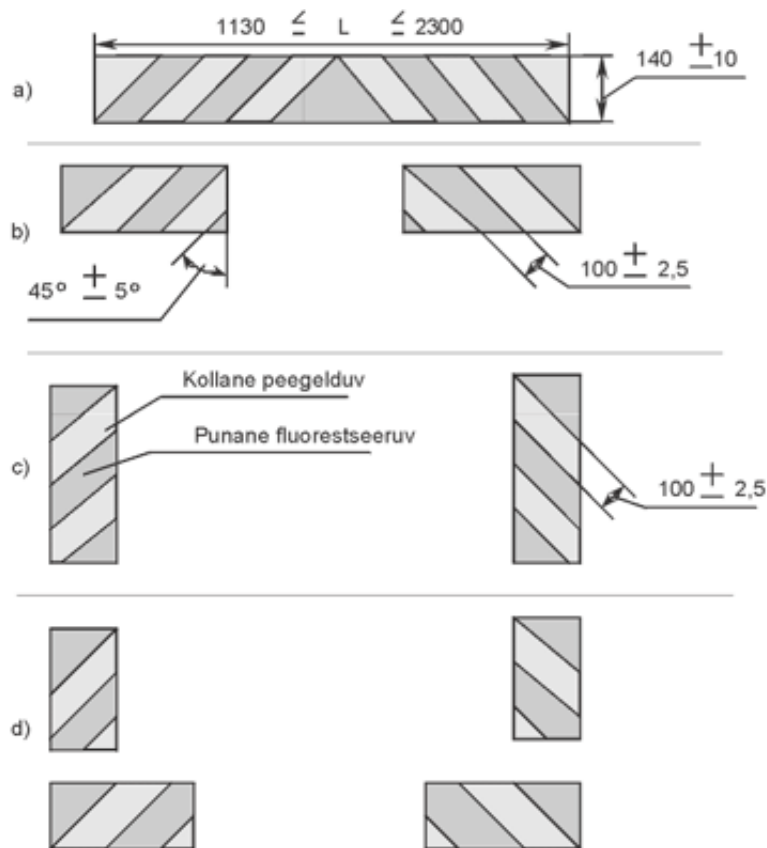
2) haagise (kesktelik-, täis- ja poolhaagise) tunnusmärgil peab olema kollane valgustpeegeldav ristkülik ja seda ümbritsev punane fluorestseeruv ääris (joonis 4):



Joonis 4. Haagise tunnusmärk.

a, b, c ja d on näited tunnusmärkide paigutamisest haagise tagaosale;

3) üle 7,5 t registrimassiga N<sub>2</sub> kategooria sõiduki ja N<sub>3</sub> kategooria sõiduki, v.a sadulveduki, taha peavad olema kinnitatud E-reegli nr 70 kohased tunnusmärgid, millel peavad olema vaheldumisi kollased peegelduvad ja punased fluorestseeruvad kaldtriibud vastavalt joonisele 5:



Joonis 5. N kategooria sõiduki tunnusmärk.

a, b, c ja d on näited tunnusmärkide paigutamisest veduki (v.a sadulveduk) ja veoauto tagaosale.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – mõõdulindi ja vaatlusega;

2) TK ja TJV katsetustel vastavalt E-reegli nr 70/01 metoodikale. Värvused määratakse elektroonilise kolorimeetriga CIE koordinaatide süsteemis.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

#### Kood 117. Motokiiver

**Nõuded:** 1) motokiivrid peavad olema E-reegli nr 22 nõuetele vastavad ja E sertifitseeritud (märgistatud



);

2) näokatte klaasi läbipaistvus peab olema vähemalt 80%, e valguse neeldumine ei tohi olla suurem kui 20%.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – vaatluse ja valguse neeldumismõõdikuga;

2) TK ja TJV katsetustel vastavalt E-reegli nr 22/05 metoodikale.

#### Kood 118. Kasutustõkis ja häireseade

**Nõuded:** 1) mootorsõidukil peab olema kasutustõkis. 1997. a või hiljem valmistatud mootorsõiduki kasutustõkis peab vastama E-reegli nr 18 või direktiivi 74/61/EMÜ nõuetele, mootorratta juhtrauaga sõidukitel E-reegli nr 62 või direktiivi 93/33/EMÜ nõuetele;

2) kasutustõkis peab olema kas mehhaaniline, elektriline või elektrooniline;

3) mehhaaniline seade peab blokeerima vähemalt ühe põhiagregaadi kasutamise;

4) elektriline või elektrooniline seade peab vältima vähemalt auto mootori käivitamise;

5) 1999. a või hiljem valmistatud häireseade peab vastama E-reegli nr 97 nõuetele.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – vaatlusega;

2) TK ja TJV katsetusel vastavalt E-reeglite nr 18/02, nr 97/01 ja nr 62/00 või direktiivide 74/61/EMÜ (paranduste direktiiv 95/56/EÜ) ja 93/33/EMÜ (paranduste direktiiv 1999/23/EÜ) metoodikale.

### **Kood 119. Kaherattalise mootorsõiduki sõitja käepide**

**Nõuded:** 1) kaherattalisel mootorsõidukil peab olema sõitja käepide/käepidemed või rihm.

1996. a või hiljem valmistatud kaherattalisel mootorsõidukil peab sõitja käepide vastama direktiivi 93/32/EMÜ nõuetele;

2) käepide või rihm peab olema kinnitatud nii, et seda oleks mugav kasutada;

3) kahe käepideme olemasolu korral peavad need paiknema sümmeetriliselt, teine teisel sadula küljel.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – vaatlusega;

2) TK ja TJV katsetusel vastavalt direktiivi 93/32/EMÜ (paranduste direktiiv 1999/24/EÜ) metoodikale.

### **Kood 120. Kaherattalise mootorsõiduki tugihark**

**Nõuded:** 1) kaherattalisel mootorsõidukil peab parkimiseks olema tugihark. 1996. a või hiljem valmistatud kaherattalisel mootorsõidukil peab tugihark vastama direktiivi 93/31/EMÜ nõuetele;

2) paarisratastega/rattaga sõidukilt ei nõuta tugiharki, kui sõiduk täidab parkimisel direktiivi 93/31/EMÜ nõudeid.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – vaatlusega;

2) TK ja TJV katsetustel vastavalt direktiivi 93/31/EMÜ (paranduste direktiiv 2000/72/EÜ) metoodikale.

## **Grupp 2 Valgustusseadmed**

### **Kood 201. Põhilaternad (kaug- ja lähituled, ühitatud tulede korral ka teised esituled)**

**Nõuded:** 1) sõidukile on lubatud paigaldada ainult koodides 202–220, 222–224 ja 1102 käsitletud valgustus- ja valgussignalisatsiooniseadmeid;

2) laternad peavad olema koostatud nende ehituses ettenähtud lampidest, optilistest elementidest ja hajutiklaasidest;

3) 1999. a või hiljem valmistatud sõiduki lähi- või päevatuled peavad süttima kohe pärast mootori käivitumist;

4) kaug-, lähi- ja udutuled võivad olla paigutatud peitlaternatesse. Peitlaternaid ei tohi olla võimalik juhi kohalt poolikult avada ja sulgeda. Pimestamise vältimiseks laternate avanemisel või sulgumisel peavad tuled sisse lülituma alles pärast peitlaternate täielikku avanemist ja välja lülituma enne nende sulgumise algust.

Lülitusmehhanismi rikke korral peab peituv lähituli jääma avatuks või olema kergesti avatav ilma tööriistadeta;

5) hajutiklaasid peavad olema pragudeta või muude vigastusteta. Peegeldi (reflektor) ei tohi olla tuhmunud v### korrodeerunud;

6) võib kasutada ainult selle sõiduki variandi ehituses ettenähtud laternaid. 1990. a või hiljem valmistatud M ja N kategooria sõiduki lähi- ja kaugtule laternate optilised elemendid peavad vastama E-reeglile nr 1, nr 5, nr 8, nr 20, nr 31, nr 98, nr 112, nr 113 või direktiivile 76/761/EMÜ. Laternates kasutatavad lambid peavad vastama E-reeglile nr 37 või nr 99. ARK võib põhjendatud juhtudel lubada kasutada teistele sõidukitele ette nähtud laternaid tingimusel, et nende optilised elemendid, lambid ja laternate paigutus vastavad nõuetele;

7) 1996. a või hiljem valmistatud L kategooria sõiduki laternate optilised elemendid peavad vastama E-reeglile nr 57 või nr 72;

8) ei tohi kasutada vasakpoolses liikluses kasutamiseks ettenähtud lähitule laternaid (vasakpoolses liikluses kasutatava laterna klaasile on kantud nool). Lähituled, kaugtuled, lisakaugtuled ja eesmised udutuled peavad lülituma koos eesmistele, külgmistele ja tagumistele ääretuledega ning numbrituledega, välja arvatud kaug- ja lähituled juhul, kui neid kasutatakse lühiajaliselt hoiatava valgussignaali edastamiseks;

9) kohustuslike laternate kaitseks ei tohi kasutada selleks mitte ettenähtud vahendeid.

**Kontrollimine:**

1) TÜ – vaatluse, mõõdulindi ja joonlauaga vastavalt direktiivile 96/96/EÜ (paranduste direktiivid 1999/52/EÜ, 2001/9/EÜ ja 2001/11/EÜ);

2) TK ja TJV katsetustel M ja N kategooria sõidukil vastavalt E-reeglite nr 1/01, nr 5/02, nr 8/04, nr 20/02, nr 31/02, nr 37/03, nr 98/00, nr 99/00, nr 112/00 või nr 113/00 või direktiivi 76/761/EMÜ (paranduste direktiivid 87/354/EMÜ, 89/517/EMÜ ja 1999/17/EÜ) metoodikale ja L kategooria sõidukitel vastavalt E-reeglite nr 57/01 või nr 72/00 metoodikale.

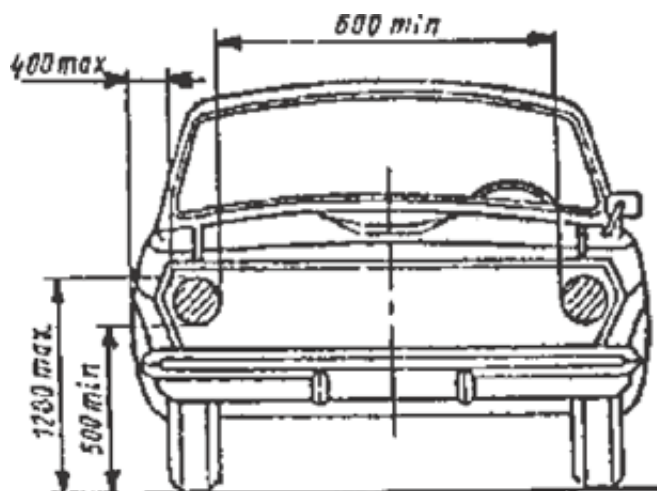


### Kood 202. Lähitule laternad

**Nõuded:** 1) M ja N kategooria sõidukil peab olema kaks lähitule laternat. Lähitule laternate asetamine haagisele on keelatud. L kategooria sõidukil peab olema üks või kaks lähitule laternat. 1990. a või hiljem valmistatud M ja N kategooria sõiduki lähitule laternate paigutus peab vastama E-reegli nr 48 või direktiivi 76/756/EMÜ nõuetele. 1996. a või hiljem valmistatud L kategooria sõiduki lähitule laternate paigutus peab vastama E-reegli nr 53 või direktiivi 93/92/EMÜ nõuetele;

2) lähituled peavad lülituma põlema ja kustuma korraga ning võivad jääda põlema koos kaugtuledega;

3) lähitule laterna valgusava ülaseriv ei tohi asuda kõrgemal kui 1200 mm ja välisserv kere välisgabariidist kaugemal kui 400 mm (vt joonis 6); mõõdet 600 mm võib vähendada kuni 400 mm-ni, kui sõiduki gabariitlaius ei ületa 1300 mm;



Joonis 6. Lähitule laterna paigutus.

4) lähitule laternad peavad olema reguleeritud valmistaja juhendi kohaselt ja nad ei tohi pimestada vastusõitvaid juhte;

5) sõiduki lähitulede värvus peab olema valge või valikkollane (vt lisandus E);

6)



või



tähisega lähitule laterna klaasidel peab olema lähitule tunnustäht «C» tähise



või



kohal;

7) lähitule laterna reguleerituse kontrollimisel peavad olema täidetud järgmised tingimused:

- rehvide siserõhk peab vastama valmistaja ettekirjutusele;
- õhkvedrustusega autodel peab kontrollimise ajal mootor töötama ja rõhk õhusüsteemis olema valmistaja ettekirjutuse kohane, kere asendi regulaatorid reguleeritud;

8) [Kehtetu]

### Kontrollimine:

1) TÜ – esilaternate kontrollseadmega vastavalt direktiivile 96/96/EÜ (paranduste direktiivid 1999/52/EÜ, 2001/9/EÜ ja 2001/11/EÜ);  
2) TK ja TJV katsetustel M ja N kategooria sõidukil vastavalt E-reegli nr 48/02 või direktiivi 76/756/EMÜ (paranduste direktiivid 80/233/EMÜ, 82/244/EMÜ, 83/276/EMÜ, 84/8/EMÜ, 89/278/EMÜ, 91/663/EMÜ ja 97/28/EÜ) meetodikale ja L kategooria sõidukitel vastavalt E-reegli nr 53/01 või direktiivi 93/92/EMÜ (paranduse direktiiv 2000/73/EÜ) meetodikale. Tulede värvus määratakse elektroonilise kolorimeetriga CIE koordinaatide süsteemis.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

### Kood 203. Kaugtule laternad

**Nõuded:** 1) M ja N kategooria sõidukil peab olema kaks või neli kaugtule laternat (sh lisakaugtule laternad). Kui M ja N kategooria sõidukil on neli kaugtulelaternat peitlaternates, siis tohib lisaks paigaldada kaks kaugtule laternat, mis on ette nähtud ainult lühiajalise valgussignaali edastamiseks. L kategooria sõidukil peab olema üks või kaks kaugtule laternat. Kaugtule laternate asetamine haagisele on keelatud;

2) kõigi kaugtulede ümberlülitumine lähituledeks peab toimuma üheaegselt ja need peavad lülituma põlema ja kustuma korraga. Lähituled võivad jääda põlema koos kaugtuledega;

3) summaarne kaugtulede valgustugevus, mida saab üheaegselt sisse lülitada, ei tohi M ja N kategooria sõidukil ületada 225 000 cd, L kategooria sõidukil – 120 000 cd;

4) kaugtulede värvus peab olema valge või valikkollane;

5) kaugtulede sisselülituse märgulamp on kohustuslik;

6) 1990. a või hiljem valmistatud M ja N kategooria sõiduki kaugtule laternate paigutus peab vastama E-reegli nr 48 või direktiivi 76/756/EMÜ nõuetele ning 1996. a või hiljem valmistatud L kategooria sõiduki kaugtule laternate paigutus peab vastama E-reegli nr 53 või direktiivi 93/92/EMÜ nõuetele;

7)



või



tähisega kaugtule laternate klaasidel peab olema kaugtule tunnustäht «R» tähise



või



kohal. Tähistest paremal peab paiknema valgustugevuse kontrollarv. Üheaegselt sisselülitatud kaugtulede kontrollarvude summa ei tohi ületada arvu 75, mis vastab valgustugevusele 225 000 cd.



Joonis 8. Põhilaterna klaasi tähistamine.

Kui kaugtulelaterna klaasidel tähistus puudub, mõõdetakse iga kaugtule valgustugevust eraldi ja tulemused summeeritakse;

8)



või



tähisega laterna puhul, milles on ühitatud kaug- ja lähituli, peab reguleerimine toimuma lähitule reguleerimise teel (vt kood 202);

9) enne 1988. a valmistatud sõidukitel on lubatud kasutada ameerika sümmeetriliste tuledega (ilma

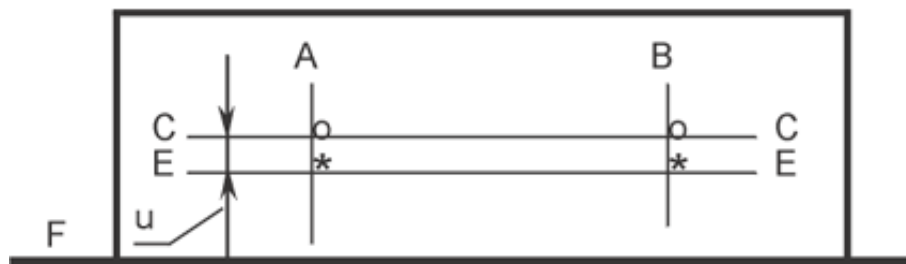


või

e

tähiseta) lähitule laternaid. Selliste ühitatud lähi- ja kaugtuledega laternate reguleerimine peab toimuma kaugtule reguleerimise teel. Kaugtule laternate valguslaikude keskpunktid sõiduki ette asetatud ekraanil peavad kokku langema «\*## tähistatud punktidega, kui sõiduk asub 5 m kaugusel ekraanist ja laterna valgusava alumise serva kõrgus teepinnast (h) on (vt joonis 9):

• h 0,8 m	u = 25 mm
• 0,8 = h = 1,0 m	u = 35 mm
• h > 1,0 m	u = 50 mm



Joonis 9. Ameerika asümmeetriliste kaugtulede ekraaniga kontrollimise skeem.

A – vasaku laterna optilist keskpunkti läbiv püsttelg;

B – parema laterna optilist keskpunkti läbiv püsttelg;

C – laternate optilisi keskpunkte läbiv rõhttelg;

E – ekraanile projekteeruvate kaugtulede valguslaikude keskpunkte läbiv rõhttelg;

F – teepind;

u – laternate optiliste keskpunktide ja valguslaikude keskpunktide rõhttelgede kõrguste vahe;

o – laternate optilised keskpunktid;

\* – ekraanile projekteeruvate kaugtulede valguslaikude keskpunktid.

#### Kontrollimine:

1) TÜ – esilaternate kontrollseadmega vastavalt direktiivile 96/96/EÜ (paranduste direktiivid 1999/52/EÜ, 2001/9/EÜ ja 2001/11/EÜ);

2) TK ja TJV katsetustel M ja N kategooria sõidukil vastavalt E-reegli nr 48/02 või direktiivi 76/756/EMÜ (paranduste direktiivid 80/233/EMÜ, 82/244/EMÜ, 83/276/EMÜ, 84/8/EMÜ, 89/278/EMÜ, 91/663/EMÜ ja 97/28/EÜ) meetodikale ja L kategooria sõidukitel vastavalt E-reegli nr 53/01 või direktiivi 93/92/EMÜ (paranduse direktiiv 2000/73/EÜ) meetodikale. Tulede värvus määratakse elektroonilise kolorimeetriaga CIE koordinaatide süsteemis.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

#### Kood 204. Seisutule laternad

**Nõue:** vähem kui 6 m pikkusel ja vähem kui 2 m laiusega M ja N kategooria sõidukile võib paigaldada seisutule laternaid. Teistele sõidukitele on seisutule laternate paigaldamine keelatud. Kui seisutule laternad on paigaldatud, siis peavad nad vastama E-reegli nr 77 või direktiivi 77/540/EMÜ nõuetele ja nende paigutus E-reegli nr 48 või direktiivi 76/756/EMÜ nõuetele. Paigaldada võib kaks ettepoole valget valgust andvat ja kaks tahapoole punast valgust andvat seisutule laternat. Seisutuled võivad olla ühitatud ääretuledega. Kui seisutuli on ääre- või suunatulega ühes laternas, on nende värvus merevaigukollane.

#### Kontrollimine:

1) TÜ – vaatlusega vastavalt direktiivile 96/96/EÜ (paranduste direktiivid 1999/52/EÜ, 2001/9/EÜ ja 2001/11/EÜ);

2) TK ja TJV katsetustel vastavalt E-reegli nr 77/00 või direktiivi 77/540/EMÜ (paranduste direktiivid 87/354/EMÜ ja 1999/16/EÜ) metoodikale ja paigutus vastavalt E-reegli nr 48/02 või direktiivi 76/756/EMÜ (paranduste direktiivid 80/233/EMÜ, 82/244/EMÜ, 83/276/EMÜ, 84/8/EMÜ, 89/278/EMÜ, 91/663/EMÜ ja 97/28/EÜ) metoodikale.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

### Kood 205. Eesmised udulaternad

**Nõuded:** 1) M ja N kategooria sõidukile on lubatud paigaldada vastavalt E-reeglile nr 48 või direktiivile 76/756/EMÜ kaks E-reegli nr 19 või direktiivi 76/762/EMÜ nõuetele vastavat eesmist udulaternat ja L kategooria sõidukile üks või kaks eesmist udulaternat. Eesmiste udulaternate paigutamine haagisele on keelatud;

2) lubatud on kasutada



või



tähisega eesmisi udulaternaid, mille hajutiklaasil on täht «B»;

3) eesmiste udutuledega koos peavad lülituma eesmised ja tagumised ääretuled ning numbrituli;

4) eesmise udutule valgusvihul peab olema ülal järsk, selgelt nähtav valguse ja varju piir;

5) eesmise udutule värvus peab olema valge või kollane;

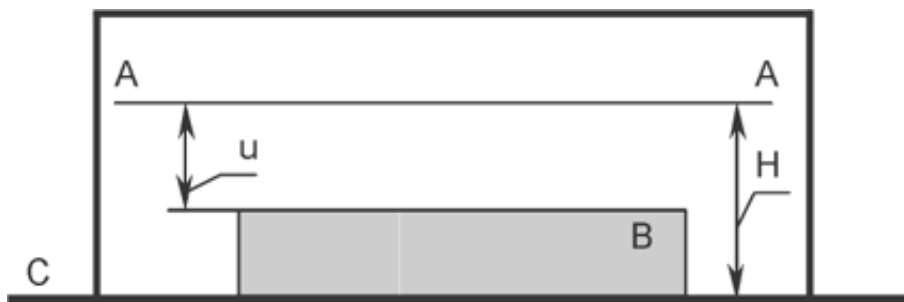
6) eesmise udulaterna valgusava alaserv ei tohi asetsema madalamal kui 250 mm ja ülaserk kõrgemal lähitule laterna valgusava ülaserkavast ning M<sub>1</sub> kategooria sõidukil kõrgemal kui 800 mm maapinnast. Laterna valgusava välisserv ei tohi olla kere välisgabriidist kaugemal kui 400 mm;

7) ekraanile langeva valgusriba ülemine piir peab olema 5 m kaugusele ekraanile kantud eesmiste udulaternate optilisi keskpunkte ühendavast teljest madalamal alltoodud tabelis 2 esitatud suuruse «u» võrra:

Tabel 2

Mõõtmed millimeetrites

H	u
kuni 350	0
351...500	50
501...650	100
651...750	150
751...850	250
851...1000	300



Joonis 11. Udulaternate ekraaniga kontrollimise skeem.

A – eesmiste udulaternate optilisi keskpunkte läbiv rõhttelg;

B – ekraanile projekteeruv valgusriba;

C – teepind;

u – valgusriba ülemise piiri ja laternate optilisi keskpunkte läbiva rõhttelje kõrguste vahe;

H – eesmise udulaterna optilise keskpunkti kõrgus teepinnast.

**Kontrollimine:**

- 1) TÜ – vaatluse, ekraani või esilaternate kontrollseadmega vastavalt direktiivile 96/96/EÜ (paranduste direktiivid 1999/52/EÜ, 2001/9/EÜ ja 2001/11/EÜ);
- 2) TK ja TJV katsetustel M ja N kategooria sõidukil vastavalt E-reegli nr 19/02 või direktiivi 76/762/EMÜ (paranduste direktiivid 87/354/EMÜ ja 1999/18/EÜ) meetodikale ja paigutus vastavalt E-reegli nr 48/02 või direktiivi 76/756/EMÜ (paranduste direktiivid 80/233/EMÜ, 82/244/EMÜ, 83/276/EMÜ, 84/8/EMÜ, 89/278/EMÜ, 91/663/EMÜ ja 97/28/EÜ) meetodikale ja L kategooria sõidukitel vastavalt E-reegli nr 53/01 või direktiivi 93/92/EMÜ (paranduse direktiiv 2000/73/EÜ) meetodikale.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

**Kood 206. Lisakaugtule laternad**

**Nõuded:** 1) lisakaugtule laterna valgusava välisserv ei tohi olla lähemal sõiduki välisgabariidile kui lähitule laterna valgusava välisserv ja laterna ülaserf kõrgemal kui 4 m teepinnast. Haagisele on lisakaugtule laternate paigutamine keelatud. Kui neljale peitlaternates asuvale kaugtulele on lisaks paigaldatud kaks lisakaugtule laternat, siis peab elektriskeem tagama, et neid saab sisse lülitada ainult lühiajaliselt hoiatava valgussignaali edastamiseks;

2) koodi 203 nõuded;

3) lisakaugtule latern ei tohi olla nii suunatud, et ta otseselt või kaudselt, tahavaatepeegli või mõne teise valgust peegeldava pinna kaudu, pimestaks juhti.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – vaatluse, mõõdulindi ja luksmeetriga vastavalt direktiivile 96/96/EÜ (paranduste direktiivid 1999/52/EÜ, 2001/9/EÜ ja 2001/11/EÜ);

2) TK ja TJV katsetustel – vt kood 203.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

**Kood 207. Päevatule laternad**

**Nõuded:** 1) M ja N kategooria sõidukile võib E-reegli nr 48 või direktiivi 76/756/EMÜ kohaselt paigaldada kaks E-reegli nr 87 kohast päevatule laternat. Päevatule laterna valgusava ülaserf ei tohi asetseda kõrgemal kui 1500 mm ja alaserf madalamal kui 250 mm maapinnast. Laterna valgusava välisserv ei tohi olla kere välisgabariidist kaugemal kui 400 mm ja laternate valgusavade siseservade vahe ei tohi olla väiksem kui 600 mm (400 mm sõidukite korral, mille laius ei ületa 1300 mm). Haagisele on päevasõidutulede asetamine keelatud;

2) päevatule laternad võivad olla ühitatud teiste tulede laternatega;

3) ühe päevatule valgustugevus peab olema  $\geq 400$  cd ja  $\leq 800$  cd. Valgustpeegeldav pind (reflektor) peab olema vähemalt  $40 \text{ cm}^2$ ;

4) peavad lülituma koos ääretuledega;

5) lubatud on kasutada



või



tähisega päevatule laterna, mille hajutiklaasil peab olema päevatule tähis «RL». Päevatule värvus peab olema valge või valikkollane;

6) peab olema välistatud kasutamine koos lähi-, kaug- ja udutuledega.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – vaatluse ja luksmeetriga vastavalt direktiivile 96/96/EÜ (paranduste direktiivid 1999/52/EÜ, 2001/9/EÜ ja 2001/11/EÜ) (valgustugevuse suurus arvutatakse luksmeetri näidu järgi);

2) TK ja TJV katsetustel vastavalt E-reegli nr 87/00 meetodikale ja paigutus vastavalt E-reegli nr 48/02 või direktiivi 76/756/EMÜ (paranduste direktiivid 80/233/EMÜ, 82/244/EMÜ, 83/276/EMÜ, 84/8/EMÜ, 89/278/EMÜ, 91/663/EMÜ ja 97/28/EÜ) meetodikale.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

### Kood 208. Töötule laternad

**Nõuded:** 1) töötule laternate paigutus peab võimaldama piisavalt valgustada töökohta, kuid ei tohi pimestamisega tekitada liiklusohhtlikku olukorda;

2) töötule laternad võivad olla teisaldatavad;

3) töötule laterna klaas, v.a alarmsõidukil kasutatavad, peab olema valgust hajutava muustriga. Temal ei tohi olla auto valgustusseadmetena kasutatavate laternate tähistust. Töötule värvus peab olema valge või valikkollane;

4) töötule lülitamine peab toimuma eraldi lülitiga ja sõiduki armatuurlaual peab olema nende märgulamp.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – vaatlusega;

2) TK ja TJV katsetused ei ole kohustuslikud.

### Kood 209. Alarmsõiduki vilkurid

**Nõue:** alarmsõiduki vilkur ja tema paigaldus alarmsõidukile peab vastama Vabariigi Valitsuse kehtestatud nõuetele. Alarmsõiduki vilkurit või nende kombinatsiooni ei tohi kasutada teistel sõidukitel;

**Kontrollimine:** TÜ – mõõdulindi, stopperi ja vaatlusega.

### Kood 210. Kollased vilkurid

**Nõuded:** 1) kollane vilkur ja tema paigaldus hooldussõidukile peab vastama Vabariigi Valitsuse kehtestatud nõuetele;

2) kollast vilkurit võib paigaldada suuremõõtmelisele või raskekaalulisele veosele ja sellistel vedudel kasutatavale sõidukile ning saateautole, kui sellisteks vedudeks v##l jaantud eriluba seda nõuab. Kollane vilkur võib olla sisse lülitatud ainult suuremõõtmelise või raskekaalulise veose veo ajal. Kollast vilkurit on lubatud paigaldada ka ülegabariidilisele liikurmasinale.

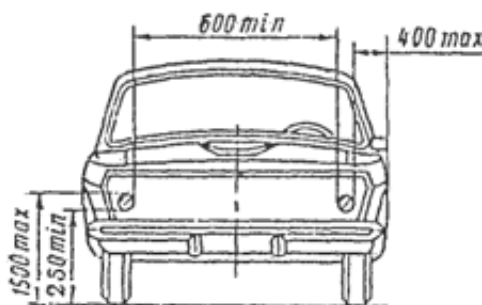
**Kontrollimine:** TÜ – vaatluse, mõõdulindi ja stopperiga;

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

### Kood 211. Eesmise ääretule laternad

**Nõuded:** 1) 1994. a ja hiljem valmistatud üle 2100 mm laiusel sõidukil peavad olema ülemised eesmise ääretule laternad (tähis «A»). Ülemisi eesmise ääretule laternaid on lubatud paigaldada 1800 kuni 2100 mm laiusele sõidukile. Ülemised eesmise ääretule laternad peavad asetsema külgservast kuni 400 mm kaugusel. Ülemised eesmise ääretuled peavad asetsema M ja N kategooria sõidukil kõrgemal tuuleklaasi ülemisest servast ning O kategooria sõidukil võimalikult kõrgel arvestades sõiduki kereehituse eripära;

2) M ja N kategooria sõidukil ja üle 1600 mm laiusel O kategooria sõidukil peavad olema alumised eesmise ääretule laternad; kitsamal kui 1600 mm O kategooria sõidukil on alumised eesmise ääretule laternad soovitatavad. Alumised eesmise ääretule laternad peavad asetsema alumise külgserva lähedal vastavuses joonisega 14. Kui sõiduki laius on väiksem kui 1300 mm, võib mõõdet 600 mm vähendada kuni 400 mm-ni;



Joonis 14. Alumiste eesmise ääre- ja seisutule laternate asukohad.

3) M ja N kategooria sõiduki eesmise ääretule laternad peavad olema valmistaja juhendi kohased ja vastama E-reegli nr 7 või direktiivi 76/758/EMÜ nõuetele. Nende paigaldus peab vastama E-reegli nr 48 või direktiivi 76/756/EMÜ nõuetele. Eesmise ääretulede värvus peab olema valge või valikkollane;

4) 1996. a või hiljem valmistatud L kategooria sõidukil peavad olema E-reegli nr 50 kohased ja E-reegli nr 53 või direktiivi 93/92/EMÜ nõuetele vastavalt paigaldatud eesmise ääretule laternad;

5) eesmise ääretuled peavad lülituma üheaegselt ja põlema koos kaug- ja lähituledega.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – vaatluse, luksmeetri ja mõõdulindiga vastavalt direktiivile 96/96/EÜ (paranduste direktiivid 1999/52/EÜ, 2001/9/EÜ ja 2001/11/EÜ);

2) TK ja TJV katsetustel M, N ja O kategooria sõidukitel vastavalt E-reegli nr 7/02 või direktiivi 76/758/EMÜ (paranduste direktiivid 87/354/EMÜ, 89/516/EMÜ ja 97/30/EÜ) meetodikale ja paigutus vastavalt E-reegli nr 48/02 või direktiivi 76/756/EMÜ (paranduste direktiivid 80/233/EMÜ, 82/244/EMÜ, 83/276/EMÜ, 84/8/EMÜ, 89/278/EMÜ, 91/663/EMÜ ja 97/28/EÜ) nõuetele ning L kategooria sõidukitel vastavalt E-reegli nr 50/00 meetodikale ja paigutus vastavalt E-reegli nr 53/01 või direktiivi 93/92/EMÜ (paranduse direktiiv 2000/73/EMÜ) nõuetele. Tulede värvus määratakse elektroonilise kolorimeetriga CIE koordinaatide süsteemis.

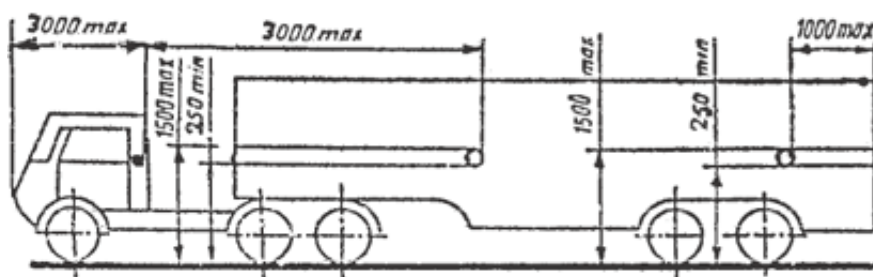
[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

### Kood 212. Küljeääretule laternad

**Nõuded:** 1) 1994. a või hiljem valmistatud sõidukil peavad olema küljeääretule laternad ja need peavad vastama E-reegli nr 91 või direktiivi 76/758/EMÜ nõuetele ja nende paigutus E-reegli nr 48 või direktiivi 76/756/EMÜ nõuetele. Alla 6 m pikkusele sõidukile on küljeääretulede paigaldamine soovitatav. Küljeääretulede tähised on «SM1» või «SM2»;

2) kõik küljeääretuled peavad lülituma üheaegselt ja põlema koos kaug- ja lähituledega;

3) üle 6 m pikkusel sõidukil peavad mõlemal küljel iga 3 m tagant olema küljeääretule laternad ja alla 6 m pikkusel sõidukil, kui küljeääretule laternad on paigaldatud, peavad need asuma sõiduki pikkuse esimesel ja/või viimasel kolmandikul. Kui sõiduki kere ehitus ei võimalda küljeääretule laternaid paigaldada joonisel 15 näidatud kõrgusele, on lubatud need paigaldada ülespoole, kuid mitte kõrgemale kui 2100 mm;



Joonis 15. Küljeääretule laternate asukohad üle 6 m pikkusel sõidukil.

Sõiduki pikkuse määramisel arvestatakse ka haakeseadme pikkust. Vähemalt üks ääretuli peab asuma sõiduki keskmisel kolmandikul. Kui mõõtu 3000 mm pole võimalik järgida sõiduki ehituse eripära tõttu, võib seda pikendada kuni 4000 mm;

4) küljeääretulede värvus peab olema merevaigukollane;

5) vähim valgustugevus peab olema 4,0 cd ja suurim – 25,0 cd.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – vaatluse, luksmeetri ja mõõdulindiga vastavalt direktiivile 96/96/EÜ (paranduste direktiivid 1999/52/EÜ, 2001/9/EÜ ja 2001/11/EÜ);

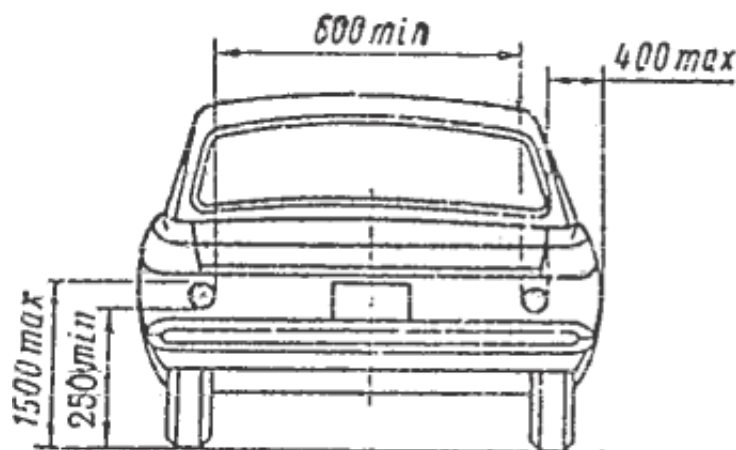
2) TK ja TJV katsetustel vastavalt E-reegli nr 91/00 või direktiivi 76/758/EMÜ (paranduste direktiivid 87/354/EMÜ, 89/516/EMÜ ja 97/30/EÜ) meetodikale ja paigutus vastavalt E-reegli nr 48/02 või direktiivi 76/756/EMÜ (paranduste direktiivid 80/233/EMÜ, 82/244/EMÜ, 83/276/EMÜ, 84/8/EMÜ, 89/278/EMÜ, 91/663/EMÜ ja 97/28/EÜ) nõuetele. Tulede värvus määratakse elektroonilise kolorimeetriga CIE koordinaatide süsteemis.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

### Kood 213. Tagumised ääretule laternad

**Nõuded:** 1) 1994. a või hiljem valmistatud üle 2100 mm laiusel sõidukil peavad olema ülemised tagumised ääretule laternad (tähis «R»). Ülemisi tagumisi ääretule laternaid on lubatud paigaldada 1800 kuni 2100 mm laiusele sõidukile. Ülemised tagumised ääretule laternad peavad asetsema külgservast kuni 400 mm kaugusel. Ülemised tagumised ääretule laternad peavad asetsema võimalikult kõrgel arvestades sõiduki kereehituse eripära;

2) M, N, O ja L kategooria sõidukitel peavad olema alumised tagumised ääretule laternad (tähis «R»). Alumised tagumised ääretule laternad peavad asetsema alumise külgserva lähedal ja olema paigaldatud valmistaja juhendi kohaselt vastavuses joonisega 17;



Joonis 17. Alumiste tagumiste ääre- ja seisutule laternate asukohad.

Kui sõiduki laius on väiksem kui 1300 mm, võib mõõdet 600 mm vähendada kuni 400 mm-ni.

3) tagumised ääretule laternad peavad olema valmistaja juhendi kohased. 1994. a või hiljem valmistatud M, N ja O kategooria sõidukitel peavad tagumised ääretule laternad vastama E-reegli nr 7 või direktiivi 76/758/EMÜ ja nende paigutus E-reegli nr 48 või direktiivi 76/756/EMÜ nõuetele. 1996. a või hiljem valmistatud L kategooria sõidukitel peavad tagumised ääretule laternad vastama E-reegli nr 50 või direktiivi 93/92/EMÜ ja nende paigutus E-reegli nr 53 või direktiivi 93/92/EMÜ nõuetele;

4) kõik tagumised ääretuled peavad lülituma üheaegselt ja põlema koos kaug- ja lähituledega;

5) tagumiste ääretulede värvus peab olema punane;

6) tagumiste ääretulede vähim valgustugevus tüübikatsustel peab olema 4 cd ja suurim 17 cd;

7) tagumiste ääretulede vähim valgustugevus tehnoülevaatusel peab olema 1 cd ja suurim 17 cd.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – vaatluse ja mõõdulindiga vastavalt direktiivile 96/96/EÜ (paranduste direktiivid 1999/52/EÜ, 2001/9/EÜ ja 2001/11/EÜ);

2) TK ja TJV katsustel M, N ja O kategooria sõidukitel vastavalt E-reegli nr 7/02 või direktiivi 76/758/EMÜ (paranduste direktiivid 87/354/EMÜ, 89/516/EMÜ ja 97/30/EÜ) meetodikale ja paigutus vastavalt E-reegli nr 48/02 või direktiivi 76/756/EMÜ (paranduste direktiivid 80/233/EMÜ, 82/244/EMÜ, 83/276/EMÜ, 84/8/EMÜ, 89/278/EMÜ, 91/663/EMÜ ja 97/28/EÜ) nõuetele ning L kategooria sõidukitel vastavalt E-reegli nr 50/00 meetodikale ja paigutus vastavalt E-reegli nr 53/01 või direktiivi 93/92/EMÜ (paranduse direktiiv 2000/73/EMÜ) nõuetele. Tulede värvus määratakse elektroonilise kolorimeetriga CIE koordinaatide süsteemis.

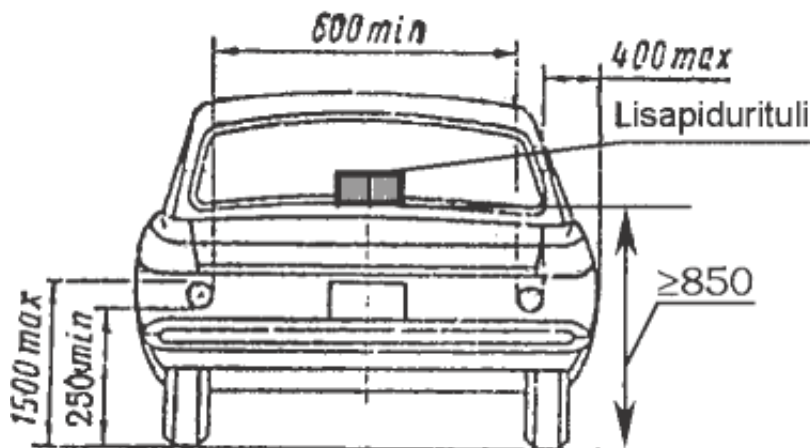
[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

#### **Kood 214. Piduritule laternad**

**Nõuded:** 1) piduritule laternad on kohustuslikud kõikidele sõidukikategooriatele. M, N ja O kategooria sõidukitel peab taga olema vähemalt kaks pidurituld ja L kategooria sõidukitel vähemalt üks pidurituli. Piduritule laternad peavad olema valmistaja juhendi kohased;

2) 1994. a või hiljem valmistatud M, N ja O kategooria sõidukitel peavad piduritule laternad vastama E-reegli nr 7 või direktiivi 76/758/EMÜ ja nende paigutus E-reegli nr 48 või direktiivi 76/756/EMÜ nõuetele (vt joonis 18). 1996. a või hiljem valmistatud L kategooria sõidukite piduritule laternad ja nende paigutus peavad vastama E-reegli nr 53 või direktiivi 93/92/EMÜ nõuetele;





Joonis 18. Põhi- ja lisapiduritulede asukohad.

Kui sõiduki kere ehituse tõttu pole võimalik piduritule laternaids asetada joonisel 18 toodud mõõtude kõrgusele, siis on neid erandina lubatud asetada kuni 2100 mm kõrgusele. Kui sõiduki laius on väiksem kui 1300 mm, võib mõõdet 600 mm vähendada kuni 400 mm-ni;

3) pidurituled peavad süttima piduripedaalile vajutamisel ja ei tohi töötada vilkuval või mõnel muul muutuval režiimil;

4) 1999. a või hiljem valmistatud M<sub>1</sub> kategooria sõidukil peab olema E-reegli nr 48 või direktiivi 76/756/EMÜ kohaselt paigaldatud ja E-reegile nr 7 või direktiivi 76/758/EMÜ nõuetele vastav S3 kategooria lisapiduritule latern. Lisapiduritule laterna valgusava alumine serv peab olema vähemalt 850 mm kõrgusel maapinnast või mitte madalamal kui 150 mm tagaakna alumisest servast.

Lisapidurituli ei tohi olla ühitatud ega paikneda ühegi teise tulega ühes ja samas laternas. Lisapidurituld on lubatud paigaldada nii sõiduki kerekesse kui sellest väljapoole. Sõiduki keres paiknev pidurituli ei tohi pimestada tahavaate peegli kaudu või mõnel muul viisil segada sõiduki juhti.

Lisapidurituli peab paiknema sõiduki pikiteljel. Kui sõiduki kereehitus ei võimalda paigaldada lisapidurituld sõiduki pikiteljele (näiteks ukсед vms), on lubatud paigaldada kaks lisapidurituld sümmeetriliselt sõiduki pikiteljega võimalikult pikitelje lähedusse või üks lisapidurituli kuni 150 mm kaugusele sõiduki pikiteljest.

M<sub>2</sub>, M<sub>3</sub>, N ja O kategooria sõidukitele on lubatud lisaks paigaldada kas üks S3 kategooria lisapidurituli või kaks S1 või S2 kategooria lisapidurituld;

5) piduritule värvus peab olema punane;

6) piduritule valgustugevus tüübikatsetustel peab olema:

- S1-kategooria laternal (üherežiimsel) – vähim 60 cd ja suurim 260 cd;
- S2-kategooria laternal (kaherežiimsel) – vähim päeval 130 cd ja pimedal ajal 30 cd ning suurim päeval 728 cd ja pimedal ajal 112 cd;
- S3-kategooria laternal – vähim 25 cd ja suurim 110 cd;

7) piduritule vähim valgustugevus tehnoülevaatusel peab olema 10 cd ja suurim vastavalt punktile 6.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – vaatluse, luksmeetri ja mõõdulindiga vastavalt direktiivile 96/96/EÜ (paranduste direktiivid 1999/52/EÜ, 2001/9/EÜ ja 2001/11/EÜ);

2) TK ja TJV katsetustel M, N ja O kategooria sõidukitel vastavalt E-reegli nr 7/02 või direktiivi 76/758/EMÜ (paranduste direktiivid 87/354/EMÜ, 89/516/EMÜ ja 97/30/EÜ) meetodikale ja paigutus vastavalt E-reegli nr 48/02 või direktiivi 76/756/EMÜ (paranduste direktiivid 80/233/EMÜ, 82/244/EMÜ, 83/276/EMÜ, 84/8/EMÜ, 89/278/EMÜ, 91/663/EMÜ ja 97/28/EÜ) nõuetele ning L kategooria sõidukitel vastavalt E-reegli nr 50/00 meetodikale ja paigutus vastavalt E-reegli nr 53/01 või direktiivi 93/92/EMÜ (paranduse direktiiv 2000/73/EMÜ) nõuetele. Tulede värvus määratakse elektroonilise kolorimeetriga CIE koordinaatide süsteemis.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

### Kood 215. Numbritule latern

**Nõuded:**kõikidel M, N ja O kategooria sõidukitel, välja arvatud trollid, peab taga olema vähemalt üks E-reegli nr 48 või direktiivi 76/756/EMÜ nõuete kohaselt paigaldatud numbritule latern. 1994. a või hiljem valmistatud M, N ja O kategooria sõidukitel peab numbritule latern olema E või e sertifitseeritud ja vastama E-reegli nr 4 või direktiivi 76/760/EMÜ nõuetele. L kategooria sõidukitel peab taga olema vähemalt üks numbritule latern ja 1996. a või hiljem valmistatud L kategooria sõidukil peab see vastama E-reegli nr 53 või direktiivi 93/92/EMÜ nõuetele;

2) numbritule latern peab olema paigaldatud valmistaja juhendi kohaselt ja ta peab registreerimismärki valgustama nii, et see oleks pimedal ajal loetav vähemalt 25 m kauguselt;

3) numbritule värvus peab olema valge ja see peab lülituma koos lähi-, kaug- ja ääretuledega.

**Kontrollimine:**1) TÜ – vaatluse, mõõdulindiga vastavalt direktiivile 96/96/EÜ (paranduste direktiivid 1999/52/EÜ, 2001/9/EÜ ja 2001/11/EÜ);

2) TK ja TJV katsetustel M, N ja O kategooria sõidukitel vastavalt E-reegli nr 4/00 või direktiivi 76/760/EMÜ (paranduste direktiivid 87/354/EMÜ ja 97/31/EÜ) meetodikale ja nende paigutus vastavalt E-reegli 48/02 või direktiivi 76/756/EMÜ (paranduste direktiivid 80/233/EMÜ, 82/244/EMÜ, 83/276/EMÜ, 84/8/EMÜ, 89/278/EMÜ, 91/663/EMÜ ja 97/28/EÜ) nõuetele ning L kategooria sõidukitel vastavalt E-reegli nr 53/01 või direktiivi 93/92/EMÜ (paranduste direktiiv 2000/73/EÜ) nõuetele. Tulede värvus määratakse elektroonilise kolorimeetriga CIE koordinaatide süsteemis.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

### Kood 216. Tagumised udutule laternad

**Nõuded:**1) 1994. a või hiljem valmistatud M, N ja O kategooria sõidukitel peab taga olema üks või kaks E-reegli nr 38 või direktiivi 77/538/EMÜ nõuetele vastavat tagumist udutule laternat ja nende paigutus peab vastama E-reegli nr 48 või direktiivi 76/756/EMÜ nõuetele;

2) tagumiste udutule laternate kaugus lähimast piduritule laternast peab olema vähemalt 100 mm. Kui sõiduki taga on üks udutuli, peab see asuma tagant vaadates sõiduki sümmeetriateljel või sellest vasakul. Tagumise udutule laterna valgusava ülaseriv ei tohi asetseada kõrgemal kui 1000 mm (N<sub>3</sub>G kategooria sõidukitel kuni 1200 mm) ja alaseriv madalamal kui 250 mm;

3) tagumiste udutulede värvus peab olema punane;

4) tagumise udutule laterna valgusava pind ei tohi ületada 140 cm<sup>2</sup>;

5) tagumised udutuled võivad lülituda koos eesmistega lähi-, kaug- ja udutuledega;

6) 1994. a või hiljem valmistatud sõidukil on lubatud kasutada ainult



või



tähisega tagumisi udutule laterna, mille hajutiklaasil on «F» täht (Hollandi tüübikinnituse korral täht «B»).

**Kontrollimine:**1) TÜ – vaatluse, luksmeetri ja mõõdulindiga vastavalt direktiivile 96/96/EÜ (paranduste direktiivid 1999/52/EÜ, 2001/9/EÜ ja 2001/11/EÜ);

2) TK ja TJV katsetustel vastavalt E-reegli nr 38/00 või direktiivi 77/538/EMÜ (paranduste direktiivid 89/518/EMÜ ja 1999/14/EÜ) meetodikale ja nende paigutus vastavalt E-reegli 48/02 või direktiivi 76/756/EMÜ (paranduste direktiivid 80/233/EMÜ, 82/244/EMÜ, 83/276/EMÜ, 84/8/EMÜ, 89/278/EMÜ, 91/663/EMÜ ja 97/28/EÜ) nõuetele. Tulede värvus määratakse elektroonilise kolorimeetriga CIE koordinaatide süsteemis.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

### Kood 217. Tagurdustule laternad

**Nõuded:**1) kui tagurdustule laternad (tähis «AR») on paigaldatud, peavad need toimima;

2) 1994. a või hiljem valmistatud M ja N kategooria sõidukitel (soovitavalt haagisel) peab taga olema üks või kaks E-reegli nr 23 või direktiivi 77/539/EMÜ nõuete kohast tagurdustuld;

3) tulede vähim kõrgus teepinnast on 250 mm ja suurim 1200 mm;

4) tagurdustuled peavad süttima tagasikäigu lülitimisel ja kustuma selle väljalülitimisel;

5) tagurdustulede värvus peab olema valge.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – vaatluse ja mõõdulindiga vastavalt direktiivile 96/96/EÜ (paranduste direktiivid 1999/52/EÜ, 2001/9/EÜ ja 2001/11/EÜ);

2) TK ja TJV katsetustel vastavalt E-reegli nr 23/00 või direktiivi 77/539/EMÜ (paranduste direktiivid 87/354/EMÜ ja 97/32/EÜ) meetodikale ja nende paigutus vastavalt E-reegli 48/02 või direktiivi 76/756/EMÜ (paranduste direktiivid 80/233/EMÜ, 82/244/EMÜ, 83/276/EMÜ, 84/8/EMÜ, 89/278/EMÜ, 91/663/EMÜ ja 97/28/EÜ) nõuetele. Tulede värvus määratakse elektroonilise kolorimeetriga CIE koordinaatide süsteemis.

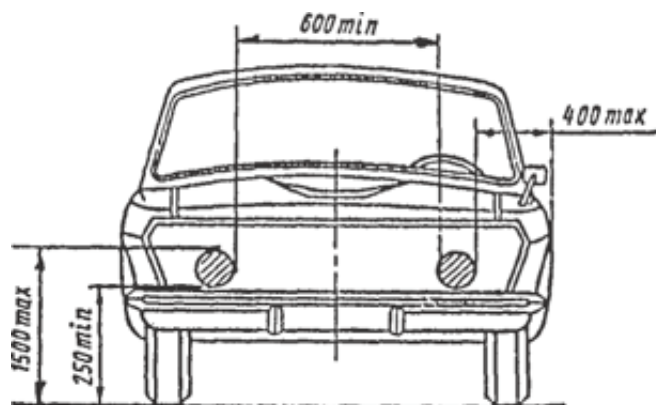
[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

### Kood 218. Suunatule laternad

**Nõuded:** 1) 1994. a või hiljem valmistatud M, N ja O kategooria sõidukitel peavad olema E-reegli nr 6 või direktiivi 76/759/EMÜ kohased suunatule laternad ja need peavad olema paigaldatud valmistaja juhendi ning E-reegli nr 48 või direktiivi 76/756/EMÜ kohaselt (vt joonised 20, 21 ja 22). M<sub>2</sub>, M<sub>3</sub>, N<sub>2</sub>, N<sub>3</sub>, O<sub>2</sub>, O<sub>3</sub> ja O<sub>4</sub> kategooria sõidukitele on lubatud täiendavalt paigaldada taha kaks suunatule laternat;

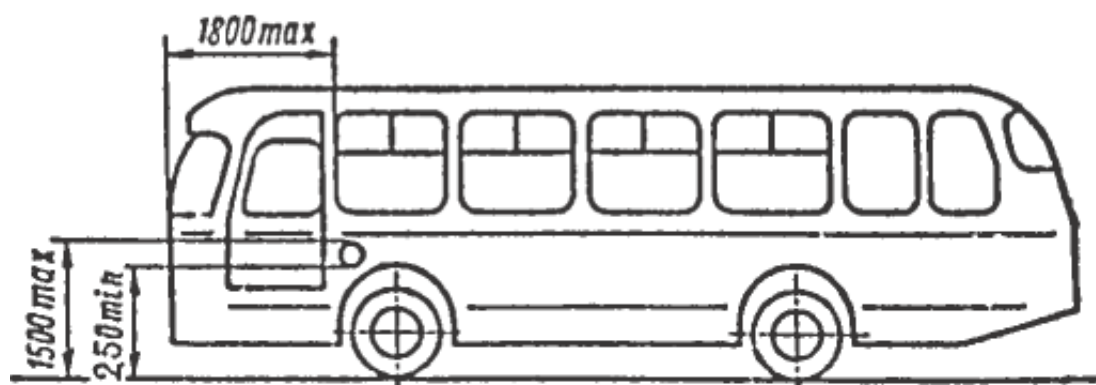
2) mõõdet 600 mm (vt joonised 20 ja 22) võib vähendada kuni 400 mm-ni, kui sõiduki gabariitlaius ei ületa 1300 mm. Sõiduki ehituse eripära tõttu võib kõrgust 1500 mm suurendada kuni 2100 mm (vt joonised 20, 21 ja 22);

3) [Kehtetu]



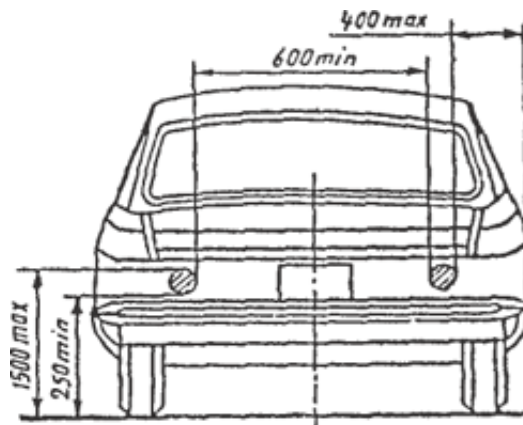
Joonis 20. Eesmise suunatule laternate asukohad.

4) [Kehtetu]



Joonis 21. Külgmiste suuna- ja seisutule laternate asukohad.

5) [Kehtetu]



Joonis 22. Tagumiste suunatule laternate asukohad.

6) [Kehtetu]

7) L kategooria sõidukil peavad olema valmistaja juhendi kohased suunatule laternad ja 1996. a või hiljem valmistatud L kategooria sõidukil E-reegli nr 50 nõuetele vastavad suunatule laternad. Nende paigutus peab vastama E-reegli nr 53 või direktiivi 93/92/EMÜ nõuetele ning järgmistele nõuetele:

- suurim kõrgus teepinnast – 1200 mm;
- vähim kõrgus teepinnast – 350 mm;
- esisuunatule laternate valgusavade vaheline vähim kaugus – 300 mm;
- peavad asetsema väljaspool lähitule või kaugtule laterna/laternate väliskülgede püstpuutepindasid;
- suunalaterna valgusava ja lähima lähi- või kaugtule laterna vaheline kaugus peab olema vähemalt 100 mm;
- tagasuunatulede laternate valgusavade vaheline vähim lubatud kaugus – 240 mm;
- tagasuunatule laternad ei tohi asetseada sõiduki tagumisest gabariidist eespool rohkem kui 300 mm;

8) suunatulede värvus peab olema merevaigukollane;

9) suunatulede vilkumissagedus peab olema  $90 \pm 30$  korda/min;

10) suunatulede töö kontrolliks peab armatuurlauas vilkuma sünkroonselt märgulamp. N<sub>2</sub> ja N<sub>3</sub> kategooria vedukauto armatuurlauas peab eraldi olema haagise suunatulede märgulamp. Valgussignaali võib dubleerida helisignaaliga.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – vaatluse, mõõdulindi ja stopperiga vastavalt direktiivile 96/96/EÜ (paranduste direktiivid 1999/52/EÜ, 2001/9/EÜ ja 2001/11/EÜ);

2) TK ja TJV katsetustel M, N ja O kategooria sõidukitel vastavalt E-reegli nr 6/01 või direktiivi 76/759/EMÜ metoodikale ja paigutus vastavalt E-reegli 48/02 või direktiivi 76/756/EMÜ (paranduste direktiivid 80/233/EMÜ, 82/244/EMÜ, 83/276/EMÜ, 84/8/EMÜ, 89/278/EMÜ, 91/663/EMÜ ja 97/28/EÜ) nõuetele ning L kategooria sõidukitel vastavalt E-reegli nr 50/00 metoodikale ja paigutus vastavalt E-reegli nr 53/01 või direktiivi 93/92/EMÜ (paranduste direktiiv 2000/73/EÜ) nõuetele. Tulede värvus määratakse elektroonilise kolorimeetriga CIE koordinaatide süsteemis.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

**Kood 219. Armatuurlaua märgulambid**

**Nõuded:** 1) armatuurlaua märgulambid peavad olema valmistaja juhendi kohased ja toimima. M ja N kategooria sõidukite armatuurlaua märgulambid peavad vastama direktiivile 78/316/EMÜ ja 1996. a või hiljem valmistatud L kategooria sõidukil direktiivile 93/29/EMÜ;

2) sõidukil peavad olema:

- suunatulede märgulamp,
- kaugtulede märgulamp;
- õhkpidurite korral – pidurikontuuride õhusurve märgulambid;
- ABS pidurite korral – süsteemi toimimise märgulamp.

**Kontrollimine:**

1) TÜ – vaatlusega;

2) TK ja TJV katsetustel M ja N kategooria sõidukitel vastavalt direktiivi 78/316/EMÜ (paranduste direktiivid 93/91/EMÜ ja 94/53/EÜ) metoodikale ning L kategooria sõidukitel vastavalt direktiivi 93/29/EÜ (paranduste direktiiv 2000/74/EÜ) metoodikale.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

### Kood 220. Autorongi tunnusmärk

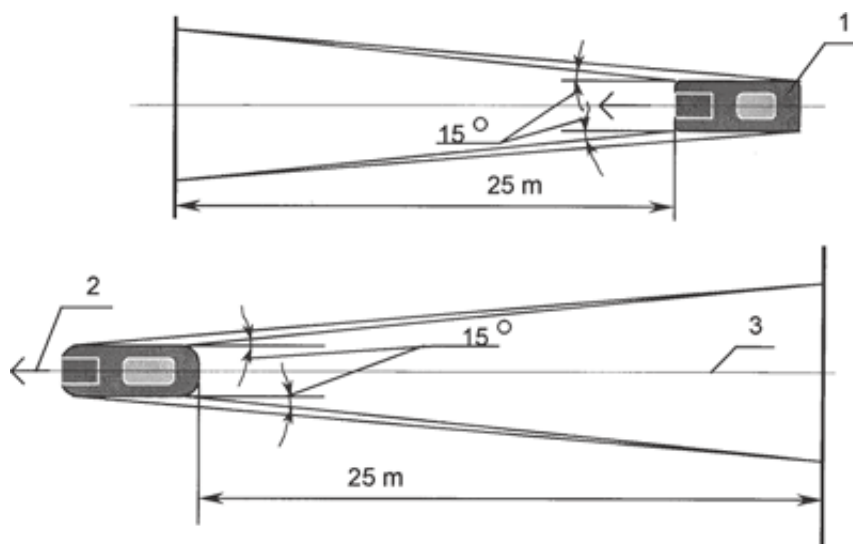
**Nõue:** autorongi (v.a autorong, mille vedukiks on M<sub>1</sub> või N<sub>1</sub> kategooria sõiduk) vedukautil peab olema autorongi tunnusmärk, milleks on üks kollane ümmargune latern läbimõõduga vähemalt 70 mm või kolm sõiduki pikiteljega risti olevas reas asuvat kollast laternat vahedega 150 kuni 300 mm. Autorongil, millel on ülemised eesmised ääretuled, ei ole autorongi tunnusmärk kohustuslik.

**Kontrollimine:** vaatlusega.

[RTL 2001, 135, 1953– jõust. 24.12.2001]

### Kood 221. Punaste tulede nähtavus ette ja valgete tulede nähtavus taha

**Nõue:** 25 m kauguselt ei tohi olla eest nähtav mitte ükski punane tuli ja tagant mitte ükski valge tuli (v.a tagadustuli). Tulede nähtavust vaadatakse teepinnast kõrguste vahemikus 1 kuni 2,2 m (joonis 23).



Joonis 23. Tulede nähtavus auto ees ja taga. 1 – sõiduk, 2 – sõidusuund, 3 – sõiduki pikitelg.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – vaatlusega;

2) TK ja TJV katsetustel M, N ja O kategooria sõidukitel vastavalt E-reegli nr 48/02 või direktiivi 76/756/EMÜ (paranduste direktiivid 80/233/EMÜ, 82/244/EMÜ, 83/276/EMÜ, 84/8/EMÜ, 89/278/EMÜ, 91/663/EMÜ ja 97/28/EÜ) metoodikale ning L kategooria sõidukitel E-reegli nr 53/01 või direktiivi 93/92/EÜ (paranduste direktiiv 2000/73/EÜ) metoodikale.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

### Kood 222. Helkurid

**Nõuded:** 1) 1994. a või hiljem valmistatud M, N ja O kategooria sõidukite helkurid peavad vastama E-reegli nr 3 või direktiivi 76/757/EMÜ nõuetele ja olema paigutatud E-reegli nr 48 või direktiivi 76/756/EMÜ kohaselt;

2) eesmistele helkuritele värvus peab olema valge ja tagumistele punane. Eesmistele ja tagumistele helkuritele välisserv ei tohi olla kere välisgabriidist kaugemal kui 400 mm ja helkurite siseservade vahe ei tohi olla väiksem kui 600 mm (400 mm sõidukite korral, mille laius ei ületa 1300 mm). Haagise eesmistele helkuritele välisserv ei tohi olla kaugemal kui 150 mm haagise välisgabriidist. Helkuri ülaser ei tohi asetseda kõrgemal kui 900 mm ja alaser madalamal kui 250 mm maapinnast. Helkureid on lubatud paigaldada kuni 1500 mm kõrgusele juhul, kui sõiduki kereehitus ei võimalda neid paigaldada madalamale;

3) üle 6 m pikkustel M ja N kategooria sõidukitel ning kõigil O kategooria sõidukitel peavad olema külgedel 3000 mm vahedega helkurid. Kui see pole võimalik kere ehituse eripära tõttu, võib seda vahet pikendada kuni 4000 mm-ni. Vähemalt üks helkur peab paiknema sõiduki keskmisel kolmandikul. Kõige tagumise külgmise helkuri tagumine serv ei tohi olla sõiduki tagumisest servast kaugemal kui 1 m. Helkuri ülaserv ei tohi asetada kõrgemal kui 900 mm ja alaserv madalamal kui 250 mm. Helkureid on lubatud paigaldada kuni 1500 mm kõrgusele juhul, kui sõiduki kereehitus ei võimalda neid paigaldada madalamale.

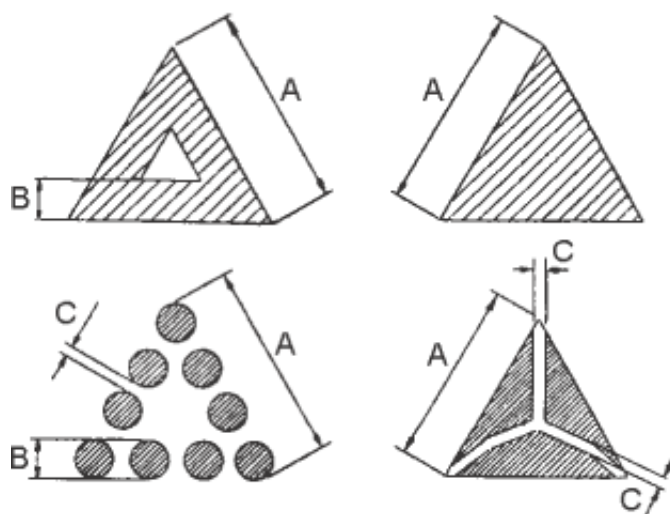
Alla 6 m pikkuse sõiduki ja kereta auto korral, kui külgmised helkurid on paigaldatud, peavad need asuma sõiduki pikkuse esimesel ja/või viimasel kolmandikul.

Külgmiste helkurite värvus peab olema merevaigukollane;

4) 1996. a või hiljem valmistatud L kategooria sõiduki helkurid peavad olema paigutatud E-reegli nr 53 või direktiivi 93/92/EMÜ kohaselt;

5) mootorsõiduki eesmised, külgmised ja tagumised helkurid peavad olema mittekolmnurkse kujuga, mis mahuvad 200 mm läbimõõduga ringi. Helkurid peavad olema niisuguse kujuga, et need ei meenutaks numbrit, tähte ega kolmnurka. Erandina on lubatud kasutada kujundeid, mis meenutavad märke 0, I, U ja 8 ning mille mõõtmed mahuvad ringi  $\varnothing 200$  mm;

6) haagise tagumised helkurid peavad olema võrdkülgse kolmnurga kujulised, mille tipp on suunatud üles. Kolmnurga külje pikkus peab olema 150...200 mm vastavuses joonisega 26.



Joonis 26. Haagise tagumised helkurid.  
 $150 \text{ mm} = A = 200 \text{ mm}$ ,  $B \geq A/5$ ,  $C = 15 \text{ mm}$ .

7) kui sõidukile on paigaldatud linthelkurid, siis peavad need vastama E-reegli nr 104 nõuetele.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – vaatluse ja mõõdulindiga vastavalt direktiivile 96/96/EÜ (paranduste direktiivid 1999/52/EÜ, 2001/9/EÜ ja 2001/11/EÜ);

2) TK ja TJV katsetusel M, N ja O kategooria sõidukitel vastavalt E-reegli nr 3/02 või direktiivi 76/757/EMÜ (paranduste direktiivid 87/354/EMÜ ja 97/27/EÜ) meetodikale ja paigutus vastavalt E-reegli nr 48/02 või direktiivi 76/756/EMÜ (paranduste direktiivid 80/233/EMÜ, 82/244/EMÜ, 83/276/EMÜ, 84/8/EMÜ, 89/278/EMÜ, 91/663/EMÜ ja 97/28/EÜ) nõuetele ning L kategooria sõidukil vastavalt E-reegli nr 53/01 või direktiivi 93/92/EMÜ (paranduste direktiiv 2000/73/EÜ) meetodikale. Linthelkurid peavad vastama E-reegli nr 104/00 nõuetele. Helkurite värvus määratakse elektroonilise kolorimeetriga CIE koordinaatide süsteemis.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

### Kood 223. Ohutuled

**Nõuded:** 1) 1994. a või hiljem valmistatud M, N ja O kategooria sõidukitel peavad olema E-reegli nr 48 või direktiivide 76/756/EMÜ kohased ohutuled. Ohutuledena lülitatakse üheaegselt vilkuma kõik suunatud (vt kood 218). Ohutulede arv, asukoht, vilkumise sagedus ja värvus peab vastama koodis 218 esitatud nõuetele;

2) ohutulede töö kontrolliks peab auto armatuurlauas vilkuma sünkroonselt märgulamp. Vedukauto armatuurlauas peab eraldi olema haake ohutulede märgulamp;

3) ohutulesid peab olema võimalik lülitada sisse nii töötava kui ka mittetöötava mootori korral.

**Kontrollimine:**vaatluse ja stopperiga.

### **Kood 224. Gaaslahenduslampidega lähi- ja kaugtulelaternad**

**Nõuded:**

- 1) gaaslahenduslambiga laterna valgusvihu kõrguse reguleerimine, sõltuvalt kere asendist, peab toimuma automaatselt. Nendel laternatel peab olema hajutiklaasi puhasti ja kaugtulelt lähitulele ümberlüüva seadme rikke korral peab see seade kindlustama lähitule sisselülituse. Ümberlülitusmehhanism peab välistama tulede vahepealsesse asendisse lülitatuse võimaluse;
- 2) vasakpoolse liikluse asendist parempoolse liikluse asendisse ümberlülitusmehhanismiga laternate korral peab see mehhanism välistama tulede vahepealsesse asendisse lülitamise võimaluse;
- 3) igas lähitulelaternas võib olla ainult üks gaaslahendusvalgusallikas.

**Kontrollimine:**

- 1) TÜ – esilaternate kontrollseadmega;
- 2) TK ja TJV katsetustel vastavalt E-reeglite nr 98/00 ja 99/00 metoodikale.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

## **Grupp 3 Juhtimisseadmed**

### **Kood 301. Üldnõuded juhtimisseadmetele**

**Nõuded:**1) auto rool peab olema vasakul poolel. Posti ja kauba jaotamisega/kogumisega tegelevad, teetöödel kasutatavad ja teistes riikides registreeritud autod võivad olla parempoolse rooliga. Erandina võivad olla parempoolse rooliga võõrriigist ümberasumisega kaasa toodud ja päritud autod;

2) neljateljelistel autodel peab lisaks esimesele juhtteljele olema juhitav veel vähemalt üks kolmest ülejäänud teljest;

3) 1994. a või hiljem valmistatud auto ja selle haagise juhtimisseadmed peavad vastama E-reeglile nr 79 või direktiivile 70/311/EMÜ;

4) auto ja selle haagise roolimehhanism ja -hoovastik peavad olema valmistaja juhendi kohased ja toimima nende kohaselt. Rool peab pöörduma sujuvalt, ilma kinnijäämisteta ja vibratsioonita. Roolihoobadel, -varrastel ja -võllidel ei tohi olla pragusid, jääkdeformatsioone jm vigastusi;

5) M, N ja O kategooria sõidukitel on lubatud lisaks põhirooliseadmele rooli abiseade (ASE);

6) ainult õhk-, vedelik- ja elektriajamiga rooliseade on keelatud.

**Kontrollimine:**1) TÜ – vaatlusega vastavalt direktiivile 96/96/EÜ (paranduste direktiivid 1999/52/EÜ, 2001/9/EÜ ja 2001/11/EÜ);

2) TK ja TJV katsetustel vastavalt E-reegli nr 79/01 või direktiivi 70/311/EMÜ (paranduste direktiivid 92/62/EMÜ ja 1999/7/EÜ) metoodikale.

### **Kood 302. Rooliratas**

**Nõuded:**1) rooliratas peab vastama sõiduki valmistaja nõuetele;

2) mitmel sõiduki tüübil kasutatav rooliratas («*general steering control*») peab omama E-reeglile nr 12 või direktiivile 74/297/EMÜ vastavuse sertifikaati ja valmistaja tõendit selle kohta, millisele sõiduki tüübile on rooliratas sobiv. Sertifikaadi puudumisel peab ARK määrama rooliratta kõlblikkuse ekspertiisi ja tegema nõuetele vastavuse kohta märkuse sõiduki registreerimistunnistusele. Reguleeritava asendiga rooli ja/või turvakotiga rooliratta asendamine mõne teise rooliratta mudeliga on keelatud.

**Kontrollimine:**1) TÜ – vaatluse ja mõõdulindiga vastavalt direktiivile 96/96/EÜ (paranduste direktiivid 1999/52/EÜ, 2001/9/EÜ ja 2001/11/EÜ);

2) TK ja TJV katsetustel vastavalt E-reegli nr 12/03 või direktiivi 74/297/EMÜ (paranduste direktiiv 91/662/EMÜ) metoodikale.

### **Kood 303. Ohutu roolimehhanism**

**Nõue:**1990. a või hiljem valmistatud M<sub>1</sub> ja N<sub>1</sub> kategooria sõiduki (v.a autod, mille rooliratas asub esiteljest eespool) roolivõlli ehituses peab olema ohutuselement, mis tagab kokkupõrkel roolivõlli deformeerumise või

purunemise ja pöördumise juhi kehas kõrvale. 1994. a või hiljem valmistatud M<sub>1</sub> ja N<sub>1</sub> kategooria sõiduki roolimehhanism peab vastama E-reegli nr 12 või direktiivi 74/297/EMÜ nõuetele.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – vaatlusega;

2) TK ja TJV katsetustel vastavalt E-reegli nr 12/03 või direktiivi 74/297/EMÜ (paranduste direktiiv 91/662/EMÜ) meetodikale.

#### **Kood 304. Roolimehhanism**

**Nõue:** roolimehhanism peab vastama sõiduki valmistaja nõuetele. Roolimehhanismi kinnitus kere/raami külge peab olema valmistaja juhendi kohane. 1994. a või hiljem valmistatud M, N ja O kategooria sõiduki roolimehhanism peab vastama E-reegli nr 79 või direktiivi 70/311/EMÜ nõuetele.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – vaatlusega;

2) TK ja TJV katsetustel vastavalt E-reegli nr 79/01 või direktiivi 70/311/EMÜ (paranduste direktiivid 92/62/EMÜ ja 1999/7/EÜ) meetodikale.

#### **Kood 305. Esirataste pöördepiirikud**

**Nõue:** esirataste pöördepiirikud peavad olema valmistaja juhendi kohased.

**Kontrollimine:** TÜ – vaatlusega.

#### **Kood 306. Roolihoovastiku liigendid**

**Nõue:** roolihoovastiku liigendid peavad olema valmistaja juhendi kohased, neis ei tohi olla valmistaja poolt lubatud suuremat lõtku. Lõtkuks ei loeta liigendi amortiseerivat liikumist.

**Kontrollimine:** TÜ – vaatlusega.

#### **Kood 307. Rooliratta vabakäik**

**Nõue:** rooliratta vabakäik peab olema M<sub>1</sub> ja N<sub>1</sub> kategooria autol:  $\leq 10^\circ$  ning M<sub>2</sub>, M<sub>3</sub>, N<sub>2</sub> ja N<sub>3</sub> kategooria autol  $\leq 20^\circ$ . Kui valmistaja on ette näinud väiksemad väärtused, siis peab rooliratta vabakäik vastama valmistaja juhendile.

**Kontrollimine:** TÜ – nurgamõõdikuga.

#### **Kood 308. Roolivõlli laagrid**

**Nõuded:** 1) roolivõlli laagrid peavad olema valmistaja juhendi kohaselt reguleeritud;

2) roolivõllid peavad pöörduma ühtlaselt, sujuvalt ja ei tohi kinni kiiluda.

**Kontrollimine:** vaatluse ja rooli pööramise või lõtkutestriga.

#### **Kood 309. Koostude porikaitset**

**Nõue:** koostude porikaitset peavad olema töökorras ja vigastusteta.

**Kontrollimine:** vaatlusega.

#### **Kood 310. Roolivõimendi**

**Nõuded:** 1) hüdrovõimendi peab olema nõutava tasemeni õliga täidetud ja ei tohi lekkida;

2) pneumaatilised võimendid ei tohi pihkuda, nende voolikud peavad olema pragudeta ja murenemise tunnusteta. Torudel ei tohi olla korrosiooni;

3) elektrivõimendite ühendusjuhtmed peavad olema korralikult kinnitatud, juhtmed vigastamata ja klemmid või pistikud korralikult ühendatud ning kinnitatud;

4) võimendi juhtklapi rikke korral peab olema võimalik sõidukit käsitsi juhtida;

5) rooli keeramise jõud peab vastama valmistaja juhendile;

6) jõusilinder ei tohi lekkida/pihkuda;

7) voolikud peavad olema töökorras ja ei tohi lekkida/pihkuda;



8) võimendi õlipumba rõhk peab olema valmistaja juhendi kohane ja pump ei tohi lekkida;

9) roolivõimendi õliradiaator ei tohi lekkida.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – vaatluse, manomeetri ja dünamomeetriga;

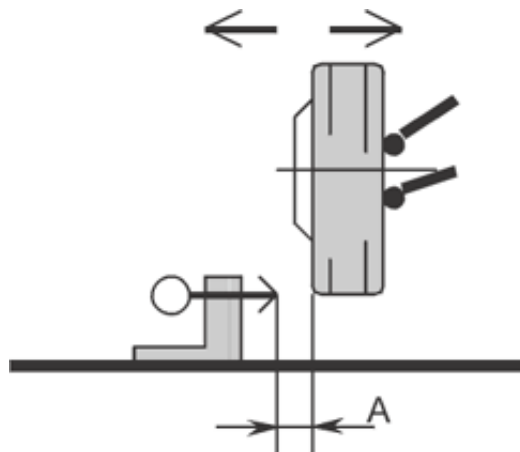
2) TK ja TJV katsetustel vastavalt E-reegli nr 79/01 või direktiivi 70/311/EMÜ (paranduste direktiivid 92/62/EMÜ ja 1999/7/EÜ) metoodikale.

### **Kood 311. Ratta lõtk**

**Nõue:** lõtkud ei tohi olla suuremad kui seda on ette näinud valmistaja või, andmete puudumisel, ei tohi olla suuremad kui:

- kuni 17" nimiläbimõõduga velje korral – 5,0 mm;
- 17...20" nimiläbimõõduga velje korral – 7,0 mm;
- üle 20" nimiläbimõõduga velje korral – 9,0 mm.

Ratta lõtku A (vt joonis 27) mõõdetakse rehvi mustri servalt.



Joonis 27. Ratta lõtku mõõtmine.

**Kontrollimine:** vaatluse, lõtkuestri, rismuse ja nihiku või indikaatorikellaga.

### **Kood 312. Käänmik (käändtelg), rooli- ja pendelhoob ning nende liigendid**

**Nõuded:** käänmik (käändtelg), rooli- ja pendelhoob ning nende liigendid peavad vastama valmistaja juhendile ja olema selle kohaselt kinnitatud ning nendes ei tohi olla märgatavat lõtku, pragusid ja jääkdeformatsioone. Lõtkuks ei loeta liigendi amortiseerivat liikumist.

**Kontrollimine:** vaatluse või lõtkuestriga.

### **Kood 313. Rooliamortisaator**

**Nõue:** rooliamortisaator peab olema töökorras, ei tohi lekkida.

**Kontrollimine:** vaatluse või lõtkuestriga.

### **Kood 314. L kategooria sõiduki juhtraud**

**Nõuded:** 1) juhtraud peab olema valmistaja juhendi kohane;

2) juhtraud ei tohi olla kitsam kui 550 mm ja laiem kui 1000 mm;

3) juhtraua painutuste raadiused ei tohi olla väiksemad kui 30 mm;

4) juhtraua käepidemed ei tohi ulatuda juhiistme pinnast kõrgemale kui 550 mm ja olla rõhttasapinna suhtes alla pööratud rohkem kui 45°;

5) juhtimisseadmete märgistus ja selleks kasutatavad sümbolid peavad vastama E-reeglile nr 60;

6) juhtraud peab omama E-reeglile nr 60 vastavuse sertifikaati ja valmistaja tõendit selle kohta, millisele sõiduki tüübile on juhtraud sobiv. Sertifikaadi puudumisel peab ARK määrama juhtraua kõlblikkuse ekspertiisi ja tegema nõuetele vastavuse kohta märkuse sõiduki registreerimistunnistusele.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – vaatluse, mõõdulindi ja šablooniga;

2) TK ja TJV katsetustel vastavalt E-reegli nr 60/00 metoodikale.

#### **Kood 315. L kategooria sõiduki roolikann**

**Nõue:** lõtk L kategooria sõiduki roolikannu laagrites ei tohi ületada valmistaja poolt ette nähtud suurust. Käänmikjuhtimisega esirattal ei tohi olla liigendites märgatavaid lõtke.

**Kontrollimine:** vaatlusega.

#### **Kood 316. L kategooria sõiduki esiratas**

**Nõue:** esiratta kodarad peavad olema kinnitatud ja pingutatud, esiratas ei tohi viskuda ja laagrites ei tohi olla tuntavat lõtku. Esiratta telg peab olema kindlalt kinnitatud.

**Kontrollimine:** vaatlusega.

#### **Kood 317. Muud juhtimisseadmed**

**Nõue:** peavad vastama valmistaja juhendile ja olema töökorras.

**Kontrollimine:** vaatlusega.

### **Grupp 4 Piduriseade**

#### **Kood 401. Üldnõuded piduriseadmele**

**Nõuded:** 1) piduriseade peab vastama valmistaja juhendile. 1994. a või hiljem valmistatud M, N ja O kategooria sõiduki piduriseade peab vastama E-reeglile nr 13 või M<sub>1</sub> kategooria sõiduki piduriseade E-reeglile nr 13-H või direktiivile 71/320/EMÜ. Ei tohi muuta piduriseadme ehitust ja kasutada valmistaja poolt selleks mitte ette nähtud osi või sõlmi. 2002. a või hiljem valmistatud sõiduki piduriklotsi katted ei tohi sisaldada asbesti;

2) piduriseade ei tohi olla ohtlikult korrodeerunud ja peab töötama nõutava efektiivsusega;

3) sõidupidur peab võimaldama peatada sõidukit efektiivselt sõltumata kiirusest, koormusest või tee profiilist;

4) sõidupiduriga pidurdamisel peab saama täita kõiki reguleeritava pidurdamise nõudeid;

5) rikkepiduriga peab olema võimalik sõidupiduri rikke korral (arvestatakse ainult ühe samaaegselt esineva rikkega) sõidukit pidurdada vähemalt 50% sõidupiduri pidurdustõhususega (vt kood 405);

6) ratta pidurdusjõud, sõiduki pidurdusteed ja sõiduki aeglustus peavad olema saavutatud piduripedaalile vajutamisel jõuga, mis ei ületa:

- M<sub>1</sub> kategooria sõidukil – 490 N;

- M<sub>2</sub>, M<sub>3</sub>, N<sub>1</sub>, N<sub>2</sub> ja N<sub>3</sub> kategooria sõidukil – 687 N;

7) seisupidur peab olema otsese mehaanilise toimega sõiduki ratastele;

8) juhil peab olema võimalus seisupidurit lülitada oma töökohalt;

9) ei tohi kasutada pidurivedelikku, mis pole ette nähtud sellele sõiduki versioonile või ei vasta valmistaja nõuetele;

10) sõidupiduriga pidurdamisel ei tohi ühel teljel paiknevate rataste pidurdusjõud erineda omavahel rohkem kui 30%.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – vaatluse ja piduristendiga vastavalt direktiivile 96/96/EÜ (paranduste direktiivid 1999/52/EÜ, 2001/9/EÜ ja 2001/11/EÜ);

2) TK ja TJV katsetustel vastavalt E-reegli nr 13/09 või M<sub>1</sub> kategooria sõidukid E-reegli nr 13-H/00 või direktiivi 71/320/EMÜ (paranduste direktiivid 74/132/EMÜ, 75/524/EMÜ, 79/489/EMÜ, 85/647/EMÜ, 88/194/EMÜ, 91/422/EMÜ ja 98/12/EÜ) metoodikale.

### **Kood 402. Üldnõuded M ja N kategooria sõidukite piduritele**

**Nõuded:** 1) sõidukil peab olema vähemalt kaks sõltumatut, eraldi toimivat ja juhi kohalt kergesti lülituvat piduri juhtimise seadet;

2) sõidupidurit peab saama kasutada sõltumatult seisupidurist;

3) sõidupidur peab toimima kõikidele ratastele;

4) sõidupiduri mõne osa rikke puhul peab autol jääma alles piisav arv korras piduritega rattaid, et teda pidurdada vähemalt 30% tõhususega. M<sub>1</sub>, M<sub>2</sub>, N<sub>1</sub> ja N<sub>2</sub> kategooria sõidukitel on lubatud pidurite tõhususe vähenemine kuni 25%-ni;

5) kui auto pidurdamine ei toimu otseselt lihaste jõul, peab pidurisüsteem olema selliselt jaotatud, et see toimiks vähemalt kahelt erinevalt energiasalvestilt saadava energia arvel;

6) sõidupiduri toime peab olema jaotatud auto telgede vahel selliselt, et see toimiks ühe telje rataste suhtes ja auto pikitelje tasandi suhtes sümmeetriliselt;

7) sõidu-, rikke- ja seisupidur peavad toimima ratastele piduriseadme kokkupuutuvate hõõrdpindade kaudu ja nende kulumine peab olema kompenseeritav automaatse või käsitsi reguleerimisega;

8) pidurivedeliku paagi täiteava peab olema kergesti ligipääsetavas kohas ja 1994. a või hiljem valmistatud autol peab vedeliku tase paagis olema kontrollitav ka selle korki avamata. Kui viimast nõuet ei ole täidetud, peab autol olema signaalseade, mida on võimalik kergesti kontrollida. Signaalseade peab juhti informeerima vedeliku tasapinna ohtlikust alanemisest reservuaaris;

9) autol, mille pidurid toimivad salvestatud energia arvel, peab olema peale manomeetri hoiatav optiline või akustiline signaalseade. Auto peab mootori seiskumise järel olema peatatav veel neljandat korda pidurdamisel rikkepidurile ette nähtud tõhususega;

10) 1994. a või hiljem valmistatud autol peab pidurisüsteemi rikke korral süttima hästi märgatav punane märgulamp hiljemalt pidurdamise alguses. Kontroll-lambi korrasolek peab olema kergesti kontrollitav;

11) autorongi katkemise korral peab vedukit olema võimalik pidurdada mitte väiksema tõhususega kui see on ette nähtud rikkepiduriga pidurdamisel;

12) abipiduri energiatarve peab olema rahuldatud selliselt, et see ei vähendaks rikkepiduri tõhusust;

13) 1990. a või hiljem valmistatud, autorongi kuuluva vedukauto ja selle haagise pidurisüsteemid peavad olema kahejuhtmelised: ühe juhtme kaudu pumbatakse haagise pidurisüsteemi õhku, teise juhtme abil juhitakse haagise pidureid;

14) üle 3,5 t täismassiga haagiseid vedava vedukauto pidurid peavad vastama järgmistele nõuetele:

- vedukauto rikkepidurite lülitumisel peavad sujuvalt tööle rakenduma ka haagise pidurid;
- kui vedukauto mitmest pidurikontuurist üks lakkab toimimast, peab toimiv kontuur lülitama sujuvalt tööle kas osaliselt või täielikult haagise pidurid;
- kui autorongi pidurite ühendusjuhtmed purunevad või pihkavad, peab vedukauto olema suuteline peatama ka rikkis piduritega haagist;

15) ABS pidurid peavad olema: 1997. a või hiljem valmistatud üle 12 t täismassiga M<sub>3</sub> kategooria sõidukil; 16 t täismassiga ja suuremal vedukautol; 1999. a või hiljem valmistatud vedukautol, mille haakes on üle 10 t täismassiga haagis ja 1. aprillil 2001. a või hiljem valmistatud M<sub>2</sub>, M<sub>3</sub>, N<sub>2</sub> ja N<sub>3</sub> kategooria sõidukitel.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – vaatluse ja piduristendiga vastavalt direktiivile 96/96/EÜ (paranduste direktiivid 1999/52/EÜ, 2001/9/EÜ ja 2001/11/EÜ);

2) TK ja TJV katsetustel vastavalt E-reeglite nr 13/09 ja 13H/00 või direktiivi 71/320/EMÜ (paranduste direktiivid 74/132/EMÜ, 75/524/EMÜ, 79/489/EMÜ, 85/647/EMÜ, 88/194/EMÜ, 91/422/EMÜ ja 98/12/EÜ) metoodikale.

### **Kood 403. Üldnõuded O kategooria sõiduki piduritele**

**Nõuded:** 1) O<sub>1</sub> kategooria haagisel ei ole pidurid kohustuslikud. Olemasolu korral peavad need vastama O<sub>2</sub> kategooria haagisele kehtestatud nõuetele;

2) O<sub>2</sub> kategooria haagisel peavad olema pideva toimega (ühest energiasalvestist toidetavad) pidurid või poolpideva toimega (kahest erinevast energiasalvestist toidetav) pidurid või inertspidurid (pealejooksupidurid). Poolhaagisel on inertspidurid keelatud;

3) O<sub>3</sub> ja O<sub>4</sub> kategooria haagistel on lubatud ainult pideva või poolpideva toimega pidurid. Inertspidurid on keelatud. 1. aprillil 2001. a või hiljem valmistatud O<sub>3</sub> ja O<sub>4</sub> kategooria haagistel peavad olema ABS pidurid;

4) pidurid peavad toimima haagise kõikidele ratastele;

5) pidurdusjõud peavad jagunema telgede vahel võrdselt;

6) pidurite toime peab olema jaotatud ühe telje rataste ja haagise pikitelje tasandi suhtes sümmeetriliselt;

7) pidurid peavad toimima ratastele piduriseadme kokkupuutuvate hõõrdpindade kaudu ja nende kulumine peab olema kompenseeritav automaatse või käsitsi reguleerimisega;

8) rikke korral peavad haagise pidurid rakenduma automaatselt, välja arvatud haagisel, mille täismass ei ületa 1,5 t ja mille tiisel on vedukiga täiendavalt kinnitatud trossi, keti jms;

9) autorongi katkemise korral peab piduriseade tagama haagise automaatse pidurdamise. See nõue ei kehti O<sub>1</sub> kategooria haagisele, mille tiisel peab vedukiga olema kinnitatud lisaks haakeseadmele veel trossi, keti jms, mis ei lase tiisil maha kukkuda ja tagab haagise juhitavuse;

10) haagisel, millel on sõidupidur nõutav, peab olema seisupidur, mida on võimalik lülitada väljast. Sõitjateveo haagise seisupidur peab olema lülitatav ka haagise seest. Nõue ei kehti haagistele, millel on vedruakudega seisupidur;

11) õhupiduriga haagise ühendamisel vedukiga peavad selle pidurid automaatselt lülituma töörežiimi;

12) O<sub>3</sub> ja O<sub>4</sub> kategooria haagisel peab pidurisüsteemi rikke korral, v.a ühendusvoolikute katkemine, pidurid tagama 30% pidurdustõhususe säilimise;

13) 1990. a või hiljem valmistatud O<sub>3</sub> ja O<sub>4</sub> kategooria haagisel peab pidurisüsteem olema kahejuhtmeline;

14) O<sub>2</sub>, O<sub>3</sub> ja O<sub>4</sub> kategooria haagiste pidurid peavad vastama koodi 402 nõudes 14 esitatud nõuetele;

15) 1997. a või hiljem valmistatud haagisel peavad õhupaakide mahud olema sellised, et haagisepidurite töövõime oleks tagatud veel pärast 8-kordset pidurdamist pärast haagise pidurisüsteemi suruõhuga varustamise lõppemist.

**Kontrollimine:** 1) TÜ ### vaatluse ja piduristendiga vastavalt direktiivile 96/96/EÜ (paranduste direktiivid 1999/52/EÜ, 2001/9/EÜ ja 2001/11/EÜ);

2) TK ja TJV katsetusel vastavalt E-reegli nr 13/09 või direktiivi 71/320/EMÜ (paranduste direktiivid 74/132/EMÜ, 75/524/EMÜ, 79/489/EMÜ, 85/647/EMÜ, 88/194/EMÜ, 91/422/EMÜ ja 98/12/EÜ) meetodikale.

#### **Kood 404. Üldnõuded L kategooria sõiduki piduritele**

**Nõuded:** 1) L kategooria sõidukil peab olema kaks eraldi pidurisüsteemi: üks peab toimima esirattale/ratastele, teine tagarattale/ratastele;

2) Kui L<sub>4</sub> kategooria sõiduki pidurid rahuldavad nõutavat pidurdustõhusust, siis ei nõuta külghaagise rattale pidureid;

3) L<sub>5</sub> kategooria sõidukil peavad olema kaks eraldi pidurisüsteemi, mis toimivad kõikidele ratastele. Ühe telje rattal või ratastel peab olema seisupidur. Ühte telge pidurdav seade peab toimima sõltumatult samale teljele toimivast teisest piduriseadmest;

4) vähemalt üks piduriseade peab toimima otse rattaga ühendatud pidurdavale pinnale;

5) pidurite kulumine peab olema kompenseeritav käsi- või automaatreguleerimisega;

6) 1996. a või hiljem valmistatud L kategooria sõidukite pidurid peavad vastama E-reegli nr 78 või direktiivi 93/14/EMÜ nõuetele.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – vaatluse ja proovisõiduga;

2) TK ja TJV katsetustel vastavalt E-reegli nr 78/02 või direktiivi 93/14/EMÜ meetodikale.

**Kood 405. Sõiduki rataste pidurdusjõudude summa suhe sõiduki massist teepinnale põhjustatud koormusesse sõidupiduriga pidurdamisel**

**Nõuded:**1) sõiduki rataste pidurdusjõudude summa suhe sõiduki massist teepinnale põhjustatud koormusesse (njuutonites) sõidupiduriga pidurdamisel ei tohi olla väiksem, kui alljärgnevas tabelis toodud:

Tabel 3

Sõiduki kategooria	Vähim lubatud rataste pidurdusjõudude summa suhe sõiduki massist teepinnale põhjustatud koormusesse	Sõiduki valmistamisaasta
M <sub>2</sub> ja M <sub>3</sub>	48%	Enne 1992. a
M <sub>2</sub> ja M <sub>3</sub>	50% (48% – ABS piduriteta sõidukil)	1992. a või hiljem
N <sub>2</sub> ja N <sub>3</sub>	43%	Enne 1988. a
N <sub>2</sub> ja N <sub>3</sub>	45%	1988. a või hiljem
M <sub>1</sub>	50%	
Taksod ja kiirabiautod	50%	
N <sub>1</sub>	45%	Enne 1988. a
N <sub>1</sub>	50%	1988. a või hiljem
O <sub>3</sub> ja O <sub>4</sub>	40%	Enne 1988. a
O <sub>3</sub> ja O <sub>4</sub>	43%	1988. a või hiljem

**Kontrollimine:**1) TÜ – piduri kontrollstendiga vastavalt direktiivile 96/96/EÜ (paranduste direktiivid 1999/52/EÜ, 2001/9/EÜ ja 2001/11/EÜ);

2) TK ja TJV katsetustel M, N ja O kategooria sõidukid vastavalt E-reegli nr 13/09 ja M<sub>1</sub> kategooria sõidukid vastavalt E-reeglile 13-H/00 või direktiivi 71/320/EMÜ (paranduste direktiivid 74/132/EMÜ, 75/524/EMÜ, 79/489/EMÜ, 85/647/EMÜ, 88/194/EMÜ, 91/422/EMÜ ja 98/12/EÜ) metoodikale.

**Kood 406. Rikke- ja seisupidur**

**Nõuded:**1) rikkepidur ja seisupidur peavad toimima mõlemal sõiduki küljel paiknevatele ratastele;

2) rikkepidur peab töötama sujuvalt;

3) seisupiduriga pidurdamisel ei tohi rataste pidurdusjõudude suhe sõiduki massist teepinnale põhjustatud koormusesse (njuutonites) olla väiksem kui:

- kõigil sõidukitel – 16%;
- autorongil – 12%.

Pidurdusjõudude erinevused ühe ja sama telje ratastel ei tohi ületada 50%.

**Kontrollimine:**1) TÜ – piduri kontrollstendiga vastavalt direktiivile 96/96/EÜ (paranduste direktiivid 1999/52/EÜ, 2001/9/EÜ ja 2001/11/EÜ);

2) TK ja TJV katsetustel M, N ja O kategooria sõidukid vastavalt E-reegli nr 13/09 ja M<sub>1</sub> kategooria sõidukid vastavalt E-reeglile 13-H/00 või direktiivi 71/320/EMÜ (paranduste direktiivid 74/132/EMÜ, 75/524/EMÜ, 79/489/EMÜ, 85/647/EMÜ, 88/194/EMÜ, 91/422/EMÜ ja 98/12/EÜ) metoodikale.

**Kood 407. Seisupiduri hoovale rakendatav jõud**

**Nõuded:**1) M ja N<sub>1</sub> kategooria sõidukil ei tohi ületada 400 N;

2) N<sub>2</sub> ja N<sub>3</sub> kategooria sõidukil ei tohi ületada 600 N.

**Kontrollimine:**TK ja TJV katsetustel dünamomeetriga.

**Kood 408. Pidurdusteed**

**Nõue:**pidurdusteed on kuival kõvakattega teel kiiruselt 40 km/h ei tohi ületada:

1. M<sub>1</sub> kategooria sõiduautil ja N<sub>1</sub> kategooria veoautol ning samade autode korral, kui need veavad O<sub>1</sub> kategooria haagist:

- sõidupiduriga pidurdamisel 14,7 (13,2) m;
- seisu-/rikkepiduriga pidurdamisel 25,0 (22,4) m;

2. M<sub>2</sub> ja M<sub>3</sub> kategooria bussil ning liigendbussil:

- sõidupiduriga pidurdamisel 18,3 (17,2) m;
- seisu-/rikkepiduriga pidurdamisel 25,0 (23,0) m;

3. N<sub>2</sub> ja N<sub>3</sub> kategooria veoautol:

- sõidupiduriga pidurdamisel 19,9 (16,4) m;
- seisupiduriga pidurdamisel 25,0 (23,0) m;

4. Autorongil:

- sõidupiduriga pidurdamisel: sama kui seda vedaval vedukil;
- seisupiduriga pidurdamisel 37,5 (26,5) m.

Märkus: Koormata auto pidurdusteed on toodud sulgudes, sulgudeta väärtus kehtib täismassiga autole.

**Kontrollimine:** TK ja TJV katsetustel katserajal, mõõdulindi ja vaatlusega.

#### **Kood 409. Aeglustus**

**Nõue:** kuival kõvakattega teel pidurdamisel kiiruselt 30 km/h peab aeglustus olema vähemalt:

1. M<sub>1</sub> ja N<sub>1</sub> kategooria sõidukil ning sama sõiduki korral, kui see veab O<sub>1</sub> kategooria haagist:

- sõidupiduriga pidurdamisel: 5,8 (6,7) m/s<sup>2</sup>;
- seisupiduriga pidurdamisel: 1,5 (2,3) m/s<sup>2</sup>;

2. M<sub>2</sub> ja M<sub>3</sub> kategooria bussil ning liigendbussil:

- sõidupiduriga pidurdamisel: 5 (5,5) m/s<sup>2</sup>;
- seisupiduriga pidurdamisel: 1,5 (2,3) m/s<sup>2</sup>;

3. N<sub>2</sub> ja N<sub>3</sub> kategooria veoautol:

- sõidupiduriga pidurdamisel: 4,0 (5,0) m/s<sup>2</sup>;
- seisupiduriga pidurdamisel: 2,1 (3,6) m/s<sup>2</sup>;

4. Autorongil:

- sõidupiduriga pidurdamisel: sama kui seda vedaval vedukil;
- seisupiduriga pidurdamisel: 2,1 (3,6) m/s<sup>2</sup>.

Märkus: Koormata auto aeglustus on toodud sulgudes, sulgudeta väärtus kehtib täismassiga autole.

**Kontrollimine:** TK ja TJV katsetustel katserajal, aeglustuse mõõdik (deseleromeetri) ja vaatlusega.

#### **Kood 410. Seisupiduri kontrollimine teekaldel**

**Nõue:** M, N, O ja L kategooria sõiduki seisupidur peab hoidma paigal täismassiga sõidukit 18% ja täismassiga autorongi – 12% kaldega teel.

Seisupiduri katsetamine on lubatud kuival kõvakattega teekaldel.

**Kontrollimine:** vaatlusega.

#### **Kood 411. L kategooria sõiduki pidurite kontrollimine**

**Nõuded:** 1) käsipiduri rakendamiseks vajalik jõud ei tohi ületada 200 N;

2) jalgpiduri rakendamiseks vajalik jõud ei tohi ületada 400 N;

3) üheaegsel jalg- ja käsipiduriga pidurdamisel kuival kõvakattega teel kiiruselt 30 km/h ei tohi pidurdusteed olla suurem ning aeglustus väiksem kui:

1. L<sub>3</sub> kategooria sõidukil – 7,0 m ja 5 m/s<sup>2</sup>;
2. L<sub>4</sub> kategooria sõidukil – 7,5 m ja 4,6 m/s<sup>2</sup>;
3. L<sub>5</sub> kategooria sõidukil:

• sõidupiduriga pidurdamisel – 7,5 m ja 4,6 m/s<sup>2</sup>;

• seisupiduriga pidurdamisel – 18 m ja 1,9 m/s<sup>2</sup>.

**Kontrollimine:** mõõdulindi või aeglustusmõõdikuga.

#### **Kood 412. Aeglusti**

**Nõuded:** 1) aeglusti peab toimima ja tagama sõiduki aeglustuse pidurdamisel vähemalt 0,6 m/s<sup>2</sup>;

2) aeglusti süsteemid (kraanid, töösilindrid, torud, voolikud jms) peavad olema valmistaja juhendi kohased, peavad toimima ja ei tohi pihkuda.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – vaatluse, seebivee ja katsesõiduga;

2) TK ja TJV katsetustel katsesõidul aeglustusmõõdikuga.

#### **Kood 413. Pealejooksupidur (inertspidur)**

**Nõuded:** 1) pealejooksupidur ei tohi lekkida, peab toimima;

2) haagise piduriseadme rakendumise lävimisjõud K peab olema:  
 $K = 0,02 \dots 0,04 P$ ,

kus: K – lävimisjõud (N); P – haagise kaal (arvutuses  $10 \times G$ , kus G on haagise täismass kg-s).

**Kontrollimine:** vaatluse ja dünamomeetriga.

#### **Kood 414. Piduri hoob, pedaal ja tross**

**Nõue:** piduri hoob, pedaal ja tross peavad vabalt liikuma, vaba- ja töökäigud peavad vastama valmistaja juhendile. Seisupiduri hooba lukustav seade peab toimima.

**Kontrollimine:** vaatluse ja joonlauaga.

#### **Kood 415. Pidurivõimendi, piduri peasilinder ja ratta töösilinder**

**Nõue:** pidurivõimendi, piduri peasilinder ja ratta töösilinder peavad olema valmistaja juhendi kohased, peavad toimima ega tohi lekkida.

**Kontrollimine:** vaatlusega.

#### **Kood 416. Piduritorustik**

**Nõuded:** 1) piduritorustik peab olema valmistaja juhendi kohane, ei tohi lekkida/pihkuda;

2) piduritorustikul ei tohi olla sügavaid korrosioonikahjustusi;

3) plast- ja kummivooliku pind ei tohi olla pragunenud, hõõrdunud või murenenud.

**Kontrollimine:** vaatluse ja seebiveega.

#### **Kood 417. Kompressor**

**Nõuded:**1) hiljemalt 6 min möödudes käivitamisest peab haagiseta auto õhusüsteemi pidurikontuurides tõusma rõhk 65 kuni 100%-ni nimirõhust;

2) hiljemalt 9 min möödudes käivitamisest peab autorongi õhusüsteemi pidurikontuurides tõusma rõhk 65 kuni 100%-ni nimirõhust;

3) hiljemalt 8 min möödudes käivitamisest peab haagiseta auto tarvitite kontuuris rõhk tõusma nimirõhuni;

4) hiljemalt 11 min möödudes käivitamisest peab autorongi tarvitite kontuuris rõhk tõusma nimirõhuni.

**Kontrollimine:** manomeetri ja stopperiga.

#### **Kood 418. Õhukuivati või märgõhupaak**

**Nõuded:**1) kondensaadi ja õli eraldamiseks suruõhust peab õhusüsteemis olema valmistaja nõuete kohane õhukuivati, kondensaadi- ja õlieraldi või seda asendav eraldi õhupaak, kuhu koguneb kondensaat ja õli enne õhu sisenemist õhusüsteemi;

2) õhukuivati või märgõhupaak peavad toimima, ei tohi pihkuda.

**Kontrollimine:** vaatluse ja seebiveega.

#### **Kood 419. Külumistõrjuk**

**Nõuded:**1) külumistõrjuk peab toimima ja olema valmistaja juhendi kohane;

2) külumistõrjuk peab olema täidetud töövedelikuga;

3) külumistõrjuk ei tohi lekkida ega pihkuda.

**Kontrollimine:** vaatlusega.

#### **Kood 420. Kaitseklapp**

**Nõuded:**1) kaitseklapp peab jagama suruõhuallikast tuleva suruõhu süsteemi kontuuride vahel ning säilitama ühe haru vigastuse korral teises, terves harus, rõhu 0,5...0,55 MPa;

2) kaitseklapp peab olema valmistaja juhendi kohane ega tohi pihkuda.

**Kontrollimine:** vaatluse, seebivee ja manomeetriga.

#### **Kood 421. Rõhuregulaator**

**Nõuded:**1) rõhuregulaator peab hoidma nimirõhku;

2) rõhuregulaator peab toimima kaitseklapina, kui rõhk tõuseb kaks korda üle nimirõhu.

**Kontrollimine:**manomeetriga.

#### **Kood 422. Jalgpidurikraan**

**Nõuded:**1) jalgpidurikraan peab olema otsetoimega, vähemalt kahe eraldi töölerakenduva sektsiooniga. Ühe ajamiharu rikke korral peab jalgpidurikraan säilitama korrasoleva haru töövõime;

2) jalgpidurikraan peab olema valmistaja juhendi kohane, peab toimima ega tohi pihkuda.

**Kontrollimine:** vaatluse, seebivee ja proovilülitamisega.

#### **Kood 423. Seisupidurikraan**

**Nõuded:**1) seisupidurikraan peab olema pööratud toimega, s.o suruõhu puudumisel süsteemis peab auto olema pidurdatud ja tagama liikuva sõiduki reguleeritava pidurdamise. Seisupiduri hooval peab olema fikseeritav asend. Suruõhu puudumisel süsteemis peab toimima rikkepidurina;

2) seisupidurikraan peab olema valmistaja juhendi kohane, peab toimima ega tohi pihkuda.

**Kontrollimine:** vaatluse, seebivee ja proovilülitamisega.

#### **Kood 424. Kahejuhtmesüsteemis haagisepiduri juhtimisklapp**



**Nõuded:** 1) haagisepiduri juhtimisklapp peab olema vedukautol haagise pidurite juhtimiseks. Klapp peab olema ühendatud kõigi jalg- ja seisupidurikraanidega ühendatud pidurikontuuridega ning andma suruõhu juhtimpulssi haagise õhujaoturisse, kombineeritud pidurisüsteemi korral ka ühejuhtmesüsteemis haagisepidurite juhtimisklappi;

2) haagisepiduri juhtimisklapp peab olema valmistaja juhendi kohane, peab toimima ega tohi pihkuda.

**Kontrollimine:** vaatluse, seebivee ja proovilülitamisega.

#### **Kood 425. Ühejuhtmesüsteemis haagisepiduri juhtimisklapp**

**Nõuded:** 1) haagisepiduri juhtimisklapp peab olema vedukautol, mis veab ühejuhtmesüsteemis piduritega haagist, selle pidurite juhtimiseks. Klapp peab olema ühendatud kahejuhtmesüsteemis haagisepidurite juhtimisklappiga ja andma suruõhu juhtimpulssi haagise õhujaoturisse;

2) haagisepiduri juhtimisklapp peab olema valmistaja juhendi kohane, peab toimima ega tohi pihkuda.

**Kontrollimine:** vaatluse, seebivee ja proovilülitamisega.

#### **Kood 426. «Palm» tüüpi ühendusotsakud**

**Nõuded:** 1) kahejuhtmesüsteemis haagise ja vedukauto ühendusvooliku otsakud peavad olema tähistatud järgmiselt: toiteotsak peab olema punast ja juhtotsak kollast värvi tähistusega. Vedukauto pidurite toite- ja juhttorul peavad olema enne otsakuid lahutuskraanid, mis võimaldavad haagise lahtihaakimisel sulgeda torud. Lubatud on kasutada paarisvoolikutega ühendusotsakuid. Siseriiklikus kasutuses olevatel ühejuhtmesüsteemis pidurisüsteemiga vedukitel ja haagistel on lubatud nn «F» ja «<>» tüüpi otsakud; (6) 21.02.2007 16:15

2) peab olema valmistaja juhendi kohane, peab toimima ega tohi pihkuda.

**Kontrollimine:** vaatluse, seebivee ja proovilülitamisega.

#### **Kood 427. Haagise õhujaotur**

**Nõuded:** 1) õhujaotur peab lülitama haagise pidurid tööle siis, kui temasse antakse suruõhku haagist ja vedukit ühendavast juhtimistorustikust. Rikkepidurdus peab toimuma haagise ja veduki vahelise toititorustiku katkemisel. Peab rakendama haagise pidurid (haagise kombineeritud pidurisüsteemi korral), kui ühejuhtmesüsteemis veduki ühendustorustikus õhurõhk langeb alla haagise pidurisüsteemi õhurõhu või kaob hoopis – näiteks kui ühendusvoolik katkeb;

2) õhujaotur peab olema valmistaja juhendi kohane, peab toimima ega tohi pihkuda.

**Kontrollimine:** vaatluse, seebivee ja proovilülitamisega.

#### **Kood 428. Õhusüsteemi manomeeter ja/või rõhulangusele toimiv hoiatusseade**

**Nõue:** õhusüsteemi manomeeter ja/või rõhulangusele toimiv hoiatusseade peab toimima valmistaja juhendis ette nähtud täpsuse piires.

**Kontrollimine:** manomeetriga.

#### **Kood 429. Haagise ja vedukauto ühendusvoolikud**

**Nõuded:** 1) ühendusvoolikud ei tohi pihkuda;

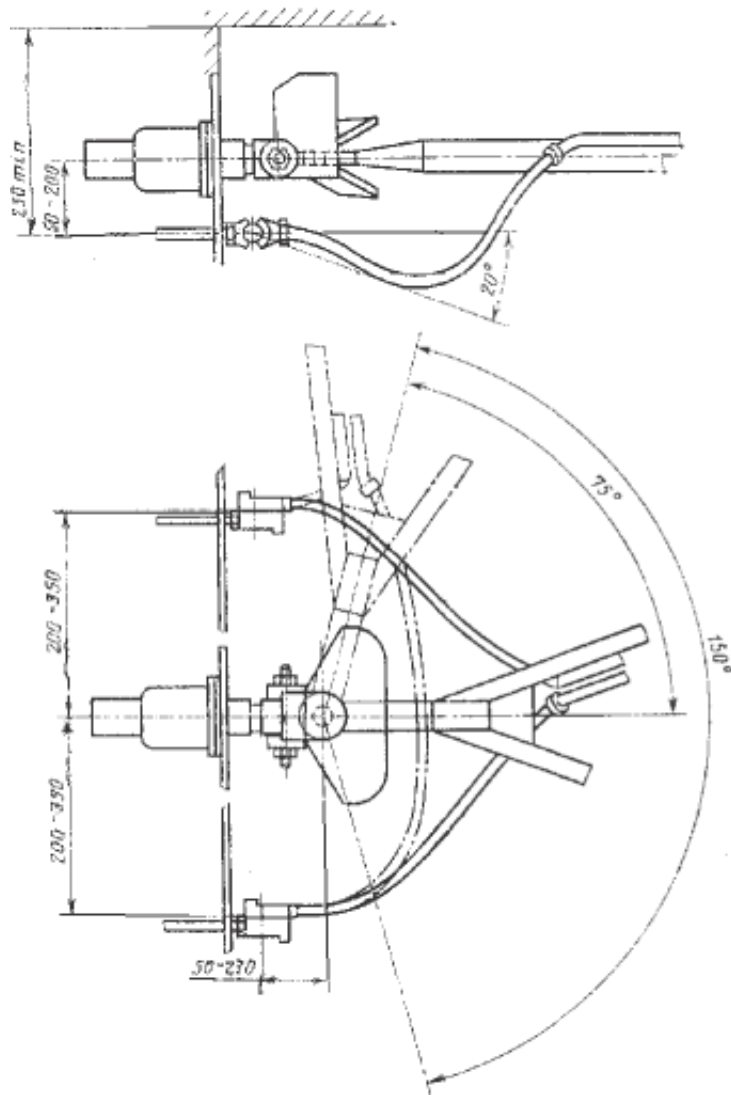
2) ühendusvooliku pinnal ei tohi olla pragusid, hõõrdunud, sööbinud ja murenenud kohti;

3) ühendusvoolikute kinnitus peab tagama nende säilivuse autorongi sõidul ja manööverdramisel (joonised 28 ja 29);

4) ühendusvoolikute otsakud peavad olema märgistatud ja valmistatud nii, et oleks välditud vale ühendamise võimalus:

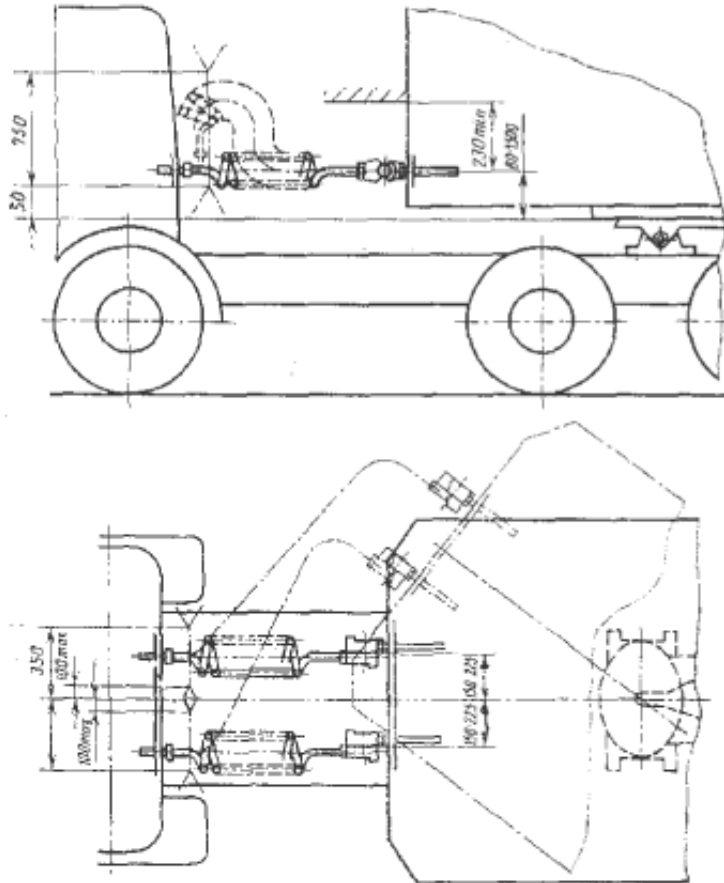
- juhtharu peab asetsema sõiduki sümmeetriateljst vasakul sõidusuunas vaadatuna;
- toiteharu peab asuma sõiduki sümmeetriateljst paremal sõidusuunas vaadatuna;

5) täis- ja kesktelghaagise ühendusvoolikud peavad asetsema haakeseadmest madalamal, vastavalt joonisele 28;



Joonis 28. Ühendusvoolikute asend.

6) sadulveduki ühendusvoolikud peavad olema kinnitatud kabiini tagaseina külge püst- või rõhtasendis, juhtharu vasakule ja toiteharu paremale sõidusuunas vaadatuna. Ühendusvoolikud peavad asetsema vastavalt joonisele 29;



Joonis 29. Pidurivoolikute asukohad poolhaagisega autorongil.

7) ühendusvoolikud või nende otsakud peavad olema värvitud või märgistatud järgmiselt:

- toiteharu – punane;
- juhtharu – kollane.

Märkus. Nõuded 4, 5, 6 ja 7 kehtivad ainult sõidukile:

- mis teostab rahvusvahelist vedu;
- mis on valmistatud 1997. a või hiljem.

**Kontrollimine:** vaatlusega, seebivee ja joonlauaga.

#### **Kood 430. Pidurdušjõu regulaator (ALB) või pidurdusrõhu piirdeklapp**

**Nõuded:** 1) koormata auto pidurdamisel ei tohi pidurdušjõu regulaatoriga või pidurdusrõhu piirdeklappiga kontuuris rõhk tõusta üle valmistaja juhendis ettenähtu;

2) pidurdušjõu regulaator või pidurdusrõhu piirdeklapp ei tohi pihkuda, peavad toimima.

**Kontrollimine:** manomeetri, vaatluse ja seebiveega.

#### **Kood 431. Blokeerumatu pidur (ABS, EBS)**

**Nõuded:** 1) blokeerumatu pidur peab toimima vastavalt E-reeglile 13 või direktiivile 71/320/EMÜ ja valmistaja juhendile;

2) pidurdamisel ei tohi auto muuta suunda ka libedal teel;

3) ükski otsereguleeritav ratas ei tohi blokeeruda, kui juht vajutab järsult, täiest jõust piduripedaalile ja sõiduki ratastest üks asub teekattel, mille haardetegur on 0,8 ning teisel sõiduki küljel paiknev ratas asub teekattel, mille haardetegur on 0,3;

4) järsul pidurdamisel, alates kiiruselt 15 km/h, enne sõiduki täielikku seismajäämist, peavad rattad hakkama lohisema;

5) sõidukil peab olema optiline signalisaator, mis hoiatab süsteemi iga rikke korral. Vedukautol, v.a M<sub>1</sub> ja N<sub>1</sub> kategooria sõidukid, peab haagise blokeerumatul pidurisüsteemil olema eraldi rikke signalisaator.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – katsesõidu ja piduristendiga vastavalt direktiivile 96/96/EÜ (paranduste direktiivid 1999/52/EÜ, 2001/9/EÜ ja 2001/11/EÜ);

2) TK ja TJV katsetustel vastavalt E-reegli nr 13/09 või direktiivi 71/320/EMÜ (paranduste direktiivid 74/132/EMÜ, 75/524/EMÜ, 79/489/EMÜ, 85/647/EMÜ, 88/194/EMÜ, 91/422/EMÜ ja 98/12/EÜ) meetodikale.

#### **Kood 432. Õhusüsteemi kontrollventiil**

**Nõuded:** 1) õhusüsteemi kontrollventiil peab olema valmistaja juhendi kohane;

2) õhusüsteemi kontrollventiil peab toimima, ei tohi pihkuda.

**Kontrollimine:** manomeetri, seebivee ja vaatlusega.

#### **Kood 433. Kondensaadikraan**

**Nõuded:** 1) kondensaadikraan peab olema valmistaja juhendi kohane;

2) kondensaadikraan peab toimima, ei tohi pihkuda.

**Kontrollimine:** seebivee ja vaatlusega.

#### **Kood 434. Õhu pihkamise õhusüsteemist**

**Nõue:** rõhk süsteemis ei tohi langeda seisva kompressori korral kiiremini kui 0,05 MPa (0,5 kgf/cm<sup>2</sup>) 30 min jooksul, kui pidurid on rakendamata, või 15 min jooksul, kui nad on rakendatud.

**Kontrollimine:** manomeetri ja stopperiga.

#### **Kood 435. Vedruakud ja rattapiduri kambrid**

**Nõuded:** 1) vedruakud ja rattapiduri kambrid peavad toimima, ei tohi pihkuda;

2) vedruaku ja rattapiduri kambri hoova kõik peab vastama valmistaja juhendile, ei tohi olla kinni kiilunud.

**Kontrollimine:** joonlaua, seebivee ja vaatlusega.

#### **Kood 436. Pidurisüsteemi koostu porikaitse**

**Nõue:** pidurisüsteemi koostude porikaitseid peavad olema terved.

**Kontrollimine:** vaatlusega.

#### **Kood 437. Piduritrummel ja -ketas**

**Nõuded:** 1) piduritrumlid ja pidurikettad peavad olema valmistaja juhendi kohased;

2) piduritrumlis ja pidurikettas ei tohi olla pragusid, nad peavad olema kindlalt kinnitatud.

**Kontrollimine:** vaatlusega.

#### **Kood 438. Piduriklotsi kate**

**Nõuded:** 1) vahetatavad piduriklotsi katted peavad olema sõiduki valmistaja juhendis ette nähtud materjalist ja alates 2002. a ei tohi sisaldada asbesti;

2) piduriklotsi katted ei tohi olla õhemad kui see on ette nähtud valmistaja juhendis.

**Kontrollimine:** vaatlusega.

#### **Kood 439. Rõhuandur**

**Nõue:** sõiduki õhusüsteemi igal iseseisval kontuuril peab olema rõhuandur.

**Kontrollimine:** vaatlusega.

#### **Kood 440. Elektripidurisüsteemiga haagis**

**Nõuded:** 1) elektripidurisüsteemiga haagise pidurid peavad elektrilise toite saama vedukautolt. Haagisele on lubatud asetada lisaaku, mis saab laadimisvoolu vedukilt. Pinge reguleerimine peab toimuma haagisel;

2) nimitoitepingel peab olema 12 V, voolutugevus ei tohi ületada 15 A;

3) armatuuril peab olema märgulamp, mis süttib piduripedaalile vajutamisel ja signaliseerib süsteemi korrasolekust.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – vaatlusega;

2) TK ja TJV vastavalt E-reegli nr 13/09 või direktiivi 71/320/EMÜ (paranduste direktiivid 74/132/EMÜ, 75/524/EMÜ, 79/489/EMÜ, 85/647/EMÜ, 88/194/EMÜ, 91/422/EMÜ ja 98/12/EÜ) meetoodikale.

### **Grupp 5 Rattad (rehvid ja veljed)**

#### **Kood 501. Üldnõuded sõiduki rehvidele**

**Nõuded:** 1) sõidukil peab kasutama valmistaja poolt ette nähtud ja direktiivi 92/23/EMÜ või E-reegli nr 30 (sõiduauto ja tema haagise rehvid), E-reegli nr 54 (veoauto ja bussi ning tema haagise rehvid) ja E-reegli nr 64 (ajutiseks kasutamiseks ette nähtud varurattad) nõuetele vastavaid rehve. Mootorrattastel ja nende haagistel peab kasutama valmistaja poolt ette nähtud ja E-reegli nr 75 nõuetele vastavaid rehve ja velgi;

2) ARK võib anda põhjendatud juhtumitel loa käesolevas koodis mitte ette nähtud rehvide või velgede kasutamiseks;

3) sõiduautol (M<sub>1</sub> kategooria), veoautol, mille registrimass ei ületa 3,5 tonni (N<sub>1</sub> kategooria) ja haagisel, mille registrimass on üle 0,75 tonni, kuid ei ületa 3,5 tonni (O<sub>2</sub> kategooria) peab alates 1. detsembrist kuni 1. märtsini kasutama talverehve (M+S, MS, M.S. või M&S tähistusega), mille mustri jääksügavus on vähemalt 3,0 millimeetrit.

Ülalnimetatud kategooria sõidukitel ei ole talverehvide kasutamine kohustuslik järgmistel juhtudel:

- sõitmisel teise riiki ja seal tagasi Eestisse;
- teises riigis registreeritud sõidukil;
- paarisrattaste mõlemal rattal tingimusel, et ühe telje mõlemad rattapaarid on koostatud samasuguselt;
- autode ja haagiste valmistamisel, maaletoomisel, müümisel ning remonti või tehnilisele ülevaatusele sõitmisel;
- autodel või haagistel, millele ei ole saada talverehve Eestis;

4) sõidukil ei ole lubatud kasutada A1, A2, A3, A4, A5 ja A6 kiiruskategooria rehve (vt tabel 5) ning rehve, mille lubatud suurim sõidukiirus on 30 km/h;

5) ei ole lubatud kasutada rehve, mille valmistamise ajast on möödunud rohkem kui 10 aastat.

Märkus. Siseriiklikult on lubatud kasutada ja E või e sertifitseerimata taastamata rehve kuni 2005. aastani ning E sertifitseerimata taastatud rehve kuni 2010. aastani.

**Kontrollimine:**

1) TÜ – vaatlusega;

2) TÜ ja TJV katsetustel vastavalt E-reegli nr 30/02, nr 54/00, nr 64/00, nr 75/00 või direktiivi 92/23/EÜ (muudatuste direktiiv 2001/43/EMÜ) meetoodikale.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

#### **Kood 502. Rehvi tehnoeisund**

**Nõuded:** 1) rehvil ei tohi esineda sisemisi ega välimisi koordi läbivaid vigastusi või turvise eraldumist koordist;

2) rehvi siserõhk peab vastama valmistaja poolt määratud rõhule.

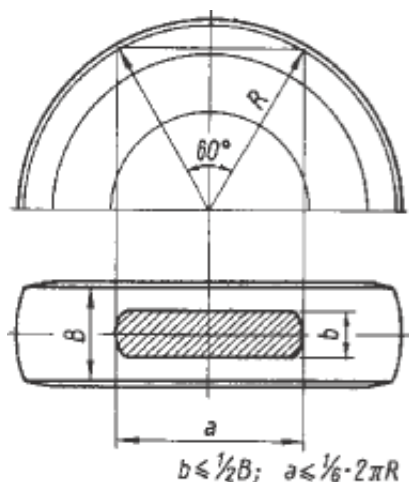
**Kontrollimine:**vaatluse ja manomeetriga vastavalt direktiivile 96/96/EÜ (paranduste direktiivid 1999/52/EÜ, 2001/9/EÜ ja 2001/11/EÜ).

**Kood 503. Rehvi kulumine ja mustri sügavus**

**Nõuded:**1) mustri jääksügavus peab olema vastavalt direktiivile 89/459/EMÜ vähemalt:

- L kategooria sõidukil  $\geq 1,0$  mm;
- M<sub>1</sub>, M<sub>2</sub>, M<sub>3</sub>, N<sub>1</sub>, N<sub>2</sub> ja N<sub>3</sub> kategooria sõidukil  $\geq 1,6$  mm;
- haagisel vastavalt seda vedava veduki mustrisügavusele esitatavatele nõuetele;

2) rehvi edasine kasutamine on keelatud, kui turvise mustri jääksügavus on punktis 1 esitatust väiksem joonisel 30 toodud viirutatud pinna ulatuses, mille laius b on üle 1/2 turvise veerepinna laiusest B ja pikkus a üle 1/6 turvise veerepinna ümbermõõdust 2R või kui mitme kulumislaigu korral nende pikkuste summa on nimetatud väärtusest suurem. Joonisel näidatud viirutatud ala ei pea asuma veerepinna keskel;



Joonis 30. Rehvide piirkulumise määramine.

3) rehvil, millel puudub märg «REGROOVABLE», ei tohi mustrit sügavamaks lõigata.

**Kontrollimine:**nihiku, joonlaua või mõõdulindiga vastavalt direktiivile 89/459/EMÜ.

**Kood 504. Rehvi viskumine**

**Nõue:**veeringil mõõdetult ei tohi rehvi viskumine ületada üheski suunas:



- M<sub>1</sub>, N<sub>1</sub>, L ja O<sub>1</sub> kategooria sõidukil 1,0% välisläbimõõdust;
- ülejäänud sõidukitel 1,5% välisläbimõõdust.



**Kontrollimine:** rismuse, nihiku ja vaatlusega.

**Kood 505. Rehvide (k.a taastatud rehvid) tähistamine**

**Nõuded:**1) rehvi tähistus ja selle asukoht peavad vastama tabelis 4 toodule.

Tabel 4

Jrk nr	Tähistus	 või  tähistusega rehvil	Ühel rehvi küljel	Mõlemal rehvi küljel	DOT tähistusega rehvil	Ühel rehvi küljel	Mõlemal rehvi küljel
1.	Valmistaja nimi või kaubamärk	jah		+	jah	+	

2.	Rehvi tähistus	jah		+	jah		+
3.	Kiiruskategoria (tabel 5)	jah		+	ei		
4.	Mustri tüüp Näiteks «M+S»	jah		+	jah		+
5.	Koormusindeks (tabel 6)	jah		+	ei		
6.	Suurim kandevõime Näiteks «MAX. LOAD 1310 LBS»	ei			jah		+
7.	Suurim siserõhk Näiteks «AT 36 PSI COLD»	ei			jah		+
8.	Koordi kihtide arv külgedel ja veerepinnal Näiteks «TREAD AREA PLIES: 2 RAYON + STEEL» «SIDEWALL AREA PLIES: 2 RAYON»	ei			jah		+
9.	Lohvita, kui on sellise ehitusega Näiteks «TUBELESS»	jah		+	jah		+
10.	Lohviga, kui on sellise ehitusega	ei			jah		+
11.	Radiaalrehv, kui on sellise ehitusega Näiteks «RADIAL»	jah		+	jah		+
12.	Tugevdatud, kui on sellise ehitusega Näiteks «REINFORCED»	jah		+	ei		
13.	Tüübikinnituse tähis	 	+		DOT	+	
14.	Valmistamisaja tähis	jah	+		jah	+	
15.	Eriomadused	ei				+	
	Näiteks «TREADWEAR 160» (kulumiskindlus on sellel rehvil 60%)				UTQG nõuded kehtivad kuni 13" velgedele mõeldud rehvidele. Ei kehti talverehvidele		



parem kui võrdlusrehvil);				
«TRACTION A» (rehvi haardeomadused teekattega kuuluvad «A» klassi. Klasse on A, B ja C, neist parim on A klass);				
«TEMPERATURE B» (temperatuurikindlus sellel rehvil vastab B klassi nõuetele. «A» klassi rehvi temperatuurikindlus lubab sõita rehvigä kuni 184 km/h, «B» klass – 160 km/h ja «C» klass – 137 km/h)				

Märkus. Rehvid jaotatakse kolme kvaliteediklassi:

- «Kvaliteetrehvid» – neil on nõuetekohane märgistus ja neid müüakse täieliku valmistajapoolse garantiiga;
- «DA» – «*DEFECTIVE APPEARANCE*» on teise klassi rehvid, millel on välimuse vead või vähemärgatavad remonditud kohad, mis ei mõju sõiduohutusele. Neid rehve müüakse täieliku valmistajapoolse garantiiga;
- «Max 30 km/h» – neid rehve ei tohi kasutada sõidukitel ja nende haagistel. Märgistus «Max 30 km/h» peab olema kantud püsivalt rehvi mõlemale küljele, kusjuures endine kiiruskategooria peab olema eemaldatud;

2) M<sub>1</sub>, N<sub>1</sub> ja O<sub>1</sub> kategooria sõiduki rehvi peab olema märgistatud E-reegli nr 30 või direktiivi 92/23/EMÜ kohaselt;

Näiteks:

VALMISTAJA NIMETUS või KAUBAMÄRK 185/70 R 14 89 T Tubeless M+S 253   või DOT
---

Selgitus:

- valmistaja kaubamärk või nimetus;
- 185 – profiili laius mm;
- 70 – profiili kõrgus on 70% tema laiusest;
- R – või sõna «*RADIAL*» – radiaalne koordinaatide paigutus,  
D – diagonaalne koordinaatide paigutus, võib jätta märgistamata,  
B – või sõnad «*BIAS BELTED*» – diagonaalse koordinaatide paigutusega võõtatud rehvi;



- 14 – velje läbimõõd tollides;
- 89 – koormusindeks (tabel 6), sellele näitele vastab kandevõime 580 kg;
- T – kiiruskategooria (tabel 5), sellele näitele vastab lubatud suurim sõidukiirus 190 km/h;

• *TUBELESS*– lohvita rehvi,  
*REINFORCED*– tugevdatud,

*RETREAD*– taastatud;

- M+S, MS, M.S., M&S – on ette nähtud sõitmiseks talvel või mudas;
- 253 – valmistamise aeg – koosneb kolmest numbrist: esimesed kaks tähistavad valmistamise nädalat (25. nädal), viimane aastat (93) jooksva kümnendil;

•



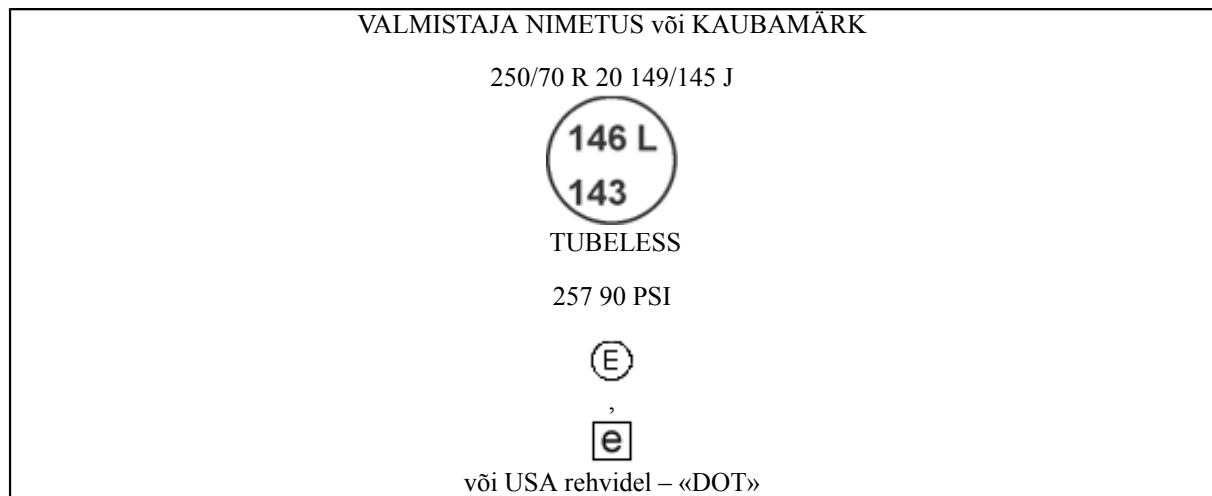
,



või DOT-tüübikinnituse tähised.

M<sub>2</sub>, M<sub>3</sub>, N<sub>2</sub>, N<sub>3</sub>, O<sub>2</sub>, O<sub>3</sub> ja O<sub>4</sub> kategooria sõiduki rehvi peab olema märgistatud E-reegli nr 54 või direktiivi 92/23/EMÜ kohaselt;

Näiteks:



Selgitus:

- valmistaja kaubamärk;
- 250 – profiili laius mm;
- 70 – profiili kõrgus on 70% tema laiusest;
- R või sõna «*RADIAL*» – radiaalne koordiniitide paigutus,  
D – diagonaalne koordiniitide paigutus – märgistus ei ole kohustuslik;
- 20 – velje läbimõõd tollides või 508 mm-s (E-reegel nr 54);
- 149 – üksiku rehvi koormusindeks, mis vastab koormusele 3250 kg,  
145 – paarisrehvi koormusindeks, mis vastab koormusele 2900 kg (tabel 6);

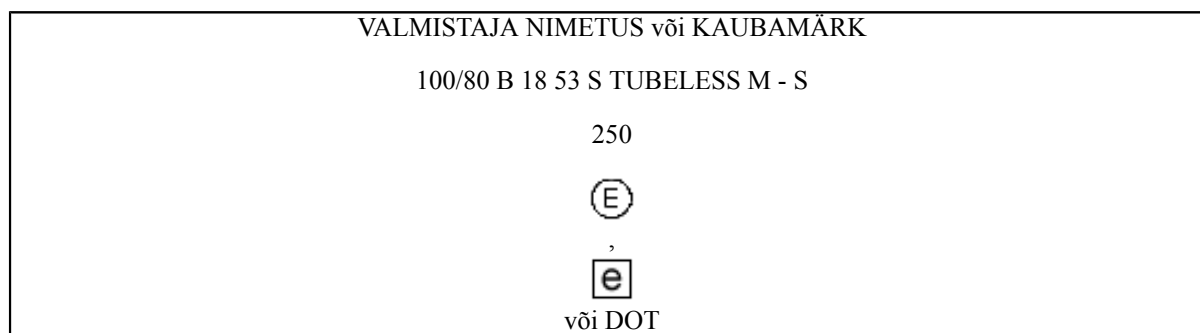
- J – kiiruskategoria, millele vastab lubatud suurim sõidukiirus 100 km/h (tabel 5);
- L – kiiruskategoria, millele vastab lubatud suurim kiirus 120 km/h, kui üksiku rehvi koormus ei ületa 3000 kg, mis vastab koormusindeksile 146 ja paarisrehvide puhul ei tohi koormus ühele rehvidele ületada 2757 kg, mis vastab koormusindeksile 143;
- *TUBELESS*– lohvita rehvi,  
*RETREAD*– taastatud,  
*REGROOVABLE*– süvendatava muustriga;
- 257 – valmistamise aeg: 25. nädalal 1987. a;
- 90 PSI – koormusele ja kiirusele vastupidamise katsel peab rehvi siserõhk olema vähemalt 90 PSI, mis vastab rõhule 0,620 MPa (6,20 kgf/cm<sup>2</sup>);



või USA rehvidel DOT-tüübikinnituse tähised;

3) mootorrataste (L kategooria) ja nende haagiste rehvid peavad olema märgistatud E-reegli nr 75 kohaselt:

Näiteks:



Selgitus:

- valmistaja kaubamärk;
- 100 – profiili laius mm;
- 80 – profiili kõrgus on 80% tema laiusest;
- 18 – velje läbimõõt tollides e 457 mm;
- 53 – koormusindeks, mis vastab kandevõimele 206 kg (tabel 6);
- S – kiiruskategoria, millele vastab lubatud suurim sõidukiirus 180 km/h (tabel 5);
- *TUBELESS*– lohvita rehvi;
- M+S, MS, M.S., M&S – on ette nähtud sõitmiseks talvel või mudas,  
MST – universaalne – on ette nähtud sõitmiseks teel ja ka maastikul,  
D – diagonaalne koordiniitide paigutus,  
B – diagonaalne võõtatud rehvi,  
R – radiaalne koordiniitide paigutus,  
*REINFORCED*– tugevdatud;
- 250 – valmistamise aeg: 25. nädalal 1990. a;



või DOT-tüübikinnituse tähised.

**Kontrollimine:** vaatlusega.

**Kood 506. Rehvi kasutamine**

**Nõuded:** 1) rehvi mõõtmed (E-reeglid nr 30, 54 ja 75), kiiruskategooria (tabel 5) ja koormusindeks (tabel 6) peavad vastama sõiduki valmistaja juhendis ette nähtud näitajatele ja sõidukil kasutatava velje mõõtmetele;

Tabel 5

km/h

Kiiruskategooria tähis	Piirkiirus	Kiiruskategooria tähis	Piirkiirus	Kiiruskategooria tähis	Piirkiirus
A1	5	D	65	Q	160
A2	10	E	70	R	170
A3	15	F	80	S	180
A4	20	G	90	T	190
A5	25	J	100	U	200
A6	30	K	110	H	210
A7	35	L	120	V	240
A8	40	M	130	W	270
B	50	N	140	Y	300
C	60	P	150	Z	üle 240

Tabel 6

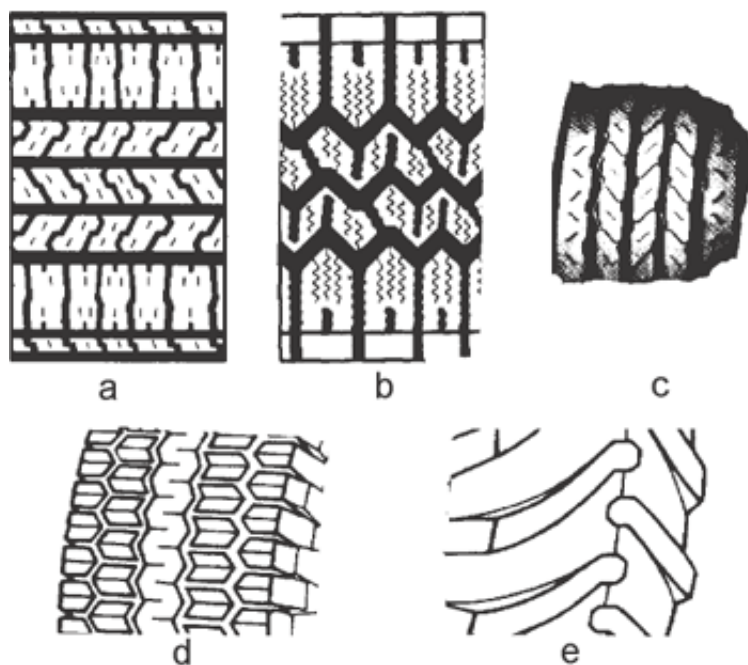
A = koormusindeks B = lubatud suurim mass kg-s

A	B	A	B	A	B	A	B
30	106	66	300	102	850	138	2360
31	109	67	307	103	875	139	2430
32	112	68	315	104	900	140	2500
33	115	69	325	105	925	141	2575
34	118	70	335	106	950	142	2650
35	121	71	345	107	975	143	2725
36	125	72	355	108	1000	144	2800
37	128	73	365	109	1030	145	2900
38	132	74	375	110	1060	146	3000
39	136	75	387	111	1090	147	3075
40	140	76	400	112	1120	148	3150
41	145	77	412	113	1150	149	3250
42	150	78	425	114	1180	150	3350
43	155	79	437	115	1215	151	3450
44	160	80	450	116	1250	152	3550
45	165	81	462	117	1285	153	3650
46	170	82	475	118	1320	154	3750
47	175	83	487	119	1360	155	3850
48	180	84	500	120	1400	156	4000
49	185	85	515	121	1450	157	4125
50	190	86	530	122	1500	158	4250

51	195	87	545	123	1550	159	4375
52	200	88	560	124	1600	160	4500
53	206	89	580	125	1650	161	4625
54	212	90	600	126	1700	162	4750
55	218	91	615	127	1750	163	4850
56	224	92	630	128	1800	164	5000
57	230	93	650	129	1850	165	5150
58	236	94	670	130	1900	166	5300
59	243	95	690	131	1950	167	5450
60	250	96	710	132	2000	168	5600
61	257	97	730	133	2060	169	5800
62	265	98	750	134	2120	170	6000
63	272	99	775	135	2180		
64	280	100	800	136	2240		
65	290	101	825	137	2300		

2) sõiduki mis tahes teljel ei tohi olla korraka diagonaal- ja radiaalrehve;

3) sõiduki mis tahes teljel ei ole lubatud kasutada erineva turvisemustri tüübiga rehve. Ühe ja sama mustritüübi mustrijoonis võib olla erinev (vt joonis 31);



Joonis 31. Mustri tüübid (näited): a ja c – maanteemuster, b ja d – talvemuster (tähistus «M+S», «MS», «M.S.» või «M&S»), e – maastikumuster.

4) taastatud rehvi lubatud kiiruse ja koormuse määrab taastaja ja märgib selle vastavalt eeltoodud näidisele koos oma kaubamärgiga rehvidele. Taastaja peab märkima rehvidele taastamisaja;

5) taastatud rehve ei ole lubatud kasutada sõidukitel, mille valmistajakiirus on suurem kui 240 km/h ning mootorrataste esiteljel/rattal. M<sub>2</sub>, M<sub>3</sub> ja N<sub>3</sub> kategooria sõidukite esiteljel ei ole lubatud kasutada taastatud rehve, välja arvatud juhul, kui need on sertifitseeritud E-reegli nr 109 nõuete kohaselt.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

### Kood 507. Üldnõuded veljele

**Nõuded:**1) peab kasutama sõiduki valmistaja poolt ette nähtud ja ETRTO või UTQG nõuetele vastavaid velgi;

2) veljel ei tohi olla vigastusi. Keelatud on kasutada keevitamisega remonditud ja/või ümberehitatud (laiendatud, kitsendatud, vahetatud sisekilbiga jms) velge;

3) velje viskumine ei tohi olla:

- 5° kaldega süvapöiaga velje välisäärel radiaalsuunas üle 3,6 mm ja külgsuunas üle 2,0 mm;
- 15° kaldega süvapöiaga veljel – radiaalsuunas üle 2,0 mm ja külgsuunas:
  - a) alla 9,75" nimiläbimõõduga velgedel  $\pm 3,5$  mm,
  - b) üle 10,50" nimiläbimõõduga velgedel  $\pm 5,0$  mm;

• lamepöiaga veljel kõikides suundades:  $\pm 5,0$  mm;

4) sõiduki veljel peab olema järgmine tähistus:

- rehvi nimimõõtmed;
- valmistaja nimi või kaubamärk;
- valmistamise aeg (vähemalt kuu ja aasta);
- valmistamise järjenumber või kood.

Koostatava velje koostul peab olema järgmine tähistus:

- tähistus selle kohta, millisesse veljekomplekti osa kuulub;
- valmistaja nimi või kaubamärk;
- valmistamise aeg (vähemalt kuu ja aasta);

5) 5° kaldega süvapöiaga velje mõõtmete tähistus peab olema järgmise näite kohane:

14 x 4 J,

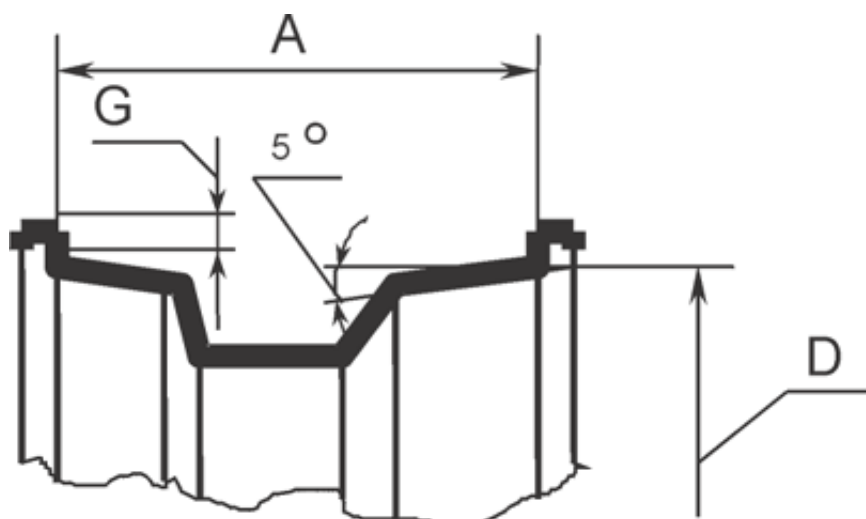
kus: 14 – velje läbimõõt tollides,

x – süvapöidvelg,

J – välisserva kõrgus G (vt joonis 32), tähe J korral  $G = 17,8 \pm 0,9$  mm; tähe B korral  $G = 14,4 \pm 0,8$  mm. Veoautode, busside ja nende haagiste velje tähistuses tähe K korral  $G = 19,9 \pm 0,9$  mm,

A – velje laius,

D – velje läbimõõt;



Joonis 32. 5° kaldega süvapöiaga velg.

6) 15° kaldega süvapöiaga velje mõõtmete tähistus peab olema järgmise näite kohane:

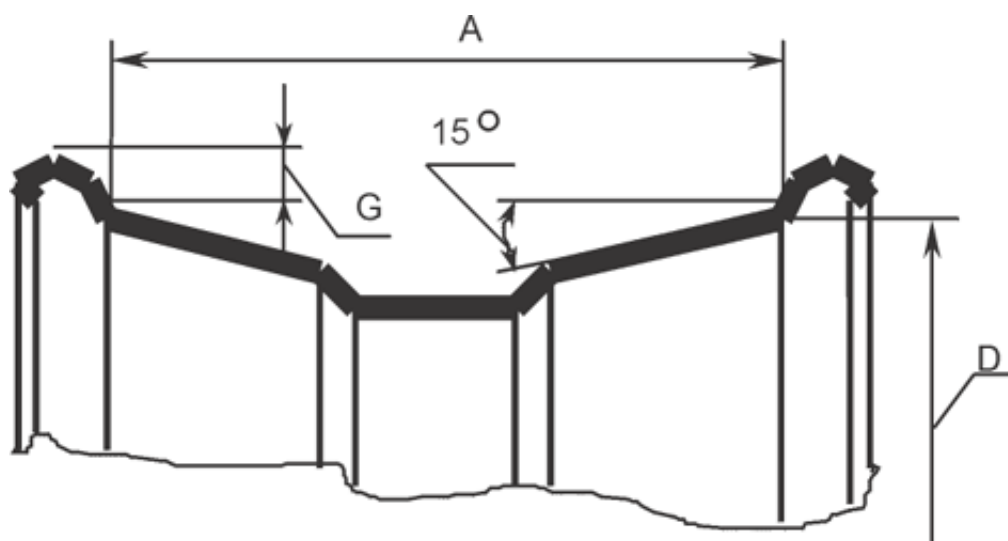
17,5 x 5,25,

kus: 17,5 – velje läbimõõt «D» tollides,

x – süvapöidvelg,

5,25 – velje laius «A» tollides.

Kõikide 15° kaldega velgede välisserva kõrgus G peab olema 12,7±0,5 mm (vt joonis 33);



Joonis 33. 15° kaldega süvapöidvelg.

7) lamepöiaga velje mõõtmete tähistus peab olema järgmise näite kohane:

17,5 – 6,25,

kus: 17,5 – velje läbimõõt tollides,

-- lamepöidvelg,

6,25 – velje laius tollides.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – vaatluse, rismuse, nihiku ja joonlauaga vastavalt direktiivile 96/96/EÜ (paranduste direktiivid 1999/52/EÜ, 2001/9/EÜ ja 2001/11/EÜ);

2) TK ja TJV katsetustel vastavalt käesoleva koodi nõudes 1 loetletud normdokumentide metoodikale.

#### **Kood 508. Velgede kinnitus**

**Nõuded:** 1) velgede kinnitus peab vastama valmistaja juhendile;

2) kergmetallist velje kinnituseks peab kasutama selleks valmistatud polte või mutreid;

3) kui ratta kinnituspolt/-mutter ulatub välja sõiduki kere välisserva tasandist, peab sellel olema kate, mis väldib esemete kaasahaaramist. Katte servade ümardusraadiused peavad olema vähemalt 5 mm ja kate ei tohi ulatuda sõiduki kere välistasapinnast kaugemale kui 30 mm.

**Kontrollimine:** TÜ – vaatluse, vasara ja joonlauaga.

#### **Kood 509. Naastrehvid**

**Nõuded:** 1) kui M<sub>1</sub>, N<sub>1</sub>, O<sub>1</sub> ja O<sub>2</sub> kategooria sõidukil või eritalituse autol kasutatakse naastrehve, peavad naastrehvid olema sõiduki kõikidel ratastel. Kui O<sub>2</sub> kategooria haagist vedaval vedukautil on naastrehvid, peavad naastrehvid olema ka haagisel. Kui M<sub>2</sub>, M<sub>3</sub>, N<sub>2</sub>, N<sub>3</sub>, O<sub>3</sub> ja O<sub>4</sub> kategooria sõidukil kasutatakse naastrehve, peavad ühe ja sama telje mõlemal poolel olema naastrehvid.

Paarisrataste puhul võib üks ratas olla naastamata. Kui rehvi vigastuse tõttu ollakse sunnitud kasutama varuratast, võib varuratas olla naastamata;

2) naastude arv rehvis ei tohi olla suurem kui:

- rehvis, mille velje läbimõõt on =13" – 90;
- rehvis, mille velje läbimõõt on =15" – 110;
- sõiduauto rehvis, mille velje läbimõõt on >15" – 130;
- ülejäänud rehvidel – 150;

3) sõidukil kasutatavates naastrehvides ei tohi naastude arv erineda rohkem kui 25% võrreldes suurima naastude arvuga rehviaga;

4) naastud peavad asetsema rehvis nii, et rehvi keskel on vähemalt 1/3 veerepinna laiuusest naastamata.

Uutel naastatud M<sub>1</sub>, N<sub>1</sub>, O<sub>1</sub> ja O<sub>2</sub> kategooria sõiduki rehvidel ei tohi naastud rehvi pinnast välja ulatuda rohkem kui 1,2 mm ja M<sub>2</sub>, M<sub>3</sub>, N<sub>2</sub>, N<sub>3</sub>, O<sub>3</sub> ja O<sub>4</sub> kategooria sõiduki rehvidel rohkem kui 1,5 mm. Kasutuses olevatel naastatud M<sub>1</sub>, N<sub>1</sub>, O<sub>1</sub> ja O<sub>2</sub> kategooria sõiduki rehvidel ei tohi naastud rehvi pinnast välja ulatuda rohkem kui 2,0 mm ja M<sub>2</sub>, M<sub>3</sub>, N<sub>2</sub>, N<sub>3</sub>, O<sub>3</sub> ja O<sub>4</sub> kategooria sõidukite rehvidel rohkem kui 2,5 mm;

5) rehvide naastamiseks võib kasutada naaste, mille staatiline torkejõud ja mass ei ole suuremad kui:

- M<sub>1</sub> ja O<sub>1</sub> kategooria sõidukil – torkejõud 120 N ja mass 1,1 g või torkejõud 100 N ja mass 1,4 g;
- N<sub>1</sub> ja O<sub>2</sub> kategooria sõidukil – torkejõud 180 N ja mass 2,3 g;
- M<sub>2</sub>, M<sub>3</sub>, N<sub>2</sub>, N<sub>3</sub>, O<sub>3</sub> ja O<sub>4</sub> kategooria sõidukil – torkejõud 340 N ja mass 3,0 g.

Naastul võib olla ainult üks tipp ja see ei või olla terav ega torujas;

6) naastrehve võib sõidukil kasutada alates 1. oktoobrist kuni 1. maini.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – vaatluse ja nihikuga;

2) TK ja TJV katsetustel – vaatluse, nihiku, dünamomeetri ja kaaludega.

[RTL 2002, 118, 1724– jõust. 21.10.2002]

### **Kood 510. Taastatud rehvid**

**Nõuded:** 1) M<sub>1</sub>, N<sub>1</sub>, O<sub>1</sub> ja O<sub>2</sub> kategooria sõidukite taastatavad ja taastatud rehvid peavad vastama E-reegli nr 108 nõuetele ja olema sellekohaselt sertifitseeritud. Taastatavad rehvid ei tohi olla vanemad kui 7 aastat, nende lubatud suurim sõidukiirus peab olema üle 120 km/h ja väiksem kui 240 km/h ning neil peab olema «E» või «e» tähistus;

2) N<sub>2</sub>, N<sub>3</sub>, M<sub>2</sub>, M<sub>3</sub>, O<sub>3</sub> ja O<sub>4</sub> kategooria sõidukite taastatavad ja taastatud rehvid peavad vastama E-reegli nr 109 nõuetele ja olema sellekohaselt sertifitseeritud. Taastatava rehvi lubatud suurim sõidukiirus peab olema üle 80 km/h ning neil peab olema »E« või «e» tähistus.

3) Taastamisele ei kuulu vigastatud rehvid, nagu väljapunnitava karkassiga, läbivate vigastustega, kihistunud, varemremonditud vigastustega, paljude torkeavadega, keemiliselt kahjustatud, purunenud randiga, roostetanud või rikutud randivitsaga jms rehvid.

Taastamisele ei kuulu mootorratta, tähistuseta või teeväliseks kasutamiseks ettenähtud ja kuni 1939. aastani valmistatud sõiduautodele ettenähtud rehvid ning tähisega «T type» varurehvid.

**Kontrollimine:** 1) TÜ–vaatlusega;

2) TK ja TJV vastavalt E-reeglite nr 108/00 ja 109/00 meetodikale.

## **Grupp 6 Veermik ja kere**

### **Kood 601. Üldnõuded kerele**

**Nõuded:** 1) kuni 1997. a valmistatud M<sub>1</sub> kategooria sõiduki kere tugevus eest otsasõidul peab vastama E-reegli nr 33 nõuetele ja alates 1997. a E-reegli nr 94 või direktiivi 96/79/EMÜ nõuetele. Külgkokkupõrke korral peab M<sub>1</sub> ja N<sub>1</sub> kategooria sõidukite kere tugevus vastama E-reegli nr 95 või direktiivi 96/27/EMÜ nõuetele. Tagant otsasõidu korral peab M<sub>1</sub> kategooria sõiduki kere tugevus vastama E-reegli nr 32 nõuetele. N<sub>1</sub>, N<sub>2</sub> ja

N<sub>3</sub>kategooria sõidukite kabiinide tugevus peab vastama E-reegli nr 29 nõuetele. M<sub>2</sub> ja M<sub>3</sub>kategooria busside kerede tugevus peab vastama grupis 9 esitatud nõuetele;

2) veose vedamisel autos peavad sõitjad olema kaitstud ja eraldatud veosest vaheseinaga. Vaheseina ehitus peab vastama veose iseloomule. Vahesein võib olla valmistatud ühtse paneelina, raamile kinnitatud võrguna, varrastest koosnevana vms. Vaheseinas võivad olla kindlalt suletavad laadimisavad. Vaheseina taguses veoseruumis peab veos olema kinnitatud rihmadega, klambritega vms.

Veoauto kabiini taga peab olema selline tugisein, mis kaitseb liiklusõnnetuse korral kabiini muljumise eest. Veokastis või veose vedamiseks ette nähtud ruumis peavad olema veose iseloomule vastavad kinnitusvahendid. Kabiinitagune tugisein peab olema vähemalt kabiini laiune ja kõrgune. Puistainete veoautol võib kere esisein olla madalam kabiinist, kuid mitte madalam külgluukidest/seintest. Puidu või puidukimpude veol peab tugisein olema metallist ja vähemalt koorma kõrgune ja laiune. Poolhaagise esiseina vähim kõrgus, v.a puidu või puidukimpude veol, peab olema 1,6 m veokasti põrandast.

Kabiinitagust tugiseina ei nõuta:

- sadulvedukilt, kui selle haakes on esiseinaga poolhaagis;
- paakautodelt ja paakpoolhaagist vedavalt sadulvedukilt;
- suuremõtmelise ja raskekaalulise veokilt.

3) kiirestiriknevate kaupade veo refrižeraator ja termostaatilised furgoonid peavad vastama kehtestatud nõuetele;

4) M ja N kategooria sõidukitel peab olema direktiivi 77/389/EMÜ kohane pukseerimiseseade, mille külge on võimalik haakida puksiirtrossi või -tiisliit. M<sub>1</sub>kategooria sõidukil, millel puudub kere tagaosas haagise vedamiseks ette nähtud haakeseade, peab olema eespool kirjeldatud pukseerimiseseade ka kere tagaosas;

5) pukseerimiseseade peab vastu pidama sõiduki poolest täismassist põhjustatud staatilisele koormusele;

6) M<sub>1</sub>kategooria sõiduki tuuleklaasi soojendi peab jääst ja udust vabastama ja läbipaistvuse tagama sõidu ajal kogu juhi vaatevälja ulatuses. 1994. a või hiljem valmistatud M<sub>1</sub>kategooria sõiduki tuuleklaasi soojendi peab vastama direktiivi 78/317/EMÜ nõuetele. Sõitjateruumi küttesüsteem peab vastama direktiivi 78/548/EMÜ nõuetele.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – vaatlusega;

2) TK ja TJV katsetustel vastavalt E-reeglite nr 29/02, nr 32/00, nr 33/00, nr 94/01, nr 95/01 või direktiivide 77/389/EMÜ (paranduste direktiiv 96/64/EÜ), 78/317/EMÜ, 78/548/EMÜ (paranduste direktiiv 2001/56/EÜ), 96/27/EÜ, 96/79/EÜ (paranduste direktiiv 1999/98/EÜ) meetodikale.

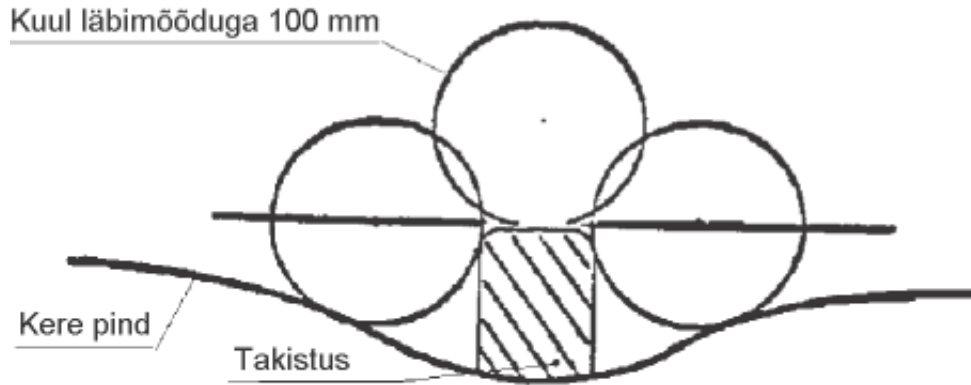
[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

## **Kood 602. Kerest väljaulatuvad osad (eksterjäär)**

**Nõuded:** 1) 1994. a või hiljem valmistatud M<sub>1</sub>kategooria sõiduauto kere peab vastama E-reegli nr 26 või direktiivi 74/483/EMÜ ning veoauto kabiin E-reegli nr 61 või direktiivi 92/114/EMÜ nõuetele. Bussi kere peab vastama grupis 9 esitatud nõuetele;

2) kere/kabiini ja nendest väljaulatuvatel osadel, v.a peeglid, antennid, pakiraamid ja detailid, mille kõvadus on väiksem kui 60 Shore'i ühikut ja mis asuvad kõrgemal kui 2 m teepinnast, sõiduki põrandatasapinnast madalamal või, mis ei saa 100 mm läbimõelduga kuuliga veeretamisel kokku puutuda kuuli pinnaga, ei tohi olla teravaid, haakuvaid ega lõikavaid väljapoole suunatud eendeid, mis võivad põhjustada vigastusi isikutele, kes saavad löögi või puutuvad vastu sõiduki keret. Kuul, Ø 100 mm, peab veerema üle kerepinnal olevast takistusest nii, et kuuli keskpunkti läbiv kere pinnaga rööbiti olev telg jääks kuuli pinna ja takistuse kokkupuute punktist kõrgemale (joonis 34);





Joonis 34. Ø 100 mm kuuli veeretamine üle kere pinnal olevast takistusest.

3) keredetailide ümardusraadius peab olema vähemalt 2,5 mm. Keredetailidel, mille omavaheline kaugus ei ületa 25 mm, võib ümardusraadius olla 0,5 mm. Kaitseraudade otsad peavad olema tagasi pööratud selliselt, et need ei haaraks läheduses asuvaid esemeid, nende jäikade osade servade ümardusraadiused peavad olema vähemalt 50 mm;

4) sõiduauto külguste käepidemed ei tohi uksepaneelist välja ulatuda rohkem kui 40 mm, teistel ustel – 30 mm. Veoauto uste käepidemed ja kapoti kinnitid ei tohi kere pinnast välja ulatuda rohkem kui 70 mm, ukse nupud 30 mm ja ülejäänud detailid 50 mm. Kõikide nende detailide ümardusraadiused peavad olema vähemalt 2,5 mm. Kere dekoratiivlemendid, mis ulatuvad kerepinnast välja üle 10 mm, peavad eralduma kerest või pöörduma kõrvale vähem kui 100 N suuruse jõu toimel. Viimane nõue ei kehti radiaatori iluvõre dekoratiivdetailidele. Radiaatori iluvõre dekoratiivdetailidele kehtivad käesoleva koodi nõuete punktid 2 ja 3;

5) kui käepide pöörduv avamisel rõhttasandis, peab tema pöörduv ots olema sõiduki tagaosa poole ja pööratud kere poole, teistsuguse ehitusega käepidemed peavad olema uputatud;

6) terasplekist servad, nagu vihmaveerennid ja lükanduste liugurteed, on lubatud, kui nende servad on tagasi painutatud nii, et need vastaksid käesolevas koodis esitatud nõuetele;

7) külgmiste pöördakende servade ümardusraadius peab olema vähemalt 1 mm;

8) tungrauaga tõstmise kohad peavad asuma kerepinnast seespool vähemalt 10 mm;

9) klaasipuhasti võlli otsal peab olema kate, mille pindala on vähemalt 150 mm<sup>2</sup> ja servade ümardusraadius on vähemalt 2,5 mm;

10) laternavõrud/raamid ei tohi ulatuda hajutiklaasist kaugemale kui 30 mm ja servade ümardusraadiused ei tohi olla väiksemad kui 2,5 mm. Seda nõuet peavad rahuldama ka peitlaternad;

11) radiaatorisse, õhu sisenemis- ja väljumisava võre kahe kõrvutioleva detaili vahe ei tohi ületada 40 mm. Kui see vahe on 40 ja 25 mm vahel, peavad ümardusraadiused olema 1 mm või suuremad, kui vahe on väiksem kui 25 mm, peab ümardusraadius olema vähemalt 0,5 mm;

12) rattamutrid/poldid, rummud, rehvid ja ratta ilukapslid ei tohi ulatuda välja rõhtsa kere puutepinnaga piiratud alast. Erandjuhtumil, kui see on põhjendatud, peavad elloetletud väljaulatuvate osade ümardusraadiused olema vähemalt 5 mm ja need ei tohi ulatuda välja rohkem kui 30 mm;

13) veoauto heitgaasitoru ei tohi kere välispinna puutuja tasandist ulatuda väljapoole rohkem kui 10 mm, kusjuures toru serva ümardusraadius peab olema vähemalt 2,5 mm;

14) ukسلukudel peab olema kaks lukustusasendit. Ukseluku sulguri vaheasend peab taluma jõudu ukse avanemise suunas 4,44 kN (453 kgf) ja ukse suletud asendi korral 8,89 kN (907 kgf). Uksse piida suunas peab lukk taluma jõudu sulguri vaheasendis 4,44 kN (453 kgf) ja suletult 11,11 kN (1134 kgf);

15) 1994. a või hiljem valmistatud M<sub>1</sub> kategooria sõiduki ukسلukud peavad vastama E-reeglile nr 11 või direktiivile 70/387/EMÜ.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – vaatluse ja mõõdulindiga;

2) TK ja TJV katsetel vastavalt E-reegli nr 11/02 või direktiivi 70/387/EMÜ (paranduste direktiiv 98/90/EÜ), E-reegli 26/02 või direktiivi 74/483/EMÜ (paranduste direktiivid 79/488/EMÜ ja 87/354/EMÜ) ja E-reegli 61/00 või direktiivi 92/114/EMÜ meetodikale.

### **Kood 603. Esi- ja tagakaitseraud**

**Nõuded:**1) esi- ja tagakaitseraud peab olema valmistaja nõuete kohane, kinnitatud ja korras;

2) 1994. a või hiljem valmistatud M<sub>1</sub>kategooria sõidukil peab esi- ja tagakaitseraud vastama E-reegli nr 42 nõuetele;

3) alates 2002. a on M<sub>1j</sub> ja N<sub>1</sub>kategooria sõiduki esikaitserauale täiendavate kaitseraudade lisamine lubatud ainult M<sub>1G</sub> ja N<sub>1G</sub> kategooria sõidukile.

**Kontrollimine:**1) TÜ – vaatlusega;

2) TK ja TJV katsetustel vastavalt E-reegli nr 42/00 meetodikale.

### **Kood 604. Antitiib, tuuletamm, tuulesuunajad jms lisandid**

**Nõue:**antitiiva, tuuletammi, tuulesuunajate jms lisandite olemasolu korral peavad need olema kinnitatud ja korras.

**Kontrollimine:** vaatlusega.

### **Kood 605. Kere uksealune karp, kere kandevelemendid, raam, astmelauad**

**Nõuded:**1) kere uksealune karp, kere kandevelemendid, raam, astmelauad peavad olema terved ja kinnitatud;

2) poltliited peavad olema pingutatud, neetliited tihedad ning keevisliited pragudeta ja tühikuteta.

**Kontrollimine:** vaatluse ja vasaraga.

### **Kood 606. Kapott, ukseajam, katuseluugid ja kütusepaagi täiteava sulgeseadis**

**Nõue:**kapott, ukseajam, katuseluugid ja kütusepaagi täiteava sulgeseadis peavad olema valmistaja juhendi kohased, peavad toimima.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

### **Kood 607. Klaasid**

**Nõuded:**1) tuuleklaasi läbipaistvus juhi vaateväljas peab olema vähemalt 75%, enne 1985. aastat valmistatud sõidukitel vähemalt 70%. Tagumises asendis oleva juhiistme seljatoest eespool asuvate sõiduki külgakende läbipaistvus peab olema vähemalt 70%, sõltumata nende valmistamise aastast. Kui tagaakna läbipaistvus on alla 70%, peavad sõiduki mõlemal küljel olema tahavaatepeeglid;

2) alates 1985. sõiduki valmistamisaastast peavad aknaklaasid olema



või



sertifitseeritud. Enne 1985. a sõiduki valmistamise aastat peavad sõiduki aknaklaasid olema valmistatud ohutust, purunemisel kildu mitteandvast klaasist või nende tingimustele vastavast muust materjalist;

3) juhi või tema kõrvalistuja klaasipuhasti tööalal ei tohi olla liikluse jälgimist raskendavaid kahjustusi või mõrade kogumit, nn «päikest»;

4) katmiseks on keelatud kasutada valgust peegeldavaid materjale.

**Kontrollimine:**1) TÜ – valguse neeldumismõõdiku ja vaatlusega;

2) TK ja TJV katsetustel vastavalt E-reegli nr 43/00 või direktiivi 92/22/EMÜ (paranduste direktiiv 2001/92/EÜ) meetodikale.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

### **Kood 608. Klaasipuhasti**

**Nõuded:**1) klaasipuhasti peab töötama, tehes suuremal kiirusel vähemalt 55 ja vähimal – 10 edasi-tagasikäiku minutis. Kiirusastmete kiiruste vahe peab olema vähemalt 15 edasi-tagasikäiku minutis;

- 2) ühel kiirusel töötav klaasipuhasti peab tegema vähemalt 45 edasi-tagasikäiku minutis;
- 3) 1990. a või hiljem valmistatud sõidukil peab klaasipuhasti vastama direktiivi 78/318/EMÜ nõuetele.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – vaatluse ja stopperiga;

- 2) TK ja TJV katsetustel vastavalt direktiivi 78/318/EMÜ (paranduste direktiivid 94/68/EÜ) meetodikale.

#### **Kood 609. Aknapesur**

**Nõuded:** 1) aknapesur peab toimima;

2) 1990. a või hiljem valmistatud M<sub>1</sub> ja N kategooria sõidukite aknapesuri pesuvedeliku paagi maht peab olema vähemalt 1 liiter ja tagama vähemalt klaasipühkija kümne töötükli jooksul pesuvedeliku pritsimise akna puhastamiseks;

3) 1997. a või hiljem valmistatud M ja N kategooria sõidukil peab aknapesur vastama direktiivi 78/318/EMÜ nõuetele;

4) M<sub>2</sub> ja M<sub>3</sub> kategooria sõidukitel peab pesuvedeliku paagi maht olema vähemalt 5 liitrit;

**Kontrollimine:** 1) TÜ – vaatlusega;

- 2) TK ja TJV katsetustel vastavalt direktiivi 78/318/EMÜ (paranduste direktiiv 94/68/EÜ) meetodikale.

#### **Kood 610. Laternapuhasti**

**Nõuded:** 1) kui laternapuhasti on olemas, siis peab autol olema pesuvedeliku paak mahutavusega vähemalt 50 pesutsükliks. Kui sama paaki kasutatakse ka aknaklaaside pesuks, peab selle maht olema ühe liitri võrra suurem;

2) laternapuhasti mittetöötamise korral ei tohi halveneda laternate fotomeetrilised omadused. Töötamisel ei tohi seade katta mehaaniliselt:

- üle 20% lähitule laterna valgusavast;
- üle 10% lähitulega mitte ühildatud kaugtule laterna valgusavast.

1997. a või hiljem valmistatud autodel võib kasutada ainult E-reegli nr 45 kohast laternapuhastit.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – vaatlusega;

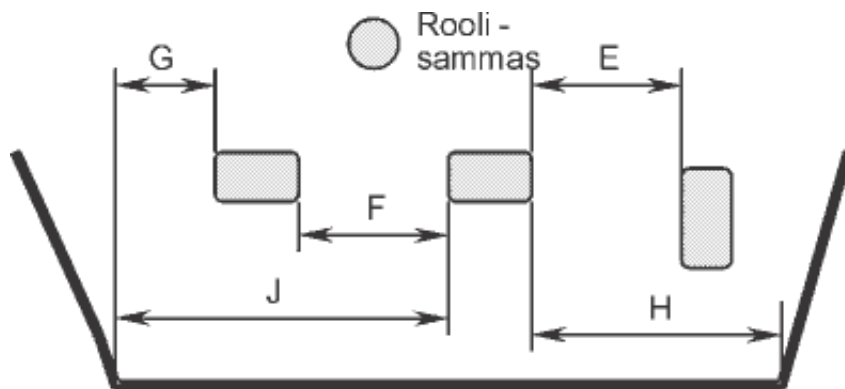
- 2) TK ja TJV katsetustel vastavalt E-reegli nr 45/01 meetodikale.

#### **Kood 611. Kere/kabiini sisustus (interjööri)**

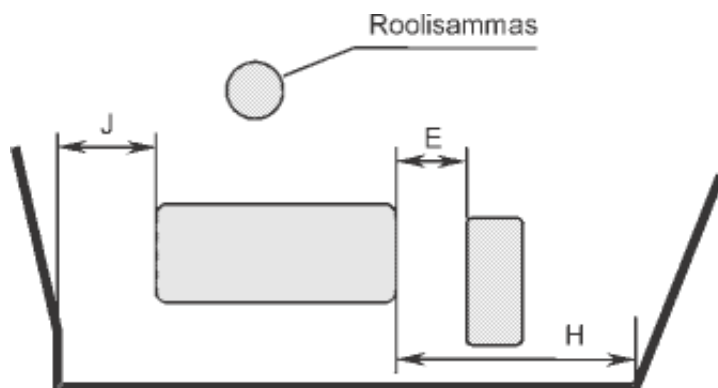
**Nõuded:** 1) 1994. a või hiljem valmistatud M<sub>1</sub> ja N<sub>1</sub> kategooria sõiduki sisustus peab vastama E-reegli nr 21 või direktiivi 74/60/EMÜ nõuetele;

2) armatuurlaua kõikide jäikade osade ümardusraadiused peavad olema  $\geq 19$  mm, üle 9,5 mm väljaulatuvad nupud, lülitid jms otspinnad peavad olema vähemalt 2 cm<sup>2</sup> suurusel ja vähemalt 2,5 mm ümardusraadiusega. Kõik sellised nupud peavad «uppuma» armatuurlauda 378 N (37,8 kgf) jõu toimel;

3) pedaalide asend peab vastama E-reeglile nr 35 (vt joonis 35);



A. Kolme pedaali asend. Mõõtmed on antud tabelis 7.



B. Kahe pedaali asend. Mõõtmed on antud tabelis 8.

Joonis 35. Pedaalide asendid.

Tabel 7

Mõõtmed millimeetrites		
Tähis joonisel 54A	Suurim	Vähim
E	100	50
F	–	50
G	–	50
H	–	130
J	–	160

Tabel 8

Mõõtmed millimeetrites		
Tähis joonisel 54B	Suurim	Vähim
E	100	50
H	–	130
J	–	120

4) sisustamiseks ei tohi kasutada materjali, mille põlemiskiirus on suurem kui 100 mm/min.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – vaatluse, joonlaua ja mõõdulindiga;

2) TK ja TJV katsetustel vastavalt E-reegli nr 11/02 või direktiivi 70/387/EMÜ (paranduste direktiivid 98/90/EÜ ja 2001/31/EÜ), E-reegli nr 21/01 või direktiivi 74/60/EMÜ (paranduste direktiivid 78/632/EMÜ ja 2000/4/EÜ), E-reeglite nr 29/02, nr 35/00, nr 36/03 või nr 52/01 või direktiivi 2001/85/EÜ metoodikale.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

**Kood 612. Istmed, nende kinnitus, reguleeritavus ja tugevus**

**Nõuded:** 1) peab olema valmistaja juhendi kohane ja toimima;

2) sõidu ajal kasutatav iste, istme tugevus, istme kinnitused sõiduki kerele ja istme reguleerimise seadmed peavad vastama valmistaja juhendile ja olema sertifitseeritud vastavalt E-reeglile nr 17 või direktiivile 74/408/EMÜ. M<sub>2</sub> ja M<sub>3</sub> kategooria sõidukite istmed peavad vastama E-reegli nr 80 nõuetele ja omama sellekohast sertifikaati. Sõiduki valmistaja soovi kohaselt võib M<sub>2</sub> kategooria sõiduki istme kinnitus ja reguleeritavus olla sertifitseeritud ja tunnustatud E-reegli nr 17 kohaselt. Kokkupandavatele, s<sub>###</sub>idusuunaga rööbiti või sõitja selja asendiga sõidusuunas paigutatud istmetele eeltoodud reeglid ja direktiivid ei laiene.

Ühele inimesele arvestatakse istmel vähemalt 400 mm × 400 mm pinda ja 500 mm kõrgusel istmepadjust vähemalt 400 mm laiust leeni pinda. Istekoha laiust mõõdetakse 100 mm kaugusel leenist ja leeni laiust mõõdetakse 50 mm kaugusel leeni mõõtmispunktist. Tagaiste loetakse erandina kolmekohalisteks, kui selle kogulaius on vähemalt 1100 mm ja leeni laius vähemalt 1200 mm.

Istekohtade arv ei tohi olla suurem kui seda on ette näinud valmistaja oma juhendiga.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – vaatluse ja vasaraga;

2) TK ja TJV katsetustel vastavalt E-reegli nr 17/07 või nr 80/01 või direktiivi 74/408/EMÜ (paranduste direktiivid 81/577/EMÜ ja 96/37/EÜ) meetodikale.

[RTL 2002, 106, 1575### jõust. 01.01.2003]

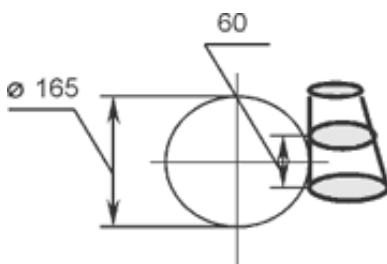
### Kood 613. Istme leen ja peatugi

**Nõuded:** 1) istme leeni vähim kõrgus peab olema vähemalt 500 mm, koos peatoega vähemalt 800 mm. Viimatimainitud kõrgust on lubatud vähendada tingimusel, et peatoe ja sõiduki lae vaheline kaugus ei oleks suurem kui 25 mm. Vähim kõrgus koormatud istme padjalt, 100 mm kaugusel leenist kuni laeni, peab olema 850 mm. Üle kahe istmekohaga esiistmel (ühendatud iste) on lubatud keskmisel istmel leeni ja peatoe kõrgust vähendada 700 mm-ni.

M<sub>1</sub> kategooria sõidukil peab olema istme leenile kinnitatav või sellega kokku ehitatud peatugi. Leen peab vastu pidama selle taha asetatud 18 kg ja peatugi 10 kg massiga löögile 200 mm kauguselt;

2) reguleeritava kõrgusega peatoe puhul peab reguleerimise ulatus peatoel olema vähemalt 100 mm, kusjuures peatoe kõrgus madalamas asendis peab olema vähemalt 800 mm, v.a juhul, mis on toodud käesoleva koodi nõudes 1;

3) peatoe ehitus peab olema selline, et sfäär Ø 165 mm (vt joonis 36) oleks kõikides asendites kontaktis peatoega. Kontaktpunktide vaheline kaugus ei tohi olla üle 60 mm. Kui peatoe polstri kõvadus on üle 50 Shore'i ühiku, peab selle servade ümardusraadius olema üle 5 mm ja peatugi peab olema kogu ulatuses kaetud polstriga;



Joonis 36. Peatoe kontrollimine.

4) 1994. a või hiljem valmistatud M<sub>1</sub> kategooria sõiduki istme leen ja peatoed peavad vastama E-reeglile nr 17 või direktiivile 74/408/EMÜ;

5) 1994. a või hiljem valmistatud sõidukil (v.a M<sub>1</sub> kategooria) peab peatugi vastama E-reegli nr 25 või direktiivi 78/932/EMÜ nõuetele ja käesoleva koodi nõuetes 1, 2 ja 3 toodule.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – vaatluse, joonlaua ja mõõdulindiga;

2) TK ja TJV katsetustel E-reegli nr 17/07 või direktiivi 74/408/EMÜ (paranduste direktiivid 81/577/EMÜ ja 96/37/EÜ) ja E-reegli 25/04 või direktiivi 78/932/EMÜ (paranduste direktiiv 87/354/EMÜ) meetodika kohaselt.

### Kood 614. Korrosioon ja välimus

**Nõuded:** 1) praod ja murded peavad olema remonditud;

2) kere korrosiooni, värvi jm kahjustus ei tohi olla suurem kui  $5 \text{ cm}^2$  ja  $0,5 \text{ m}^2$  pinnal ei tohi olla selliseid kohti üle kolme. Värvide parandused ei tohi oluliselt erineda sõiduki registreeritud värvist;

3) alarmsõidukite värviskeemi ja eritunnuseid on keelatud kasutada muudel sõidukitel;

4) sõidukile kantud kirjed peavad vastama Eesti keelseaduse nõuetele.

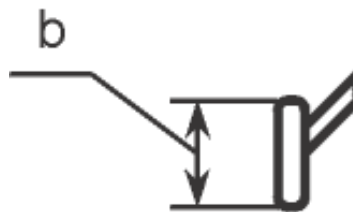
**Kontrollimine:** vaatluse, vasara ja joonlauaga.

### Kood 615. Eesmine allasõidutõke

**Nõuded:** 1) 1999. a või hiljem valmistatud  $N_2$  ja  $N_3$  kategooria veoautodel peavad olema E-reegli nr 93 või direktiivi 2000/40/EÜ kohased eesmised allasõidutõkked. Nõue ei kehti maastikuautodele (G kategooria) ja sihtotstarbelistele autodele, kui nende kasutamine muutub allasõidutõkete tõttu võimatuks;

2) tõke ei tohi asuda kõrgemal kui 400 mm teepinnast;

3) tõkke profiili laius  $b$  (vt joonis 37) ei tohi olla  $N_2$  kategooria autodel väiksem kui 100 mm ja  $N_3$  kategooria autodel väiksem kui 120 mm.



Joonis 37. Tõkke profiili laius.

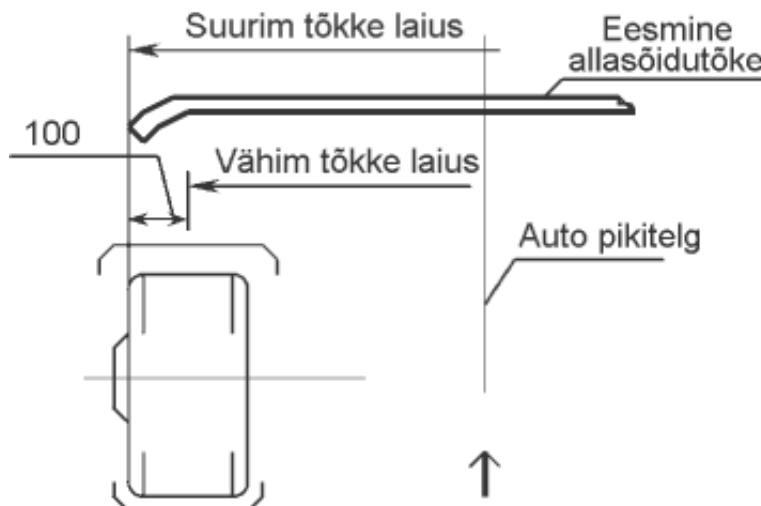
Tõkke otsad ei tohi olla pööratud ette ja neil ei tohi olla teravaid servi, servade ümardusraadiused peavad olema vähemalt 2,5 mm;

4) kui tõkke ehitus võimaldab muuta tema asendit auto ees, siis peab selle sõiduasend olema blokeeritav ning vaheasenditesse ja sõiduasendisse tagasi paigutamiseks vajalik jõud ei tohi olla suurem kui 400 N (40 kgf);

5) tõkke välispind peab olema sile, v.a rõhtne rihveldus ja kuni 10 mm tõkke pinnast välja ulatuvad kinnituspoltide ümarpead;

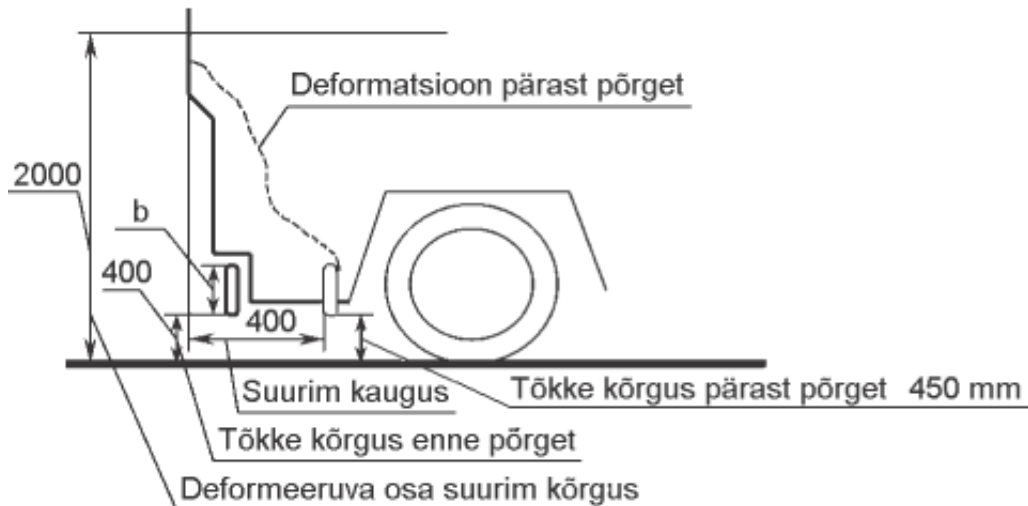
6) tõke peab olema asetatud nii, et selle kaugus auto esiotsa kõige eesmisest punktist tahapoole röhhtasandis ei ületaks 400 mm. Kui tõke asub auto eesmisel asendis, siis 160 kN (16 000 kgf) jõu toimetel ei tohi ta nihkuda esitelje poole rohkem kui 400 mm (vt joonis 39);

7) tõkke asukoht autol pealtvaates peab vastama joonisel 38 kujutatule;



Joonis 38. Eesmine allasõidutõke. Vaade ülalt.

8) tõkke asukoht külgsuunas peab vastama joonisel 39 kujutatule;



Joonis 39. Eesmine allasõidutõke. Vaade küljelt. Lubatud deformatsioonid.  
b – tõkke profiili laius.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – vaatluse, mõõdulindi ja joonlauaga;

2) TK ja TJV katsetustel vastavalt E-reegli nr 93/00 metoodikale.

#### Kood 616. Külgmine allasõidutõke

**Nõuded:** 1) 1997. a või hiljem valmistatud N<sub>2</sub>, N<sub>3</sub>, O<sub>3</sub> ja O<sub>4</sub> kategooria sõidukitel peavad külgmised allasõidutõkked vastama E-reegli nr 73 või direktiivi 89/297/EMÜ nõuetele. 1989.–1997. a valmistatud N<sub>2</sub>, N<sub>3</sub>, O<sub>3</sub> ja O<sub>4</sub> kategooria sõidukitel peavad olema ohutud külgmised allasõidutõkked. Tõkkeid ei nõuta sadulvedukitelt, kesktelghaagistelt, pikaveose (torud, palgid, lauad, latid, valtsmetall jms) erihaagistelt või sõidukilt, mille kasutamist tõkked raskendavad;

2) tõke ei tohi asetseda kere külgtasandist seespool rohkem kui 120 mm ja ei tohi asetseda kere külgtasandist väljaspool;

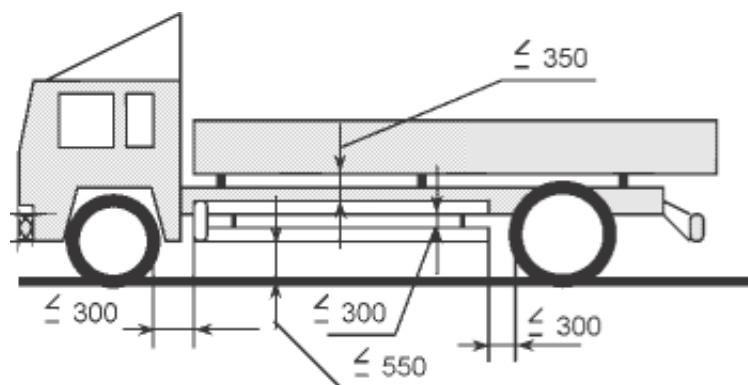
3) tõkke profiili laius peab olema vähemalt:

- N<sub>2</sub> ja O<sub>3</sub> kategooria sõidukil – 50 mm;
- N<sub>3</sub> ja O<sub>4</sub> kategooria sõidukil – 100 mm;

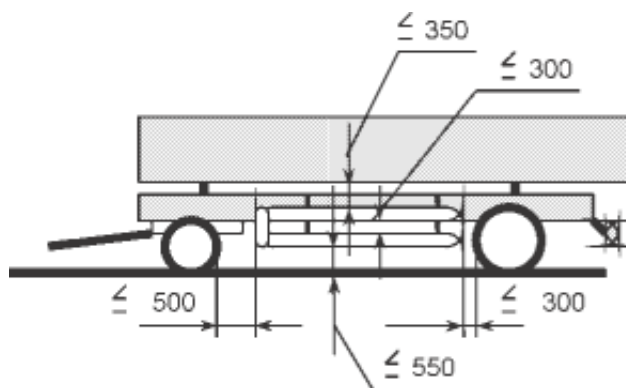
4) tõkked ei tohi läbi painduda 1 kN (100 kgf) jõu toimetel:

- kinnituskohast (toest) tahapoole jääval otsal 250 mm kaugusel toest mitte rohkem kui 30 mm;
- ülejäänud osadel mitte rohkem kui 150 mm;

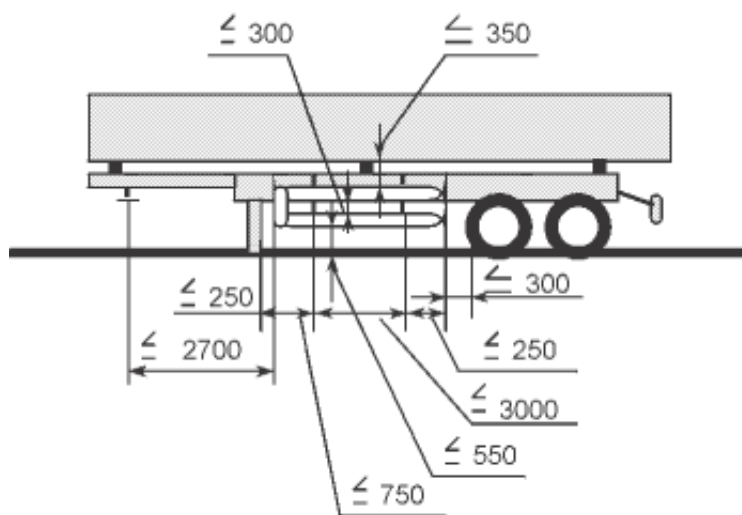
5) tõkete paigutus sõidukile peab vastama joonistele 40, 41 ja 42;



Joonis 40. Külgmise allasõidutõkke asukoht autol.



Joonis 41. Külgmise allasõidutõkke asukoht täishaagisel.



Joonis 42. Külgmise allasõidutõkke asukoht poolhaagisel.

6) tõkke välispind peab olema sile ja profiilide otsad sissepoole pööratud. Ümarpeaga poldi pead võivad ulatuda tõkke pinnast välja kuni 10 mm. Kõik teravad servad peavad olema ümardatud vähemalt 2,5 mm raadiusega;

7) tõket võivad asendada ka muud sõiduki ehituslikud elemendid (kütusepaagid, tööriistakastid, akukastid jms), kui need täidavad tõketele esitatavaid nõudeid;

8) tõketele ei tohi kinnitada kütuse-, piduri-, hüdraulika- ja pneumotorusid ning voolikuid;

9) paaksõidukitel jms sõidukitel peavad olema tõkked ehitatud sellise pikkusega, nagu seda võimaldab sõiduki ehitus ja selle kasutamise viis.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – vaatluse, mõõdulindi ja šablooniga;

2) TK ja TJV katsetustel vastavalt E-reegli nr 73/00 või direktiivi 89/297/EMÜ metoodikale. Läbipainet ei pea mõõtma, kui seda on võimalik tõestada arvutustega.

#### **Kood 617. Tagumine allasõidutõkke**

**Nõuded:** 1) N<sub>2</sub>, N<sub>3</sub>, O<sub>3</sub> ja O<sub>4</sub> kategooria sõidukitel peab olema E-reegli nr 58 või direktiivi 70/221/EMÜ kohane tagumine allasõidutõkke;

2) tõkke peab vastama järgmistele nõuetele:

- kõrgus teepinnast kuni tõkke alumise servani ei tohi olla üle 550 mm;
- ei tohi olla pikem kui tagasilla gabariitlaius;
- kaugus tõkke otsast kuni tagateljel rehvi välisküljeni ei tohi olla suurem kui 100 mm;
- tõkke profiili vähim laius peab olema 100 mm;



- tõkke profiili otsad ei tohi olla tahapoole pööratud. Servad peavad olema ümardatud raadiusega 2,5 mm;
- kui tõke on ümberpaigutatav, ei tohi tööasendisse ja sealt teistesse asenditesse ümber paigutamiseks vajalik jõud ületada 400 N;

3) 100 kN jõu toimel või 50% sõiduki massist põhjustatud jõu toimel, kui see on väiksem 100 kN-st, ei tohi tõkke profiili läbipaine ületada 400 mm tõkke kinnitustugede kohal. 25 kN või 12,5% sõiduki massist põhjustatud jõu toimel (kui see ei ületa jõudu 25 kN) ei tohi läbipaine ületada 400 mm tõkke otstel ja 300 mm kaugusel tugede vahel sõiduki pikitelje suunas;

4) tõke ei tohi asetseda sõiduki tagaosast sõiduki esiosa suunas kaugemal kui 400 mm.

Tõket ei nõuta:

- pika veose (torud, palgid, lauad, latid, valtsmetall jms) veokilt;
- sõidukilt, mille kasutamist tõke raskendab või teeb võimatuks;
- sõidukilt, mille kõrgus teepinnast kuni kere alumise servani tühjal autol ei ületa 550 mm.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – vaatluse ja mõõdulindiga;

2) TK ja TJV katsetustel vastavalt E-reegli nr 58/01 või direktiivide 70/221/EMÜ (paranduste direktiivid 79/490/EMÜ, 81/333/EMÜ, 97/19/EÜ ja 2000/8/EÜ) meetoodikale. Läbipainet ei pea mõõtma, kui seda on võimalik tõestada arvutuslikult.

#### **Kood 618. Esitelg. Õõtshoovad**

**Nõuded:** 1) esitelg ja õõtshoovad peavad olema kinnitatud;

2) esiteljel ja õõtshooval ei tohi olla jääkdeformatsioone, lõtkusid ja pragusid.

**Kontrollimine:** vaatluse või lõtkutestriga.

#### **Kood 619. Tagatelg. Õõtshoovad**

**Nõuded:** 1) tagatelg ja õõtshoovad peavad olema kinnitatud;

2) tagateljel ja õõtshooval ei tohi olla jääkdeformatsioone, lõtkusid ja pragusid.

**Kontrollimine:** vaatluse või lõtkutestriga.

#### **Kood 620. Tugitelg. Hoovad. Tõstemehhanism**

**Nõuded:** 1) tugitelg, hoovad ja tõstemehhanism peavad olema kinnitatud ja peavad toimima;

2) tugiteljel ja hoobadel ei tohi olla jääkdeformatsioone, lõtkusid ja pragusid;

3) tõstemehhanism ei tohi lekkida ja pihkuda.

**Kontrollimine:** vaatluse või lõtkutestriga.

#### **Kood 621. Vedru**

**Nõuded:** 1) vedrudel ei tohi olla murdumisi, pragusid, vedrulehtede nihkumisi, õhkvedrude pihkumisi ja hüdrovedrude lekkimisi;

2) läbilõõki amortiseerivad kummipuhvrid peavad olema terved ja oma kohal.

**Kontrollimine:** vaatlusega.

#### **Kood 622. Stabilisaator**

**Nõue:** stabilisaator peab olema valmistaja juhendi kohane, peab toimima.

**Kontrollimine:** vaatlusega.

#### **Kood 623. Amortisaator**

**Nõue:** amortisaator peab toimima, ei tohi lekkida.

**Kontrollimine:** vaatlusega.

#### Kood 624. Kere asendi regulaator

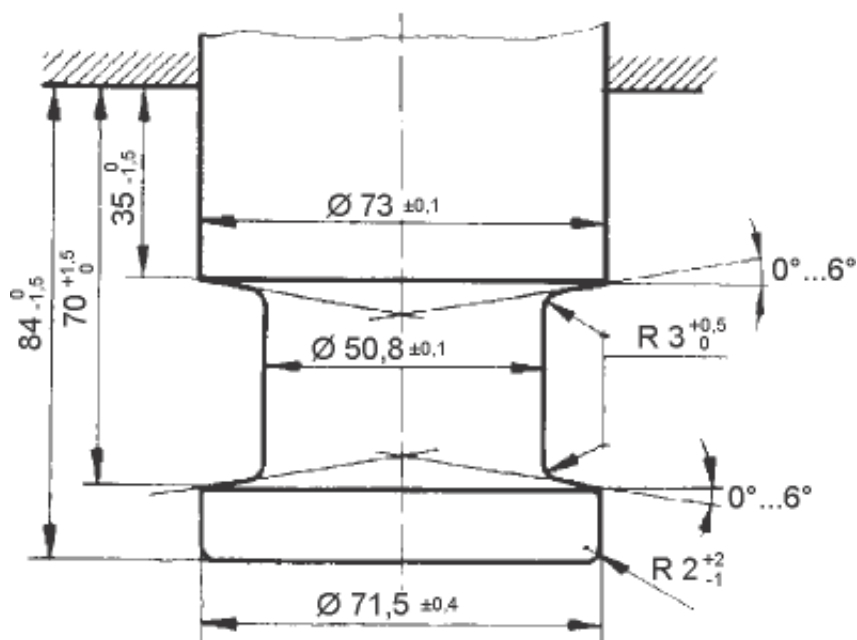
**Nõue:** kere asendi regulaator ei tohi pihkuda/lekkida, sõiduki kere ei tohi olla kaldu teepinna suhtes.

**Kontrollimine:** vaatluse, rismuse ja joonlauaga.

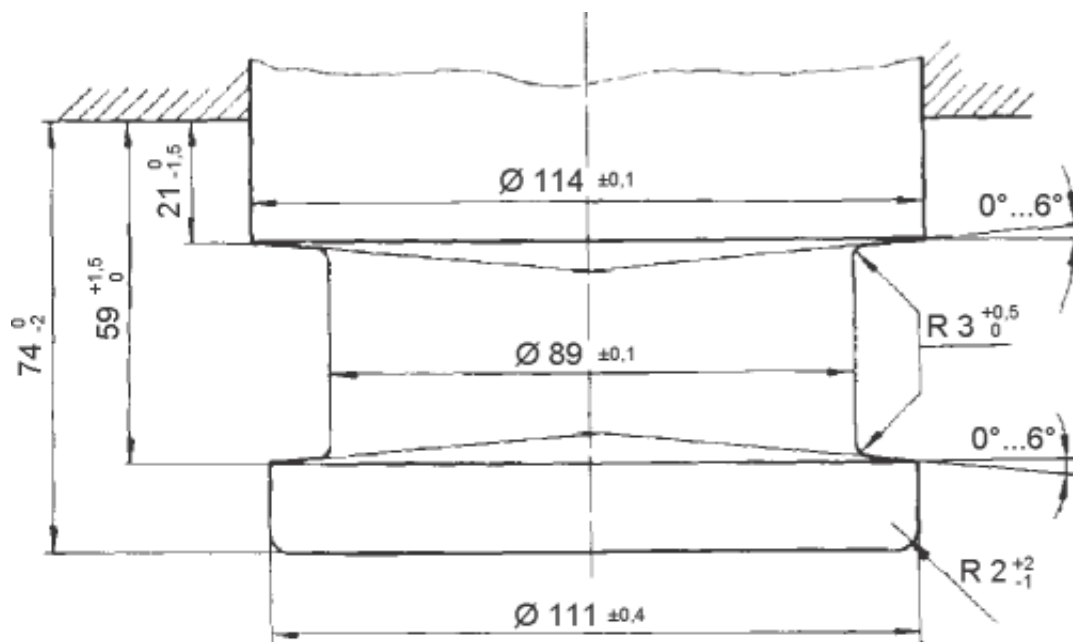
#### Kood 625. Poolhaagise haakesead

**Nõuded:** 1) üle 3,5 tonni täismassiga mootorsõidukite ja nende poolhaagiste haakeseadmed, v.a sõidukid, mille sadulale mõjuv koormus ületab 20 000 kg, peavad vastama E-reegli nr 55 või direktiivi 94/20/EÜ nõuetele. N<sub>2</sub>, N<sub>3</sub>, O<sub>3</sub> ja O<sub>4</sub> kategooria sõidukite automaatse reguleerimisega haakesead (CCD) peab vastama E-reegli nr 102 nõuetele;

2) poolhaagisel peab olema  $\varnothing 50,8 \pm 0,1$  mm veopolt, mis vastab E-reegli nr 55 või direktiivi 94/20/EÜ nõuetele (joonis 43). Sadulakoormusega üle 20 000 kg peab haakeseadme veopolt olema  $\varnothing 89 \pm 0,1$  mm (vt joonis 44);



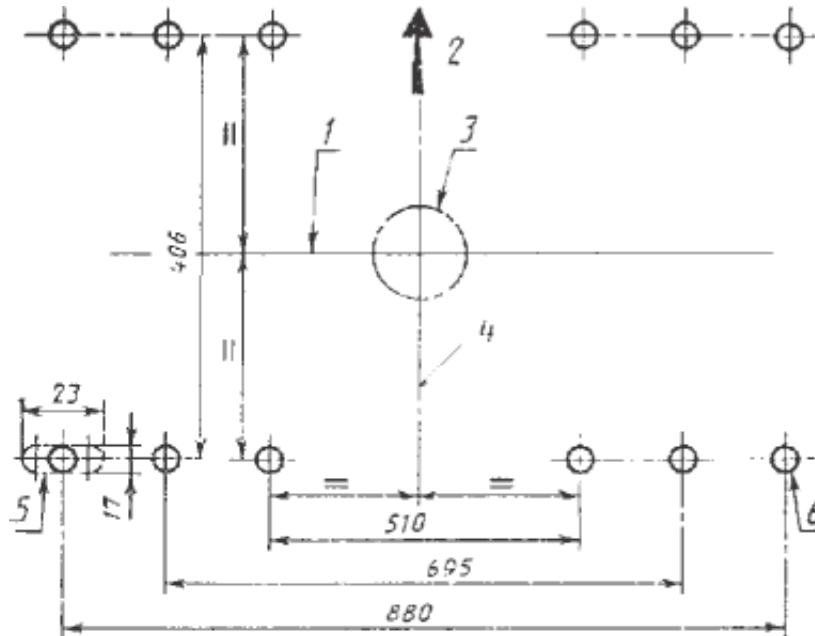
Joonis 43. Poolhaagise veopolt « $\varnothing 50$ » mm.



Joonis 44. Poolhaagise veopolt «Ø 90» mm.

3) sadulveduki haakesead peab vastama E-reegli nr 55 või direktiivi 94/20/EÜ nõuetele, v.a Ø 90 mm veopoldiga haakesead;

4) Ø 50 mm ja ø 90 mm veopoldile mõeldud sadulseadme kinnitamiseks auto vaheraamile, montaažiplaadile või raami kronsteinidele peab sadulseadmel olema 12 ava Ø 17 mm. Ø 50 mm veopoldiga sadulseade peab olema kinnitatud vedukautole vähemalt kaheksa poldiga M16, Ø 90 mm veopoldiga sadulseade peab olema kinnitatud vähemalt 12 poldiga M16 (joonis 45);



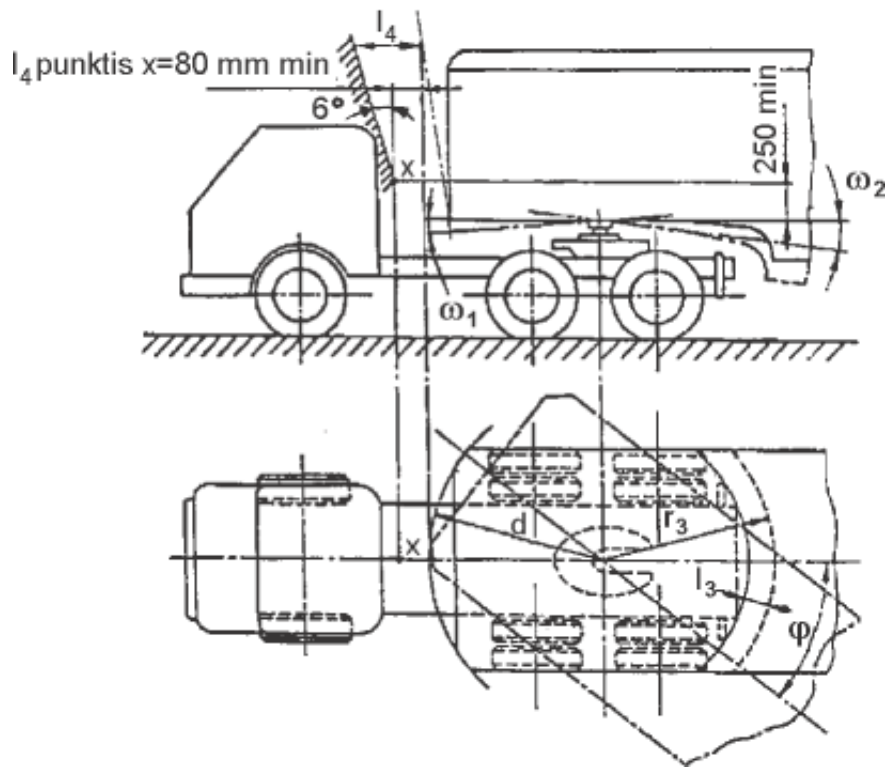
Joonis 45. Sadulseadme kinnitus vedukautole.

1 – veopoldi põikitelg; 2 – auto sõidusuund; 3 – veopolt; 4 – vedukauto pikitelg; 5 – poldiava lubatud kuju; 6 – poldi ava.

5) Ø 50 mm veopoldiga ja sadula haakeseadmega autorongi ühendusmõõtmed peavad vastama joonisele 46 ja järgmistele nõuetele:

- koormata veduki sadula plaadi suurim lubatud kõrgus teepinnast 1400 mm;
- koormatud veduki sadula plaadi suurim lubatud kõrgus teepinnast 1150...1300 mm.

Märkus. Siseriiklikult on lubatud kasutada kõrgemaid sadulaid tingimusel, et autorongi kõrgus ei ületa 4 m.



Joonis 46. Poolhaagisautorongi ühendusmõõtmed.

$d = 2040$  mm – poolhaagise kere esinurga suurim vaba pöörderaadius;

$l_3 = 100$  mm – poolhaagise kere alumise osa vähim kaugus veduki tagaosast;

$l_4 > 80$  mm – kaugus punkti  $x$  läbiva  $6^\circ$  kalde all oleva tasapinna ja raadiuse  $d$  vahel;

$x$  – punkt veduki pikitelje püsttasandis, mis moodustub 250 mm kõrgusel sadulaplaadi tasapinnas lõikumisel  $6^\circ$  kaldpinnaga auto pikiteljel;

$r_3 = 2300$  mm – poolhaagise kere alaosa vähim pöörderaadius;

$\ddot{Y} = 25^\circ$  – poolhaagise pöördenurk veduki pikitelje suhtes, mille ulatuses ei tohi haagise kere olla kontaktis veduki rehvidega ka siis, kui kere suurim kaldenurk taha  $\omega_2 = 7^\circ$ ;

$\omega_1 = 6^\circ$  – poolhaagise kere suurim kaldenurk ette, mille puhul poolhaagise kere ei tohi puudutada vedukit;

$\omega_2 = 7^\circ$  – poolhaagise kere suurim kaldenurk taha, mille puhul poolhaagise kere ei tohi puudutada vedukit;

6) lõtk haakeseadme ja veopoldi vahel ei tohi ületada 4,0 mm;

7) veopoldi ja sadula haardeseadme tööpindade kulumine ei tohi ületada 1,5 mm.

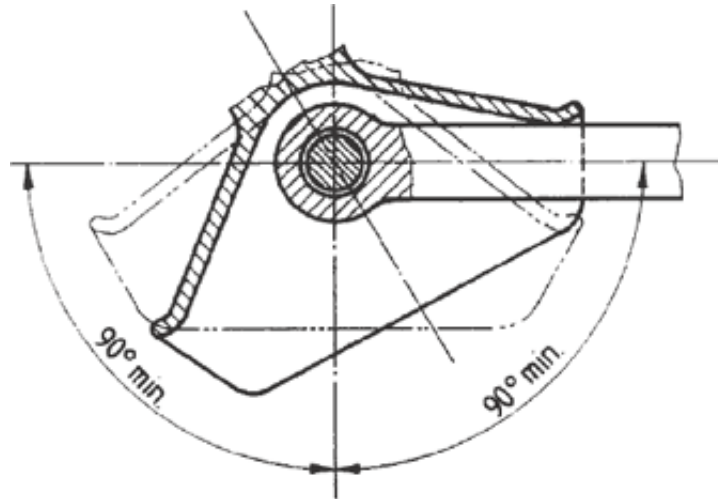
**Kontrollimine:** 1) TÜ – nihiku, mõõdulindi ja vaatlusega;

2) TK ja TJV katsetustel vastavalt E-reeglile nr 55/00 või direktiivi 94/20/EÜ meetodikale.

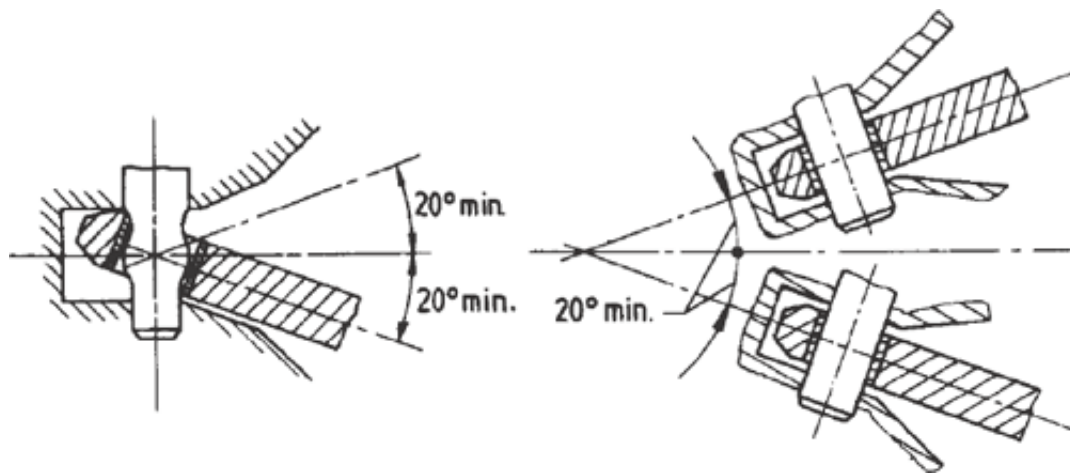
#### Kood 626. Täis- ja kesktelhaagise haakesead

**Nõuded:** 1) üle 3,5-tonnise täismassiga mootorsõidukil peab olema  $\varnothing 50$  mm veopoldiga püüduriga haakesead ja see peab vastama E-reegli nr 55 või direktiivi 94/20/EÜ nõuetele. Lubatud on kasutada  $\varnothing 40$  mm veopoldiga püüduriga haakeseadmeid. Nimetatud haakeseadmed ei ole omavahel vahetatavad.  $N_2$ ,  $N_3$ ,  $O_3$  ja  $O_4$  kategooria sõidukite automaatse reguleerimisega haakesead (CCD) peab vastama E-reegli nr 102 nõuetele. Rikke korral peab haakesead jääma tööle mittereguleeritava haakeseadmena ning juhi töökohal peab süttima märgulamp ja lülituma sisse hoiatav helisignaal.

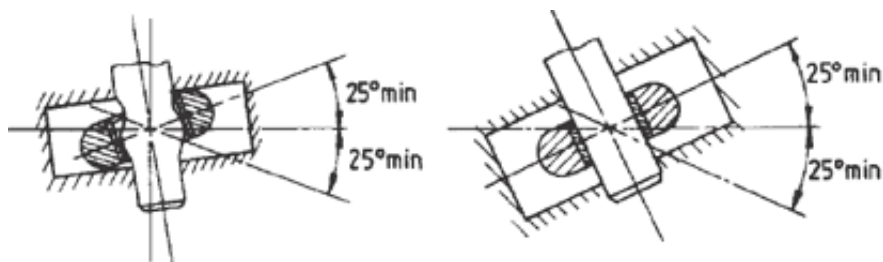
Haakeseadme pöördenurgad peavad vastama joonistele 47, 48 ja 49;



Joonis 47. Vähimad haakeseadme pöördenukad rõhttasapinnas.  
90° – tiisli pöördenukad sõiduki pikiteljest.



Joonis 48. Vähimad haakeseadme pöördenukad püsttasapinnas.

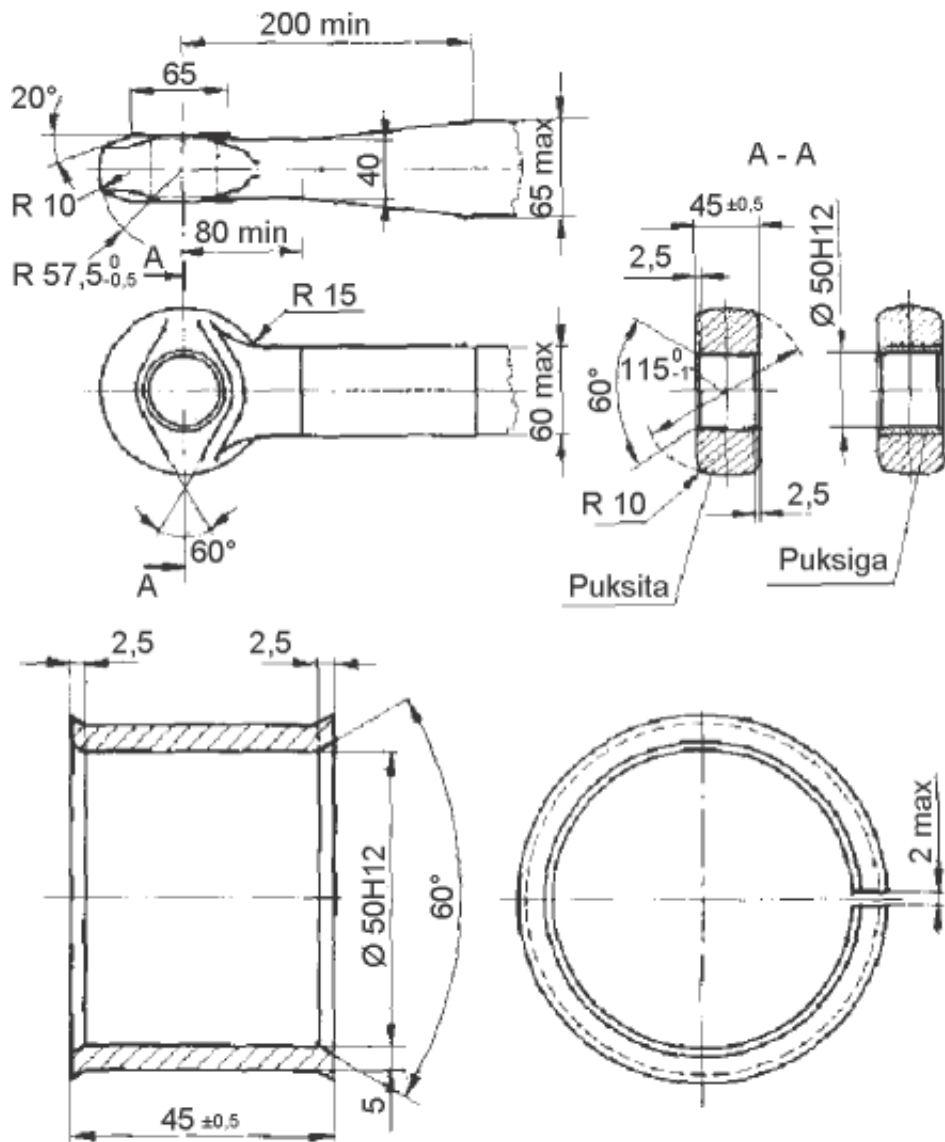


Joonis 49. Haakeseadme vähim pöördenukad ümber sõiduki pikitelje.

2) veopoldi mõõtmed peavad olema:

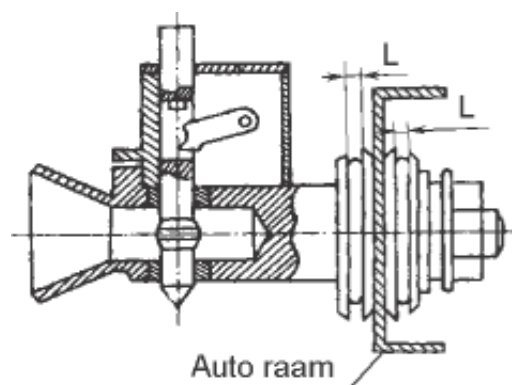
- liigendiga püüdurseadmest –  $\varnothing 49^{+0,16}$ mm;
- liigendita püüdurseadmest (tiisli lubatud ühendusnurgad tagatakse veopoldi kujuga) –  $\varnothing 48,7^{+0,16}$ mm;

3) tiisli veorõnga kulumata puksi lubatud siseläbimõõt peab olema  $50^{+0,3}$ mm. Tiisli veorõnga mõõtmed peavad vastama joonisele 50;



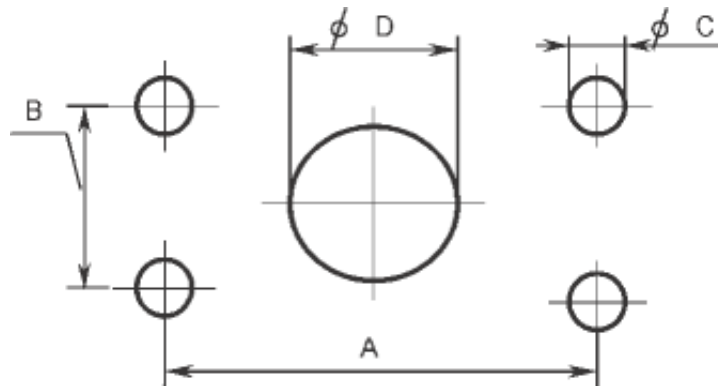
Joonis 50. Tiisli veorõnga mõõtmed.

4) veopoldi ja puksi tööpindade kulumine ei tohi ületada 2,0 mm ja summaarne lõtk 5,0 mm. Haakeseadme kummist tünnevdrude vähim paksus peab olema  $L = 18$  mm (vt joonis 51);



Joonis 51. Haakeseadme tünnevdrude paksus.

5) püüduriga haakeseadme raami külge kinnitamise poltide poldiavade läbimõõdud ja nendevahelised kaugused peavad vastama joonisele 52 ja tabelile 9;



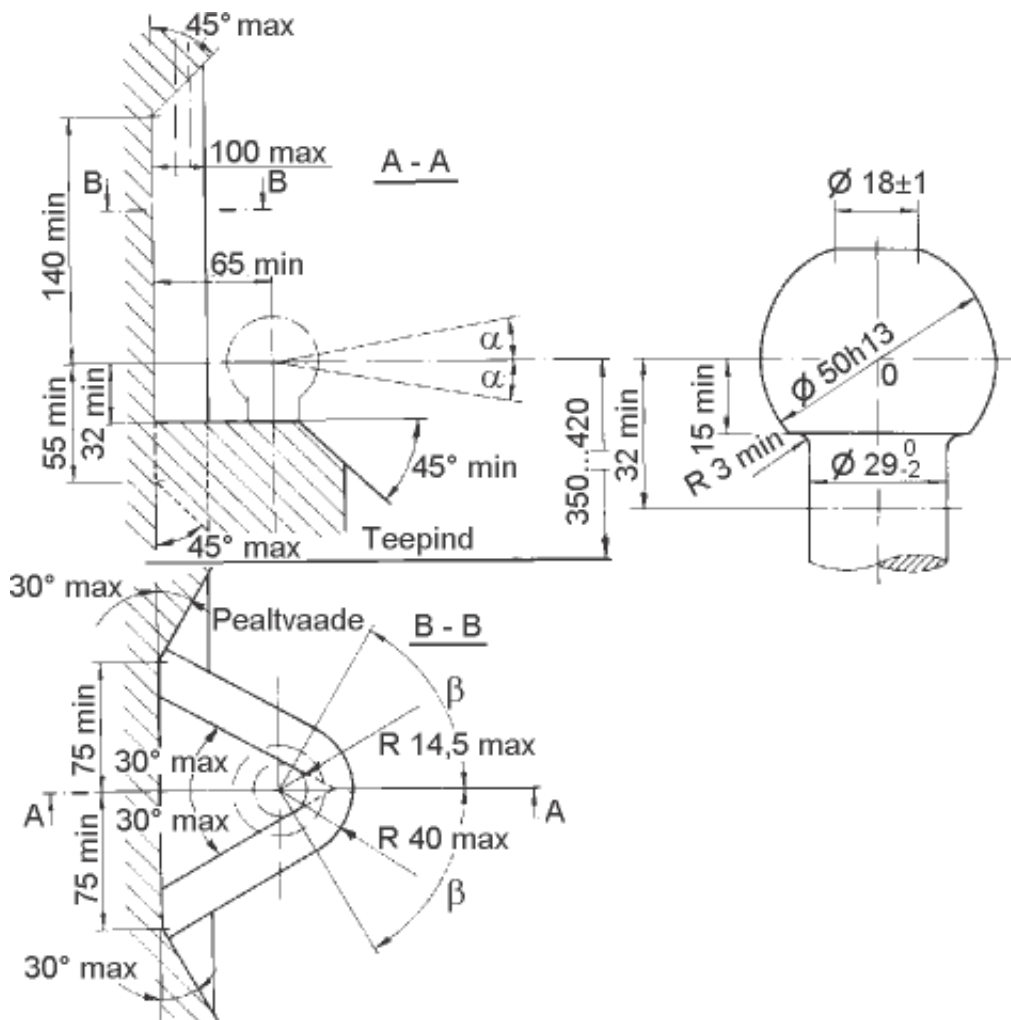
Joonis 52. Haakeseadme kinnituspoltide avad.

Tabel 9

Mõõtmised millimeetrites						
Haagise arvutusliku massi kategooria	Haagise arvutuslik mass tonnides	$A \pm 0,5$	$B \pm 0,5$	$C \pm 0,2$	$D \begin{smallmatrix} -1,0 \\ -0,5 \end{smallmatrix}$	Poldi mõõt
1	>3,5...15	120	55	15	75	M14
2	>15...24	140	80	17	85	M16
3	>24	160	100	21	95	M20

Haagise arvutuslik mass:  $W_M = 1,33 W_R$ , kus:  $W_M$ – haagise arvutuslik mass,  $W_R$ – haagise täismass;

6) kuni 3,5-tonnise täismassiga haagise ( $O_1$  ja  $O_2$  kategooria) haakesead peab olema ühendatav vedukauto haakeseadme kuulpoldiga, mille sfääri läbimõõt on  $50_{-0,6}$  mm ja poldi kaela läbimõõt –  $29_{-2}$  mm (vt joonis 53). Kuulpoldi kinnitus sõidukile on näidatud joonisel 73 lõigetel A–A ja B–B. Kuulpoldi kõrgust teepinnast mõõdetakse täismassiga vedukil;

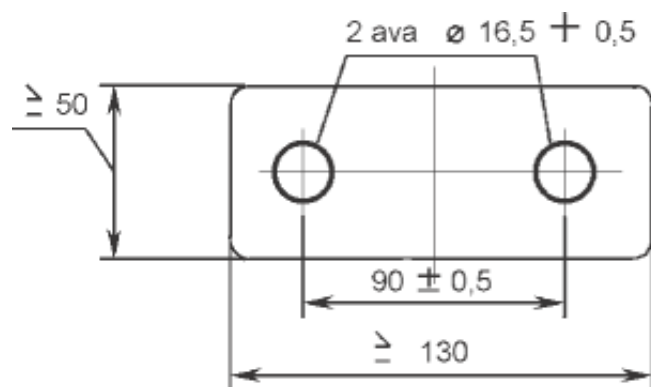


Joonis 53. Haakeseadme kuulpolt ja selle paigaldamise mõõtmed.

7) haakeseaded ja selle kinnitus peab vastama direktiivi 94/20/EÜ nõuetele;

8) kõikide haagiste haakeseadmed, v.a haagistel, mis haakeseadme katkemisel isepidurduvad, peavad olema dubleeritud julgestuskettide või -trossidega;

9) kuni 3,5-tonnise täismassiga haagiselamu või haagise veokonksu kinnitamiseks kasutatava ääriku mõõtmed peavad olema joonise 54 kohased;



Joonis 54. Kuni 3,5 t täismassiga haagise või haagiselamu veokonksu kinnitus autokere või hoidiku külge.

10) polt- ja neetühendused peavad olema kinnitatud ja keevislüüed kvaliteetsed.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – mõõdulindi, joonlaua, nihiku ja vaatlusega;

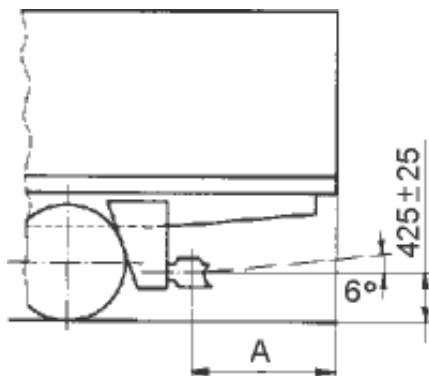
2) TK ja TJV katsetustel vastavalt E-reegli nr 55/00 või direktiivi 94/20/EÜ metoodikale.



### Kood 627. Kesktelghaagisautorongi ühendusmõõtmed

**Nõuded:** 1) kesktelghaagisautorongi koosseisus olevate N<sub>2</sub>, N<sub>3</sub>, O<sub>3</sub> ja O<sub>4</sub> kategooria sõidukite automaatse reguleerimisega haakesead (CCD) peab vastama E-reegli nr 102 nõuetele. Rikke korral peab haakesead jääma tööle mittereguleeritava haakeseadmena ning juhi töökohal peab süttima märgulamp ja lülituma sisse hoiatav helisignaal;

2) haakeseadme veopoldi kaugus vedukauto kere (kasti) tagaseinani, mõõde A (vt joonis 55) peab olema vastav tabelis 10 esitatule.



Joonis 55. Haakeseadme asend.

Tabel 10

Mõõtmised millimeetrites	
Konstruksiooniklass (lubatud kaugus A)	Mõõde A tolerantsiga –100
1400	1300–1400
1600	1500–1600
1900	1800–1900

Haakeseadme peab tagama vedukauto ja haagise kerete kokkupuutumatus kuni 6° tee pikikalde korral (vt joonis 55);

3) täismassiga koormatud autorongi haakeseadme vähim kõrgus teepinnast peab olema 425±25 mm (vt joonised 55 ja 57);

4) haagise kere vähim pöörderaadius veopoldi suhtes (vt joonis 56)  $C_{min}$  arvutatakse:

$$C_{min} = \sqrt{(W/2)^2 + A^2} + S,$$

kus: W – sõiduki laius mm-s (vt joonis 56);

A – veopoldi kaugus veduki tagaseinast (vt joonis 55);

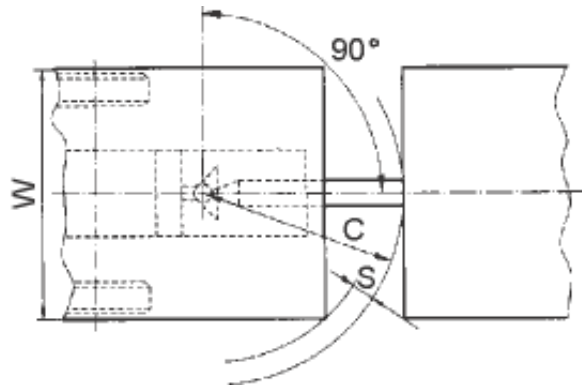
S – vedukauto ja haagisekerede vaheline vähim vahe pöördel (vt joonised 56 ja 57).

Vähim vedukauto ja haagise kerete kaugus pöördel peab olema S = 250 mm.

Haagise tiisli vähim pikkus  $C_{min}$  peab olema vastavalt konstruktsiooniklassile (tabel 11):

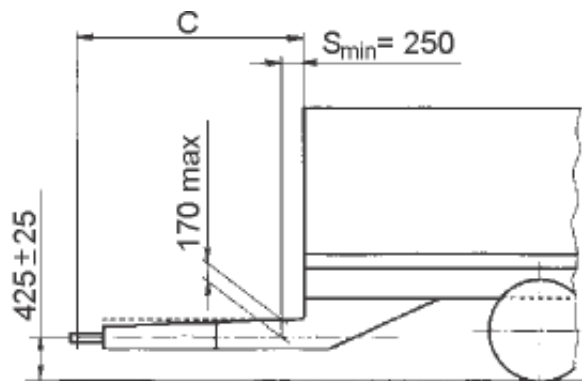
Tabel 11

Mõõtmised millimeetrites	
Konstruksiooniklass	$C_{min}$
1400	2100
1600	2300
1900	2550

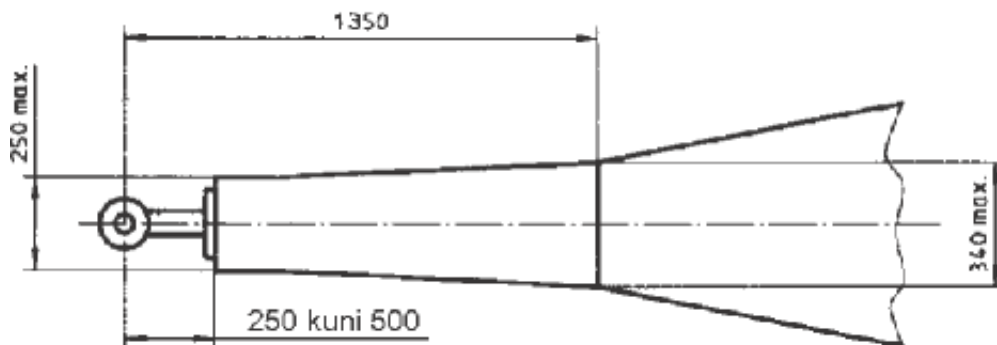


Joonis 56. Kesktelghaagise pööramine veopoldi suhtes.

5) kesktelghaagise tiisli mõõtmed peavad vastama joonisele 57. Veosilmuse mõõtmed peavad vastama E-reegli nr 55 või direktiivi 94/20/EÜ nõuetele;



Kesktelghaagise tiisel.



Kesktelghaagise tiisli esiosa.

Joonis 57. Kesktelghaagise tiisel.

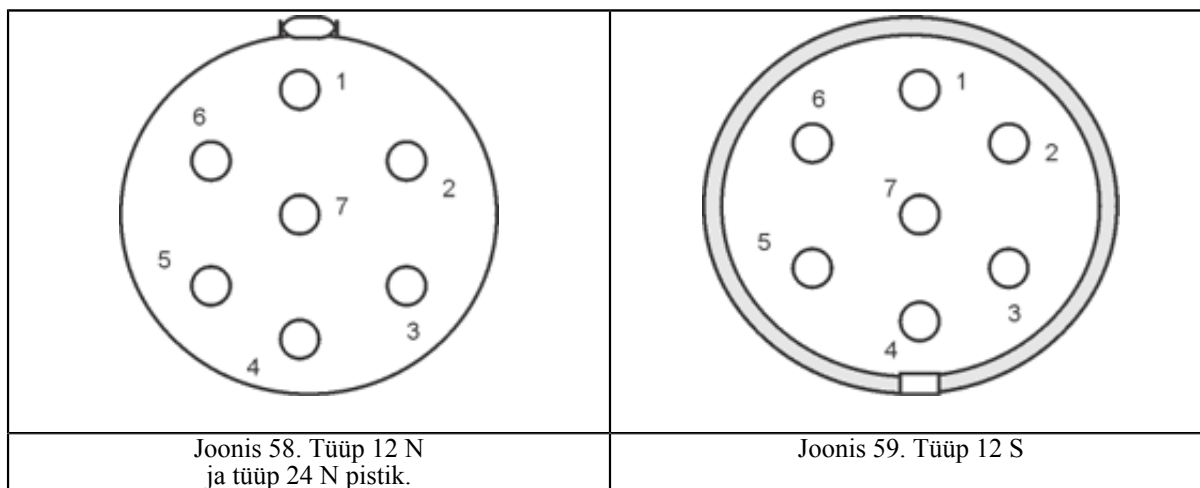
6) vedukauto haakesead peab vastama E-reegli nr 55 või direktiivi 94/20/EÜ nõuetele.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – mõõdulindi, joonlaua ja nihikuga;

2) TK ja TJV katsetustel vastavalt E-reegli nr 55/00 või direktiivi 94/20/EÜ metoodikale.

#### **Kood 628. Ühendusjuhtmed**

**Nõuded:** 1) vedukautot ja haagist ühendavate juhtmete pistikud ja pistikupesad peavad olema 6 V ja 12 V nimipingega elektrisüsteemide puhul 12 N tüüpi (normaalne) ning 24 V nimipingega elektrisüsteemi puhul 24 N tüüpi (normaalne). Pistikutüüp 12 N ja 24 N (vt joonis 58) on ette nähtud haagise valgussignalsatsiooni ja pidurite juhtimise seadmete (kui need on sõiduki ehituses ette nähtud) ühendamiseks veduki elektrisüsteemiga. Lisaseadmete ühendamiseks peab täiendavalt kasutama 6 ja 12 V elektrisüsteemiga autorongidel 12 S tüüpi pistikuid ja pistikupesasi ning 24 V elektrisüsteemi korral 24 S tüüpi pistikuid ja pistikupesasi (vt joonis 59);



2) eri tüüpi pistikud ja pistikupesad ei ole omavahel vahetatavad, nad erinevad mõõtmete ja juhtmete isolatsiooni värvi poolest. Juhtmed peavad olema ühendatud vastavalt käesolevate nõuete tabelitele 12, 13, 14 ja 15:

Tabel 12

Pistiku jala nr	Juhtme värvus	Tüüp 12 N Vooluring
1	kollane	vasak suunatuli
2	sinine	tagaudulatern
3	valge	kere («mass»)
4	roheline	parem suunatuli
5	pruun	parem taga- ja küljeääretuli ning numbrituli
6	punane	pidurituli
7	must	vasak taga- ja küljeääretuli ning numbrituli

Tabel 13

Pistiku jala nr	Juhtme värvus	Tüüp 12 S Vooluring
1	kollane	tagurdustuli ja inertspidurite väljalülitusseade
2	sinine	vaba (puudub rahvusvaheline määratlus)
3	valge	kere («mass»)
4	roheline	lisatoide
5	pruun	kereühenduse kontrolliks
6	punane	võimsa tarviti toide
7	must	vaba (puudub rahvusvaheline määratlus)

Tabel 14

Pistiku jala nr	Juhtme värvus	Tüüp 24 N Vooluring
1	valge	kere («mass»)
2	must	vasak ääre- ja numbrituli
3	kollane	vasak suunatuli
4	punane	pidurituli

5	roheline	parem suunatuli
6	pruun	parem külje- ja tagaääretuli
7	sinine	haagise pidurite juhtimisseadme toide

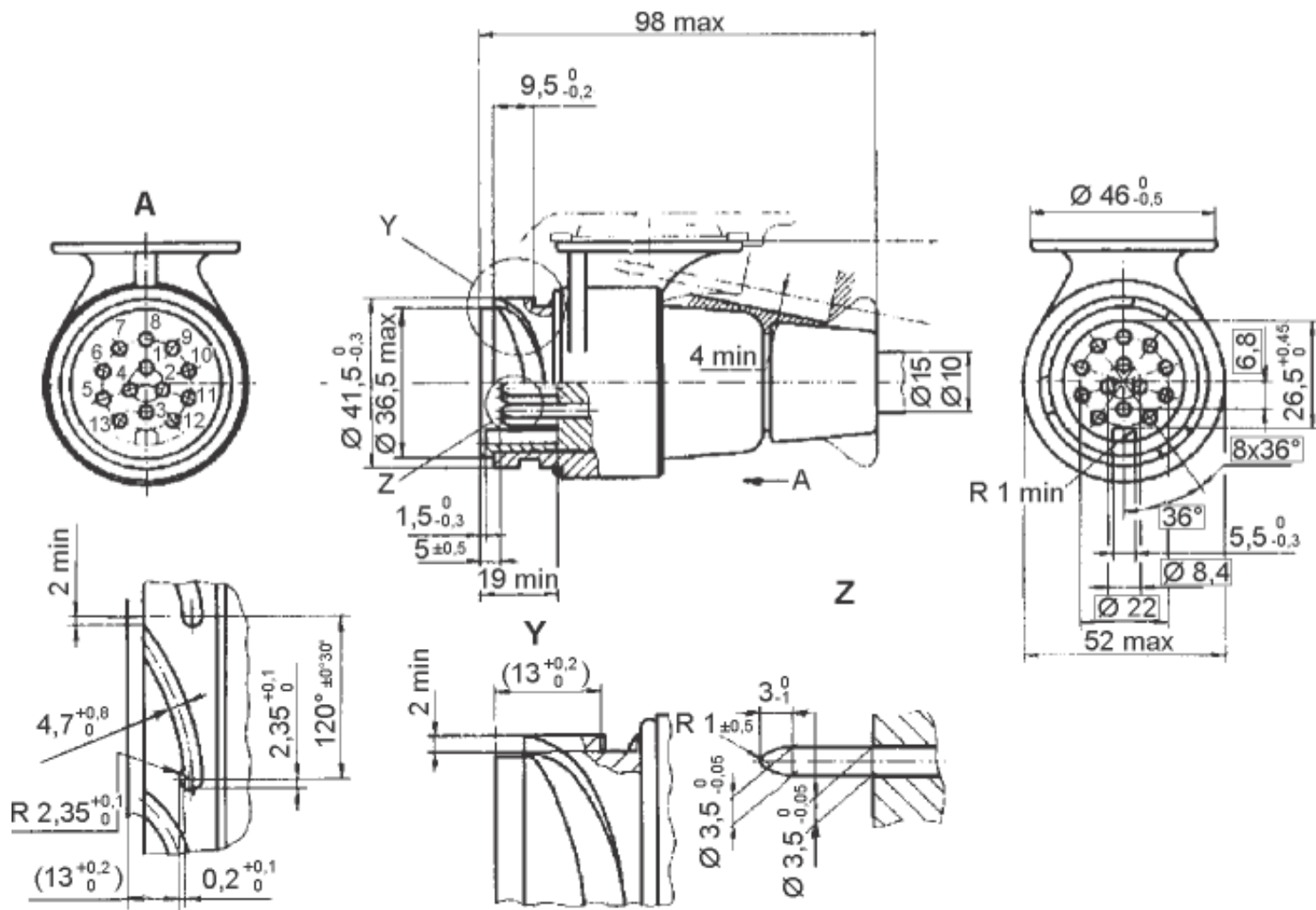
Tabel 15

Pistiku jala nr	Juhtme värvus	Tüüp 24 S Vooluring
1	valge	kere («mass»)
2	must	vaba (puudub rahvusvaheline määratlus)
3	kollane	tagurdustuli
4	punane	toitevool
5	roheline	kereühendusega anduri tagasivool
6	pruun	lisatoide
7	sinine	udutuli

3) M<sub>1</sub> ja N<sub>1</sub> kategooria sõiduki ja selle haagise 12 V pingele ette nähtud 13 jalaga pistik ja pistikupesa peavad vastama joonisele 60.

Pistikupesast väljatõmmatud pistikut peab olema võimalik kinnitada selleks ette nähtud hoidikusse vältimaks pistiku vigastamist.

Juhtmed peavad olema ühendatud pistiku jalgadega vastavalt tabelis 16 esitatule:



Joonis 60. 13 jalaga pistik.

Tabel 16

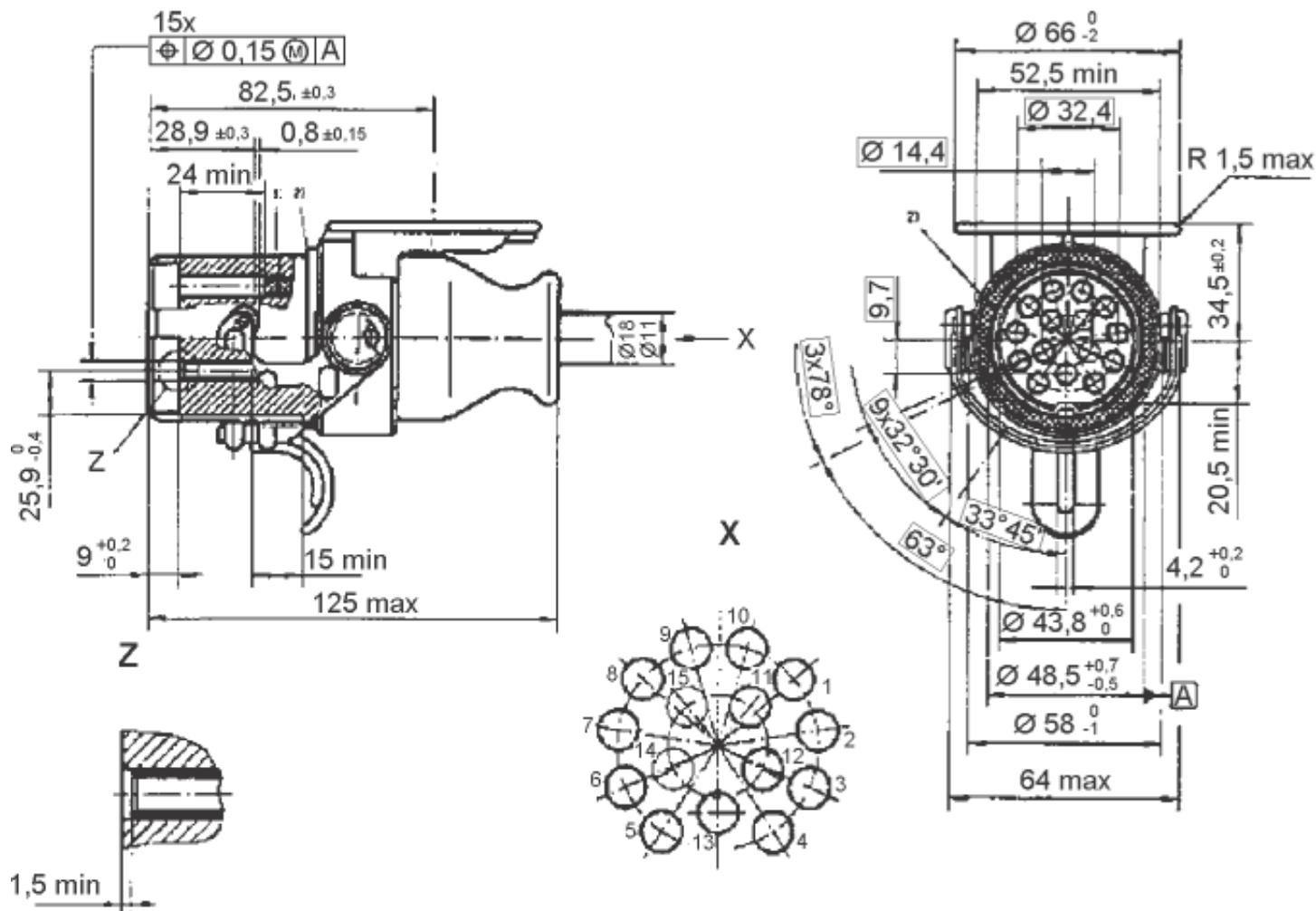
13 jalaga pistik		
Pistiku jala nr	Vooluring	Juhtme ristlõige mm <sup>2</sup>
1	Vasak suunatuli	1,5
2	Tagaudulatern	1,5
3	Kereühendus jalgade 1...8 vooluringile *	2,5
4	Parem suunatuli	1,5
5	Parem tagaääretuli ja numbrituli **	1,5
6	Pidurituli	1,5
7	Vasak tagaääretuli ja numbrituli **	1,5
8	Tagurdustuli	1,5
9	Aku vooluring (toitevool)	2,5
10	Süütelukust lülitatav vool	2,5
11	Kereühendus jala 10 vooluringile *	2,5
12	Vedukauto armatuurlaua signaallambi vooluring, mis signaliseerib haagise haakeseadme ühendatust (peab olema sillatud jalaga 3)	1,5
13	Kereühendus jala 9 vooluringile *	2,5

Märkused: \* Haagisega ei tohi olla ühendatud rohkem kui kaks kereühendust kolmest.

\*\* Numbrimärgi tuli peab olema ühendatud kas jalaga 5 või jalaga 7;

4) pistikupesa ümber peab olema vaba ruumi vähemalt 55 mm ulatuses;

5) tarbesõiduki ja selle haagise 24 V pingele ettenähtud 15 jalaga pistik ja pistikupesa peavad vastama joonisele 61.



Joonis 61. 15 jalaga pistik.

Juhtmed peavad olema ühendatud pistiku jalgadega vastavalt tabelis 17 esitatule:

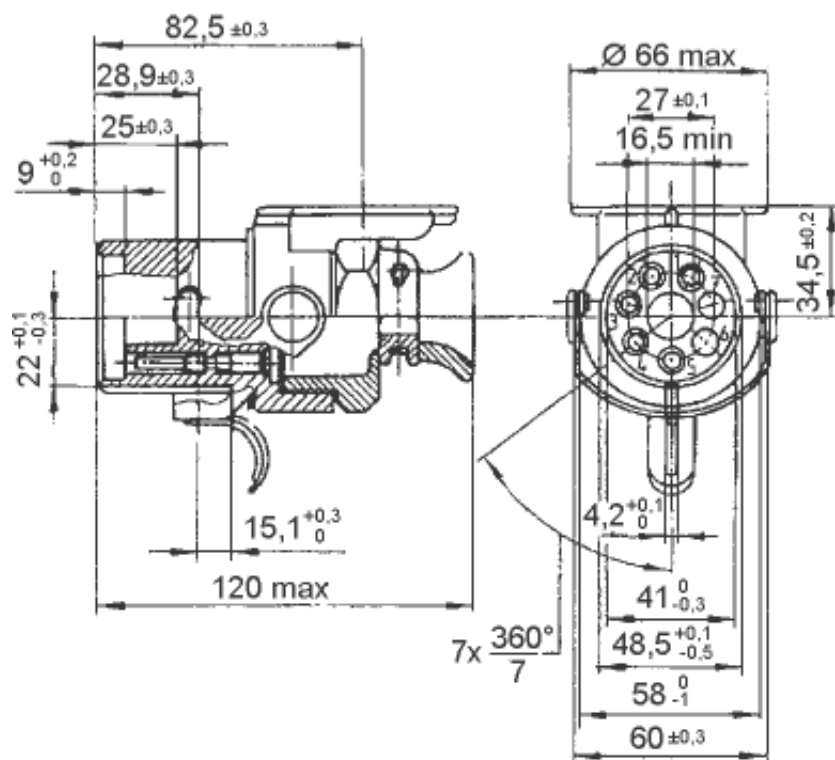
Tabel 17

15 jalaga pistik	
Pistiku jala nr	Vooluring
1	Vasak suunatuli
2	Parem suunatuli
3	Tagaudulatern
4	Kereühendus
5	Vasak taga- ja küljeääretuled ning taganumbrituli <sup>1)</sup>
6	Parem taga- ja küljeääretuled ning taganumbrituli <sup>1)</sup>
7	Pidurituli
8	Tagurdustuli ja inertspiduri tagurduslukustus
9	Toitevool (+24 V)
10	Piduriklotside kulumise andur
11	Vedruaku rõhuandur
12	Telje tõsteseade
13	Kereühendus jalgadega 14 ja 15 ühendatavatele seadmetele
14	Reserv <sup>2)</sup>
15	Reserv <sup>2)</sup>

Märkused: <sup>1)</sup>Numbrimärgi tuli peab olema ühendatud kas jalaga 5 või jalaga 6.

<sup>2)</sup>Kui jalgu 14 ja 15 ei kasutata, siis nad võivad pistikupesas puududa;

6) Veduki ja selle haagise (v.a M<sub>1</sub>, N<sub>1</sub>, O<sub>1</sub> ja O<sub>2</sub> kategooria sõidukid) blokeerumatu pidurisüsteemi elektrilise ühenduse pistik peab vastama joonisele 62;



Joonis 62. ABS pidurisüsteemi pistik.

Juhtmed peavad olema ühendatud pistiku jalgadega vastavalt tabelis 18 esitatule:

Tabel 18

ABS pidurisüsteemi pistik			
Pistiku jala nr	Vooluring	Koormusvool A	Juhtme vähim ristlõike pind mm <sup>2</sup>
1	Elektromagnetventiili «+»	30 <sup>1)</sup>	6 või 2×2,5
2	Protssori «+»	2	1,5
3	Protssori «-»	2	1,5
4	Elektromagnetventiili «-»	30 <sup>1)</sup>	6 või 2×2,5
5	Hoiatusseade	2 (24 V)	1,5
6	Reserv <sup>2)</sup>		
7	Reserv <sup>2)</sup>		

Märkused: <sup>1)</sup>Suurim lühiajaline vool.

<sup>2)</sup>Kui jalgu 6 ja 7 ei kasutata, siis nad võivad pistikupesas puududa.

**Kontrollimine:** vaatluse ja kontrollpistikuga.

**Kood 629. Poolhaagise reguleeritavad toed ja tiisli toed**

**Nõue:** poolhaagise reguleeritavad toed ja tiisli toed peavad olema valmistaja juhendi kohased, peavad toimima.

**Kontrollimine:** vaatlusega.

### Kood 630. Täishaagise juhtsilla/pöördtsilla lukusti

Nõue:täishaagise juhtsilla/pöördtsilla lukusti peab olema valmistaja juhendi kohane, peab toimima.

Kontrollimine: vaatlusega.

### Kood 631. Varuratta kinnitus

Nõue:varuratta kinnitus peab olema valmistaja juhendi kohane, peab toimima.

Kontrollimine: vaatluse ja vasaraga.

### Kood 632. Veokasti põhi, külje- ja tagaluuk, selle sulgur

Nõuded:1) põhi ja luugid peavad olema terved ning sulgurid peavad toimima;

2) ükski teepinnast kuni 2 m kõrgusel asuv veokasti osa ei tohi sõiduki külgpinnast välja ulatuda rohkem kui 50 mm;

3) koorma sidumiseks ette nähtud aasade/konksude vähim arv on kuus ja need peavad asetsema sümmeetriliselt kere mõlemal küljel suurima sammuga 1200 mm. Veokasti tugipostiga külgnevad aasad/konksud võivad olla kuni 1500 mm kaugusel tugipostil olevast aasast/konksust. Esimene ja viimane aas/konks ei tohi olla kaugemal kui 250 mm esi- või tagaseinast;

4) furgoonisestest aasade/konksude suurim samm on 600 mm ja suurim kõrgus furgooni põrandast on 1000 mm. Sümmeetrilise asetuse nõue ei kehti furgoonisestele aasadele/konksudele. Furgooni ehitusest ja otstarbest tingitult on valmistajal lubatud muuta aasade/konksude sammu;

5) aas/konks peab taluma järgmist koormust sõltuvalt sõiduki kandevõimest (tabel 19):

Tabel 19

Sõiduki kandevõime (t)	Põranda või selle tarindile kinnititava kinniti lubatud koormus (kN)	Furgooni seinale või selle tarindile kinnititava kinniti lubatud koormus (kN)
= 3,5	5	2,5
> 3,5 = 6,0	10	5,0
> 6,0	20	50

6) aasad/konksud peavad taluma purunemata vähemalt kahekordset tabelis 19 toodud lubatud koormust, kui kinnitile mõjuva jõu suuna erinevus seina tasapinnast ei ole suurem kui 30°;

7) puidu, puidu kimpude, metalli, torude jms veoks kasutatava veokasti/platvormi või aluspakkudega runga külgtulbad peavad olema metallist. Iga eeltoodud veosekimp peab toetuma vähemalt kahele aluspakule. Külgtulbad peavad vastu pidama ilma jäävdeformatsioonita vähemalt 1/4 aluspakule mõjuva veoseosa massist tingitud jõule, kui see rakendub külgtulbale 2 m kõrgusel aluspaku kandepinnast, platvormi või veokasti põhjast;

8) sõiduki ehitus peab võimaldama külgtulpade vahelises alas veose sidumist sõiduki raami, platvormi või veokasti külge. Külgtulpade puhul, mille vahekaugus on 2,5 m või vähem, peab olema vähemalt üks kinnitusrihm, suurema tulpadevahelise kauguse korral vähemalt kaks kinnitusrihma. Sidumisvahendite kinnitusaas/konks peab vastu pidama purunemata 20 kN (2000 kgf) jõule;

9) puidu või puidukimpude veol peab aluspakul olema vähemalt 10 mm kõrgune, ülespoole suunatud servaga terasriba, mis takistab veose nihkumist pikisuunas;

10) sõiduki esmasel või ümberehituse järgsel registreerimisel peab sõiduki omanik esitama ARK-le sõiduki kere, runga valmistaja/ümberehitaja tunnistuse, kus valmistaja kinnitab, et sõidukikere, kabiinitagune kaitse, külgtued, aluspakud, koormakinnituse aasad/konksud, veokast, platvorm jms on valmistatud vastavalt käesolevatele nõuetele.

Kontrollimine:1) TÜ – vaatluse ja joonlauga;

2) TK ja TJV katsetustel arvutusega.

### Kood 633. Furgoonid

Nõuded:1) kere peab olema terve, ukсед ja luugid sulguma, külmutusseadmed ei tohi lekkida või pihkuda;

2) ATP vedudel kasutatav furgoon peab vastama kiiresti riknevate toiduainete rahvusvahelise veo ning selleks kasutatavate eriveokite alase kokkuleppe (ATP) nõuetele.



**Kontrollimine:** 1) TÜ – vaatlusega;

2) TK ja TJV katsetustel ning korralisel ATP kokkuleppe kohasel järelevaatusel vastavalt ATP lepingu metoodikale.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

#### **Kood 634. Vahetuskerede veokid**

**Nõuded:** 1) trossi-, keti- ja konksuveoga vahetuskerede lukustusseade peab olema mehhaanilise või hüdraulilise ajamisega, mida ei ole võimalik avada juhusliku või tahtmatu käsitsusega. Lukustusseadme avanemist ei tohi põhjustada vahetuskerede mass või mõni muu väline jõud. Kinnitus peab olema kergesti käsitsetatav ning vastu pidama jõule, mida põhjustab kere ja selle koorma mass, kui sellele mõjub kiirendus:

- ette –  $14 \text{ m/s}^2$ ;
- külgedele ja taha –  $7 \text{ m/s}^2$ ;
- üles –  $10 \text{ m/s}^2$ .

Sõiduki valmistaja/ümberehitaja peab kinnitama sõiduki kerele lisasildi nagu see on toodud käesoleva lisa koodis 101, kuhu on kantud lisaks järgmised andmed:

- kere pikkus, laius ja kõrgus;
- kere tühimass ja kandevõime;
- kinnituste ja tugede lubatud tugevused;

2) hüdrauliline lukustusseade peab olema täiendavalt kindlustatud mehaanilise lukustusseadmega. Lukustusseadme kinniolek peab olema vaatlusega kergesti määratav;

3) hüdroajami seadmed peavad taluma 1,5-kordset töökoormust ilma jäävate deformatsioonideta;

4) hüdro süsteemi voolikud peavad taluma 3-kordset töö rõhku;

5) hüdro süsteemi paagi mahtuvus peab olema 20% suurem kogu süsteemi mahtuvusest. Õli tase paagis peab olema kergesti kontrollitav;

6) süsteemi töö rõhu kontrollimiseks peab süsteemil olema kontrollmanomeetri ühendamiseks otsik;

7) hüdro süsteemil peab olema kaitseklapp, mis rakendub pumba töö rõhust 10% kõrgemal rõhul. Kui kaitseklapp on reguleeritav, peab seda olema võimalik reguleerida ainult tööriistaga või ta peab olema plommitav;

8) hüdro seadme ehitus peab tagama vahetuskerede liikumiskiiruse, mis ei ületaks  $1,0 \text{ m/s}$ ;

9) vahetuskerede veoseadme trossi vähim pikkus peab olema 2 m. Trossi pikkus ei tohi põhjustada selle takerdumist või keerdumist ümber juhuslike esemete või veoseadme;

10) veoseadme trossidel peavad olema suunajad, mis kindlustavad trosside liikumise ettenähtud suunas;

11) kahe või enama trossiga seadmel peab olema lisaseade, mis tasakaalustab trosside liikumist, vältimaks vahetuskere kõrvalekadumist ning ühe trossi katkemise korral peatab veoseadme töö;

12) trossi kinnitussilmuse vähim raadius on 35 mm;

13) kettide ja trosside tööpinge ei tohi olla suurem kui  $1/3$  nende katkepingest. Ketid ja trossid peavad olema kergesti kontrollitavad kogu ulatuses;

14) kasutada tohib ainult tööstuslikult valmistatud kontrollitud tugevusomadustega trosse ja kette;

15) 1997. a või hiljem valmistatud vahetuskerel peab esiseina vähim kõrgus kere põrandast olema  $1,0 \text{ m}$ ;

16) vahetuskerega autol peab olema kabiinitagune tugisein ja see peab vastu pidama  $1/3$  koormaga vahetuskere massist tingitud jõule, kui see ei ületa  $60 \text{ kN}$ .

**Kontrollimine:** 1) TÜ – vaatluse, mõõdulindi ja joonlauaga;

2) TK ja TJV katsetustel vastavalt erimetoodikale.

### **Kood 635. Kallur ja kassettkallur**

**Nõuded:** 1) kalluri hüdroajami seadmed peavad taluma 1,5-kordset töökoormust ilma jäävate deformatsioonideta;

2) hüdro süsteemi voolikud peavad taluma 3-kordset töö rõhku;

3) hüdro süsteemi paagi mahtuvus peab olema 20% suurem kogu süsteemi mahtuvusest. Õli tase paagis peab olema kergesti kontrollitav;

4) hüdro süsteemi töö rõhu kontrollimiseks peab süsteemil olema kontrollmanomeetri ühendamiseks otsik;

5) hüdro süsteemil peab olema kaitseklapp, mis rakendub pumba töö rõhust 10% kõrgemal rõhul. Kui kaitseklapp on reguleeritav, peab seda olema võimalik reguleerida ainult tööriistaga või see peab olema plommitav;

6) kalluri (ka kassettkalluri) veokasti vaheraam peab olema valmistaja nõuete kohane;

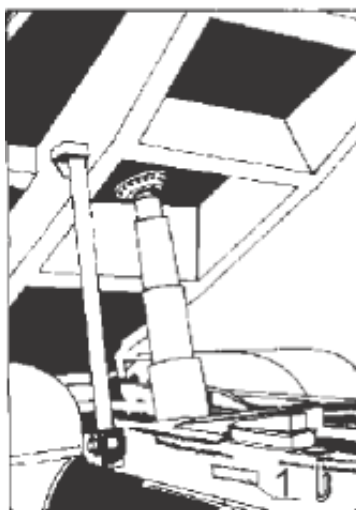
7) veokasti kallutamise ja allalaskmise suurim kiirus ei tohi ületada 10 kraadi/s;

8) kalluriseadme hüdro süsteemis peab olema piiriklapp, mis suunab õli tagasi paaki, kui veokast on tõusnud üles oma piirasendisse;

9) kalluri veokastil/kerel peab olema tugi või muu mehaaniline seade, mis võimaldab töötada või hooldada kallurit tõstetud veokasti/kere all. Kui tugi või seade ei pea vastu koormatud kasti survele, s.t selle toega võib toetada ainult koormata veokasti, peab olema kerel nähtavas kohas sellekohane hoiatussilt (vt joonis 63);

10) kui kalluri ehitus või tõstesilindri asukoht võimaldab ülestõstetud kastil/kerel minna üle piirasendi, peab selle vältimiseks olema kasti/kere ja auto raami vahele ühendatud tross vms;

11) kalluri armatuurlaual peab olema märgulamp, mis põleb, kui kast/kere on üles tõstetud. Märkutule juures peab olema sellekohane hoiatussilt või mõni muu arusaadav tähistus;



Joonis 63. Veokasti/kere tugi. 1 – silt hoiatusega, et toetada tohib ainult koormata veokasti.

12) üle 6 m pikkuse kallurikere/veokasti korral peab veokasti kallutamine olema tasakaalustatud;

13) üle 10 m pikkuse kallurikere/veokasti korral peab veokasti tahakallutamine olema julgestatud tugijalgadega;

14) kassettkere tõmbamisel vedukauto veokasti või sealt tagasi haagisele ei tohi selle kiirus ületada 1 m/s;

15) kassettkerega kallurauto kere esisein ja selle külge haagise kere kinnitamise seade peab taluma 1,4 korda suuremat koormust kui seda põhjustab täiskoormaga haagise kassettkere;

16) kassettkerega haagisel peab olema vähemalt üks käsipiduriga pidurdatav telg.

Märkus: Kassettkerega haagise märgatavuse parandamiseks võib sellele olla asetatud autonoomne elektrivoollukas tagatulede toiteks selleks ajaks, kui haagis on autost lahti haagitud.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – vaatluse ja mõõdulindiga;

2) TK ja TJV katsetustel erimetoodika kohaselt.

#### Kood 636. Poritiivad

**Nõuded:** 1) poritiivad peavad olema valmistaja nõuete kohased ja kinnitatud;

2) poritiiva tagaosas peab ulatuma vähemalt rattatelje tasandini ja laius rattatelje tasandil olema vähemalt rehvi laius.

**Kontrollimine:** vaatluse ja mõõdulindiga.

#### Kood 637. Rattakoopad ja poripõlled

**Nõuded:**

1) üle 7,5 t täismassiga N<sub>2</sub> ning kõigi N<sub>3</sub>, O<sub>3</sub> ja O<sub>4</sub> kategooria sõidukite tagarattastel peavad olema direktiivi 91/226/EMÜ nõuetele vastavad poripõlled. Poripõlled peavad olema laiemad kui tagarattad (paarisrattad) ja asuma rataste kõige tagumisest pinnast tagapool mitte rohkem kui 300 mm. Kui telgede vahe on nii suur, et teineteise järel asetsevate rataste veerepindade vahe on suurem kui 250 mm, peavad poripõlled olema paigaldatud ka nende rataste vahele. Poripõlle alumine äär ei tohi asuda kõrgemal kui 200 mm maapinnast; 2) M<sub>1</sub> kategooria sõiduki rattakoopad ja poripõlled peavad vastama direktiivi 78/549/EMÜ nõuetele.

**Kontrollimine:**

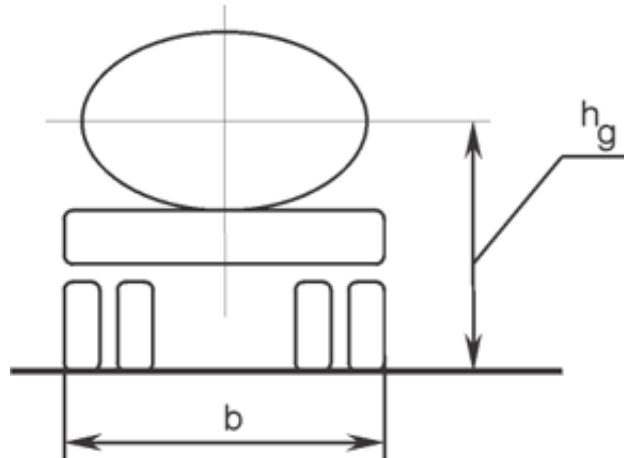
1) TÜ – vaatluse ja mõõdulindiga;

2) TK ja TJV katsetustel vastavalt direktiivi 78/549/EMÜ (paranduste direktiiv 94/78/EÜ) või 91/226/EMÜ metoodikale.

[RTL 2002, 106, 1575 – jõust. 01.01.2003]

#### Kood 638. Paakauto stabiilsus

**Nõue:** veosepaagi raskuskeskme kõrgus teepinnast koormata autol ei tohi olla kõrgemal:  $h_g \leq 0,9b$ , kus  $h_g$  – raskuskeskme kõrgus;  $b$  – tagarataste rehvide veereteede välisservade vaheline kaugus nagu see on näidatud joonisel 64.



Joonis 64. Veosepaagi raskuskeskme kõrgus teepinnast.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – mõõdulindiga;

2) TK ja TJV katsetustel ohtlike veoste sõidukid vastavalt E-reegli nr 111 metoodikale.

#### Kood 639. Mootorratta gondel/tuuleklaas/põlvekaitse

**Nõuded:** 1) mootorratta tuuleklaasi ülaserf ei tohi olla ülalpool sõiduasendis istuva juhi silmade kõrgust. Kinnise kerega L<sub>5</sub> kategooria sõidukil peavad olema klaasipuhastid, udu eemaldamise seadised (esiklaasi ventilatsioon, kütte jms) ja klaasipesur;

2) peavad olema terved, töökorras ja kinnitatud.

**Kontrollimine:** vaatlusega.

#### **Kood 640. Lisanõuded L<sub>4</sub>kategooria sõidukile**

**Nõuded:**1) külghaagist võib paigaldada ainult L<sub>3</sub>kategooria sõidukile, mille tühimass on 100 kg või rohkem ja ainult selle paremale küljele. Erandina võib külghaagis paikneda vasakul küljel, kui L<sub>4</sub>kategooria sõiduk on võõrriigist ümberasumisega kaasa toodud või päritud;

2) rohkem kui ühe sõitjakohaga või üle 75 kg veose vedamiseks ette nähtud külghaagisel peab olema sõidupidur;

3) külghaagises ei tohi olla rohkem kui kaks sõitjakohta;

4) mootorratta parem suunatuli tuleb pärast külghaagise paigaldamist eemaldada või välja lülitada ja paigaldada suunatuli külghaagise paremale küljele.

**Kontrollimine:** vaatlusega.

#### **Grupp 7 Mootor**

#### **Kood 701. Üldnõuded**

**Nõuded:**1) mootorist kütuse, määrdeainete ja jahutusvedeliku silmaga nähtav lekkimine ei ole lubatud;

2) heitgaaside ja karterigaaside pihkumine kogu süsteemi ulatuses ei ole lubatud;

3) mootori kinnituspadjad peavad olema valmistaja juhendi kohased ja terved;

4) omavoliline mootori kinnituspadjade kinnituskohtade muutmine kere/raami küljes on keelatud;

5) omavoliline mootori toite- ja heitgaaside süsteemi muutmine ja ##mberehitamine on keelatud, sh ülelaadeseadmete lisamine või ärajätmine, lisakütusepaakide paigaldamine, õhu- ja heitgaaside osakeste filtrite äravõtmine, heitgaaside katalüsaatorreaktorite äravõtmine, teisele kütuseliigile ümberehitamine (diislikütuselt – bensiinile; bensiinilt või diislikütuselt – gaasile jms ning vastupidi);

6) elektrijuhtmed peavad olema kaitstud hõõrdumise/muljumise, kütuse keemilise, heitgaaside termilise jms kahjustava mõju eest;

7) mootor peab vastama võimsuselt, pöördemomendilt, pöörete arvult, töömahult ja massilt valmistaja poolt sellele sõidukile ette nähtule. Erandina, kui valmistaja ei ole ette näinud erinevate mootorimudelite paigaldamist, on lubatud sõidukile ümberehituse korras paigaldada mootor, mille võimsuse erinevus ei ületa 30%, töömahu erinevus 20% ja massi erinevus 10% valmistaja poolt ette nähtust;

**Kontrollimine:**1) TÜ – vaatlusega;

2) TK ja TJV katsetustel sõiduki suurima kiiruse, mootori võimsuse ja pöördemomendi mõõtmine M ja N kategooria sõidukil vastavalt direktiivi 80/1269/EMÜ (paranduste direktiivid 88/195/EMÜ, 89/491/EMÜ ja 97/21/EÜ) ja L kategooria sõidukil vastavalt direktiivi 95/1/EÜ (paranduste direktiiv 2002/41/EÜ) meetoodikale.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

#### **Kood 702. Üldnõuded toitesüsteemile**

**Nõuded:**1) toitesüsteemi seadmed peavad olema kaitstud kerega või sõiduki muu osaga, nad peavad olema korrosiooni- ja vibratsioonikindlad ning kaitstud hõõrdumise jms mõju eest;

2) rikke või avarii korral ei tohi väljavoolav kütus sattuda heitgaaside torudele või mõnele teisele kõrge temperatuuriga osale.

**Kontrollimine:**TÜ – vaatlusega.

#### **Kood 703. Kütusepaak**

**Nõuded:**1) sõiduki kütusepaak peab olema valmistatud tulekindlast metallist või plastikust. Plastikpaak peab vastama E-reegli nr 34 või direktiivi 70/221/EMÜ nõuetele ja säilitama oma tugevuse temperatuurivahemikus  $-40\pm 2$  °C kuni  $+53\pm 2$  °C ja pidama vastu vähemalt 2 minutit lahtise leegi proovile. N<sub>1</sub>, N<sub>2</sub>, N<sub>3</sub>, M<sub>2</sub> ja M<sub>3</sub>kategooria sõidukite kütusepaagid peavad vastama E-reegli nr 34 või direktiivi 70/221/EMÜ nõuetele;

2) kütusepaak ei tohi lekkida, peab olema valmistaja juhendi kohane ja paigutatud valmistaja poolt ette nähtud kohta ja tema poolt ette nähtud viisil;

- 3) kütusepaak ei tohi asetseada auto või haagise kabiini/kere sõitjateruumis. Kabiini/kere osa, vahesein vms ei tohi olla kütusepaagi üheks osaks;
- 4) täiteavast väljavoolav (näiteks tankimisel jms) kütus ei tohi koguneda auto või haagise keresse/kabiini vm sarnasesse kohta, peab olema ette nähtud võimalus kütuse vabaks mahavoolamiseks;
- 5) veega täidetud paak peab taluma 3 min vältel rõhku 0,03 MPa (0,3 kgf/cm<sup>2</sup>). Pärast paagi survestamist on paagi seintes lubatud jääkdeformatsioonid;
- 6) kütusepaagil peab olema ala- ja ülerõhku tasakaalustav seade ja sellele sõiduki tüübile valmistatud kork;
- 7) täiteava kork ei tohi avaneda juhuslikult. Kummulikeeratud täis paagist ei tohi kütust välja valguda kiiremini kui 30 g/min;
- 8) täiteava ei tohi ulatuda sõiduki kerest väljapoole ja asuda sõitjate- või koormaruumis. Paak peab olema täidetav sõiduki välisküljelt;
- 9) pliivabal kütusel töötava sõiduki kütusepaagi täiteava läbimõõt peab olema väiksem kui 23,6 mm;
- 10) 800...1000 l mahutavusega paakide korral peab autol või autorongil olema kaks vähemalt 2 kg pulber- või sellele samaväärset tulekustutit, sädet mitteandvast materjalist labidas, ämber ja matt tulekustutuseks;
- 11) autol või autorongil üle 1000 l mahutavusega paak/paagid on keelatud;
- 12) täiendavad lisakütusepaagid peavad olema kinnitatud auto või haagise raamile või põhjale. N<sub>2</sub>, NG<sub>2</sub>, N<sub>3</sub> ja NG<sub>3</sub> kategooria sõidukitele peavad lisakütusepaagid olema kinnitatud sõidukivalmistaja juhendi kohaselt või kanduriga sõiduki põhiraami peeltala külge. Vajadusel peab põhiraami või peeltala tugevdama;
- 13) M<sub>1</sub>, MG<sub>1</sub>, N<sub>1</sub> ja NG<sub>1</sub> kategooria sõidukitele ei ole lubatud kütusepaaki ümber ehitada või paigaldada lisakütusepaake;
- 14) M<sub>2</sub>, MG<sub>2</sub>, M<sub>3</sub> ja MG<sub>3</sub> kategooria sõidukitele on lubatud paigaldada lisakütusepaak, kui sõidukivalmistaja on selleks ette näinud ja ette valmistanud bussi keres E-reegli nr 36 või E-reegli nr 52 nõuetele vastava ohutu koha ning sõidukivalmistaja või tema ametlik esindaja on andnud kirjaliku loa, milles on ära näidatud lisapaagi asukoht ja selle paigaldamise skeemid;
- 15) lisakütusepaakide paigaldamiseks tuleb eelnevalt taotleda luba Autoregistrikeskusest.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – vaatlusega;

2) TK ja TJV katsetustel vastavalt E-reegli nr 34/01 ja direktiivi 70/221/EMÜ (paranduste direktiivid 79/490/EMÜ, 81/333/EMÜ, 97/19/EÜ ja 2000/8/EÜ) metoodikale, M<sub>2</sub> ja M<sub>3</sub> kategooria sõidukitel lisaks vastavalt E-reeglite nr 52/01 ja nr 36/03 metoodikale.

#### **Kood 704. Veeldatud gaasi toiteseadmed**

**Nõuded:** 1) 1999. a või hiljem valmistatud sõidukil peab mootori veeldatud gaasi toitesüsteem koosnema järgmistest E-reegli nr 67 kohaselt sertifitseeritud seadmetest:

- veeldatud gaasi paak;
- paagi armatuur;
- reductor ja aurusti;
- kaitseklapp;
- voolikud;
- tankimisotsiku väljaviik;

2) veeldatud gaasi paagi armatuur peab koosnema järgmistest seadmetest:

- ventileeritav tankimisblokk;
- kütusetaseme näitur;

- paagi tankimisel ületäitumist tõkestav seade;
- kaitseklapp (rõhutasandaja);
- magistraalklapp;
- kiiruspiirikkapp või klappide blokk, mis sulgub, kui gaasi voolukiirus ületab piirväärtuse;
- gaasikindel ja ventileeritav armatuuri karp;

3) veeldatud gaasi paagile peab olema kinnitatud silt järgmiste andmetega:

- valmistaja kaubamärk;
- paagi valmistamise järjenumbr;
- maht liitrites;
- tähistus:

«VEELDATUD GAAS»

«LIQUEFIED PETROLEUM GASE» või (LPG)

- töö rõhk/kontrollrõhk (näiteks «2,5/3,0 MPa»);
- märkus: «suurim täitmise aste 80%»;
- ametliku tüübikinnitamise aasta ja kuu (näiteks «83/09»);
- ametliku tüübikinnitamise tähised:



või



;

- järgmise survestamise kuupäev: . . . . . ;

4) veeldatud gaasi paagid peavad vastama kehtestatud nõuetele ning olema läbinud välise ja sisese ülevaatus ning veesurveproovi;

5) gaasiauto toiteseadmed ei tohi pihkuda, seadmetel ja armatuuril ei tohi olla korrosiooni ning vigastusi;

6) voolikud peavad otsikute külge olema kinnitatud klambritega. Selleks otstarbeks on keelatud kasutada traati, nõõri, isoleerpaela jms.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – vaatluse, seebivee ja pintsliga;

2) TK ja TJV katsetustel vastavalt E-reegli nr 67/01 metoodikale.

Märkus: Gaasi pihkumise või toitesüsteemi muu rikke avastamisel tuleb ülevaatus katkestada. Ülevaatus võib jätkata pärast remonti, kui rike on kõrvaldatud.

### **Kood 705. Surugaasi toiteseadmed**

**Nõuded:** 1) 2001. a või hiljem valmistatud sõidukil peab surugaasil töötava automootori toitesüsteem vastama E-reegli nr 110 nõuetele;

2) surugaasi armatuur peab koosnema järgmistest seadmetest:

- ventileeritav tankimisblokk (täiteventiil);
- kaitseklapp (rõhutasandaja);
- kiirusepiirikkapp või klappideblokk;
- gaasikindel ja ventileeritav armatuuri karp;

3) surugaasi gaasiballoonile peab olema märgitud:

- valmistaja kaubamärk;
- ballooni valmistamise järjenumbr;
- ballooni mass kg-s (täpsusega  $\pm 0,2$  kg);
- töö rõhk MPa-s / veesurveproovi rõhk MPa-s;
- ballooni maht liitrites (täpsusega  $\pm 0,2$  liitrit);
- ametliku tüübikinnitamise aasta ja kuu;
- järgmise survestamise kuupäev: . . . . . ;

4) surugaasi paagid peavad vastama kehtestatud nõuetele ning olema läbinud ülevaatuse ja veesurveproovi;

5) gaasiauto toiteseadmed ei tohi pihkuda, seadmetel ja armatuuril ei tohi olla korrosiooni ning esineda vigastusi;

6) voolikud peavad olema otsakute külge kinnitatud klambritega. Selleks otstarbeks on keelatud kasutada traati, nõõri, isoleerpaela jms.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – vaatlusega, seebivee ja pintsliga (ülevaatusele esitatud auto gaasiballoonid peavad olema täidetud kuni töö rõhuni);

2) TK ja T JV katsetustel vastavalt E-reegli nr 110 metoodikale.

#### **Kood 706. Üldnõuded heitgaaside väljalaskesüsteemile**

**Nõuded:** 1) M ja N kategooria sõidukite heitgaaside väljalaskesüsteem peab olema valmistaja juhendi kohane ja vastama E-reegli nr 59 või direktiivi 70/157/EMÜ nõuetele;

2) heitgaaside väljalaskesüsteem peab olema ohutus kauguses kütusepaagist ja kütuse torudest nii, et torude või paagi lekkimisel ei satuks kütus heitgaaside torudele;

3) N<sub>2</sub> ja N<sub>3</sub> kategooria sõidukitel võib suunata heitgaaside toru üles, kui selle ots ületab kabiini kõrgeima punkti tasandi. Toru välisläbimõõt ei tohi olla suurem kui 150 mm. Heitgaaside toru ümbrus peab olema vähemalt 50 mm ulatuses vaba;

5) heitgaaside väljalaskesüsteem peab olema kinnitatud valmistaja juhendi kohaselt, ei tohi olla auke ja pragusid;

6) M<sub>1</sub> ja N<sub>1</sub> kategooria sõidukite vahetussummutid peavad vastama E-reeglile nr 59 või direktiivi 70/157/EMÜ nõuetele;

7) valmistaja peab märkima väljalaskesüsteemi kõikidele osadele oma nimetuse või kaubamärgi. Märgistus peab olema loetav kogu sõiduki tööea vältel;

8) vahetussummuti ja selle osad ei tohi põhjustada lisavibratsiooni ning peavad olema piisavalt korrosioonikindlad;

9) vahetusheitgaasisüsteem peab olema nii ehituselt kui ka muudelt parameetritelt sarnane sõiduki valmistaja poolt sõidukile paigaldatud algsele süsteemile.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – mõõdulindi, joonlaua, nihiku ja vaatlusega;

2) TK ja T JV katsetustel vastavalt E-reegli nr 59/00 või direktiivi 70/157/EMÜ (paranduste direktiivid 81/334/EMÜ, 84/424/EMÜ, 87/354/EMÜ, 89/491/EMÜ, 92/97/EMÜ, 96/20/EÜ ja 99/101/EÜ) metoodikale.

#### **Kood 707. Heitgaaside toksilisuse vähendamise seadmed**

**Nõuded:** 1) heitgaasi retsirkulatsiooni- ja sundtühikäigusüsteem, õhupuhastid, katalüsaatorseadmed, -andur, kübemetepüüdefiltrid jms peavad olema valmistaja juhendi kohased ja toimima;

2) M<sub>1</sub> ja N<sub>1</sub> kategooria sõidukite vahetuskatalüütilised konverterid peavad vastama E-reegli nr 103 nõuetele;

3) vahetuskatalüütilised konverterid peavad olema E või e sertifitseeritud ja valmistaja peab märkima neile oma nimetuse või kaubamärgi. Märgistus peab olema loetav kogu sõiduki tööea vältel;

4) vahetuskatalüütiline konverter peab olema nii ehituselt kui ka muudelt parameetritelt sarnane sõiduki valmistaja poolt sõidukile paigaldatud algsel konverterile;

5) vahetuskatalüütiline konverter peab omama piisavat hapendumis- ja korrosioonikindlust.

**Kontrollimine:** 1) TÜ –vaatlusega;

2) TK ja TJV katsetusel vastavalt E-reeglite nr 59/00 ja nr 103/00 metoodikale.

#### **Kood 708. Katalüsaatorita või -andurita katalüsaatoriga ottomootoriga sõiduki heitgaasi kahjulike ainete piirsisaldus**

**Nõue:**heitgaasi kahjulike ainete piirsisaldus on kehtestatud keskkonnaministri määrusega.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – neljakomponendilise spektrograafi tüüpi gaasianalüsaatoriga\* mõõdetakse töösoojal mootoril tühikäigul süsinikmonooksiidi (CO) sisaldust heitgaasis;

2) TK ja TJV katsetustel vastavalt E-reegli nr 83/04 või direktiivi 70/220/EMÜ (paranduste direktiivid 77/102/EMÜ, 78/665/EMÜ, 83/351/EMÜ, 88/76/EMÜ, 88/436/EMÜ, 89/491/EMÜ, 91/441/EMÜ, 93/59/EMÜ, 94/12/EÜ, 96/44/EÜ, 96/69/EÜ, 98/69/EÜ, 98/77/EÜ, 99/102/EÜ ja 2001/1/EÜ) metoodikale.

\* Märkus: gaasianalüsaator peab registreerima, analüüsima ja automaatselt salvestama ning välja trükkima järgmised andmed:

1) ülevaatuspunkti nimetus ja aadress;

2) mõõtmise kuupäev ja kellaeg;

3) mootori õli temperatuur [ $^{\circ}\text{C}$ ];

4) väntvõlli pöörlemissagedus [ $\text{min}^{-1}$ ];

5) süsinikmonooksiidi (CO) mahuline sisaldus heitgaasis [%];

6) sahhariidide (CH) mahuline sisaldus heitgaasis [ppm];

7) süsinikdioksiidi (CO<sub>2</sub>) mahuline sisaldus heitgaasis [%];

8) hapniku (O<sub>2</sub>) mahuline sisaldus heitgaasis [%];

9) liigõhuteguri ( $\lambda$ ) väärtus;

10) parameetrid (CO<sub>vrai</sub> või CO<sub>cor</sub>) väärtused [%].

#### **Kood 709. $\lambda$ -anduriga reguleeritava küttesegu koostisega ja katalüsaatoriga ottomootoriga sõiduki heitgaaside kahjulike ainete piirsisaldus**

**Nõue:**heitgaasi kahjulike ainete piirsisaldus on kehtestatud keskkonnaministri määrusega.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – neljakomponendilise spektrograafi tüüpi gaasianalüsaatoriga\* (vt koodi 708 märkus) mõõdetakse töösoojal mootoril tühikäigul ja koormamata mootori vähimal pöörlemissagedusel 2000  $\text{min}^{-1}$  süsinikmonooksiidi (CO), sahhariidide (CH) sisaldust heitgaasis ja liigõhuteguri ( $\lambda$ ) väärtust;

2) TK ja TJV katsetustel vastavalt E-reegli nr 83/04 või direktiivi 70/220/EMÜ (77/102/EMÜ, 78/665/EMÜ, 83/351/EMÜ, 88/76/EMÜ, 88/436/EMÜ, 89/491/EMÜ, 91/441/EMÜ, 93/59/EMÜ, 94/12/EÜ, 96/44/EÜ, 96/69/EÜ, 98/69/EÜ, 98/77/EÜ, 99/102/EÜ ja 2001/1/EÜ) metoodikale.

#### **Kood 710. Diiselmootori heitgaasi suitsusus**

**Nõue:**heitgaaside suitsususe piirnormid on kehtestatud keskkonnaministri määrusega.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – Borger-Lambert-Bear'i seadusele põhineva suitsususemõõturiga\*. Mõõdetakse töösoojal mootoril heitgaasi suitsusust mootori vabakiirendusrežiimil. Võib piirduda ühe suitsususe mõõtmise katsega, kui mõõdetud heitgaasi suitsususe väärtus on oluliselt (0,5  $\text{m}^{-1}$  või rohkem) väiksem kehtestatud piirväärtustest. Vajadusel sooritatakse lisamõõtmiskatsed (sh puhastussükliid), millest arvutatakse keskmine, jättes välja ühe oluliselt suurema ja ühe oluliselt väiksema tulemuse;

2) TK ja TJV katsetustel vastavalt E-reegli nr 24/03 või direktiivi 72/306/EMÜ (paranduste direktiivid 89/491/EMÜ ja 97/20/EÜ) metoodikale.



Märkus: \*Suitsususemõõtur peab registreerima, analüüsima ja automaatselt salvestama ning välja trükkima järgmised andmed:

- 1) ülevaatuspunkti nimetus ja aadress;
- 2) mõõtmise kuupäev ja kellaaeg;
- 3) mootori õli temperatuur [°C];
- 4) väntvõlli pöörlemissagedus [ $\text{min}^{-1}$ ];
- 5) suurim väntvõlli pöörlemissagedus regulaatori rakendumisel [ $\text{min}^{-1}$ ];
- 6) aeg, mis kulus väntvõlli pöörete tõstmiseks tühikäigult suurima pöörlemissageduseni [s];
- 7) kiirguse neeldumistegur «K» [ $\text{m}^{-1}$ ];
- 8) üldhinnang «Korras», «Korrata katset», «Mittekorras».

### **Kood 711. Müra**

**Nõue:**sõiduki seisu- ja sõidumüra piirnormid on kehtestatud keskkonnaministri määrusega.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – müramõõturiga. Enne 1986. a valmistatud autode seisumüra mõõdetakse mootorist 7,0 m kaugusel suurima mürataseme suunal. 1986. a ja hiljem valmistatud autode seisumüra mõõdetakse heitgaasitoru otsast 0,5 m kaugusel,  $45^\circ \pm 10^\circ$ -s sektoris ja vähemalt 0,2 m kõrgusel. 1984. a ja hiljem valmistatud L kategooria sõiduki müra mõõdetakse heitgaasitoru otsast 0,5 m kaugusel,  $45^\circ \pm 10^\circ$ -s sektoris ja vähemalt 0,2 m kõrgusel. 1997. a ja hiljem valmistatud kolme- ja neljarattalise mootorratta seisumüra mõõdetakse 7,5 + 0,2 m kauguselt, mootorratta vasakul küljel suurima mürataseme suunal. Seisumüra mõõtmisel peab auto mootor töötama püsivatel pööretel, mis vastab 3/4-le nimivõimsuse pöörete arvust. Mõõtmistulemuste lugemisel võetakse arvesse tulemused, mis ei erine üksteisest rohkem kui 2 dB võrra. Arvesse läheb kolmest mõõtmistulemusest suurim;

2) TK ja TJV katsetustel vastavalt E-reegli nr 51/02 või direktiivi 70/157/EMÜ (paranduste direktiivid 81/334/EMÜ, 84/424/EMÜ, 87/354/EMÜ, 89/491/EMÜ, 92/97/EMÜ, 96/20/EÜ ja 99/101/EÜ) metoodikale.

### **Kood 712. Raadiohäirete summutid**

**Nõuded:** 1) sõidukil peavad olema E-reegli nr 10 või direktiivi 72/245/EMÜ kohased raadiohäirete summutid;

2) [Kehtetu]

**Kontrollimine:** 1) TÜ – vaatlusega;

2) TK ja TJV katsetustel vastavalt E-reegli nr 10/02 või direktiivi 72/245/EMÜ (paranduste direktiivid 89/491/EMÜ ja 95/54/EÜ) metoodikale.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

### **Kood 713. Akudel töötavad M ja N kategooria elektrisõidukid**

**Nõuded:** 1) 1997. a või hiljem valmistatud elektrisõidukid peavad vastama E-reegli nr 100 nõuetele ja olema E sertifitseeritud;

2) veoakud peavad olema paigutatud ja ventileeritud nii, et oleks välditud ohtlike gaaside kogunemine sõiduki kereesse;

3) veoaku vooluahelas peab olema sulavkaitse või võimsuslüliti (automaatkaitse);

4) osadel, mille talitluspinge on 60 V (alalisvool) või 25 V (vahelduvvool) või kõrgem, peavad olema põletust vältiv (näiteks pforeeritud lehtmetailist vms) kaitse, mida ei ole võimalik tööriistadeta eemaldada;

5) juhi töökohal peab süttima hoiatav märgutuli, kui sõiduki jõuagregaat on sisse lülitatud ja järgneva juhtimisvõttega alustab sõiduk liikumist;

6) hoiatusmärguanne peab lülituma tööle, kui veoakud on tühjenenud sellisele tasemele, kus veel on võimalik sõidukit kõrvaldada liiklusest;

7) tagasikäigu lülitamine peab olema blokeeritud, kui sõiduk liigub edasikäiguga kiirusega üle 5 km/h.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – vaatlusega;

2) TK ja TJV katsetustel vastavalt E-reegli nr 100/00 metoodikale.

## **Grupp 8 Jõuülekanne**

### **Kood 801. Sidur**

**Nõuded:** 1) käigud peavad lülituma kergelt ja mürata;

2) väljalülitatud siduri ja sisselülitatud käigu korral ei tohi sõiduk liikuda paigast (sidur ei tohi kaasa vedada);

3) pidurdatud auto mootor peab seiskuma siduri lülitumisel (sidur ei tohi libiseda);

4) siduripedaali vabakäik peab olema valmistaja juhendi kohane.

**Kontrollimine:** proovisõiduga.

### **Kood 802. Käigu-, jaotus- ja jõuvõtukast/kordisti/aeglusti**

**Nõuded:** 1) käigu-, jaotus- ja jõuvõtukast/kordisti/aeglusti ei tohi lekkida, peavad toimima;

2) käigud ei tohi sõiduki liikumisel ise välja lülituda.

**Kontrollimine:** vaatluse ja proovisõiduga.

### **Kood 803. Kardaanelkanne/rattavõll**

**Nõuded:** 1) kardaanelkanne/rattavõll peab olema kinnitatud ja tasakaalustatud, ei tohi vibreerida; kardaani liigendid peavad olema töökorras;

2) vahelaager/laagrid peavad olema valmistaja nõuete kohaselt kinnitatud ja töökorras;

3) nuutühendites ei tohi olla ülemäärast radiaallõtku;

4) porikaitsed peavad olema terved ja nõuetekohaselt kinnitatud.

**Kontrollimine:** vaatluse, vasara ja proovisõiduga.

### **Kood 804. Peaülekanne**

**Nõuded:** 1) peaülekanne ei tohi lekkida;

2) laagrites ei tohi olla ülemäärast lõtku.

**Kontrollimine:** vaatlusega.

### **Kood 805. Veojõu kontrollsüsteem**

**Nõue:** veojõu kontrollsüsteem peab toimima. Liikumise alustamisel ja kiirendamisel ei tohi veorattad libiseda teekatte suhtes või halveneda auto juhitavus.

**Kontrollimine:** vaatluse ja katsesõiduga.

### **Kood 806. Mootorratta jõuülekanne**

**Nõuded:** 1) ketikaitsed ja tagaratas peavad olema valmistaja juhendi kohased ja kinnitatud;

2) kett peab olema pingutatud valmistaja juhendi kohaselt;

3) kardaanelvõlli liigendid peavad olema töökorras.

**Kontrollimine:** vaatlusega.

## **Grupp 9 LISANÕUDED BUSSILE**

## Kood 901. Üldnõuded bussile

### Nõuded:

- 1) 1983. a või hiljem valmistatud ühekorruseline I, II ja III klassi buss peab vastama E-reegli nr 36 või direktiivi 2001/85/EÜ nõuetele;
- 2) 1983. a või hiljem valmistatud A ja B klassi buss peab vastama E-reegli nr 52 või direktiivi 2001/85/EÜ nõuetele;
- 3) 1999. a või hiljem valmistatud kahekorruseline buss peavad vastama E-reegli nr 107 või direktiivi 2001/85/EÜ nõuetele;
- 4) 2002. a või hiljem valmistatud II ja III klassi busi ülaosa tugevus peab vastama E-reegli nr 66 või direktiivi 2001/85/EÜ nõuetele;
- 5) 1990. a või hiljem valmistatud bussil peab olema vähemalt kaks ust, nendest vähemalt üks peab olema teenindusuks;
- 6) enne 1983. a valmistatud ühekorruselise I, II ja III klassi ning A klassi busi istmetevahelise käigu kõrgus peab olema vähemalt 1900 mm (1500 mm enne tagatelge ja sellest tahapoole vähemalt 1800 mm) ja B klassi bussil vähemalt 1500 mm. Enne 1999. a valmistatud kahekorruselise busi alumise korruse istmetevahelise käigu kõrgus peab olema vähemalt 1800 mm ja ülemisel korrusel vähemalt 1680 mm;
- 7) enne 1983. a valmistatud ühekorruselise I, II, III, A ja B klassi ning enne 1999. a valmistatud kahekorruselise busi istmetevahelise käigu laius peab olema vähemalt 300 mm (külgsuunas nihutatud istmete korral vähemalt 220 mm), istme leeni kõrgus vähemalt 500 mm, istme laius vähemalt 400 mm ning istmetevaheline kaugus I ja A klassi bussidel vähemalt 650 mm ning II, III ja B klassi bussidel vähemalt 680 mm;
- 8) I, II ja III klassi busi kahe äärmise ukse vahe, mõõdetuna paralleelselt sõiduki pikiteljega, peab olema vähemalt 40% sõitjateruumi üldpikkusest;
- 9) busi iste- ja seisukohtade arvud peavad olema märgitud esimese teenindusukse juurde;
- 10) kahekorruselise busi ülemisel korrusel ei ole seisukohad lubatud;
- 11) bussis peab olema vähemalt üks koht tulekustuti jaoks juhi töökoha läheduses. Kahekorruselisel bussil peab olema lisaks üks koht tulekustuti jaoks busi ülemisel korrusel. Tulekustuti koht peab olema nõuetekohaselt märgistatud ning ta maht peab olema vähemalt 15 dm<sup>3</sup>. Tulekustutid peavad olema kinnitatud ja vajadusel kergesti kättesaadavad;
- 12) käsiapteegile/apteekidele peab olema nõuetekohaselt märgistatud koht/kohad, mille maht peab olema vähemalt 7 dm<sup>3</sup>. Selle koha vähim mõõde ei tohi olla väiksem kui 80 mm;
- 13) busi suurim lubatud sõidukiirus on 60 km/h, kui selles on seisukohad või istmed, kus sõitjad istuvad küljega sõidusuunas. Küljega sõidusuunas paiknevad istmed on lubatud I, II ja A klassi bussil;
- 14) koodides 901–913 toodud nõuded, milles ei ole märgitud busi valmistamisaastat, kehtivad kõikidele bussidele, sõltumata nende valmistamisaastast.

### Kontrollimine:

- 1) TÜ – vaatluse ja mõõdulindiga;
- 2) TK ja TJV katsetustel vastavalt E-reegli nr 36, nr 52, nr 66, nr 107 või direktiivi 2001/85/EÜ nõuetele.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

## Kood 902. Teenindusüksed

### Nõuded:

- 1) teenindusukse mõõdud ja juurdepääs teenindusuksele peavad vastama kood 901 nõuete punktides 1, 2 ja 3 toodud nõuetele;
- 2) I, II ja III klassi busi teenindususte vähim arv peab vastama tabelile 21:

Tabel 21

Valmistamisaasta	Sõitjate arv	I klass	II klass	III klass
enne 1983. a valmistatud bussid	kuni 60	2	1	1
	61–95	3	1	1
	üle 95	4	1	1
1983. a või hiljem valmistatud bussid	kuni 45	1	1	1
	46–70	2	1	1
	71–100	3	2	1
	>100	4	3	1

Topeltuks loetakse kaheks ukseks;

- 3) teenindusüksed peavad paiknema busi paremal küljel. I, II ja III klassi busi vähemalt üks teenindusüks peab asuma busi kere esimeses pooles. Ratastooliga kasutamiseks mõeldud teenindusüks ning A ja B klassi teenindusüks võivad paikneda busi kere tagaseinas;

4) liigendbussi igas jäigas osas peab olema vähemalt üks teenindusüks, v.a I klassi liigendbussi esimene kereosa, milles peab olema vähemalt kaks teenindusüks.

**Kontrollimine:**vaatluse ja mõõdulindiga.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

### Kood 903. Varuused

**Nõuded:**

- 1) varuukse mõõdud ja juurdepääs varuuksele peavad vastama kood 901 nõuete punktides 1, 2 ja 3 toodud nõuetele;
- 2) juhiuks loetakse juhikabiinis istuvate sõitjate varuukseks juhul, kui rooliratas, käigukang, mootorikate, seisupiduri hoob ei ole takistuseks juhiuksest väljumisel;
- 3) juhiuks loetakse sõitjateruumis asuvate sõitjate varuukseks juhul, kui juhiruum on ühendatud sõitjateruumiga nõuetekohase vahekaiguga ja kui juhiuksest väljumiseks on sõitjal juhiistme ja rooliratta vahelt vaba läbipääs. Vaba läbipääsu kontrolliks võib kasutada nõuetekohast varuukse juurdepääsu šablooni. Juhikabiini ja sõitjateruumi vahel võib olla õnnetuse korral juhi poolt kergesti eemaldatav barjäär;
- 4) varuuks ei tohi olla mehhaniseeritud uks.

**Kontrollimine:**vaatluse ja mõõdulindiga.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

### Kood 904. Varuaknad, katuse- ja põrandaluugid

**Nõue:**Varuakna, katuse- ja põrandaluugi mõõdud ja juurdepääs nendele peavad vastama kood 901 nõuete punktides 1, 2 ja 3 toodud nõuetele.

**Kontrollimine:**vaatluse ja mõõdulindiga.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

### Kood 905. Väljapääsud

**Nõuded:**

- 1) väljapääsudeks loetakse nõuetele vastavaid teenindusüksi, varuuksi, varuaknaid, katuse- ja põrandaluuke. I, II ja III klassi bussi vähim väljapääsude arv peab vastama: enne 1983. a valmistatud bussidel tabelile 22, alates 1983. a kuni 1998. a valmistatud bussidel tabelile 23 ja alates 1999. a kuni 2004. a valmistatud bussidel tabelile 24.

Tabel 22

Sõitjate arv	Vähim väljapääsude arv
kuni 22	3
23–35	4
üle 35	5

Märkus: tabelis 22 ei loeta katuseluuks väljapääsudeks.

Tabel 23

Sõitjate arv	Vähim väljapääsude arv
kuni 22	4
23–35	5
üle 35	6

Tabel 24

Sõitjate arv sõiduki osas	Vähim väljapääsude arv
9 kuni 23	3
24 kuni 30	4
31 kuni 45	5
46 kuni 60	6
61 kuni 75	7

76 kuni 90	8
üle 90	9

Alates 1983. a kuni 2002. a valmistatud A ja B klassi bussi vähim väljapääsude arv peab olema 3. 2003. a kuni 2004. a valmistatud A ja B klassi bussi vähim väljapääsude arv peab vastama tabelile 25.

Tabel 25

Sõitjate arv	Vähim väljapääsude arv
kuni 16	3
üle 16	4

2005. a või hiljem valmistatud bussi vähim väljapääsude arv peab vastama tabelile 26.

Tabel 26

Sõitjate ja meeskonnaliikmete arv sõiduki osas	Vähim väljapääsude arv
1 kuni 8	2
9 kuni 16	3
17 kuni 30	4
31 kuni 45	5
46 kuni 60	6
61 kuni 75	7
76 kuni 90	8
91 kuni 110	9
111 kuni 130	10
üle 130	11

2) kõik katuseeluugid loetakse kokku üheks väljapääsuks. Väljapääsude arv määratakse igal korrusel ja igas sõitjateruumis eraldi. Kahekorruselise bussi iga korrustevaheline trepp loetakse ülemise korruse väljapääsuks.

Kahekorruselise bussi ülemise korruse istmetevaheline käik peab olema ühenduses alumise korruse istmetevahelise käiguga või teenindusuksega vähemalt ühe korrustevahelise trepiga. 1999. a või hiljem valmistatud I ja II klassi bussil, mille ülemisel korrusel rohkem kui 50 sõitjat, ja III klassi bussil, mille ülemisel korrusel on vähemalt 30 sõitjat, peab olema vähemalt kaks treppi, millest üks võib olla varutrepp. Alumise korruse reisijatel peab olema võimalus ohu korral bussist väljuda ilma ülemisele korrusele minemata;

3) topeltaken loetakse kaheks varuaknaks;

4) juhul kui juhuruum ei ole ühenduses sõitjateruumiga, peab tal olema vähemalt kaks väljapääsu, mis ei tohi asuda ühel ja samal küljel;

5) väljapääsude arv bussi külgedel ei tohi oluliselt erineda. A ja B klassi bussil peab olema mõlemal bussi küljel vähemalt üks väljapääs;

6) 1999. a või hiljem valmistatud II ja III klassi bussi ning 2003. ja 2004. a valmistatud A ja B klassi bussi katuseeluukide vähim arv peab vastama tabelile 27.

Tabel 27

Sõitjate arv	Katuseeluukide vähim arv
17 kuni 50	1
üle 50	2

2005. a või hiljem valmistatud kõigil B klassi bussidel peab olema vähemalt üks katuseeluuk;

7) juurdepääs varuväljapääsudele peab olema vaba. Varuväljapääsud peavad olema kergesti avatavad nii seestpoolt kui ka väljastpoolt;

8) varuväljapääsud peavad olema varustatud joonisel 68 toodud sildiga.

**Kontrollimine:**vaatlusega

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

## Kood 906. Sisustus

### Nõuded:

- 1) bussi istmed, nendevaheline kaugus ja istmetevaheline käik peavad vastama kood 901 nõuete punktides 1, 2 ja 3 toodud nõuetele;
- 2) istmed peavad olema kinnitatud bussi kere külge ja omama vajalikku tugevust;
- 3) juhiistmel peab olema seljatagune kaitse. Seljataguse kaitse kõrgus peab olema vähemalt 800 mm sõitjateruumi põrandast ja laiuselt ulatuma istme parempoolse servani. A ja B klassi bussidel loetakse seljataguseks kaitseks ka peatoega juhiistme kõrget seljatuge;
- 4) 2002. a või hiljem valmistatud bussi sisustamiseks kasutatavad materjalid peavad vastama direktiivile 95/28/EÜ.

### Kontrollimine:

- 1) TÜ – vaatlusega;
- 2) TK ja TJV katsetustel vastavalt direktiivi 95/28/EÜ nõuetele.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

## Kood 907. Kirjed ja märgistus

**Nõue:** vajalik informatsioon ohu korral tegutsemiseks peab olema eestikeelne ja olema kirjutatud mustade tähtedega rohelisele tagapõhjale, millel on kahekordne must ääris. Käsiapteegi ja tulekustuti asukoha sildil peavad olema punased sümbolid punase äärisega valgel põhjal. Tulekustuti asukoha sildi võib asendada tulekustuti kujutisega sildiga. Lastega ja puuetega sõitjate kohtade sildidel peab olema sinine tagapõhi ja sellel valged kujutised (vt joonis 68);

**Kontrollimine:** vaatlusega.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

## Kood 908. Käsipuud

### Nõuded:

- 1) käsipuud ja kinnihoidmisrihmad peavad olema vastupidavad ja kergesti haaratavad;
- 2) I, II ja A klassi busses peab olema kõigi seisukohtade jaoks piisav arv käsipuud ja rihmu. Igal seisjal peab olema võimalus haarata vähemalt kahest käsipuust või rihmast;
- 3) ukseesised süvendid peavad olema ääristatud käsipuudega mõlemalt küljelt. Kaksikukse puhul on nõue täidetud, kui käsipuu asub ukseava teljel;
- 4) teenindusüksel peab olema käsipuu, millest saab haarata ukse juures teel seisev sõitja, et siseneda bussi;
- 5) kahekoruselise bussi korrustevahelise trepi mõlemal pool peavad olema käsipuud.

**Kontrollimine:** vaatlusega.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

## **Kood 909. Liigendbuss**

### **Nõuded:**

- 1) bussikeresid ühendav liigend peab võimaldama keredel pöörduda ümber šarniiri telje rõht- ja püstasandis;
- 2) liigendbussis peab sisevalgustus olema bussi kõikides keredes ja keredevahelises ühenduskäigus (liigendis), treppidel/trepiastmetel, väljapääsudel, sisemiste väljapääsude avamiseadmetel ja tähistustel ning kõikide sõitjat segada võivate takistuste juures.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

## **Kood 910. Mootoriruum/toitesüsteem**

### **Nõuded:**

- 1) mootoriruum peab olema kaetud kattega, mis koosneb vedelikke ja gaase absorbeerivast heliisolatsiooni materjalist, mis on omakorda kaetud tulekindla tiheda materjaliga (näiteks lehtterasega);
- 2) kütuse või õlilekke tagajärjel ei tohi need ained koguneda bussi kereesse ega voolata heitgaaside torudele, vaid peavad olema juhitud kerest eemale tee pinnale;
- 3) sõitjateruumi kütteks ei ole lubatud kasutada heitgaase;
- 4) toitesüsteemi seadmed ja torud ei tohi olla juhi- ja sõitjateruumis;
- 5) toitesüsteemi torud peavad asetsema keres võimalikult kaitstult ja eemal heitgaaside torudest.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

## **Kood 911. Elektriseadmed**

### **Nõuded:**

- 1) aku peab asetsema sõitjate- ja juhirusmist eraldi, olema hästi kaitstud ning kergelt juurdepääsetav. Akuruumil peab olema gaase kerest väljajuhtiv ventilatsioon. Aku ja sellega ühendatud elektrijuhtmed peavad olema oma asukohas kindlalt kinnitatud;
- 2) I, II ja III klassi bussil peab olema ohulüliti, mis peab asuma juhile kergesti kättesaadavas kohas ja vastama järgmistele nõuetele:
  - peab olema selgesti märgistatud ja kaetud juhuslikku kasutamist vältiva kattega ning tema läheduses peab olema selge ja lühike kasutamishüps;
  - peab lülitama vooluringist välja vähemalt ühe aku klemmi, takistamata seejuures ohutulede süttimist (lubatud on jätta sisselülitatuks sisemine avariivalgustus ja uste kesklukustuse ning sõidumeeriku vooluring);
  - peab lülitama sisse ohutuled.

Ohulüliti võib asendada ka akulüliti või mitu eraldi lüliti tingimusel, et on täidetud ohulülilt nõutud funktsioonid;

5) 1994. a või hiljem valmistatud bussil peab olema vähemalt kaks eraldi toimivat sisevalgustuse vooluringi, millest ühe rikke korral peab teine edasi toimima. Ühe vooluringina on soovitatav väljapääsude valgustuse vooluring;

6) elektrijuhtmed ja nende kimbud peavad olema isoleeritud ja kaitstud niiskuse, temperatuuri kõikumiste, läbilõikamise, abrasiivse ja hõõrdekulumise ning mootoriruumis õli ja kütuse aurude kahjuliku mõju eest. Kõik juhtmed peavad olema kindlalt kinnitatud ja viidud eemale kütuse-, õli- ja heitgaasitorudest.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

#### **Grupp 10**

[Kehtetu - RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

#### **Grupp 11**

##### **Lisanõuded taksole**

#### **Kood 1101. Kirjed**

**Nõue:**peavad olema Eesti Vabariigi keeleseaduse kohased.

**Kontrollimine:** vaatlusega.

#### **Kood 1102. Takso tunnus**

**Nõue:**takso katusel peab olema valdaja rekvisiitidega sisevalgustusega tunnus.

**Kontrollimine:** vaatlusega.

#### **Kood 1103. Taksomeeter**

**Nõue:**taksol peab olema töökorras ja kehtestatud korras kohandatud taksomeeter.

**Kontrollimine:** vaatlusega.

#### **Grupp 12**

##### **Sõiduki mõõtmed**

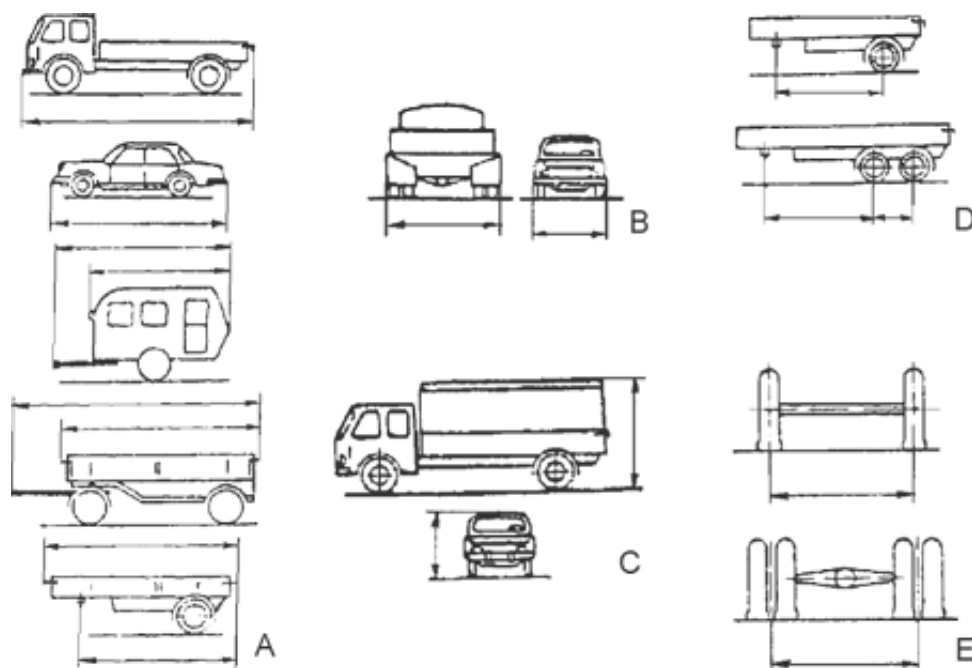
#### **Kood 1201. Üldnõuded**

**Nõuded:**1) M2, M3, N ja O kategooria sõiduki ja selle haagise ning nendest koostatud autorongi suurimad lubatud mõõtmed ja massid peavad vastama direktiivide 96/53/EÜ, 97/27/EÜ ja 2002/7/EÜ nõuetele. Suuremõõtmelisel ja/või raskekaalulisel veol kasutatav mootorsõiduk ja selle haagis peavad vastama kehtestatud nõuetele. M<sub>1</sub> kategooria sõiduki suurimad lubatud mõõtmed ning massid peavad vastama direktiivi 92/21/EMÜ ja 95/48/EÜ nõuetele;

2) 1996. a või hiljem valmistatud L kategooria sõiduki ja selle haagise suurimad mõõtmed ja massid peavad vastama direktiivi 93/93/EMÜ nõuetele;

3) auto ja selle haagise mõõtmete määramine peab toimuma direktiivi 97/27/EÜ kohaselt (joonis 86). Sõiduki mõõtmed saadakse valmistaja määratud mõõtmetega ehitatud sõiduki mõõtmisel;





Joonis 86. Sõiduki mõõtmete määramine.

4) sõiduki pikkuse (vt joonis 86A) mõõtmisel peab täitma järgmisi tingimusi:

1. auto pikkust peab mõõtma tema pikiteljega risti olevate mõtteliste tasapindade vahel, kusjuures need tasapinnad on puutujateks äärmistele kereosadele auto ees ja taga. Nende kahe tasandi vahele jäävad kõik auto osad, kaasa arvatud ka need, mis ulatuvad autost ette- ja tahapoolse (nagu puksiirkonksud, kaitserauad jne);
2. täis- ja kesktelgahaagise pikkust peab mõõtma koos tiisliga ja ilma tiislita, kusjuures viimane mõõde antakse sulgudes: näiteks 5500 (3700). Haagise pikkust koos rõhtasendis tiisliga peab mõõtma haakeseadme teljest (näiteks veorõnga teljest) kuni haagise tagumise äärmise osani. Haagise pikkust ilma tiislita peab mõõtma tema pikiteljega risti olevate mõtteliste tasapindade vahel, kusjuures need tasapinnad on puutujateks äärmistele kereosadele haagise ees ja taga;
3. poolhaagise üldpikkust peab mõõtma tema pikiteljega risti olevate mõtteliste tasapindade vahel, kusjuures need tasapinnad on puutujateks äärmistele kereosadele poolhaagise ees ja taga. Mõõde veopoldi teljest kuni haagise tagumise äärmise osani antakse sulgudes haagise kogupikkuse mõõde järel: näiteks 10 800 (7800); pikkuse mõõtmisel ei arvestata järgmisi osi:

- klaasipuhasteid ja -pesureid;
- esi- või tagatunnusmärke;
- tolli plommimisseadmeid ja plommide kaitsevahendeid;
- presendi ohutus- ja kaitsevahendeid;
- valgustusseadmeid;
- tahavaatepeegleid;
- tahavaate abiseadmeid;
- õhuvõtu torusid;
- astmelaudu;
- kummipuhvreid;
- tõstelavasid, kaldteid jms sõiduasendis seadmeid, kui need ei ulatu välja rohkem kui 200 mm, tingimusel, et sõidukil ei ületata kaubaruumi mahtu;
- mootorsõiduki haakeseadmeid;
- trolli vooluvõttureid (pantograafe);

5) sõiduki laiuse (vt joonis 86B) mõõtmisel peab täitma järgmisi tingimusi: sõiduki laiust peab mõõtma sõiduki pikiteljega rööbiti olevate tema külgede puutetasapindade vahelise kaugusena, sh kõik auto väljaulatuvad jäigalt kinnituvad osad (rattarummud, ukse käepidemed, tiivad jne), välja arvatud:

- tahavaatepeeglid;
- küljeääretule laternad;
- rehvi siserõhunäiturid;
- suunatule laternad;
- elastsed poripõlled;
- M<sub>2</sub> ja M<sub>3</sub> kategooria sõidukite sissetõmbuvad trepid ja kaldteed tingimusel, et need on sõiduasendis ja ei ulatuks sõiduki küljelt välja rohkem kui 10 mm ning kaldteede ette ja taha suunatud nurkade ümardusraadiused oleksid vähemalt 5 mm; servade ümardusraadiused peavad olema vähemalt 2,5 mm;
- rehviketid;
- teepinnaga kokkupuutes olevate rehvide välja kummunud küljed;
- tolli plommimisseadmed ja plommide kaitsevahendid;
- presendi ohutus- ja kaitsevahendid;
- valgustusseadmed;
- rehvi vigastuse signaalseadmed;
- väljaulatuvate porikaitseüsteemide painduvad osad.

6) sõiduki kõrguse (vt joonis 86C) mõõtmisel peab täitma järgmisi tingimusi:

sõiduki kõrgust peab mõõtma sõiduki tugipinna ja koormamata sõidukorras sõiduki kõrgeima osa puutepinna vahelise kaugusena. Kõik jäigalt kinnituvad kereosad peavad jääma nende tasapindade vahele, välja arvatud:

- antennid;
- tõstetud asendis vooluvõtturid (pantograafid).

Tõstetavate telgedega sõidukite puhul peab arvestama tõsteseadmest tingitud mõjuga;

7) sõiduki baasi (vt joonis 86D) mõõtmisel peab täitma järgmisi tingimusi:

sõiduki baasi peab mõõtma sõiduki ühel küljel asuvate ja kõrvutiasetsevate rataste telgede vahelise kaugusena. Kui vasaku ja parema külje baasid on erinevad, tuleb eelistada vasaku külje baasi. Kui sõidukil on kolm või rohkem baasi, peab alustama nende märkimist esimesest rattast. Esimese ja viimase ratta vaheline baas on nendevaheliste baaside summa;

8) sõiduki rööpme (vt joonis 86E) mõõtmisel peab täitma järgmisi tingimusi: sõiduki rööbet peab mõõtma ühe telje rehvide poolt teepinnale jäetud jäljendite keskpaikade vahelise kaugusena. Paarisrehvidega telgede korral – rehvide vahet läbivate sümmeetriatasapindade vahelise kaugusena;

9) järgnevalt antud sõiduki mõõtmised on valmistaja poolt ette nähtud tolerantsivälja ülemised hälbed. Tolerantsivälja alumised hälbed on kõik negatiivsed.

**Kontrollimine:** mõõdulindiga.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

**Kood 1202. Lubatud suurim pikkus**

**Nõuded:** 1) mootorsõiduk (v.a buss) . . . 12,00 m;

2) täis- ja kesktelghaagis . . . 12,00 m;

3) poolhaagis (haagise veopoldist kuni selle tagaseinani) . . . 12,00 m;

4) liigendbuss ... 18,75 m;

- 5) L kategooria sõiduk . . . 4,00 m;
- 6) veduk haakes poolhaagisega . . . 16,50 m;
- 7) veduk täis- või kesktelg- ja tugihaagisega ning kaksikautorong (reguleeritava pikkusega tiisli puhul pikimas asendis), välja arvatud I klassi bussist ning kaheteljelisest bussihaagisest koostatud bussirong . . . 18,75 m;
- 8) kui poolhaagis on valmistatud enne 1991. a ja ei täida nõuet 3 või tema veopoldi telje kaugus poolhaagise esiosa mis tahes punktist horisontaalselt mõõdetuna on üle 2,04 m, võib autorongi pikkus olla 15,50 m;
- 9) I klassi bussist ning kaheteljelisest bussihaagisest koostatud bussirong . . . 24,00 m;
- 10) kaheteljeline buss ... 13,5 m;
- 11) kolme- või enamateljeline buss ... 15 m.

**Kontrollimine:** mõõdulindiga.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

### **Kood 1203. Lubatud suurim laius**

- Nõuded:** 1) kõik sõidukid (v.a M<sub>1</sub> kategooria sõidukid) 2,55 m;
- 2) M<sub>1</sub> kategooria sõidukid 2,50 m;
  - 3) köetavate, termos-, külmik- ja külmutussõidukite kered, kui kere soojusisolatsiooniga seina paksus on vähemalt 45 mm või millel on akrediteeritud katsekoja tunnistus või plaat kere vastavuse kohta ATP kokkuleppele, ja kuni 1. jaanuarini 2003. a registreeritavad I klassi bussid 2,60 m;
  - 4) L<sub>3</sub> kategooria sõidukid . . . 1,00 m;
  - 5) L<sub>4</sub> ja L<sub>5</sub> kategooria sõidukid . . . 2,00 m;
  - 6) L kategooria veduki haakes olev O<sub>1</sub> kategooria haagis . . . 1,25 m;
  - 7) O<sub>1</sub> kategooria haagis, mille laius on vähemalt 2,3 m, võib olla laiem teda vedavast vedukautost kuni 0,60 m;
  - 8) täis- ja kesktelgahaagised, v.a O<sub>1</sub> kategooria haagised, võivad olla neid vedavatest vedukautodest laiemad kuni 0,15 m;
  - 9) poolhaagis võib olla teda vedavast sadulvedukist (esitelje kohalt mõõdetud gabariitmõõdust) laiem kuni 0,35 m.

Märkus. Nõuetes 7, 8 ja 9 mainitud sõidukite laiused ei tohi ühelgi juhtumil ületada vastavalt 2,55 m või 2,60 m.

**Kontrollimine:** vaatluse ja mõõdulindiga.

### **Kood 1204. Lubatud suurim kõrgus**

- Nõuded:** 1) kõigil sõidukeil, v.a L kategooria sõidukid, 4,00 m;
- 2) L kategooria sõidukil 2,50 m.

**Kontrollimine:** mõõdulindi või gabariitväravaga.

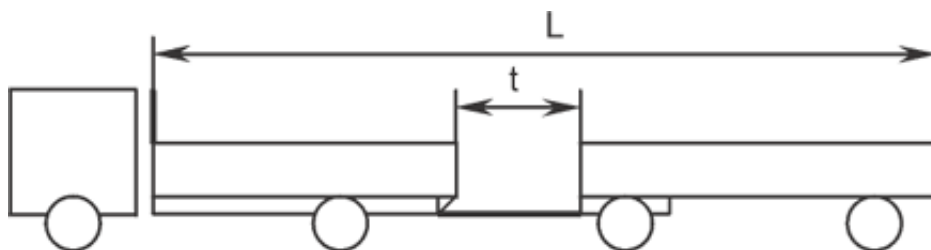
### **Kood 1205. Pöörderaadius**

**Nõue:** kõik mootorsõidukid ja autorongid peavad suutma liikuda ringteel, mille välisraadius on 12,50 m ja siseraadius on 5,30 m. Kui seisva sõiduki esirattad on pööratud välja 12,5 m raadiusega ringis liikumisele, siis ei tohi sellest asendist liikuma hakkamisel sõiduki ükski punkt väljuda kaugemale kui 0,8 m (liigendbussil 1,2 m) kujutletavast vertikaalpinnast, mis ühtis seisva sõiduki küljega (edaspidi *väljaulatus*). Kui N kategooria sõiduki toetatud teljed on üles tõstetud või kandvad teljed ei ole koormatud, siis on lubatud väljaulatuse suurus 1,0 m. Alates 9. märtsist 2004. a valmistatud bussil on lubatud väljaulatuse suurus 0,6 m.

**Kontrollimine:** katsesõiduga.

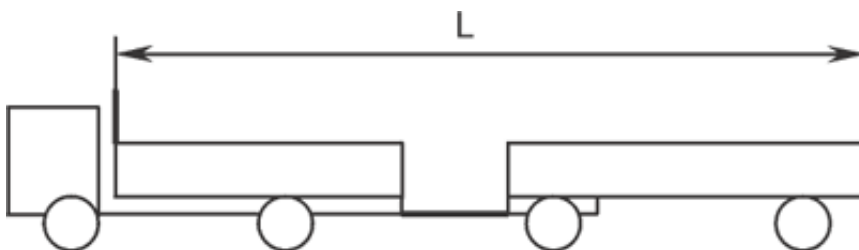
**Kood 1206. Lubatud suurim kaugus veduki veokasti esiseinast**

**Nõuded:**1) veduki veokasti esiseinast kuni täishaagise veokasti tagaseinani ilma veduki veokasti tagaseina ja haagise veokasti esiseina vahelise kauguseta ( $t$ ) võib olla:  $L - t = 15,65$  m (vt joonis 87);



Joonis 87. Täishaagisega autorongi veokastide pikkus.

2) veduki veokasti esiseinast kuni täishaagise veokasti tagaseinani ( $L$ ) võib olla:  $L = 16,40$  m (vt joonis 88).



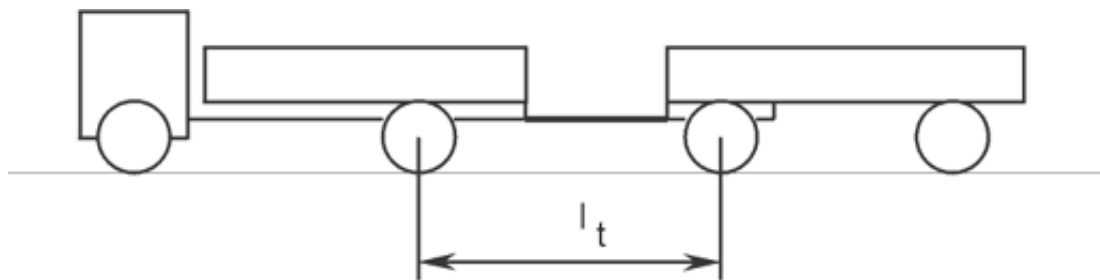
Joonis 88. Suurim kaugus veduki veokasti esiseinast kuni täishaagise veokasti tagaseinani.

Märkus: Mõõtmisel peavad veduk ja täishaagis asuma ühel sirgel ning reguleeritava pikkusega tiisel tema pikimas asendis.

**Kontrollimine:** mõõdulindiga.

**Kood 1207. Autorongi veduki viimase telje ja täishaagise esimese telje vaheline vähim kaugus**

**Nõue:**veduki viimase telje kaugus täishaagise esimesest teljest ( $l_t$ ) peab olema:  $l_t \geq 3$  m (vt joonis 89).



Joonis 89. Autorongi veduki viimase telje ja täishaagise esimese telje vaheline kaugus.

Märkus: Mõõtmisel peavad veduki ja täishaagise teljed olema paralleelsed.

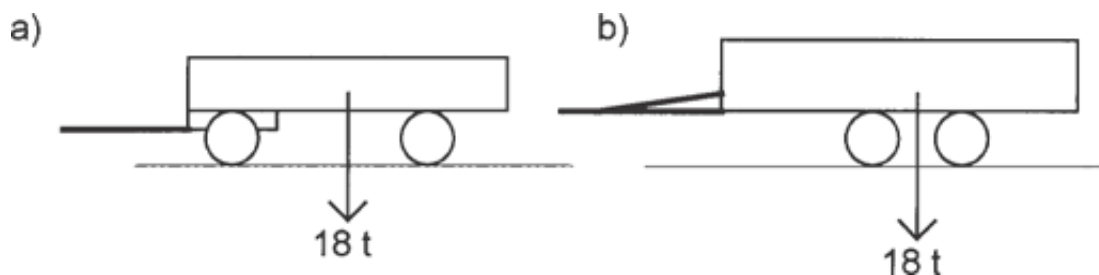
**Kontrollimine:** mõõdulindiga.

Märkus. Vahetatavate kerede ja standardiseeritud veoste (konteinerid) mõõtmised ei tohi olla suuremad kui on toodud koodides 1202, 1203 ja 1204.

**Grupp 13  
Sõiduki ja autorongi massid**

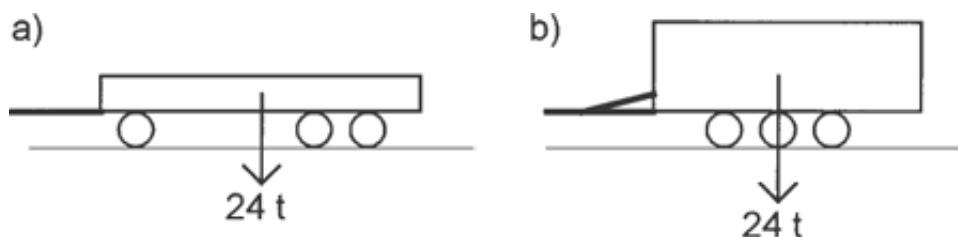
**Kood 1301. Täis- ja keskelhaagise lubatud suurim registrimass**

**Nõuded:**1) 2-teljelise täis- ja keskelhaagise lubatud suurim registrimass on 18 t (vt joonis 90);



Joonis 90. a) täishaagis; b) kesktelghaagis.

2) 3-teljelise täis- ja kesktelghaagise lubatud suurim registrimass on 24 t (vt joonis 91).



Joonis 91. a) täishaagis; b) kesktelghaagis.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – registreerimisdokumentide järgi;

2) TK ja TJV katsetustel kaalumisega.

#### Kood 1302. Autorongi lubatud suurim tegelik mass

**Nõuded:** 1) vedukist ja täis- või kesktelghaagisest koosneval autorongil on lubatud suurim tegelik mass:

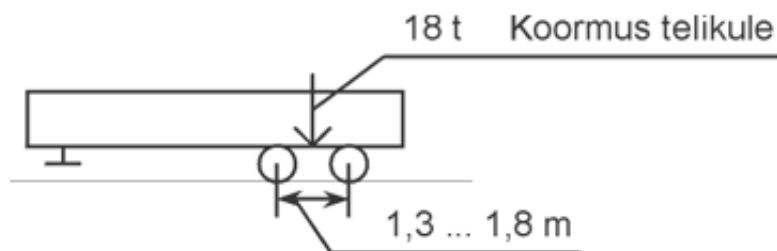
- 2-teljelisest vedukist ja 2-teljelisest täishaagisest koosneval autorongil – 36 t;
- 2-teljelisest vedukist ja 3-teljelisest täis- või kesktelghaagisest koosneval autorongil – 40 t;
- 3- või 4-teljelisest vedukist ja 2-, 3- või 4-teljelisest täis- või kesktelghaagisest koosneval autorongil – 40 t;

2) sadulvedukist ja poolhaagisest koosneval autorongil on lubatud suurim tegelik mass:

- 2-teljelisest vedukist ja 1-teljelisest poolhaagisest koosneval autorongil – 28 t;
- 2-teljelisest vedukist ja 3-teljelisest poolhaagisest koosneval autorongil – 40 t;
- 3-teljelisest vedukist ja 2- või 3-teljelisest poolhaagisest koosneval autorongil – 40 t;
- 3-teljelisest vedukist ja 2- või 3-teljelisest, 40 jala pikkuste konteinerite veo poolhaagisest, mida kasutatakse kombineeritud kaubaveo korral, koosneval autorongil – 44 t;

3) 2-teljelisest vedukist ja 2-teljelise telikuga poolhaagisest või kesktelghaagisest koosneval autorongil on lubatud suurim tegelik mass:

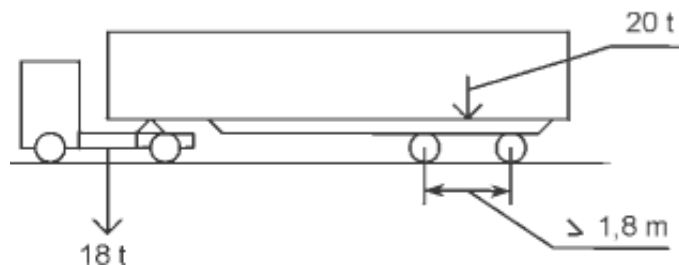
a) poolhaagise telgede vahe korral 1,3–1,8 m (vt joonis 92) – 36 t;



Joonis 92. Tandemtelgede asetis.

b) poolhaagise telgede vahe on suurem kui 1,8 m ja lubatud koormus on 20 t ning sadulveduki veoteljel on paarisrattad ja lubatud suurim registrimass on 18 t ning veoteljel kasutatakse õhkvedrusid või nendega võrdsustatud vedrustust \* (vt joonis 93) – 38 t.

Märkus: \* Sõiduki vedrustussüsteem loetakse õhkvedrustuseks, kui vähemalt 75% sõiduki massist kantakse ratastele õhkvedrudega. Veotelje vedrustus võrdsustatakse õhkvedrustusega, kui ta täidab direktiivi 96/53/EÜ 97/27/EÜ nõudeid.



Joonis 93. Autorongi koormus ja poolhaagise tandemtelgede asetus.

**Kontrollimine:**kaalumise ja mõõdulindiga.

[RTL 2003, 23, 335- jõust. 20.02.2003]

### Kood 1303. Autorongi koostamine

**Nõuded:**1)  $M_1$ ,  $M_2$ ,  $M_3$  ja  $N_1$  kategooria sõiduki haakes võib vedada kuni 2-teljelist haagist, kui:

- pidurita  $O_1$  kategooria haagise registrimass ei ületa 0,5 vedukauto registrimassi;
- piduriga  $O_1$  ja  $O_2$  kategooria täishaagise või kesktelgahaagise registrimass ei ületa vedukauto registrimassi või poolhaagise registrimass ei ületa 1,4 korda vedukauto registrimassi;
- piduriga  $O_1$  ja  $O_2$  kategooria haagise registrimass ei ületa 1,15 korda  $M_1G$  kategooria vedukauto (maastikauto) registrimassi;
- $M_3$  kategooria I klassi bussi ABS piduritega kaheteljelise bussihaagise registrimass ei ületa 1,4 korda bussi registrimassi.

Ühelgi juhul ei ole lubatud ületada vedukauto valmistaja poolt lubatud suurimat haagise registrimassi ja haagise registrimassi määramisel tuleb aluseks võtta väiksem väärtustest;

2)  $N_2$  ja  $N_3$  kategooria sõiduki haakes võib vedada:

- pidurita  $O_1$  kategooria haagist;
- piduriga  $O_2$  kategooria kesktelgahaagist, mille registrimass ei ületa vedukauto registrimassi;
- piduriga poolhaagist või  $O_3$  ja  $O_4$  kategooria kesktelgahaagist, mille registrimass ei ületa 1,5 korda vedukauto registrimassi;
- piduriga täishaagist, mille registrimass ei ületa 1,4 korda vedukauto registrimassi;
- piduriga täishaagist, mille registrimass ei ületa 2,0 korda vedukauto registrimassi, kui vedukauto kõik teljed on veoteljed.

Poolhaagise registrimassi määramisel arvestatakse ainult massi seda osa, mis koormab poolhaagise telge/telgi.

Ühelgi juhul ei ole lubatud ületada vedukauto valmistaja poolt vedukautoga vedada lubatud suurimat haagise registrimassi ja haagise registrimassi määramisel tuleb aluseks võtta väiksem väärtustest;

3)  $L$  kategooria sõidukite haakes võib vedada pidurita  $O_1$  kategooria haagist, mille täismass ei ületa 0,5 korda veduki tühimagi.

**Kontrollimine:** registreerimisdokumentide järgi või kaalumisega.

[RTL 2003, 23, 335- jõust. 20.02.2003]

### Kood 1304. Mootorsõiduki lubatud suurim registrimass

**Nõue:** mootorsõiduki lubatud suurim registrimass ei tohi olla suurem kui valmistaja poolt määratud täismass ja ei tohi ületada:

- 2-teljelisel mootorsõidukil – 18 t;
- 3-teljelisel mootorsõidukil – 25 t;
- 3-teljelisel mootorsõidukil, kui veoteljel on paarisrattad ja kasutatakse õhkvedrustust või sellega võrdsustatud vedrustust või mõlemal veoteljel on paarisrattad ja ühegi telje koormus ei ületa 9,5 t – 26 t;
- 4-teljelisel kahe juhtteljega mootorsõidukil – 31 t;
- 4-teljelisel kahe juhtteljega mootorsõidukil, kui veoteljel on paarisrattad ja kasutatakse õhkvedrustust või sellega võrdsustatud vedrustust või mõlemal veoteljel on paarisrattad ja ühegi telje koormus ei ületa 9,5 t – 32 t;
- 3-teljelisel liigendbussil – 28 t.

**Kontrollimine:** registreerimisdokumentide järgi või kaalumisega.

### Kood 1305. $L$ kategooria sõiduki lubatud suurim tühimagi

**Nõue:**L kategooria sõiduki lubatud suurim tühimag ei tohi olla suurem kui valmistaja poolt määratud tühimag ja 1996. a või hiljem valmistatud L kategooria sõiduki lubatud suurim tühimag ei tohi ületada:

- kolmerattalisel mootorrattal (elektrisõidukil ei arvestata veoakude massi) – 1000 kg;
- sõitjateveo neljarattalisel mootorrattal – 400 kg;
- neljarattalisel veomootorrattal (elektrisõidukil ei arvestata veoakude massi) – 550 kg.

**Kontrollimine:** registreerimisdokumentide järgi või kaalumisega.

#### **Kood 1306. L kategooria sõiduki lubatud suurim kandevõime**

**Nõue:**L kategooria sõiduki lubatud suurim kandevõime ei tohi olla suurem kui valmistaja poolt määratud kandevõime ja 1996. a või hiljem valmistatud L kategooria sõiduki lubatud suurim kandevõime ei tohi ületada:

- kolmerattalisel veomootorrattal – 1500 kg;
- kolmerattalisel sõitjateveo mootorrattal – 300 kg;
- neljarattalisel veomootorrattal – 1000 kg;
- neljarattalisel sõitjateveo mootorrattal – 200 kg.

**Kontrollimine:** registreerimisdokumentide järgi või kaalumisega.

#### **Kood 1307. Lubatud suurim registrimass sõltuvalt sõiduki baasist**

**Nõue:**4-teljelise mootorsõiduki lubatud suurim registrimass tonnides võib olla kuni viiekordne veduki esimese ja viimase telje vaheline kaugus meetrites, kui seejuures ei ületata koodi 1304 nõudeid.

**Kontrollimine:** registreerimisdokumentide järgi, mõõdulindi ja kaalumisega.

### **Grupp 14 Sõiduki lubatud suurim registriteljekoormus**

#### **Kood 1401. Mittevedava telje lubatud suurim registrikoormus**

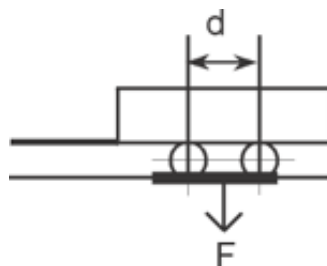
**Nõue:**lubatud suurim registrikoormus üksikul mittevedaval teljel on 10 t.

**Kontrollimine:** registreerimisdokumentide järgi ja kaalumisega.

#### **Kood 1402. Kaheteljelise telikuga täis-, kesktelg- ja poolhaagise teliku lubatud suurim registrikoormus**

**Nõue:**kaheteljelise teliku lubatud suurim registrikoormus on:

- telgede vahekaugusel  $d < 1,0$  m – 11 t;
- telgede vahekaugusel  $1,0 \leq d < 1,3$  m – 16 t;
- telgede vahekaugusel  $1,3 \leq d < 1,8$  m – 18 t;
- telgede vahekaugusel  $d \geq 1,8$  m – 20 t.



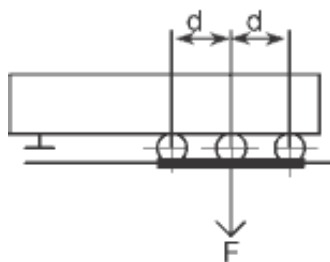
Joonis 94. Kaheteljelisele telikule mõjuv koormus. F – koormus; d – telgede vahekaugus.

**Kontrollimine:** registreerimisdokumentide järgi, mõõdulindi ja kaalumisega.

#### **Kood 1403. Kolmeteljelise telikuga täis-, kesktelg- ja poolhaagise teliku lubatud suurim registrikoormus**

**Nõue:** kolmeteljelise teliku lubatud suurim registrikoormus on:

- telgede vahekaugus  $d \leq 1,3 \text{ m} - 21 \text{ t}$ ;
- telgede vahekaugus  $1,3 < d \leq 1,4 \text{ m} - 24 \text{ t}$ .



Joonis 95. Kolmeteljelisele telikule mõjuv koormus. F – koormus; d – telgede vahekaugus.

**Kontrollimine:** registreerimisdokumentide järgi, mõõdulindi ja kaalumisega.

#### **Kood 1404. Veotelje lubatud suurim registrikoormus**

**Nõue:** üksiku veotelje lubatud suurim registrikoormus on 11,5 t.

**Kontrollimine:** registreerimisdokumentide järgi või kaalumisega.

#### **Kood 1405. Mootorsõiduki kaheteljelise teliku lubatud suurim registrikoormus**

**Nõue:** mootorsõiduki kaheteljelise teliku lubatud suurim registrikoormus on:

- telgede vahekaugusel  $d < 1,0 \text{ m} - 11,5 \text{ t}$ ;
- telgede vahekaugusel  $1,0 \leq d < 1,3 \text{ m} - 16,0 \text{ t}$ ;
- telgede vahekaugusel  $1,3 \leq d < 1,8 \text{ m} - 18,0 \text{ t}$ ;
- paaristelgede vahekaugusel  $1,3 \leq d < 1,8 \text{ m}$ , kui veoteljel on paarisrattad ja õhkvedrustus või sellega samaväärne vedrustus või mõlemal veoteljel on paarisrattad ja ühegi telje koormus ei ületa 9,5 t – 19,0 t.

**Kontrollimine:** registreerimisdokumentide järgi, mõõdulindi või kaalumisega.

#### **Kood 1406. Sõiduki vähim lubatud telje/telgede koormus**

**Nõuded:** 1) sõiduki veotelje või veotelgede koormus ei tohi olla väiksem kui 25% sõiduki täismassist põhjustatud koormusest;

2) sõiduki juhttelje või juhttelgede koormus ei tohi olla väiksem kui 20% sõiduki täismassist põhjustatud koormusest.

**Kontrollimine:** registreerimisdokumentide järgi ja kaalumisega.

### **Grupp 15**

#### **Täiendavad nõuded liiklusregistrisse kantud rahvusvahelises liikluses osalevale sõidukile**

#### **Kood 1501. Üldnõuded rahvusvahelises liikluses osalevale sõidukile**

**Nõuded:** 1) liiklusregistrisse kantud rahvusvahelises liikluses osalev N kategooria veoauto ja tema haagis, kui veoauto või autorongi registrimass ületab 3,5 t, ning M<sub>2</sub> ja M<sub>3</sub> kategooria buss ja tema haagis, k.a sihtotstarbeline veoauto ja buss, mis ei ole ette nähtud sõitjate ja veoste veoks, peavad olema läbinud rahvusvahelises liikluses osaleva sõiduki tehnoseisundi kontrollimise (ülevaatuse). Esmakordselt rahvusvahelisel autoveol kasutusele võetav buss, mis on valmistatud enne 1991. a, välja arvatud oma kulul korraldataval veol kasutatav buss, peab omama valmistajatehase sertifikaati või kirjalikku tõendit selle kohta, et mootori heitgaaside kahjulike ainete sisaldus vastab E-reegli nr 49/01 või direktiivi 88/77/EMÜ (EURO 0) nõuetele ja müratase E-reegli nr 51/01 või direktiivi 70/157/EMÜ (viimati parandatud direktiiviga 84/424/EMÜ) nõuetele;

2) ohtlikke veoseid vedavad sõidukid peavad olema märgistatud ja nende märgistus, varustus ja tehnoseisund peavad vastama ADR nõuetele;



- 3) kiirestiriknevate toiduainete veo erisõidukid peavad vastama ATP nõuetele;  
 4) rahvusvahelises maanteeveos osalevad sõidukid peavad vastama AETR nõuetele.

**Kontrollimine:** registreerimisdokumentide järgi ja vaatlusega.

[RTL 2001, 135, 1953– jõust. 24.12.2001]

#### **Kood 1502. Pidurid**

**Nõue:**kõikidel õhkpiduriga sõidukitel peab olema 2-juhtmeline pidurisüsteem ja vastama eespool toodud nõuetele.

**Kontrollimine:** vaatlusega.

#### **Kood 1503. Riigi tunnusmärk**

**Nõue:**sõidukil peab olema koodi 111 kohane selle riigi tunnusmärk, kus sõiduk on registreeritud.

**Kontrollimine:** vaatlusega.

#### **Kood 1504. Registreerimismärgid**

**Nõue:**sõidukil peavad olema koodi 102 kohased registreerimismärgid.

**Kontrollimine:** vaatlusega.

#### **Kood 1505. Nõuded bussile**

**Nõue:**rahvusvahelistel vedudel osalevad bussid peavad vastama E-reeglite nr 36 või nr 52 nõuetele. 1999. a või hiljem valmistatud kahekorruselised bussid peavad vastama E-reegli nr 107 nõuetele.

**Kontrollimine:**vaatluse, mõõdulindi ja šabloonidega. Bussi teiste osade ja süsteemide korrasolekut kontrollitakse vastavalt käesoleva eeskirja vastava osa või süsteemi kontrollimiseks ette nähtud meetodikale.

#### **Kood 1506. «Roheline veoauto» («Green Lorry»)**

- Nõuded:**1) peab vastama CEMT poolt kehtestatud nõuetele ja omama vastavat tunnistust;  
 2) kahjulike ainete sisaldus heitgaasis ei tohi ületada tabelis 34 (EURO-1) toodud piirväärtusi;

Tabel 34

g/kW h	
Kahjulik aine	Kahjuliku aine sisaldus heitgaasis
CO	4,9
HC	1,23
NO <sub>x</sub>	9,0
Kübed	Võimsus = 85 kW 0,7
	Võimsus >85 kW 0,4

- 3) diiselauto heitgaaside neeldumistegur «K» ei tohi ületada valmistaja andmesildil näidatud väärtust;  
 4) müra ei tohi ületada tabelis 35 toodud piirväärtusi;

Tabel 35

dB(A)	
Mootori võimsus	Müra
Võimsus =150 kW	78
Võimsus >150 kW	80

**Kontrollimine:** TÜ – valmistaja tõendi olemasolu ja selle vastavust sõiduki tehasetähisele ja mootori numbrile. Auto teiste osade ja süsteemide korrasolekut kontrollitakse vastavalt käesolevate nõuetega vastava osa või süsteemi kontrollimiseks ette nähtud meetodikale.

**Kood 1507. Ohutu veoauto («Greener and Safe Lorry»)**

**Nõuded:** 1) kahjulike ainete sisaldus heitgaasis ei tohi ületada tabelis 36 toodud piirväärtusi, vastavalt E-reeglile nr 49/02, rida B või direktiivile 88/77/EMÜ (parandatud direktiiviga 91/542/EMÜ) («EURO 2»):

Tabel 36

Kahjulik aine	Kahjuliku aine sisaldus heitgaasis
CO	4,0 [g/kWh]
HC	1,1 [g/kWh]
NO <sub>x</sub>	7,0 [g/kWh]
Kübemed	0,15 [g/kWh]

2) müra ei tohi ületada tabelis 37 toodud piirväärtusi, vastavalt E-reeglile nr 51/02 või direktiivile 70/157/EMÜ (parandatud direktiiviga 1999/101/EÜ):

Tabel 37

Mootori võimsus	Müra [dB(A)]
Võimsus ≤ 150 kW	78
Võimsus > 150 kW	80

- 3) rehvi mustri sügavus peab olema vähemalt 2,0 mm;  
 4) peavad olema E-reegli nr 73/00 või direktiivi 89/297/EMÜ kohased külgmised allasõidutõkked;  
 5) peab olema E-reegli nr 58/01 või direktiivi 70/221/EMÜ (viimati parandatud direktiiviga 2000/8/EÜ) kohane tagumine allasõidutõke;  
 6) peavad olema E-reegli nr 6/01 või direktiivi 76/756/EMÜ (parandatud direktiiviga 1999/15/EÜ) kohased ohutuled;  
 7) peab olema E-reegli nr 27/03 kohane ohukolmnurk;  
 8) peab olema AETR kokkuleppe või direktiivi 3821/85/EMÜ (viimati parandatud direktiiviga 1056/97/EÜ) kohane sõidumeerik;  
 9) peab olema E-reegli nr 89 või direktiivi 92/24/EMÜ kohane kiiruspiirik;  
 10) N<sub>3</sub>kategooria sõidukil peavad olema E-reegli nr 70/01 kohased suure sõiduki tunnusmärgid;  
 11) peavad olema E-reegli nr 13/09 või direktiivi 71/320/EMÜ (viimati parandatud direktiiviga 98/12/EÜ) kohased ABS pidurid;  
 12) peavad olema E-reegli nr 79/01 või direktiivi 70/311/EMÜ (viimati parandatud direktiiviga 1999/7/EÜ) kohased juhtimisseadmed.

**Kontrollimine:** vastavalt direktiivile 96/96/EÜ (paranduste direktiivid 1999/52/EÜ, 2001/9/EÜ ja 2001/11/EÜ) valmistaja või tema volitatud esindaja poolt välja antud tunnistuste olemasolul.

[RTL 2001, 135, 1953– jõust. 24.12.2001]

**Kood 1508. EURO3 ohutu veoauto («EURO3 safe lorry»)**

**Nõuded:** 1) kahjulike ainete sisaldus heitgaasis ei tohi ületada tabelites 38 ja 39 toodud piirväärtusi, vastavalt E-reeglile nr 49/03, rida A või direktiivile 88/77/EMÜ (parandatud direktiiviga 1999/96/EÜ) («EURO 3»):

Tabel 38

**Kahjulike ainete sisaldus heitgaasis vastavalt ESC ja ELR katsetsüklikele**

Kahjulik aine	Kahjuliku aine sisaldus heitgaasis
CO	2,1 [g/kWh]
HC	0,66 [g/kWh]
NO <sub>x</sub>	5,0 [g/kWh]
Kübemed	0,10 (0,13 <sup>1</sup> ) [g/kWh]
Suitsusus	0,8 [m <sup>-1</sup> ]

Märkus: <sup>1</sup>Sõidukitel, mille silindrimaht on alla 0,75 dm<sup>3</sup> ja nominaalne töörežiim pööratel üle 3000 min<sup>-1</sup>.

Tabel 39

**Kahjulike ainete sisaldus heitgaasis vastavalt ETC katsetsüklikele**

Kahjulik aine	Kahjuliku aine sisaldus heitgaasis [g/kWh]
---------------	--

CO	5,45
NM.HC	0,78
CH <sub>4</sub> <sup>1</sup>	1,6
NO <sub>x</sub>	5,0
Kübemed	0,16 (0,21) <sup>2</sup>

Märkused: <sup>1</sup>Gaasimootorile.

<sup>2</sup>Sõidukitel, mille silindrimaht on alla 0,75 dm<sup>3</sup> ja nominaalne töörežiim pööratel üle 3000 min<sup>-1</sup>.

2) müra ei tohi ületada tabelis 40 toodud piirväärtusi, vastavalt E-reeglile nr 51/02 või direktiivile 70/157/EMÜ (parandatud direktiiviga 1999/101/EÜ):

Tabel 40

Mootori võimsus	Müra [dB(A)]
Võimsus ≤ 150 kW	78
Võimsus > 150 kW	80

- 3) rehvi mustris sügavus peab olema vähemalt 2,0 mm;
- 4) peavad olema E-reegli nr 73/00 või direktiivi 89/297/EMÜ kohased külgmised allasõidutõkked;
- 5) peab olema E-reegli nr 58/01 või direktiivi 70/221/EMÜ (viimati parandatud direktiiviga 2000/8/EÜ) kohane tagumine allasõidutõke;
- 6) peavad olema E-reegli nr 46/01 või direktiivi 71/127/EMÜ (paranduste direktiiv 88/321/EMÜ) kohased tahavaatepeeglid;
- 7) peab olema AETR kokkuleppe või direktiivi 3821/85/EMÜ (viimati parandatud direktiiviga 1056/97/EÜ) kohane sõidumeerik;
- 8) peavad olema E-reegli nr 48/01 või direktiivi 76/756/EMÜ (paranduste direktiiv 97/28/EÜ) kohased valgustus- ja valgussignalisatsiooniseadmed;
- 9) peab olema E-reegli nr 89 või direktiivi 92/24/EMÜ kohane kiiruspiirik;
- 10) N<sub>3</sub> kategooria sõidukil peavad olema E-reegli nr 70/01 kohased suure sõiduki tunnusmärgid;
- 11) peavad olema E-reegli nr 13/09 või direktiivi 71/320/EMÜ (viimati parandatud direktiiviga 98/12/EÜ) kohased ABS pidurid;
- 12) peavad olema E-reegli nr 79/01 või direktiivi 70/311/EMÜ (viimati parandatud direktiiviga 1999/7/EÜ) kohased juhtimisseadmed.

**Kontrollimine:** vastavalt direktiivile 96/96/EÜ (paranduste direktiivid 1999/52/EÜ, 2001/9/EÜ ja 2001/11/EÜ) valmistaja või tema volitatud esindaja poolt välja antud tunnistuste olemasolul.

[RTL 2001, 135, 1953– jõust. 24.12.2001]

#### Kood 1509. Ohutu veoauto või EURO3 ohutu veoauto haagis

- Nõuded:**
- 1) rehvi mustris sügavus peab olema vähemalt 2,0 mm;
  - 2) peavad olema E-reegli nr 73/00 või direktiivi 89/297/EMÜ kohased külgmised allasõidutõkked;
  - 3) peab olema E-reegli nr 58/01 või direktiivi 70/221/EMÜ (viimati parandatud direktiiviga 2000/8/EÜ) kohane tagumine allasõidutõke;
  - 4) peavad olema E-reegli nr 6/01 või direktiivi 76/756/EMÜ (paranduste direktiiv 1999/15/EÜ) kohased ohutuled;
  - 5) O<sub>3</sub> ja O<sub>4</sub> kategooria haagisel peavad olema E-reegli nr 70/01 kohased suure sõiduki tunnusmärgid;
  - 6) peavad olema E-reegli nr 13/06 või direktiivi 71/320/EMÜ (viimati parandatud direktiiviga 98/12/EÜ) kohased ABS pidurid.

**Kontrollimine:** vastavalt direktiivile 96/96/EÜ (paranduste direktiivid 1999/52/EÜ, 2001/9/EÜ ja 2001/11/EÜ) valmistaja või tema volitatud esindaja poolt välja antud tunnistuse olemasolul.

[RTL 2001, 135, 1953– jõust. 24.12.2001]

### Grupp 16

#### Lisanõuded ohtlike veoste veo sõidukile

#### Kood 1601. Ohtlike veoste veo sõiduki tehno seisund, varustus ja märgistus

**Nõue:** ohtlike veoste vedavad sõidukid peavad olema täiendavalt märgistatud, nende varustus ja tehno seisund peavad vastama ohtlike veoste veole kehtestatud nõuetele.

**Kontrollimine:** 1) TÜ – kontrollitakse vaatluse ja mõõdulindiga. Paakautosid vaadatakse üle, kui neil on olemas OÜ Tehnokontrollikeskuse poolt väljastatud kehtiv kasutusluba;

2) TK ja TJV katsetustel vastavalt E-reeglile nr 105/01 või direktiivile 98/91/EÜ.

### Grupp 17 Lisanõuded trollile

#### Kood 1701. Elektriohutus

**Nõue:**troll peab vastama majandusministri kinnitatud elektriseadmete elektriohutuse ja valmistaja eeskirjadele.

**Kontrollimine:** TÜ – vastavalt elektriohutuse eeskirjale.

### Grupp 18 LISANÕUDED PUUETEGA JUHI SÕIDUKI ERISEADMETELE

#### Kood 1801. Üldnõuded puuetega juhi sõiduki eriseadmetele

**Nõuded:**

- 1) isik, kelle sõiduk vajab ümberehitamist, peab esitama ARK-le mootorsõidukijuhi tervisetõendi;
- 2) sõiduki ümberehituse ulatuse määrab tervisetõendi alusel ARK;
- 3) katsesõidul määratakse puuetega juhi sõiduki juhtimise oskused ja sõiduki ohutus. Sõiduk peab olema ümber ehitatud nii, et seda saab juhtida ka puueteta juht;
- 4) paigaldatud abiseadmed peavad vastama juhi puudele, nad peavad olema töökorras.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

	Teede- ja sideministri 18. mai 2001. a määruse nr 50 «Mootorsõiduki ja selle haagise tehno seisundile ja varustusele esitatavad nõuded» lisa 1 lisandus A
--	---

#### 1. E-reeglite nimekiri

E-reegel / paranduste seeria number	Algversioon ja viimase paranduse kuupäev	Reegli nimetus
R 1/01	08.08.60 30.12.97	R2 kategooria hõõglambiga asümmeetrilise valgusjaotusega lähi- ja/või kaugtule latern
R 2/03	08.08.60 09.03.86	Asümmeetrilise valgusjaotusega lähi- ja/või kaugtule laternas kasutatav hõõglamp
R 3/02	01.11.63 08.11.00	Mootorsõiduki ja selle haagise helkurid
R 4/00	15.04.64 13.01.00	Auto (v.a mootorratas) ja selle haagise registreerimismärgi valgusti
R 5/02	30.09.67 27.04.98	Euroopa asümmeetrilise valgusjaotusega auto lamplatern («Sealed Beam» – SB)
R 6/01	15.10.67 26.12.00	Mootorsõiduki ja selle haagise suunatud
R 7/02	15.10.67 27.12.00	Mootorsõiduki (v.a mootorratas) ja selle haagise ääre- ja pidurituled
R 8/04	15.11.67 04.02.99	Halogeenlambiga (H <sub>1</sub> , H <sub>2</sub> , H <sub>3</sub> , HB <sub>3</sub> , HB <sub>4</sub> , H <sub>7</sub> , H <sub>8</sub> ja/või H <sub>9</sub> ) asümmeetrilise valgusjaotusega lähi- ja/või kaugtule latern
R 9/06	01.03.69 23.06.99	Kolmerattalise sõiduki müra
R 10/02	01.04.69 10.11.99	Sõiduki tekitatud raadiohäired
R 11/02	01.06.69 20.04.86	Sõiduki uste kinnitus ja lukud
R 12/03	01.06.69 23.03.00	Juhi kaitsmine sõidukis rooliseadme löögi eest
E 13/09	01.06.70 27.12.00	M, N ja O kategooria sõiduki pidurdamine
E 13H/00	11.05.98 05.07.00	M <sub>1</sub> kategooria sõiduki pidurdamine
R 14/05	01.04.70 26.12.00	Turvavöö

R 15/04	01.08.70 21.10.88	Otto- ja diiselmootori gaasilised saasteained. Ottomootori võimsuse mõõtmine. Sõiduki kütusekulu mõõtmine
R 16/04	01.12.70 27.12.00	Sõiduki juhi ja täiskasvanud sõitja turvavööd ja turvaseadmed
R 17/07	01.12.70 08.03.00	M <sub>1</sub> kategooria sõiduki istme kinnitus ja peatoed
R 18/02	01.03.71 03.09.97	Sõiduki ärandamisvastane seade
R 19/02	01.03.71 23.03.00	Udulatern
R 20/02	01.05.71 25.12.97	Mootorsõiduki halogeenlambiga (H <sub>4</sub> ), asümmeetrilise valgusjaotusega lähi- ja/või kaugtule latern
R 21/01	01.12.71 08.03.00	Sõiduki sisustus
R 22/05	01.06.72 08.11.00	Mootorratta ja mopeedi juhi ja sõitja motokiiver ning näokate
R 23/00	01.12.71 28.12.00	Mootorsõiduki ja selle haagise tagurduslatern
R 24/03	01.12.71 27.03.01	Ametlikult kinnitatud tühtsed tingimused: 1. diiselmootori nähtavad saasteained 2. diiselmootori autole asetamine 3. diiselmootoriga auto nähtavad saasteained 4. diiselmootori võimsuse mõõtmine
R 25/04	01.03.72 15.01.97	Sõiduki (v.a M <sub>1</sub> kategooria) näoga sõidusuunas istmega kokkuehitatud või sellele kinnitatavad peatoed
R 26/02	01.07.72 06.07.00	Sõidukist väljaulatuvad osad
R 27/03	15.09.72 18.01.98	Ohukolmnurk
R 28/00	15.01.73 28.12.00	Mootorsõiduki helisignaal
R 29/02	15.06.74 27.02.99	Veoauto kabiinis asuvate isikute kaitse
R 30/02	01.04.71 28.12.00	Mootorsõiduki ja selle haagise rehvid
R 31/02	01.05.71 27.04.98	Mootorsõiduki asümmeetrilise valgusjaotusega halogeenlamplatern (HSB)
R 32/00	01.07.75 11.09.92	Sõiduki kere tugevus tagant otsasõidul
R 33/00	01.07.75 17.11.99	Sõiduki kere tugevus eest otsasõidul
R 34/01	01.07.75 18.01.79	Sõiduauto tuleohutus
R 35/00	10.11.75 11.09.92	Pedaalide asukohad sõidukis
R 36/03	01.03.76 28.12.00	Suur ühissõiduk
R 37/03	01.02.78 28.12.00	Ühtsetele tingimustele vastavates mootorsõiduki laternates kasutatavad hõõglambid
R 38/00	01.08.78 28.12.00	Mootorsõiduki ja selle haagise tagaudulaternad
R 39/00	20.11.78 25.12.97	Spidomeeter ja selle paigaldamine mootorsõidukile
R 40/01	01.09.79 26.06.96	Ottomootoriga mootorratta heitgaasid
R 41/03	01.06.80 05.02.00	Mootorratta müra
R 42/00	01.06.80 09.10.80	Sõiduki esi- ja tagakaitseraud
R 43/00	15.02.81 08.03.00	Sõiduki ohutu aknaklaas
R 44/03	01.02.81 08.11.00	Laste turvaseadmed sõidukis

R 45/01	01.07.81 08.11.00	Mootorsõiduki laternapuhasti
R 46/01	01.09.81 03.01.98	Mootorsõiduki tahavaatepeegel
R 47/00	01.11.81 01.11.81	Ottomootoriga mopeedi heitgaaside saasteainete sisaldus
R 48/02	01.01.82 06.07.00	Sõiduki valgustus- ja valgussignalisatsiooni seadmed ning nende asetus
R 49/02	15.04.82 12.11.98	Diiselmootorite ja diiselmootoriga sõidukite heitgaaside saasteainete sisaldus
R 50/00	01.06.82 29.12.00	Mopeedi, mootorratta ning nendega võrdsustatud sõiduki esimesed ja tagumised ääre-, piduri- ja suunatud ning numbrituli
R 51/02	15.07.82 17.11.99	Vähemalt neljarattalise mootorsõiduki müra
R 52/01	01.11.82 29.12.00	Väike ühissõiduk
R 53/01	01.02.83 08.11.00	Mootorratta valgustus- ja valgussignalisatsiooniseadmete asetus
R 54/00	01.03.83 29.12.00	Tarbesõiduk ( <i>commercial vehicle</i> ) ja selle haagise rehvid
R 55/00	01.03.83 12.12.00	Autorongi haakesead
R 56/00	15.06.83 10.03.95	Mopeedi ja sellega võrdsustatud sõiduki esilatern
R 57/01	15.06.83 27.04.98	Mootorratta ja sellega võrdsustatud sõiduki esilatern
R 58/01	01.07.83 25.03.89	Tüübikinnituse ühtsed nõuded: I tagant allasõidutõkkele; II allasõidutõkke paigaldamisele; III sõiduki tagaosa kaitsele
R 59/00	01.10.83 25.12.94	Vahetatavad summutisüsteemid ja nende vahetatavad osad
R 60/00	01.07.84 16.06.95	Kaherattalise mootorratta ja mopeedi juhtimisseadmed, juhtimis- ja kontrollseadmete ning indikaatorite märgistamine
R 61/00	15.07.84 15.07.84	Tarbesõiduki kabiini tagaseinast eespool asuvatest pindadest väljaulatuvad osad
R 62/00	01.09.84 08.03.00	Mootorratta juhtrauga mootorsõiduki kasutustõkis
R 63/01	15.08.85 23.06.99	Mopeedi müra
R 64/00	01.10.85 17.09.89	Sõiduki ajutiseks kasutamiseks mõeldud varuratas
R 65/00	15.06.86 23.01.97	Eritalituse mootorsõiduki hoiatustuli
R 66/00	01.12.86 03.09.97	Suure ühissõiduki kere ülemise osa tugevus
R 67/01	01.06.87 08.11.00	Veeldatud naftagaasil töötava auto eriseadmed
R 68/00	01.05.87 30.11.96	Auto suurima kiiruse mõõtmine
R 69/01	15.05.87 07.02.99	Aeglase sõiduki ja selle haagise märk
R 70/01	15.05.87 07.02.99	Suure ja raskesõiduki märk
R 71/00	01.08.87 01.08.87	Agrotaktori juhi vaateväli
R 72/00	15.02.88 28.07.98	HS <sub>1</sub> halogeenlambiga mootorratta asümmeetrilise valgusjaotusega lähi- ja kaugtule esilatern
R 73/00	01.01.88 01.01.88	Veoauto, selle haagise ja poolhaagise külgmised allasõidutõkked
R 74/01	15.06.88 18.11.99	Mopeedi valgustusseadmed ja valgussignalisatsioon

R 75/00	01.04.88 07.02.99	Mootorratta õhkrehv
R 76/00	01.07.88 16.06.92	Mopeedi kaug- ja lähitulega esilatern
R 77/00	30.09.88 29.12.00	Mootorsõiduki seisutuli
R 78/02	15.10.88 22.02.97	L kategooria sõiduki pidurdamine
R 79/01	01.12.88 07.02.99	Sõiduki rooliseade
R 80/01	23.02.89 29.12.00	Suure ühissõiduki istmete tugevus ja kinnitus
R 81/00	01.03.89 03.01.98	Külghaagisega või ilma selleta mootorsõiduki juhtraua külge kinnitatud tahavaatepeegel
R 82/00	17.03.83	Mopeedi halogeenhõõglambiga esilatern
R 83/04	05.11.89 08.11.00	Sõiduki saasteainete sõltuvus kasutatavast mootorikütusest
R 84/00	15.07.90	Sisepõlemismootoriga sõiduki kütusekulu mõõtmine
R 85/00	15.09.90 14.05.98	Sisepõlemismootoriga M ja N kategooria sõiduki mootori efektiivvõimsuse mõõtmine
R 86/00	01.08.90 15.02.96	Agro- ja metsatraktorite valgustus- ja valgussignalisatsiooni seadmed
R 87/00	01.11.90 29.12.00	Mootorsõiduki päevasõidutule latern
R 88/00	10.04.91 27.08.93	Kaherattalise sõiduki reflekteeriv rehv
R 89/00	01.10.92	Sõiduki tüübikinnitamise ühtsed tingimused: I sõiduki suurima kiiruse piiramine II ametlikult kinnitatud ühtsetele tingimustele vastava kiiruspiiriku asetamine sõidukile III kiiruspiirik
R 90/01	01.11.92 08.03.00	Mootorsõiduki ja selle haagise piduriklotsikate
R 91/00	15.10.93 29.12.00	Mootorsõiduki ja selle haagise külgmised ääretuled
R 92/00	01.11.93 07.02.99	Mootorratta heitgaaside summutisüsteemid
R 93/00	27.02.94	Sõiduki tüübikinnitamise ühtsed tingimused: I eesmine allasõidutõkke II eesmise allasõidutõkke paigutamine autole III eesmise allasõidutõkkega sõiduk
R 94/01	01.01.95 12.08.98	Juhi ja sõitjate kaitse eest otsasõidul
R 95/01	26.05.95 08.11.00	Juhi ja sõitjate kaitse küljelt otsasõidul
R 96/00	15.12.95 05.02.00	Agrotraktori heitgaaside saasteainete sisaldus
R 97/01	01.01.96 13.01.00	Häiresüsteemid
R 98/00	15.04.96 03.01.98	Gaaslahenduslambiga põhilatern
R 99/00	15.04.96 07.05.98	Gaaslahenduslambid
R 100/00	23.08.96 28.06.96	Akudel töötavad M ja N kategooria elektrisõidukid
R 101/00	13.12.96 05.02.00	M <sub>1</sub> ja N <sub>1</sub> kategooria sõidukite CO <sub>2</sub> emissioon ja kütuse tarbimine
R 102/00	13.12.96	Automaatse reguleerimisega haakesead

R 103/00	23.02.97 06.07.00	M <sub>1</sub> ja N <sub>1</sub> kategooria sõidukite vahetatavad katalüütilised konverterid
R 104/00	15.01.98 13.01.00	Mootorsõiduki triip- ja kontuurhelkurmärgised
R 105/01	07.05.98 13.01.00	Ohtlike veoste veo sõidukid
R 106/00	07.05.98 13.01.00	Agrotaktorite ja nende haagiste õhkrehvid
R 107/00	18.06.98 12.11.98	Suured kahekorruselised bussid
R 108/00	23.06.98 10.03.99	Sõiduautode ja nende haagiste taastatud õhkrehvid
R 109/00	23.06.98 10.03.99	Tarbesõidukite ja nende haagiste taastatud õhkrehvid
R 110/00	28.12.00	Loodusliku surugaasi toiteseadmed
R 111/00	28.12.00	N ja O kategooria paaksõidukite stabiilsus
R 112/00	21.09.2001	Asümmeetrilise valgusjaotusega lähi- ja kaugtulelaternad
R 113/00	21.09.2001	Sümmeetrilise valgusjaotusega lähi- ja kaugtulelaternad

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

## 2. Direktiivide nimekiri

Direktiivi tähis	Jõustumise aeg	Nimetus
70/156/EMÜ	06.02.1970	Liikmesriikide ühtsed nõuded mootorsõiduki ja selle haagise tüübikinnitusele
70/157/EMÜ	06.02.1970	Müratase
70/220/EMÜ	20.03.1970	Heitgaasid
70/221/EMÜ	20.03.1970	Kütusepaagid ja tagant allasõidutõkked
70/222/EMÜ	20.03.1970	Tagumise registreerimisnumbri koht
70/311/EMÜ	12.04.1970	Sõiduki rooliseade
70/387/EMÜ	27.07.1970	Sõiduki uste kinnitus ja lukud
70/388/EMÜ	27.07.1970	Mootorsõiduki helisignaal
71/127/EMÜ	01.03.1971	Mootorsõiduki tahavaatepeegel
71/320/EMÜ	26.07.1971	Piduriseade
72/245/EMÜ	20.06.1972	Raadiohäirete summuti
72/306/EMÜ	02.08.1972	Diisli suitsusus
73/350/EMÜ	07.11.1973	Müratase
74/60/EMÜ	17.12.1973	Sõiduki sisustus
74/61/EMÜ	17.12.1974	Sõiduki kasutustõkis
74/132/EMÜ	11.02.1974	Piduriseade
74/290/EMÜ	28.05.1974	Heitgaasid
74/297/EMÜ	04.06.1974	Ohutu rool
74/408/EMÜ	22.07.1974	Istme tugevus
74/483/EMÜ	17.09.1974	Sõidukist väljaulatuvad osad
75/443/EMÜ	26.06.1975	Kiirusmõõdik ja tagasikäik
75/524/EMÜ	25.07.1975	Piduriseade
76/114/EMÜ	18.12.1975	Valmistaja silt
76/115/EMÜ	18.12.1975	Turvavöö kinnitus
76/756/EMÜ	27.07.1976	Valgustus- ja valgussignalisatsiooniseadmed
76/757/EMÜ	27.07.1976	Mootorsõiduki ja selle haagise helkurid
76/758/EMÜ	27.07.1976	Eesmised, külgmised ja tagumised ääretuled ning piduri- ja päevasõidulaternad



76/759/EMÜ	27.07.1976	Suunatud
76/760/EMÜ	27.07.1976	Numbrituli
76/761/EMÜ	27.07.1976	Põhilaternad (sh lambid)
76/762/EMÜ	27.07.1976	Eesmised udulaternad
77/102/EMÜ	30.11.1976	Heitgaasid
77/389/EMÜ	17.05.1977	Pukseerimisseade
77/538/EMÜ	28.06.1977	Tagumised udutuled
77/539/EMÜ	28.06.1977	Tagurdustuled
77/540/EMÜ	28.06.1977	Seisutuled
77/541/EMÜ	28.06.1977	Turvavööd
77/649/EMÜ	27.09.1977	Vaateväli sõiduki ees
78/315/EMÜ	21.09.1977	Liikmesriikide ühtsed nõuded mootorsõiduki ja selle haagise tüübikinnitusele
78/316/EMÜ	21.09.1977	Armatuurlaua sümbolid
78/317/EMÜ	21.09.1977	Tuuleklaasi soojenduseseade (defroster)
78/318/EMÜ	21.12.1977	Klaasipuhasti ja pesurid
78/507/EMÜ	19.05.1978	Valmistaja silt
78/547/EMÜ	12.12.1978	Liikmesriikide ühtsed nõuded mootorsõidukile ja selle haagise tüübikinnitusele
78/548/EMÜ	12.06.1978	Sõitjateruumi küttesüsteem
78/549/EMÜ	12.06.1978	Ratta poripõlled
78/632/EMÜ	19.05.1978	Sõiduki sisustus
78/665/EMÜ	14.07.1978	Heitgaasid
78/932/EMÜ	16.10.1978	Peatoed
78/1015/EMÜ	23.11.1978	L kategooria sõiduki müra
79/488/EMÜ	18.04.1979	Sõidukist väljaulatuvad osad
79/489/EMÜ	18.04.1979	Piduriseade
79/490/EMÜ	18.04.1979	Kütusepaagid ja tagant allasõidutõkked
79/795/EMÜ	20.07.1979	Mootorsõiduki tahavaatepeegel
80/233/EMÜ	21.11.1979	Valgustus- ja valgussignalisatsiooniseadmed
80/780/EMÜ	22.07.1980	L kategooria sõiduki tahavaatepeegel
80/1267/EMÜ	16.12.1980	Liikmesriikide ühtsed nõuded mootorsõidukile ja selle haagise tüübikinnitusele
80/1268/EMÜ	16.12.1980	Kütusekulu
80/1269/EMÜ	16.12.1980	Mootori võimsus
80/1272/EMÜ	22.12.1980	L kategooria sõiduki tahavaatepeegel
81/333/EMÜ	13.04.1981	Kütusepaagid ja tagant allasõidutõkked
81/334/EMÜ	13.04.1981	Müratase
81/575/EMÜ	20.07.1981	Turvavöö kinnitus
81/576/EMÜ	20.07.1981	Turvavööd
81/577/EMÜ	20.07.1981	Istme tugevus
81/643/EMÜ	29.07.1981	Vaateväli sõiduki ees
82/244/EMÜ	17.03.1982	Valgustus- ja valgussignalisatsiooniseadmed
82/318/EMÜ	02.04.1982	Turvavöö kinnitus
82/319/EMÜ	02.04.1982	Turvavööd

83/276/EMÜ	26.05.1983	Valgustus- ja valgussignalisatsiooniseadmed
83/351/EMÜ	16.06.1983	Heitgaasid
84/372/EMÜ	03.07.1984	Müratase
84/424/EMÜ	03.09.1984	Müratase
85/205/EMÜ	18.02.1985	Mootorsõiduki tahavaatepeegel
85/647/EMÜ	23.12.1985	Piduriseade
3820/85/EMÜ	20.12.1985	Sõiduki meeskonna töö- ja puhkeae (AETR)
3821/85/EMÜ	20.12.1985	Sõidumeerik
86/562/EMÜ	06.11.1986	Mootorsõiduki tahavaatepeegel
87/56/EMÜ	18.12.1986	L kategooria sõiduki müra
87/358/EMÜ	25.06.1987	Liikmesriikide ühtsed nõuded mootorsõiduki ja selle haagise tüübikinnitusele
87/403/EMÜ	25.06.1987	Liikmesriikide ühtsed nõuded mootorsõiduki ja selle haagise tüübikinnitusele
88/76/EMÜ	03.12.1987	Heitgaasid
88/77/EMÜ	03.12.1987	Diisli heitmed
88/194/EMÜ	24.03.1988	Piduriseade
88/195/EMÜ	24.03.1988	Mootori võimsus
88/321/EMÜ	16.05.1988	Mootorsõiduki tahavaatepeegel
88/366/EMÜ	17.05.1988	Vaateväli sõiduki ees
88/436/EMÜ	16.06.1988	Heitgaasid
89/491/EMÜ	17.07.1989	Komisjoni direktiiv 98/67/EÜ, millega muudetakse direktiive 70/157/EMÜ, 70/220/EMÜ, 72/245/EMÜ, 72/306/EMÜ, 80/1268/EMÜ ja 80/1269/EMÜ
89/235/EMÜ	13.03.1989	L kategooria sõiduki müra
89/277/EMÜ	28.03.1989	Suunatud
89/278/EMÜ	28.03.1989	Valgustus- ja valgussignalisatsiooniseadmed
89/297/EMÜ	13.04.1989	Külgmised allasõidutõkked
89/458/EMÜ	18.07.1989	Heitgaasid
89/459/EMÜ	18.07.1989	Mootorsõiduki ja selle haagise rehvi mustrisügavus
89/516/EMÜ	01.08.1989	Eesmised, külgmised ja tagumised ääretuled ning piduri- ja päevasõidulaternad
89/517/EMÜ	01.08.1989	Põhilaternad (sh lambid)
89/518/EMÜ	01.08.1989	Tagumised udutuled
90/628/EMÜ	30.10.1990	Turvavööd
90/629/EMÜ	30.10.1990	Turvavöö kinnitus
90/630/EMÜ	30.10.1990	Vaateväli sõiduki ees
3314/90/EMÜ	16.11.1990	Sõidumeerik
3572/90/EMÜ	04.12.1990	Sõidumeerik
91/226/EMÜ	27.03.1991	Ratta poripõlled
91/422/EMÜ	15.07.1991	Piduriseade
91/441/EMÜ	26.06.1991	Heitgaasid
91/542/EMÜ	01.10.1991	Diisli heitmed
91/662/EMÜ	06.12.1991	Ohutu rool
91/663/EMÜ	10.12.1991	Valgustus- ja valgussignalisatsiooniseadmed
92/6/EMÜ	10.02.1992	Kiiruspiiriku paigaldamine ja kasutamine
92/21/EMÜ	31.03.1992	Massid ja mõõtmed (sõiduautod)
92/22/EMÜ	31.03.1992	Ohutu klaas

92/23/EMÜ	31.03.1992	Rehvid
92/24/EMÜ	31.03.1992	Kiiruspiirik
92/53/EMÜ	18.06.1992	Liikmesriikide ühtsed nõuded mootorsõiduki ja selle haagise tüübikinnitusele
92/61/EMÜ	30.06.1992	2- ja 3-rattaliste mootorsõidukite tüübikinnitus
92/62/EMÜ	02.07.1992	Sõiduki rooliseade
92/97/EMÜ	10.11.1997	Müratase
92/114/EMÜ	17.12.1992	Kabiini pindadest väljaulatuvad osad
92/3688/EMÜ	21.12.1992	Sõidumeerik
93/14/EMÜ	05.04.1993	L kategooria sõiduki pidurdamine
93/29/EMÜ	14.06.1993	L kategooria sõiduki armatuurlaua sümbolid
93/30/EMÜ	14.06.1993	L kategooria sõiduki helisignaal
93/31/EMÜ	14.06.1993	2-rattalise mootorsõiduki seisutoed
93/32/EMÜ	14.06.1993	2-rattalise mootorsõiduki sõitja käepide
93/33/EMÜ	14.06.1993	L kategooria mootorsõiduki kasutustõkis
93/34/EMÜ	14.06.1993	L kategooria sõiduki andmesilt
93/59/EMÜ	28.06.1993	Heitgaasid
93/81/EMÜ	29.09.1993	Liikmesriikide ühtsed nõuded mootorsõiduki ja selle haagise tüübikinnitusele
93/91/EMÜ	29.10.1993	Armatuurlaua sümbolid
93/92/EMÜ	29.10.1993	L kategooria sõiduki valgustus- ja valgussignalisatsiooniseadmed
93/93/EMÜ	29.10.1993	L kategooria sõiduki massid ja mõõtmed
93/94/EMÜ	29.10.1993	L kategooria sõiduki registreerimismärgi kinnituskoht
93/116/EMÜ	17.12.1993	Kütusekulu
94/12/EÜ	23.03.1994	Heitgaasid
94/20/EÜ	30.05.1994	Haakesead
94/53/EÜ	15.11.1994	Armatuurlaua sümbolid
94/55/EÜ	21.11.1994	Ohtlike veoste maanteevedu
94/68/EÜ	16.12.1994	Klaasipuhasti ja pesurid
94/78/EÜ	21.12.1994	Ratta poripõlled
94/451/EÜ	27.06.1994	Sõidumeerik
95/1/EÜ	02.02.1995	L kategooria sõiduki suurim kiirus, pöördemoment ja võimsus
95/28/EÜ	24.10.1995	Suure ühissõiduki interjööris kasutatava materjali tuleohutus
95/48/EÜ	20.09.1995	Massid ja mõõtmed (sõiduaudod)
95/54/EÜ	31.10.1995	Raadiohäirete summuti
95/56/EÜ	08.11.1995	Sõiduki kasutustõkis
95/2479/EÜ	25.10.1995	Sõidumeerik
96/1/EÜ	22.01.1996	Diisli heitmed
96/20/EÜ	27.03.1996	Müratase
96/27/EÜ	20.05.1996	Külgkokkupõrge
96/36/EÜ	17.06.1996	Turvavööd
96/37/EÜ	17.06.1996	Istme tugevus
96/38/EÜ	17.06.1996	Turvavöö kinnitus

96/44/EÜ	01.07.1996	Heitgaasid
96/53/EÜ	25.07.1996	Sõiduki lubatavad maksimummõõtmised rahvuslikuks ja rahvusvaheliseks liikluseks ning lubatavad maksimumkaalud rahvusvaheliseks liikluseks
96/64/EÜ	02.10.1996	Pukseerimisese
96/69/EÜ	08.10.1996	Heitgaasid
96/79/EÜ	16.12.1996	Eest kokkupõrge
96/86/EÜ	13.12.1996	Ohtlike veoste maanteevedu
96/96/EÜ	20.12.1996	Tehnoülevaatus
97/19/EÜ	18.04.1997	Kütusepaagid ja tagant allasõidutõkked
97/20/EÜ	18.04.1997	Diisli suitsusus
97/21/EÜ	18.04.1997	Mootori võimsus
97/27/EÜ	11.06.1997	Massid ja mõõtmised
97/28/EÜ	11.06.1997	Valgustus- ja valgussignalisatsiooniseadmed
97/29/EÜ	11.06.1997	Mootorsõiduki ja selle haagise helkurid
97/30/EÜ	11.06.1997	Eesmised, külgmised ja tagumised ääretuled ning piduri- ja päevasõidulaternad
97/31/EÜ	11.06.1997	Numbrituli
97/32/EÜ	11.06.1997	Tagurdustuled
1056/97/EÜ	11.06.1997	Sõidumeerik
97/39/EÜ	24.06.1997	Kiirusmõõdik ja tagasikäik
97/836/EÜ	27.11.1997	EL ühinemine ÜRO EMÜK Genfi 1958. aasta kokkuleppega
98/12/EÜ	27.01.1998	Piduriseade
98/14/EÜ	06.02.1998	Liikmesriikide ühtsed nõuded mootorsõiduki ja selle haagise tüübikinnitusele
98/69/EÜ	13.10.1998	Heitgaasid
98/77/EÜ	02.10.1998	Heitgaasid
98/90/EÜ	30.11.1998	Sõiduki uste kinnitus ja lukud
98/91/EÜ	14.12.1998	Ohtlike veoste maanteevedu
2135/98/EÜ	24.09.1998	Sõidumeerik
1999/7/EÜ	26.01.1999	Sõiduki rooliseade
1999/14/EÜ	16.03.1999	Tagumised udutuled
1999/15/EÜ	16.03.1999	Suunatud
1999/16/EÜ	16.03.1999	Seisutuled
1999/17/EÜ	18.02.1999	Põhilaternad (sh lambid)
1999/18/EÜ	18.03.1999	Eesmised udulaternad
1999/23/EÜ	09.04.1999	L kategooria mootorsõiduki kasutustõkis
1999/24/EÜ	09.04.1999	2-rattalise mootorsõiduki sõitja käepide
1999/25/EÜ	09.04.1999	L kategooria sõiduki andmesilt
1999/26/EÜ	09.04.1999	L kategooria sõiduki registreerimismärgi kinnituskoht
1999/52/EÜ	26.05.1999	Tehnoülevaatus
1999/96/EÜ	13.12.1999	Diisli heitmed
1999/98/EÜ	15.12.1999	Eest kokkupõrge
1999/99/EÜ	15.12.1999	Mootori võimsus
1999/100/EÜ	15.12.1999	CO <sub>2</sub> heitmed. Kütusekulu
1999/101/EÜ	15.12.1999	Müratase
1999/102/EÜ	15.12.1999	Heitgaasid
2000/3/EÜ	22.02.2000	Turvavööd

2000/4/EÜ	28.02.2000	Sõiduki sisustus
2000/7/EÜ	20.03.2000	2- ja 3-rattaliste mootorsõidukite tüübikinnitus
2000/8/EÜ	20.03.2000	Kütusepaagid ja tagant allasõidutõkked
2000/40/EÜ	26.06.2000	Eesmine allasõidutõke
2000/72/EÜ	22.11.2000	2-rattalise mootorsõiduki seisutoed
2000/73/EÜ	22.11.2000	L kategooria sõiduki valgustus- ja valgussignalisatsiooniseadmed
2000/74/EÜ	22.11.2000	L kategooria sõiduki armatuurlaua sümbolid
2001/1/EÜ	22.01.2001	Heitgaasid
2001/9/EÜ	12.02.2001	Tehnoülevaatus
2001/11/EÜ	14.02.2001	Tehnoülevaatus
2001/27/EÜ	10.04.2001	Diisli heitmed
2001/31/EÜ	08.05.2001	Sõiduki uste kinnitus ja lukud
2001/43/EÜ	27.06.2001	Rehvid
2001/56/EÜ	27.09.2001	Sõitjateruumi kütteseade
2001/85/EÜ	20.11.2001	Reisijate veoks ettenähtud üle 8 sõitjakohaga sõidukitele esitatavad nõuded
2001/92/EÜ	30.10.2001	Ohutu klaas
2001/100/EÜ	07.12.2001	Heitgaasid
2001/116/EÜ	20.12.2001	Liikmesriikide ühtsed nõuded mootorsõiduki ja selle haagise tüübikinnitusele
2002/7/EÜ	18.02.2002	Sõiduki lubatavad maksimummõõtmed rahvuslikuks ja rahvusvaheliseks liikluseks ning lubatavad maksimumkaalud rahvusvaheliseks liikluseks
2002/24/EÜ	18.03.2002	2- ja 3-rattaliste mootorsõidukite tüübikinnitus
2002/41/EÜ	17.05.2002	L kategooria sõiduki suurim kiirus, pöördemoment ja võimsus
[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]		

	Teede- ja sideministri 18. mai 2001. a määruse nr 50 «Mootorsõiduki ja selle haagise tehnoseisundile ja varustusele esitatavad nõuded» lisa 1 lisandus B
--	--

## SÕIDUKI KATEGOORIAD

1.Sõidukid jaotatakse järgmistesse kategooriatesse:

*M* kategooria sõidukon vähemalt neljarattaline mootorsõiduk, mida kasutatakse reisijate veoks (sõiduauto ja buss);

*N* kategooria sõidukon vähemalt neljarattaline mootorsõiduk, mida kasutatakse veoste veoks (veoauto);

*M* ja *N* kategooriasõidukite üldistav nimetus on auto;

*L* kategooria sõidukon mootorsõiduk, millel on vähem kui neli ratast (mopeedid ja mootorrattad);

*O* kategooria sõiduk– haagised.

2.M kategooria sõidukid jaotatakse täismassi ja sõitjate arvu järgi:

*M<sub>1</sub>kategooria sõiduk (sõiduauto)* –mootorsõiduk, mida kasutatakse reisijate veoks ja milles ei ole üle 9 istekoha (sh juhi koht), kusjuures selle kere võib olla kinnine, lahtine või kombineeritud (osa kerest on kinnine) ja pagasiruumi mõõtmed on väiksemad kui N<sub>1</sub>kategooria sõiduki veoseruumi või veokasti vähimad mõõtmed;

*M<sub>2</sub>kategooria sõiduk (buss)* –mootorsõiduk, mida kasutatakse reisijate veoks, milles on üle 9 istekoha (sh juhi koht) ja mille täismass ei ületa 5 t;

*M<sub>3</sub>kategooria sõiduk (buss)* –mootorsõiduk, mida kasutatakse reisijate veoks, milles on üle 9 istekoha (sh juhi koht) ja mille täismass on üle 5 t;

*liigendbuss*– M<sub>2</sub>või M<sub>3</sub>kategooria sõiduk, mille kaks või enam keret on liigendiga ühendatud, võimaldades sõitjatel takistuseti liikuda ühest kerest teise.

**3.**M<sub>2</sub> ja M<sub>3</sub>kategooria sõidukid jaotatakse kereehituse ja sõitjate arvu järgi järgmistesse klassidesse:

*A-klasson* sõiduk, milles ei ole üle 23 iste- või seisukoha (sh juhi koht);

*B-klasson* sõiduk, milles ei ole üle 23 istekoha (sh juhi koht) ja milles puuduvad seisukohad;

*I klass «linnabuss»* on sõiduk, milles on üle 23 iste- või seisukoha (sh juhi koht);

*II klass «linnadevaheline buss»* on sõiduk, milles on üle 23 iste- või seisukoha (sh juhi koht) ja milles on lubatud seista vahekaigus;

*III klass «turismibuss»* on sõiduk, milles on üle 23 istekoha (sh juhi koht) ja milles puuduvad seisukohad.

[RTL 2001, 135, 1953– jõust. 24.12.2001]

**4.**N kategooria sõidukid jaotatakse:

*N<sub>1</sub>kategooria sõiduk*– mootorsõiduk, mida kasutatakse veoste veoks ja mille täismass ei ületa 3,5 t.

Sõitjateruumis ei tohi olla üle kahe istmerea ja sõitjateruum peab olema veoseruumist eraldatud vaheseinaga. Veoseruum võib olla kinnine, lahtine või kombineeritud (osa ruumist on kinnine). Sõiduk loetakse N<sub>1</sub>kategooria sõidukiks, kui ta täidab järgmisi tingimusi:

1) istekohtade arv, välja arvatud juhi iste, ei ole suurem kui kuus, kusjuures istekoht loetakse olemasolevaks, kui istme kinnituskohtadele on vaba juurdepääs ja neid saab kasutada istme kinnitamiseks. Istekohaks ei loeta sellist kohta, mille istme kinnituskohtade kasutamine on füüsiliselt takistatud selliselt (kinnituskohtadele on keevitatud katteplaat, paigaldatud samalaadne osa, seade jne), et tavakasutuses olevate tööriistadega ei ole võimalik muuta istme kinnituskohti kasutuskõlblikeks;

2) esimese ja teise istmerea istmete seljatugede vaheline kaugus peab olema 650–850 mm. 2-punkti turvavöö (tingimusel, et pea löögi tsoonis asuvad sõiduki osad ja detailid täidavad materjali energia neeldumise kohta käivaid nõudeid) või 3-punkti turvavöö olemasolu korral võib esimese ja teise istmerea istmete seljatugede vaheline kaugus olla üle 850 mm;

3) kinnise või kombineeritud veoseruumi korral on veose laadimispinna, mille laiuseks on kogu auto põrandapinna laius, pikkus auto pikiteljel üle poole auto esimese ja tagumise telje vahelisest kaugusest;

4) lahtise veoseruumi korral on veose laadimispinna pikkus auto pikiteljel üle kolmandiku auto esimese ja tagumise telje vahelisest kaugusest;

5) kinnise veoseruumi sisekõrgus mis tahes ruumi punktis on võrdne baasauto sisekõrgusega;

6)  $P - (M + N \times 68) > N \times 68$ , kus:

P = sõiduki täismass [kg];

M = sõiduki tühimass [kg];

N = istmekohtade arv, v.a juhiiste;

*N<sub>2</sub>kategooria sõiduk* –mootorsõiduk, mida kasutatakse veoste veoks ja mille täismass on üle 3,5 t, kuid ei ületa 12,0 t;

*N<sub>3</sub>kategooria sõiduk* –mootorsõiduk, mida kasutatakse veoste veoks ja mille täismass on üle 12,0 t.

**5.**M ja N kategooria sõidukid on maastikua autod, mida tähistatakse G tähe lisamisega, kui nad täidavad järgmisi nõudeid:

*N<sub>1</sub>kategooria sõiduk*, mille täismass ei ületa 2,0 t ja M<sub>1</sub>kategooria sõiduk, kui neil:

- vähemalt üks esi- ja üks tagatelg on veoteljed, sh sõidukid, mille ühte telge on võimalik välja lülitada;

- vähemalt ühe veotelje diferentsiaal on lukustatav või sellel on sarnast toimet omav mehhanism, ja kui see sõiduk, ilma haagiseta, on võimeline ületama 30% tõusu ning rahuldama järgnevast kuuest nõudest vähemalt viit nõuet:

- 1) pealesõidunurk on vähemalt 25°;
- 2) eemaldumisnurk on vähemalt 20°;
- 3) teekumeruse ületusnurk on vähemalt 20°;
- 4) vähim esisilla kliirens on 180 mm;
- 5) vähim tagasilla kliirens on 180 mm;
- 6) vähim kliirens sildadevahelises alas on 200 mm.

*N<sub>1</sub>kategooria sõidukon* sõiduk, mille täismass on suurem kui 2,0 t või N<sub>2</sub>, M<sub>2</sub>või M<sub>3</sub>kategooria sõiduk, kui tema täismass ei ületa 12,0 t, millel kõik teljed on veoteljed, sh sõiduk, millel ühte veotelgedest on võimalik välja lülitada, või sõiduk, mis täidab järgnevat kolme nõuet:

- 1) vähemalt üks esi- ja üks tagasild on veoteljed, sh sõidukid, mille ühte telge on võimalik välja lülitada;
- 2) vähemalt ühe veotelje diferentsiaal on lukustatav või sellel on sarnast toimet omav mehhanism;
- 3) ilma haagiseta sõiduk on võimeline ületama vähemalt 25% tõusu.

*M<sub>3</sub>kategooria sõidukon* sõiduk, mille täismass on suurem kui 12,0 t või N<sub>3</sub>kategooria sõiduk, millel kõik teljed on veoteljed, sh sõiduk, mille ühte veotelgedest on võimalik välja lülitada, või sõiduk, mis täidab kõiki järgnevaid nõudeid:

- vähemalt pooled ratastest on veorattad;
- vähemalt ühe veotelje diferentsiaal on lukustatav või sellel on sarnast toimet omav mehhanism;
- ilma haagiseta sõiduk on võimeline ületama 25% tõusu ning rahuldama järgnevast kuuest nõudest vähemalt nelja nõuet:
  - 1) pealesõidunurk on vähemalt 25°;
  - 2) eemaldumisnurk on vähemalt 25°;
  - 3) teekumeruse ületusnurk on vähemalt 25°;
  - 4) vähim esitelje kliirens on 250 mm;
  - 5) vähim kliirens sildadevahelises alas on 300 mm;
  - 6) vähim tagatelje kliirens on 250 mm.

**6.L kategooria sõidukid** jaotatakse:

*L<sub>1</sub>kategooria sõiduk (mopeed)*– kahe rattaline sõiduk, mille mootori töömaht ei ületa sisepõlemismootori korral 50 cm<sup>3</sup> ja valmistajakiirus mis tahes mootori korral ei ületa 45 km/h;

*L<sub>2</sub>kategooria sõiduk (mopeed)*– mis tahes rataste asetusega kolmerattaline sõiduk, mille mootori töömaht ei ületa sisepõlemismootori korral 50 cm<sup>3</sup> ja valmistajakiirus mis tahes mootori korral ei ületa 45 km/h.

Siia kuulub ka neljarattaline sõiduk, mille tühimag on alla 350 kg (elektrisõidukitel ei arvestata akude kaalu), valmistajakiirus ei ületa 45 km/h, mootori töömaht ei ületa ottomootori korral 50 cm<sup>3</sup> ja teiste mootorite korral netovõimsus ei ületa 4 kW;

*L<sub>3</sub>kategooria sõiduk (mootorratas)*– kahe rattaline sõiduk, mille mootori töömaht ületab sisepõlemismootori korral 50 cm<sup>3</sup> ja valmistajakiirus mis tahes mootori korral ületab 45 km/h;

*L<sub>4</sub>kategooria sõiduk (külghaagisega mootorratas)* – ebasümmeetrilise rataste asetusega kolmerattaline sõiduk, mille mootori töömaht ületab sisepõlemismootori korral 50 cm<sup>3</sup> ja valmistajakiirus mis tahes mootori korral ületab 45 km/h;

*L<sub>5</sub>kategooria sõiduk (kolmerattaline mootorratas – traik)* – sümmeetrilise rataste asetusega kolmerattaline sõiduk, mille mootori töömaht ületab sisepõlemismootori korral 50 cm<sup>3</sup> ja valmistajakiirus mis tahes mootori korral ületab 45 km/h.

Siia kuulub ka neljarattaline sõiduk, mille tühimag on 350 kg või rohkem, kuid ei ületa 400 kg (kaubaveoks mõeldud sõidukitel 550 kg) ja mootori netovõimsus ei ületa 15 kW. Elektrisõidukitel ei arvestata akude kaalu.

**7.O kategooria sõidukid** jaotatakse:

*O<sub>1</sub>kategooria sõiduk* – haagis, mille täismass ei ületa 0,75 t (kerghaagis). Haagis ei tohi toetuda oma tiisliga vedukahto haakeseadmele suurema koormusega kui 5% oma täismassist;

*O<sub>2</sub>kategooria sõiduk*– täis-\*, kesktelg-\*\* või poolhaagis\*\*\*, mille täismass on üle 0,75 t, kuid ei ületa 3,5 t;

*O<sub>3</sub>kategooria sõiduk*– täis-, kesktelg- või poolhaagis, mille täismass on üle 3,5 t, kuid ei ületa 10,0 t;

O<sub>4</sub>kategooria sõiduk –täis-, kesktelg- või poolhaagis, mille täismass on üle 10,0 t.

Märkus: \* *Täishaagison* vähemalt kaheteljeline haagis. Selle tiisilil on liigend, mille tõttu ei kanna tiisel üle vedukauto haakeseadmele haake massist põhjustatud koormust.

\*\* *Kesktelgahaagis*(v.a O<sub>1</sub>kategooria haagis) on ühe- või enamateljeline haagis, mille telg või teljed asuvad haagise raskuskeskme läheduses ja mille tiisel on haagise külge kinnitatud järgalt. Haagis ei tohi toetuda oma tiisliga vedukauto haakeseadmele suurema koormusega kui 10% oma täismassist.

\*\*\* *Poolhaagison* haagis, mis toetub olulise osaga haagise täismassist vedukauto haakeseadmele.

	Teede- ja sideministri 18. mai 2001. a määruse nr 50 «Mootorsõiduki ja selle haagise tehno seisundile ja varustusele esitatavad nõuded» lisa 1 lisandus C
--	---

## SÕIDUKI JAOTUS TÜÜBIKS, VARIANDIKS JA VERSIOONIKS

### 1. Sõiduki tüüp

Ühte tüüpi kuuluvad sõidukid ei tohi erineda järgmistes punktides:

1. valmistajalt ja kaubamärgilt;
2. valmistaja tüübitähisuselt;
3. runga ja kere põhja ehituse või kuju põhilistes aspektides;
4. jõuallika liigilt (sise- või välispõlemis-, elektri-, hübriidmootor).

**2. Sõiduki varianton** sõiduki tüübi alljaotus. Ühte varianti kuuluvad sõidukid ei tohi erineda järgmistes punktides:

1. kere kujult (lahtine, kinnine jne);
2. jõuallika:
  - a) tööpõhimõttelt (elektrisüütega, kompressioonsüütega, neljataktiline, kahetaktiline jne);
  - b) silindrite arvult ja nende asendilt;
  - c) võimsuselt rohkem kui 30%;
  - d) töömahult rohkem kui 20%;
3. veotelgede arvult ja nende asukohalt ning ühendamise viisilt;
4. juhttelgede arvult ja nende asukohalt.

**3. Sõiduki versioonon** sõiduki variandi alljaotus. Ühte versiooni kuuluvad sõidukid ei tohi erineda järgmistes punktides:

1. jõuallika:
  - a) võimsuselt;
  - b) töömahult;
  - c) toitesüsteemilt (lõõr-, klapitagune, pidev-, kaud- või otsepritse, EDC, karburaator-, elektronkarburaator-, ülelaadega toitesüsteem, vahejahutajaga jne);
  - d) väljalaske süsteemilt (summutiga või summutitega, katalüütilise reaktoriga, heitgaasi filtriga jne);
  - e) õhusaastet vähendavate seadmete poolst (heitgaaside retsirkulatsioon jne);
  - f) aurustumise ja emissiooni kontrollsüsteemilt;
  - g) mootori, kere heliisolatsioonilt;
  - h) toiteaku, veoelektrimootori mähise tüübilt, ergutuselt, võimsuselt, tööpingelt;
  - i) asukohalt;
2. kere viimistluselt, kompleksuselt, uste arvult, nende kujult, hingede ja käepidemete tüübilt, istmete arvult ning nende asukohalt, peatugede tüübilt, kere ehisliistudelt ja lisaseadmetelt jne;
3. gabariitmõõtmetelt, massilt ja teljekoormuselt;
4. järeleveetava haagise massilt ja teljekoormuselt;
5. pidurisüsteemilt (mehaaniline, hüdrauliline, pneumaatiline, võimendiga, võimendi energiaallika tüübilt, energiaakude poolst jne);
6. rooliseadmelt (mehhanismi tüübilt ja selle reguleerimisviisilt, ratastega ühendamise viisilt, võimendi tüübilt);
7. jõuülekandelt (mehaaniline, hüdrauliline, elektriline jne);
8. käigukastilt (käikude arvult, käsitsi- või automaatselt lülitatav, variaatoriga jne);
9. vedrustuselt (leht-, spiraal-, õhk-, küünal-, reguleeritav, aktiivvedrustus jne);
10. ratastelt (rehvidelt, velgedelt jne).

Märkus. Erinevates riikides ja enne 31. detsembril 1996. a valmistatud sõiduki tüübi, liigi, mudeli, modifikatsiooni mõiste on alljärgnev:

- A. Sõiduki tüüp («*Make*») on direktiivi 70/156/EMÜ järgi määratud valmistaja ja tema kaubamärgiga.
- B. Tüüp («*Type*») – valmistaja poolt tähistatud, kirjeldatud ja liigitatud sõidukite perekond.
- C. Liik («*Sort*») – valmistaja poolt tähistatud ja kirjeldatud sõiduki tüübi alaliik.

	Teede- ja sideministri 18. mai 2001. a määruse nr 50 «Mootorsõiduki ja selle haagise tehno seisundile ja varustusele esitatavad nõuded» lisa 1
--	--



[Kehtetu - [RTL 2002, 106, 1575](#)– jõust. 01.01.2003]

	Teede- ja sideministri 18. mai 2001. a määruse nr 50 «Mootorsõiduki ja selle haagise tehno seisundile ja varustusele esitatavad nõuded» lisa 1 lisandus E
--	---

[Kehtetu - [RTL 2002, 106, 1575](#)– jõust. 01.01.2003]

	Teede- ja sideministri 18. mai 2001. a määruse nr 50 «Mootorsõiduki ja selle haagise tehno seisundile ja varustusele esitatavad nõuded» lisa 2
--	---

## NÕUDED ENNE 1. JAANUARI 1997. A LIIKLUSREGISTRISSE KANTUD SÕIDUKILE

### Grupp 1 Identifitseerimine ja varustus

#### Kood 101. VIN-kood (e tehasetähis, kere või raami number) ja andmesildid

**Nõue:** peab olema sõiduki valmistaja või Eesti Riikliku Autoregistrikeskuse tehtud ning vastama registreerimistunnistusele ja olema puhas.

**Kontrollimine:** vaatlusega.

[[RTL 2002, 106, 1575](#)– jõust. 01.01.2003]

#### Kood 102. Registreerimismärk

**Nõuded:** 1) peab vastama Eesti standardile;

2) registreerimismärk peab olema loetav hajutatud päevavalguse korral vähemalt 40 m kauguselt ja pimedal ajal, nõuetekohase registreerimismärgi valgustusega, vähemalt 25 m kauguselt;

3) registreerimismärk peab olema ilma katteta ning asuma valmistaja poolt ette nähtud kohas;

4) sõidukeil, mille registreerimismärgi kinnituskoht ei sobi standardkohasele registreerimismärgile, võib kasutada lisakinnitusvahendeid ja paigutada valgusteid nii, et oleks tagatud tagumise registreerimismärgi loetavus;

5) registreerimismärk peab olema puhas ja deformeerimata;

6) kinnitusdetailid ei tohi halvendada registreerimismärgi loetavust.

**Kontrollimine:** vaatlusega.

[[RTL 2002, 106, 1575](#)– jõust. 01.01.2003]

#### Kood 103. Tahavaatepeegel

**Nõuded:** 1) peab vastama valmistaja juhendile;

2) kui vaade taha on varjatud, sõiduk veab haagist või seda juhib kurt juht, peab sõidukil olema mõlemal küljel välispeegel;

3) M<sub>2</sub>, M<sub>3</sub>, N<sub>2</sub> ja N<sub>3</sub> kategooria sõidukitel peab välispeegel olema mõlemal küljel ning M<sub>2</sub> ja M<sub>3</sub> kategooria bussidel lisaks vähemalt üks sisepeegel;

4) peegel peab olema reguleeritav;

5) peeglil ei tohi olla pragusid, peegeldav kiht peab olema terve ja peegel kindlalt kinnitatud;

6) L kategooria sõidukitel peab olema vasakul pool üks juhtrauale kinnitatud peegel. Kui lubatud kiirus ületab 100 km/h, peab peegel olema mõlemal küljel.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

#### **Kood 104. Helisignaali**

**Nõue:**helisignaali peab toimima, heli ei tohi olla vahelduva tonaalsusega.

**Kontrollimine:**proovilüümisega ja vajaduse korral müramõõdikuga.

#### **Kood 105. Sõidumeerik**

**Nõuded:**1) [Kehtetu - [RTL 2001, 135, 1953](#)– jõust. 24.12.2001]

2) lubatud on kasutada sõidumeerikut, mille andmeplaadile on kantud AETR või Euroopa Nõukogu määruse 3821/85/EMÜ kohane tüübikinnituse tunnusmärk;

3) sõidumeerik peab olema kontrollitud ja paigaldatud vastavalt kehtestatud korrale.

**Kontrollimine:**vaatlusega, katsesõiduga.

#### **Kood 106. Kiirusmõõdik**

**Nõue:**sõiduk, mille valmistaja lubatud sõidukiirus ületab 50 km/h ja mis ei oma sõidumeerikut, peab omama toimivat kiirusmõõdikut (spidomeetrit). Kiirusmõõdik ei tohi kunagi näidata vähem tegelikust kiirusest.

**Kontrollimine:**vaatlusega, katsesõiduga.

[[RTL 2002, 106, 1575](#)– jõust. 01.01.2003]

#### **Kood 107. Kiiruspiirik**

**Nõuded:**1) alates 1. jaanuarist 2002. a peab kõigil liiklusregistrisse kantud 1988. a või hiljem valmistatud üle 10-tonnise täismassiga M<sub>3</sub> kategooria sõidukil ja kõigil N<sub>3</sub> kategooria sõidukitel olema E-reegli nr 89 või direktiivi 92/24/EMÜ nõuete kohane kiiruspiirik, mis peab olema paigaldatud direktiivi 92/6/EMÜ kohaselt.

Kiiruspiirikut ei nõuta:

- linnaliine teenindavatel bussidel ning neil bussidel, mille valmistajakiirus on väiksem kui 100 km/h;
- N<sub>3</sub> kategooria sõidukil, mille valmistajakiirus on väiksem kui 85 km/h;
- kaitsejõudude, piirivalve, päästeteenistuse, politsei jt eritalituse sõidukitel;

2) kiiruspiirik peab olema kohandatud vastavalt kehtestatud korrale.

**Kontrollimine:**vaatluse ja vajadusel kontrollisõiduga.

#### **Kood 108. Ratta tõkiskingad**

**Nõuded:**1) autol ja haagisel peab olema kaks kasutamiskõlblikku, ratta läbimõõdule vastavat tõkiskinga;

2) üle 3,5-tonnise täismassiga autodel ja üle 750 kg täismassiga haagistel peavad tõkiskingad vastama järgmistele nõuetele:

Tabel 1

Rehvi välisraadiuse nimimõõde (mm)	Tõkiskinga pikkus (mm)	Tõkiskinga laius (mm)	Tõkiskinga kõrgus (mm)	Tõkiskinga toetuspinna raadius (mm)	Tõkiskingale lubatav suurim koormus (kg)
380	260	120	150	360	1500
480	320	160	190	460	3500
600	400	200	230	560	6500
800	600	250	330	700	10 000

**Kontrollimine:**vaatluse ja mõõdulindiga.

#### **Kood 109. Käsiapteek**

**Nõuded:**nõuded käsiapteegile ja sõidukite loetelu, millel on käsiapteek kohustuslik, on kehtestatud sotsiaalministri määrusega;

2) peab asuma sõidukis kättesaadavas kohas.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

#### **Kood 110. Tulekustuti**

**Nõuded:**1) nõuded M ja N kategooria sõiduki esmastele tulekustutusvahenditele on kehtestatud siseministri määrusega;

2) tulekustutid peavad olema töökorras ja asuma kättesaadavas kohas ning olema kättesaadavalt kinnitatud.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

#### **Kood 111. Riigi tunnusmärk**

**Nõuded:**1) riigi tunnusmärk (edaspidi *märk*) on ellips, mille telgede pikkused on vähemalt 240 mm ja 145 mm. L kategooria sõidukitel ja nende haagistel on lubatud kasutada märki mõõtmetega 175 mm ja 115 mm (vt lisa 1 joonis 1). Märki värv on valge, tähekombinatsioon ja ääris mustad;

2) märk peab olema hajutatud päevavalguse korral loetav vähemalt 40 m kauguselt;

3) märgile on keelatud kanda või juurde lisada muud sümboolikat ja kasutada seda muudel eesmärkidel;

4) märk kinnitatakse sõiduki tagaosale;

5) sõidukile ei tohi kinnitada ühe riigi tunnusmärki ja teise riigi registreerimismärki, v.a tähtajaliselt Eestis arvele võetud teise riigi sõidukid.

**Kontrollimine:**vaatluse ja joonlauaga.

#### **Kood 112. Turvavöö**

**Nõuded:**1) M ja N kategooria sõidukite istmetel peavad olema turvavööd, kui seda on ette näinud valmistaja. Turvavööd ei nõuta:

- kokkupandavatel klappistmetel;
- istmetel, mida kasutatakse ainult sõiduki seisuajal;
- seisukohtadega M<sub>2</sub> ja M<sub>3</sub> kategooria linnasõiduks kasutatavate busside istmetel;
- kui puuduvad turvavöö kinnituskohad;

2) turvavöö pannaldel jt jäikadel osadel ei tohi olla teravaid nurki või servi, mis võiksid vööd kulutada, vigastada või purustada. Kõik turvavöö osad peavad olema korrosiooni eest kaitstud. Turvavöö jäigad osad ei tohi olla haprad;

3) jäigad ja plastist osad peavad olema paigutatud nii, et sõiduki kasutamisel need ei jää uste või istmete nihetusseadmete vahele;

4) turvavöödel ei tohi olla nähtavaid vigastusi, lukustusseadmed peavad olema korras;

5) turvapadjaga istekohtadel peab olema hoiatus selle kohta, et sellel istmel ei tohi paigaldada seljaga sõidusuunas laste turvaistet või -hälli. Sellekohane selgitav tekst ja piktogramm peavad paiknema nähtaval kohal ja olema kindlalt kinnitatud. Hoiatust ei nõuta, kui sõidukis on seade, mis lülitab turvapadja rakendumise seadme välja, kui sellele istmele on paigaldatud laste turvaiste või -häll.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

#### **Kood 113. Ohukolmnurk**

**Nõuded:**1) rahvusvahelises liikluses osaleval sõidukil peab olema E-reegli nr 27 kohane ja E sertifitseeritud (märgistatud



) ohukolmnurk (vt lisa 1 joonis 2). Siseriiklikul kasutamisel on sertifikaadi olemasolu nõutav alates 1. jaanuarist 2002. a;

2) kuni 1. jaanuarini 2002. a võib siseriiklikult kasutada võrdkulgset kolmnurka küljepikkusega 450 kuni 500 mm, mis on valmistatud 40...50 mm laiustest punastest helkurliistudest üldpinnaga vähemalt 315 cm<sup>2</sup>.

**Kontrollimine:**vaatluse ja joonlauaga.

#### **Kood 114. Aeglase sõiduki tunnusmärk**

**Nõuded:**1) sõiduk ja selle haagis, mille liikumiskiirus on piiratud kuni 40 km/h, peab olema tähistatud E-reegli nr 69 kohase tunnusmärgiga (vt lisa 1 joonis 3);

2) peab asuma sõiduki taga keskel või vasaku ääre lähedal.

**Kontrollimine:**joonlaua ja vaatlusega.

#### **Kood 115. Suure sõiduki tunnusmärk**

**Nõuded:**1) O<sub>1</sub>, O<sub>2</sub> ja O<sub>3</sub> kategooria haagise, mille pikkus koos haakeseadmega on üle 8 meetri ning O<sub>4</sub> kategooria haagise taha peavad olema kinnitatud E-reegli nr 70 kohased tunnusmärgid. Kui tunnusmärgil on kirjutatud sõna «Top», peab see märgi külg jääma ülespoole. Tunnusmärkide komplekt koosneb ühest, kahest või neljast nelinurksest märgist, mille pikkuste summa ei tohi olla väiksem kui 1130 mm ja suurem kui 2300 mm;

2) haagise (kesktele-, täis- ja poolhaagise) tunnusmärgil peab olema kollane valgustpeegeldav riskülik ja seda ümbritsev punane fluorestseeruv ääris (vt lisa 1 joonis 4);

3) üle 7,5 t registrimassiga N<sub>2</sub> kategooria sõiduki ja N<sub>3</sub> kategooria sõiduki, v.a sadulveduki, taha peavad olema kinnitatud E-reegli nr 70 kohased tunnusmärgid, millel peavad olema vaheldumisi kollased peegelduvad ja punased fluorestseeruvad kaldtriibud (vt lisa 1 joonis 5).

**Kontrollimine:**mõõdulindi ja vaatlusega.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

#### **Kood 116. Motokiiver**

**Nõuded:**1) motokiivrid peavad olema E-reegli nr 22 nõuetele vastavad ja E sertifitseeritud (märgistatud



);

2) näokatte klaasi läbipaistvus peab olema vähemalt 80%, e valguse neeldumine ei tohi olla suurem kui 20%.

**Kontrollimine:**vaatluse ja valguse neeldumismõõdikuga.

#### **Kood 117. Lapse turvaseade**

**Nõue:**Laste turvaseadmed (hällid, istmed, ekraanid, rihmad, rakendid, istmetoed jms) peavad olema E-reegli nr 44 nõuetele vastavad ja olema E sertifitseeritud (märgistatud tähisega



).

**Kontrollimine:**vaatlusega.

### **Grupp 2 Valgustusseadmed**

#### **Kood 201. Üldnõuded valgus- ja valgussignalisatsiooniseadmetele**

##### **Nõuded:**

1) sõidukile on lubatud paigaldada ainult koodides 202–222 ja 1102 käsitletud valgustus- ja valgussignalisatsiooniseadmeid;

2) laternad peavad olema koostatud nende ehituses ettenähtud lampidest, optilistest elementidest ja hajutiklaasidest;

3) kaug-, lähi- ja udutuled võivad olla paigutatud peitlaternatesse. Peitlaternaid ei tohi olla võimalik juhi kohalt poolikult avada ja sulgeda. Pimestamise vältimiseks laternate avanemisel või sulgumisel peavad tuled sisse lülituma alles pärast peitlaternate täielikku avanemist ja välja lülituma enne nende sulgumise algust.

Lülitusmehhanismi rikke korral peab peituv lähituli jääma avatuks või olema kergesti avatav ilma tööriistadeta; 4) hajutiklaasid peavad olema pragudeta või muude vigastusteta. Peegeldi (reflektor) ei tohi olla tuhmunud või korrodeerunud;

- 5) võib kasutada ainult selle sõiduki variandi ehituses ettenähtud laternaid;
- 6) ei tohi kasutada vasakpoolses liikluses kasutamiseks ettenähtud lähitule laternaid (vasakpoolses liikluses kasutatava laterna klaasile on kantud nool). Lähituled, kaugtuled, lisakaugtuled ja eesmised udutuled peavad lülituma koos eesmistele, külgmistele ja tagumistele ääretuledega ning numbrituledega, välja arvatud kaug- ja lähituled juhul, kui neid kasutatakse lühiajaliselt hoiatava valgussignaali edastamiseks;
- 7) kohustuslike laternate kaitseks ei tohi kasutada selleks mitte ettenähtud vahendeid.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

### **Kood 202. Lähitule laternad**

**Nõuded:**1) M ja N kategooria sõidukil peab olema kaks lähitule laternat. Lähitule laternate asetamine haagisele on keelatud. L kategooria sõidukil peab olema üks või kaks lähitule laternat. 1990. a või hiljem valmistatud M ja N kategooria sõiduki lähitule laternate paigutus peab vastama E-reegli nr 48 või direktiivi 76/756/EMÜ nõuetele. 1996. a või hiljem valmistatud L kategooria sõiduki lähitule laternate paigutus peab vastama E-reegli nr 53 või direktiivi 93/92/EMÜ nõuetele;

- 2) lähituled peavad lülituma põlema ja kustuma korraga ja võivad jääda põlema üheaegselt kaugtuledega;
- 3) lähitule laterna valgusava ülaser ei tohi asuda kõrgemal kui 1200 mm ja väliser kere välisgabriidist kaugemal kui 400 mm (vt lisa 1 joonis 6). Mõõdet 600 mm võib vähendada kuni 400 mm-ni, kui sõiduki gabariitlaius ei ületa 1300 mm;
- 4) lähitule laternad peavad olema reguleeritud valmistaja juhendi kohaselt ja nad ei tohi pimestada vastusõitvaid juhte;
- 5) sõiduki lähitulede värvus peab olema valge või valikkollane (vt lisandus E);
- 6) lähitule laterna reguleerituse kontrollimisel peavad olema täidetud järgmised tingimused:
  - rehvide siserõhk peab vastama valmistaja ettekirjutusele;
  - õhkvedrustusega autodel peab kontrollimise ajal mootor töötama ja rõhk õhusüsteemis olema valmistaja ettekirjutuse kohane, kere asendi regulaatorid reguleeritud;
- 7) [Kehtetu]

**Kontrollimine:**esitulede kontrollseadme või ekraaniga.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

### **Kood 203. Kaugtule laternad**

**Nõuded:**1) M ja N kategooria sõidukil peab olema kaks või neli kaugtule laternat (sh lisakaugtule laternad). Kui M ja N kategooria sõidukil on neli kaugtulelaternat peitlaternates, siis tohib lisaks paigaldada kaks kaugtule laternat, mis on ette nähtud ainult lühiajaliselt valgussignaali edastamiseks. L kategooria sõidukil peab olema üks või kaks kaugtule laternat. Kaugtule laternate asetamine haagisele on keelatud;

- 2) kõigi kaugtulede ümberlülitumine lähituledeks peab toimuma üheaegselt ja need peavad lülituma põlema ja kustuma korraga. Lähituled võivad jääda põlema koos kaugtuledega;
- 3) summaarne kaugtulede valgustugevus, mida saab üheaegselt sisse lülitada, ei tohi M ja N kategooria sõidukil ületada 225 000 cd, L kategooria sõidukil – 120 000 cd;
- 4) kaugtulede värvus peab olema valge või valikkollane;
- 5) kaugtulede sisselülituse märgulamp on kohustuslik;
- 6) 1990. a või hiljem valmistatud M ja N kategooria sõiduki kaugtule laternate paigutus peab vastama E-reegli nr 48 või direktiivi 76/756/EMÜ nõuetele ning 1996. a või hiljem valmistatud L kategooria sõiduki kaugtule laternate paigutus peab vastama E-reegli nr 53 või direktiivi 93/92/EMÜ nõuetele;
- 7) üheaegselt sisselülitatud kaugtulede kontrollarvude summa ei tohi ületada arvu 75, mis vastab valgustugevusele 225 000 cd. Kui kaugtulelaterna klaasidel tähistus puudub, mõõdetakse iga kaugtule valgustugevust eraldi ja tulemused summeeritakse;

8)



või



tähisega ühitatud kaug- ja lähitulede puhul peab laterna reguleerimine toimuma lähitulede järgi (vt kood 202);

9) enne 1988. a valmistatud sõidukitel on lubatud kasutada ameerika sümmeetriliste tuledega (ilma



või



tähiseta) lähitule laterna. Selliste ühitatud lähi- ja kaugtuledega laternate reguleerimine peab toimuma kaugtule reguleerimise teel. Kaugtule laternate valguslaikude keskpunktid sõiduki ette asetatud ekraanil peavad kokku langema «\*» tähistatud punktidega, kui sõiduk asub 5 m kaugusel ekraanist ja laterna valgusava alumise serva kõrgus teepinnast (h) on (vt lisa 1 joonis 9):

• h 0,8 m	u = 25 mm
• $0,8 \leq h \leq 1,0$ m	u = 35 mm
• h > 1,0 m	u = 50 mm

**Kontrollimine:**ekraani või kontrollseadme, luksmeetri ja vaatlusega.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

#### Kood 204. Seisutule laternad

**Nõue:**vähem kui 6 m pikkusele ja vähem kui 2 m laiusele M ja N kategooria sõidukile võib paigaldada seisutule laterna. Teistele sõidukitele on seisutule laternate paigaldamine keelatud. Kui seisutule laternad on paigaldatud, siis peavad nad vastama E-reegli nr 77 või direktiivi 77/540/EMÜ nõuetele ja nende paigutus E-reegli nr 48 või direktiivi 76/756/EMÜ nõuetele. Paigaldada võib kaks ettepoole valget valgust andvat ja kaks tahapoole punast valgust andvat seisutule laternat. Seisutuled võivad olla ühitatud ääretuledega. Kui seisutuli on ääre- või suunatulega ühes laternas, on nende värvus merevaigukollane.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

#### Kood 205. Eesmised udulaternad

**Nõuded:**1) M ja N kategooria sõidukile on lubatud paigaldada vastavalt E-reeglile nr 48 või direktiivile 76/756/EMÜ kaks E-reegli nr 19 või direktiivi 76/762/EMÜ nõuetele vastavat eesmist udulaternat ja L kategooria sõidukile üks v###i kaks eesmist udulaternat. Eesmist udulaternate paigutamine haagisele on keelatud;

2) lubatud on kasutada



või



tähisega eesmisi udulaternaid, mille hajutiklaasil on täht «B»;

3) eesmist udutuledega koos peavad lülituma eesmised ja tagumised ääretuled ning numbrituli;

4) eesmise udutule valgusvihul peab olema ülal järsk, selgelt nähtav valguse ja varju piir;

5) eesmise udutule värvus peab olema valge või kollane;

6) eesmise udulaterna valgusava alaserv ei tohi asetsema madalamal kui 250 mm ja ülaserk kõrgemal lähitule laterna valgusava ülaserkavast ning M<sub>1</sub> kategooria sõidukil kõrgemal kui 800 mm maapinnast. Laterna valgusava välisserv ei tohi olla kere välisgabariidist kaugemal kui 400 mm;

8) ekraanile langeva valgusriba ülemine piir peab olema 5 m kaugusele ekraanile kantud eesmist udulaternate optilisi keskpunkte ühendavast teljest madalamal alltoodud tabelis 2 esitatud suuruse «u» võrra (vt lisa 1 joonis 11):

Tabel 2

Mõõtmed millimeetrites	
H	u
kuni 350	0
351...500	50
501...650	100
651...750	150
751...850	250
851...1000	300

**Kontrollimine:**vaatlusega, ekraaniga või tulede kontrollseadmega.

#### **Kood 206.**Lisakaugtule laternad

**Nõuded:**1) lisakaugtule laterna valgusava välisserv ei tohi olla lähemal sõiduki välisgabariidile kui lähitule laterna valgusava välisserv ja laterna ülaserf kõrgemal kui 4 m teepinnast. Haagisele on lisakaugtule laternate paigutamine keelatud. Kui neljale peitlaternates asuvale kaugtulele on lisaks paigaldatud kaks lisakaugtule laternat, siis peab elektriskeem tagama, et neid saab sisse lülitada ainult lühiajaliselt hoiatava valgussignaali edastamiseks;

2) koodi 203 nõuded;

3) lisakaugtule latern ei tohi olla nii suunatud, et ta otseselt või kaudselt, tahavaatepeegli või mõne teise valgust peegeldava pinna kaudu, pimestaks juhti.

**Kontrollimine:**vaatluse, mõõdulindi ja luksmeetriga.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

#### **Kood 207. Päevatule laternad**

**Nõuded:**1) M ja N kategooria sõidukile võib E-reegli nr 48 või direktiivi 76/756/EMÜ kohaselt paigaldada kaks E-reegli nr 87 kohast päevatule laternat. Päevatule laterna valgusava ülaserf ei tohi asetseada kõrgemal kui 1500 mm ja alaserv madalamal kui 250 mm maapinnast. Laterna valgusava välisserv ei tohi olla kere välisgabariidist kaugemal kui 400 mm ja laternate valgusavade siseservade vahe ei tohi olla väiksem kui 600 mm (400 mm sõidukite korral, mille laius ei ületa 1300 mm). Haagisele on päevasõidutulede asetamine keelatud;

2) päevatule laternad võivad olla ühitatud teiste tulede laternatega;

3) ühe päevatule valgustugevus peab olema  $\geq 400$  cd ja  $\leq 800$  cd. Valgustpeegeldav pind (reflektor) peab olema vähemalt  $40 \text{ cm}^2$ ;

4) peavad lülituma koos ääretuledega;

5) lubatud on kasutada



või



tähisega päevatule laterna, mille hajutiklaasil peab olema päevatule tähis «RL». Päevatule värvus peab olema valge või valikkollane;

6) peab olema välistatud kasutamine koos lähi-, kaug- ja udutuledega.

**Kontrollimine:**vaatluse ja luksmeetriga (valgustugevuse suurus arvutatakse luksmeetri näidu järgi).

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

#### **Kood 208. Töötule laternad**

**Nõuded:**1) töötule laternate paigutus peab võimaldama piisavalt valgustada töökohta, kuid ei tohi pimestamisega tekitada liiklusohutlikku olukorda;

2) töötule laternad võivad olla teisaldatavad;

3) töötule laterna klaas, v.a alarmsõidukil kasutatavad, peab olema valgust hajutava muustriga. Temal ei tohi olla auto valgustusseadmetena kasutatavate laternate tähistust. Töötule värvus peab olema valge või valikkollane;

4) töötule lülitamine peab toimuma eraldi lülitiga ja sõiduki armatuuril peab olema nende märgulamp.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

#### **Kood 209. Alarmsõiduki vilkurid**

**Nõue:**alarmsõiduki vilkur ja tema paigaldus alarmsõidukile peab vastama Vabariigi Valitsuse kehtestatud nõuetele. Alarmsõiduki vilkurit või nende kombinatsiooni ei tohi kasutada teistel sõidukitel.

**Nõuded:**möödulindi, stopperi ja vaatlusega.

#### **Kood 210. Kollased vilkurid**

**Nõuded:**1) kollane vilkur ja tema paigaldus hooldussõidukile peab vastama Vabariigi Valitsuse kehtestatud nõuetele;

2) kollast vilkurit võib paigaldada suuremõõtmelisele või raskekaalulisele veesele ja sellistel vedudel kasutatavale sõidukile ning saateautole, kui sellisteks vedudeks väljaantud eriluba seda nõuab. Kollane vilkur võib olla sisse lülitatud ainult suuremõõtmelise või raskekaalulise veose veo ajal. Kollast vilkurit on lubatud paigaldada ka ülegabariidilisele liikurmasinale.

**Kontrollimine:**vaatluse, möödulindi ja stopperiga.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

#### **Kood 211. Eesmised ääretule laternad**

**Nõuded:**1) 1994. a ja hiljem valmistatud üle 2100 mm laiusel sõidukil peavad olema ülemised eesmised ääretule laternad (tähis «A»). Ülemisi eesmisi ääretule laternaid on lubatud paigaldada 1800 kuni 2100 mm laiusele sõidukile. Ülemised eesmised ääretule laternad peavad asetsema külgservast kuni 400 mm kaugusel. Ülemised eesmised ääretuled peavad asetsema M ja N kategooria sõidukil kõrgemal tuuleklaasi ülemisest servast ning O kategooria sõidukil võimalikult kõrgel arvestades sõiduki kereehituse eripära;

2) M ja N kategooria sõidukil ja üle 1600 mm laiusel O kategooria sõidukil peavad olema alumised eesmised ääretule laternad; kitsamal kui 1600 mm O kategooria sõidukil on alumised eesmised ääretule laternad soovitatavad. Alumised eesmised ääretule laternad peavad asetsema alumise külgserva lähedal vastavuses lisa 1 joonisega 14. Kui sõiduki laius on väiksem kui 1300 mm, võib möödēt 600 mm vähendada kuni 400 mm-ni;

3) M ja N kategooria sõiduki eesmised ääretule laternad peavad olema valmistaja juhendi kohased ja vastama E-reegli nr 7 või direktiivi 76/758/EMÜ nõuetele. Nende paigaldus peab vastama E-reegli nr 48 või direktiivi 76/756/EMÜ nõuetele. Eesmistele ääretuledele värvus peab olema valge või valikkollane;

4) eesmised ääretuled peavad lülituma üheaegselt ja põlema koos kaug- ja lähituledega.

5) 1996. a või hiljem valmistatud L kategooria sõidukil peavad olema E-reegli nr 50 kohased ja E-reegli nr 53 või direktiivi 93/92/EMÜ nõuetele vastavalt paigaldatud eesmised ääretule laternad.

**Kontrollimine:**vaatluse, luksmetri ja möödulindiga.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

#### **Kood 212. Küljeääretule laternad**

**Nõuded:**1) 1994. a või hiljem valmistatud sõidukil peavad olema küljeääretule laternad ja need peavad vastama E-reegli nr 91 või direktiivi 76/758/EMÜ nõuetele ja nende paigutus E-reegli nr 48 või direktiivi 76/756/EMÜ nõuetele. Alla 6 m pikkusele sõidukile on küljeääretulede paigaldamine soovitatav. Küljeääretulede tähised on «SM1» või «SM2»;

2) kõik küljeääretuled peavad lülituma üheaegselt ja põlema koos kaug- ja lähituledega;

3) üle 6 m pikkusel sõidukil peavad mõlemal küljel iga 3 m tagant olema küljeääretule laternad ja alla 6 m pikkusel sõidukil, kui küljeääretule laternad on paigaldatud, peavad need asuma sõiduki pikkuse esimesel ja/või viimasel kolmandikul. Kui sõiduki kere ehitus ei võimalda küljeääretule laternaid paigaldada lisa 1 joonisel 15 näidatud kõrgusele, on lubatud need paigaldada ülespoole, kuid mitte kõrgemale kui 2100 mm.



Sõiduki pikkuse määramisel arvestatakse ka haakeseadme pikkust. Vähemalt üks ääretuli peab asuma sõiduki keskmisel kolmandikul. Kui mõõtu 3000 mm pole võimalik järgida sõiduki ehituse eripära tõttu, võib seda pikendada kuni 4000 mm;

4) küljeääretulede värvus peab olema merevaigukollane;

5) vähim valgustugevus peab olema 4,0 cd ja suurim 25,0 cd.

**Kontrollimine:**vaatluse, luksmeetri ja mõõdulindiga.

### **Kood 213. Tagumised ääretule laternad**

**Nõuded:**1) 1994. a või hiljem valmistatud üle 2100 mm laiusel sõidukil peavad olema ülemised tagumised ääretule laternad (tähis «R»). Ülemisi tagumisi ääretule laternaid on lubatud paigaldada 1800 kuni 2100 mm laiusele sõidukile. Ülemised tagumised ääretule laternad peavad asetsema külgservast kuni 400 mm kaugusel. Ülemised tagumised ääretule laternad peavad asetsema võimalikult kõrgel arvestades sõiduki kereehituse eripära;

2) M, N, O ja L kategooria sõidukitel peavad olema alumised tagumised ääretule laternad (tähis «R»). Alumised tagumised ääretule laternad peavad asetsema alumise külgserva lähedal ja olema paigaldatud valmistaja juhendi kohaselt vastavuses lisa 1 joonisega 17;

3) tagumised ääretule laternad peavad olema valmistaja juhendi kohased. 1994. a või hiljem valmistatud M, N ja O kategooria sõidukitel peavad tagumised ääretule laternad vastama E-reegli nr 7 või direktiivi 76/758/EMÜ ja nende paigutus E-reegli nr 48 või direktiivi 76/756/EMÜ nõuetele;

4) kõik tagumised ääretuled peavad lülituma üheaegselt ja põlema koos kaug- ja lähituledega;

5) tagumiste ääretulede värvus peab olema punane;

6) tagumiste ääretulede vähim valgustugevus tüübikatsetustel peab olema 4 cd ja suurim 17 cd;

7) tagumiste ääretulede vähim valgustugevus tehnoülevaatusel peab olema 1 cd ja suurim 17 cd.

**Kontrollimine:**vaatluse ja mõõdulindiga.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

### **Kood 214. Piduritule laternad**

**Nõuded:**1) piduritule laternad on kohustuslikud kõikidele sõidukikategooriatele. M, N ja O kategooria sõidukitel peab taga olema vähemalt kaks pidurituld ja L kategooria sõidukitel vähemalt üks pidurituli. Piduritule laternad peavad olema valmistaja juhendi kohased;

2) 1994. a või hiljem valmistatud M, N ja O kategooria sõidukitel peavad piduritule laternad vastama E-reegli nr 7 või direktiivi 76/758/EMÜ ja nende paigutus E-reegli nr 48 või direktiivi 76/756/EMÜ nõuetele (vt lisa 1 joonis 18).

Kui sõiduki kere ehituse tõttu pole võimalik piduritule laternaid asetada lisa 1 joonisel 18 toodud mõõtude kõrgusele, siis on neid erandina lubatud asetada kuni 2100 mm kõrgusele. Kui sõiduki laius on väiksem kui 1300 mm, võib mõõdet 600 mm vähendada kuni 400 mm-ni;

3) pidurituled peavad süttima piduripedaalile vajutamisel ja ei tohi töötada vilkuval või mõnel muul muutuval režiimil;

4) lisaks sõiduki ehitusega määratule võib sõidukile paigaldada lisapiduritulesid. Lisapidurituled peavad vastama kõikidele põhipidurituledele esitatavatele nõuetele ja peavad süttima koos põhipidurituledega. Lisapidurituli ei tohi olla ühitatud ega paikneda ühegi teise tulega ühes ja samas laternas. Lisapidurituld on lubatud paigaldada nii sõiduki kerele kui sellest väljapoole. Sõiduki kerele paiknev pidurituli ei tohi pimestada tahavaate peegli kaudu või mõnel muul viisil segada sõiduki juhti. Lisapiduritule laterna valgusava alumine serv peab olema vähemalt 850 mm kõrgusel maapinnast või mitte madalamal kui 150 mm tagaakna alumisest servast. Lisapidurituli peab paiknema sõiduki pikiteljel. Kui sõiduki kereehitus ei võimalda paigaldada lisapidurituld sõiduki pikiteljele (näiteks ukseid vms), on lubatud paigaldada kaks lisapidurituld sümmeetriliselt sõiduki pikiteljega võimalikult pikitelje lähedusse või üks lisapidurituli kuni 150 mm kaugusele sõiduki pikiteljest. M<sub>2</sub>, M<sub>3</sub>, N ja O kategooria sõidukitele on lubatud lisapidurituled paigaldada ka sõiduki pikiteljest kaugemale;

5) piduritule värvus peab olema punane;

6) piduritule vähim valgustugevus tehnoülevaatusel peab olema 10 cd.

**Kontrollimine:**vaatluse, luksmeetri ja mõõdulindiga.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

#### **Kood 215. Numbritule latern**

**Nõuded:**1) kõikidel M, N ja O kategooria sõidukitel, välja arvatud trollid, peab taga olema vähemalt üks numbritule latern. 1994. a või hiljem valmistatud M, N ja O kategooria sõidukitel peab numbritule latern olema E või e sertifitseeritud ja vastama E-reegli nr 4 või direktiivi 76/760/EMÜ nõuetele. L kategooria sõidukitel peab taga olema vähemalt üks numbritule latern;

2) numbrituli peab olema paigutatud valmistaja juhendi kohaselt ja ta peab registreerimismärki valgustama nii, et see oleks pimedal ajal loetav vähemalt 25 m kauguselt;

3) numbritule värvus peab olema valge ja see peab lülituma koos lähi-, kaug- ja ääretuledega.

**Kontrollimine:**vaatluse, mõõdulindiga.

#### **Kood 216. Tagumised udutule laternad**

**Nõuded:**1) 1994. a või hiljem valmistatud M, N ja O kategooria sõidukitel peab taga olema üks või kaks valmistaja juhendile vastavat udutule laternat, mille paigutus peab vastama E-reegli nr 48 või direktiivi 76/756/EMÜ nõuetele;

2) tagumiste udutule laternate kaugus lähimast piduritule laternast peab olema vähemalt 100 mm. Kui sõiduki taga on üks udutuli, peab see asuma tagant vaadates sõiduki sümmeetriateljel või sellest vasakul. Tagumise udutule laterna valgusava ülaseri ei tohi asetada kõrgemal kui 1000 mm (N<sub>3</sub>G kategooria sõidukitel kuni 1200 mm) ja alaseri madalamal kui 250 mm;

3) tagumiste udutulede värvus peab olema punane;

4) tagumise udutule laterna valgusava pind ei tohi ületada 140 cm<sup>2</sup>;

5) tagumised udutuled võivad lülituda koos eesmistega lähi-, kaug- ja udutuledega;

6) 1994. a või hiljem valmistatud sõidukil on lubatud kasutada ainult



või



tähisega udulaternaid, mille hajutiklaasil on «F» täht (Hollandi tüübikinnituse korral täht «B»).

**Kontrollimine:**vaatluse, luksmeetri ja mõõdulindiga.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

#### **Kood 217. Tagurdustule laternad**

**Nõuded:**1) kui tagurdustule laternad on paigaldatud, peavad need toimima;

2) 1994. a või hiljem valmistatud M ja N kategooria sõidukil (soovitavalt haagisel) peab taga olema üks või kaks E-reegli nr 23 või direktiivi 77/539/EMÜ nõuete kohast tagurdustuld;

3) tulede vähim kõrgus teepinnast on 250 mm ja suurim 1200 mm;

4) tagurdustuled peavad süttima tagasikäigu lülitimisel ja kustuma selle väljalülitimisel;

5) tagurdustulede värvus peab olema valge.

**Kontrollimine:**vaatluse ja mõõdulindiga.

#### **Kood 218. Suunatule laternad**

**Nõuded:**1) 1994. a või hiljem valmistatud M, N ja O kategooria sõidukitel peavad suunatule laternad olema paigaldatud valmistaja juhendi ja E-reegli nr 48 või direktiivi 76/756/EMÜ kohaselt (vt lisa 1 joonised 20, 21 ja 22);

2) mõõdet 600 mm (vt lisa 1 joonised 20 ja 22) võib vähendada kuni 400 mm-ni, kui sõiduki gabariitlaius ei ületa 1300 mm. Sõiduki ehituse eripära tõttu võib kõrgust 1500 mm suurendada kuni 2100 mm (vt lisa 1 joonised 20, 21 ja 22);

3) suunatulede värvus peab olema merevaigukollane;

4) [Kehtetu]

5) L kategooria sõidukil peavad olema valmistaja juhendi kohased suunatule laternad ja 1996. a või hiljem valmistatud L kategooria sõidukil E-reegli nr 50 nõuetele vastavad suunatule laternad. Nende paigutus peab vastama E-reegli nr 53 või direktiivi 93/92/EMÜ nõuetele ning järgmistele nõuetele:

- suurim kõrgus teepinnast – 1200 mm;
- vähim kõrgus teepinnast – 350 mm;
- esisuunatule laternate valgusavade vaheline vähim kaugus – 300 mm;
- peavad asetsema väljaspool lähitule või kaugtule laterna/laternate väliskülgede püstpuutepindasid;
- suunalaterna valgusava ja lähima lähi- või kaugtule laterna vaheline kaugus peab olema vähemalt 100 mm;
- tagasuunatulede laternate valgusavade vaheline vähim lubatud kaugus – 240 mm;
- tagasuunatule laternad ei tohi asetseada sõiduki tagumisest gabariidist eespool rohkem kui 300 mm;

6) suunatulede vilkumissagedus peab olema 90±30 korda/min;

7) suunatulede töö kontrolliks peab auto armatuurlauas vilkuma sünkroonselt märgulamp. N<sub>2</sub> ja N<sub>3</sub> kategooria vedukauto armatuurlauas peab eraldi olema haagise suunatulede märgulamp. Valgussignaali võib dubleerida helisignaaliga.

**Kontrollimine:**vaatluse, mõõdulindi ja stopperiga.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

#### **Kood 219. Armatuurlaua märgulambid**

**Nõuded:**1) armatuurlaua märgulambid peavad olema valmistaja juhendi kohased ja toimima;

2) sõidukil peavad olema:

- suunatulede märgulamp,
- kaugtulede märgulamp;
- õhkpidurite korral – pidurikontuuride õhusurve märgulambid;
- ABS pidurite korral – süsteemi toimimise märgulamp.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

#### **Kood 220. Autorongi tunnusmärk**

**Nõue:**autorongi (v.a autorong, mille vedukiks on M<sub>1</sub> või N<sub>1</sub> kategooria sõiduk) vedukautol peab olema autorongi tunnusmärk, milleks on üks kollane ümmargune latern läbimõõduga vähemalt 70 mm või kolm sõiduki pikiteljega risti olevas reas asuvat kollast laternat vahedega 150 kuni 300 mm. Autorongil, millel on ülemised eesmised ääretuled, ei ole autorongi tunnusmärk kohustuslik.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

#### **Kood 221. Helkurid**

**Nõuded:**1) 1994. a või hiljem valmistatud M, N ja O kategooria sõidukite helkurid peavad vastama E-reegli nr 3 või direktiivi 76/757/EMÜ nõuetele ja olema paigutatud E-reegli nr 48 või direktiivi 76/756/EMÜ kohaselt;

2) eesmistele helkuritele värvus peab olema valge ja tagumistele punane. Eesmistele ja tagumistele helkuritele välisserv ei tohi olla kere välisgabariidist kaugemal kui 400 mm ja helkurite siseservade vahe ei tohi olla väiksem kui 600 mm (400 mm sõidukite korral, mille laius ei ületa 1300 mm). Haagise eesmistele helkuritele välisserv ei tohi olla kaugemal kui 150 mm haagise välisgabariidist. Helkuri ülaser ei tohi asetseada kõrgemal kui 900 mm ja alaser madalamal kui 250 mm maapinnast. Helkureid on lubatud paigaldada kuni 1500 mm kõrgusele juhul, kui sõiduki kereehitus ei võimalda neid paigaldada madalamale;

3) 1994. a või hiljem valmistatud üle 6 m pikkustel M ja N kategooria sõidukitel ning kõigil O kategooria sõidukitel peavad olema külgedel 3000 mm vahedega helkurid. Kui see pole võimalik kere ehituse eripära

tõttu, võib seda vahet pikendada kuni 4000 mm-ni. Vähemalt üks helkur peab paiknema sõiduki keskmisel kolmandikul. Kõige tagumise külgmise helkuri tagumine serv ei tohi olla sõiduki tagumisest servast kaugemal kui 1 m. Helkuri ülaseriv ei tohi asetseada kõrgemal kui 900 mm ja alaseriv madalamal kui 250 mm. Helkureid on lubatud paigaldada kuni 1500 mm kõrgusele juhul, kui sõiduki kereehitus ei võimalda neid paigaldada madalamale.

Alla 6 m pikkuse sõiduki ja kereta auto korral, kui külgmised helkurid on paigaldatud, peavad need asuma sõiduki pikkuse esimesel ja/või viimasel kolmandikul.

Külgmiste helkurite värvus peab olema merevaigukollane;

4) L kategooria sõiduki helkurid peavad olema paigutatud valmistaja juhendi kohaselt;

5) mootorsõiduki eesmised, külgmised ja tagumised helkurid peavad olema mittekolmnurkse kujuga, mis mahuvad 200 mm läbimõõduga ringi. Helkurid peavad olema niisuguse kujuga, et need ei meenutaks numbrit, tähte ega kolmnurka. Erandina on lubatud kasutada kujundeid, mis meenutavad märke 0, I, U ja 8 ning mille mõõtmed mahuvad ringi Ø 200 mm;

6) haagise tagumised helkurid peavad olema võrdkülse kolmnurga kujulised, mille tipp on suunatud üles. Kolmnurga külje pikkus peab olema 150...200 mm vastavuses lisa 1 joonisega 26.

7) kui sõidukile on paigaldatud linthelkurid, siis peavad need vastama E-reegli nr 104 nõuetele.

**Kontrollimine:**vaatluse ja mõõdulindiga.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

### **Kood 222. Ohutuled**

**Nõuded:**1) ohutuled on kohustuslikud kõikidele 1994. a või hiljem valmistatud M, N ja O kategooria sõidukitele. Ohutuledena lülitatakse üheaegselt vilkuma kõik suunatud (kood 218). Ohutulede arv, asukoht, vilkumise sagedus, nähtavusnurgad ja värvus peavad vastama koodis 218 esitatud nõuetele;

2) ohutulede töö kontrolliks peab auto armatuurlauas vilkuma sünkroonselt märgulamp. Vedukauto armatuurlauas peab eraldi olema haake ohutulede märgulamp;

3) ohutulesid peab olema võimalik sisse lülitada nii töötava kui ka mittetöötava mootori korral.

**Kontrollimine:**vaatluse ja stopperiga.

## **Grupp 3 Juhtimisseadmed**

### **Kood 301. Üldnõuded juhtimisseadmetele**

**Nõuded:**1) auto rool peab olema vasakul poolel. Posti ja kauba jaotamisega/kogumisega tegelevad, teetöödel kasutatavad ja teistes riikides registreeritud autod võivad olla parempoolse rooliga. Erandina võivad olla parempoolse rooliga võõrriigist ümberasumisega kaasa toodud ja päritud autod;

2) neljateljelistel autodel peab lisaks esimesele juhtteljele olema juhitud veel vähemalt üks kolmest ülejäänud teljest;

3) auto ja selle haagise roolimehhanism ja -hoovastik peavad olema valmistaja juhendi kohased ja toimima nende kohaselt. Rool peab pöörduma sujuvalt, ilma kinnijäämisteta ja vibratsioonita. Roolihoobadel, -varrastel ja -võllidel ei tohi olla pragusid, jääkdeformatsioone jm vigastusi.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

### **Kood 302. Rooliratas**

**Nõuded:**1) peab vastama sõiduki valmistaja nõuetele;

2) mitmel sõiduki tüübil kasutatav rooliratas («*general steering control*») peab omama valmistaja tõendit selle kohta, millisele sõiduki tüübile on rool sobiv. Tõendi puudumisel peab ARK määrama rooliratta kõlblikkuse ekspertiisi ja tegema nõuetele vastavuse kohta märkuse sõiduki registreerimistunnistusele. Reguleeritava asendiga rooli ja/või turvakotiga rooliratta asendamine mõne teise rooliratta mudeliga on keelatud.

**Kontrollimine:**vaatluse ja mõõdulindiga.

### **Kood 303. Ohutu roolimehhanism**

**Nõue:**1990. a või hiljem valmistatud M<sub>1</sub> ja N<sub>1</sub> kategooria sõiduki (v.a autod, mille rooliratas asub esiteljest eespool) roolivõlli ehituses peab olema ohutuselement, mis tagab kokkupõrkel roolivõlli deformeerumise või purunemise ja pöördumise juhi kehast kõrvale.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

#### **Kood 304. Roolimehhanism**

**Nõue:**roolimehhanism peab vastama sõiduki valmistaja nõuetele. Roolimehhanismi kinnitus kere/raami külge peab olema valmistaja juhendi kohane.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

#### **Kood 305. Esirataste pöördepiirikud**

**Nõue:**esirataste pöördepiirikud peavad olema valmistaja juhendi kohased.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

#### **Kood 306. Roolihoovastiku liigendid**

**Nõue:**roolihoovastiku liigendid peavad olema valmistaja juhendi kohased, neis ei tohi olla valmistaja poolt lubatust suuremat lõtku. Lõtkuks ei loeta liigendi amortiseerivat liikumist.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

#### **Kood 307. Rooliratta vabakäik**

**Nõue:**rooliratta vabakäik peab olema M<sub>1</sub> ja N<sub>1</sub> kategooria autol:  $\leq 10^\circ$  ning M<sub>2</sub>, M<sub>3</sub>, N<sub>2</sub> ja N<sub>3</sub> kategooria autol  $\leq 20^\circ$ . Kui valmistaja on ette näinud väiksemad väärtused, siis peab rooliratta vabakäik vastama valmistaja juhendile.

**Kontrollimine:**nurgamõõdikuga.

#### **Kood 308. Roolivõlli laagrid**

**Nõuded:**1) roolivõlli laagrid peavad olema valmistaja juhendi kohaselt reguleeritud;

2) roolivõllid peavad pöörduma ühtlaselt, sujuvalt ja ei tohi kinni kiiluda.

**Kontrollimine:**vaatluse ja rooli pööramisega või lõtkutestriga.

#### **Kood 309. Koostude porikaitset**

**Nõue:**koostude porikaitset peavad olema töökorras ja vigastusteta.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

#### **Kood 310. Roolivõimendi**

**Nõuded:**1) hüdrovõimendi peab olema nõutava tasemeni õliga täidetud ja ei tohi lekkida;

2) pneumaatilised võimendid ei tohi pihkuda, nende voolikud peavad olema pragudeta ja murenemise tunnusteta. Torudel ei tohi olla korrosiooni;

3) elektrivõimendite ühendusjuhtmed peavad olema korralikult kinnitatud, juhtmed vigastamata ja klemmid või pistikud korralikult ühendatud ning kinnitatud;

4) võimendi juhtklapi rikke korral peab olema võimalik sõidukit käsitsi juhtida;

5) jõusilinder ei tohi lekkida/pihkuda;

6) voolikud peavad olema töökorras ja ei tohi lekkida/pihkuda;

7) võimendi õlipumba rõhk peab olema valmistaja juhendi kohane ja pump ei tohi lekkida;

8) roolivõimendi õliradiaator ei tohi lekkida.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

#### **Kood 311. Ratta lõtk**

**Nõue:**lõtkud ei tohi olla suuremad kui seda on ette näinud valmistaja või, andmete puudumisel, ei tohi olla suuremad kui:

- kuni 17" nimiläbimõõduga velje korral – 5,0 mm;
- 17...20" nimiläbimõõduga velje korral – 7,0 mm;
- üle 20" nimiläbimõõduga velje korral – 9,0 mm.

Ratta lõtku A (vt lisa 1 joonis 27) mõõdetakse rehvi mustri servalt.

**Kontrollimine:**vaatluse, lõtkuestri, rismuse ja nihiku või indikaatorkellaga.

#### **Kood 312. Käänmik (käändtelg), rooli- ja pendelhoob ning nende liigendid**

**Nõue:**käänmik (käändtelg), rooli- ja pendelhoob ning nende liigendid peavad vastama valmistaja juhendile ja olema selle kohaselt kinnitatud ning nendes ei tohi olla märgatavat lõtku, pragusid ja jääkdeformatsioone. Lõtkuks ei loeta liigendi amortiseerivat liikumist.

**Kontrollimine:**vaatluse või lõtkuestriga.

#### **Kood 313. Rooliamortisaator**

**Nõue:**rooliamortisaator peab olema töökorras, ei tohi lekkida.

**Kontrollimine:**vaatluse või lõtkuestriga.

#### **Kood 314. L kategooria sõiduki juhtraud**

**Nõuded:**1) juhtraud peab olema valmistaja juhendi kohane;

2) juhtraud ei tohi olla kitsam kui 550 mm ja laiem kui 1000 mm;

3) juhtraua painutuste raadiused ei tohi olla väiksemad kui 30 mm;

4) juhtraua käepidemed ei tohi ulatuda juhiistme pinnast kõrgemale kui 550 mm ja olla rõhttasapinna suhtes alla pööratud rohkem kui 45°;

5) juhtraud peab olema valmistaja juhendi kohane või omama valmistaja tõendit selle kohta, millisele sõiduki tüübile on juhtraud sobiv. Tõendi puudumisel peab ARK määrama juhtraua kõlblikkuse ekspertiisi ja tegema nõuetele vastavuse kohta märkuse sõiduki registreerimistunnistusele.

**Kontrollimine:**vaatluse, mõõdulindi ja šablooniga.

#### **Kood 315. L kategooria sõiduki roolikann**

**Nõue:**lõtk L kategooria sõiduki roolikannu laagrites ei tohi ületada valmistaja poolt ette nähtud suurust. Käänmikujuhtimisega esirattal ei tohi olla liigendites märgatavaid lõtke.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

#### **Kood 316. L kategooria sõiduki esiratas**

**Nõue:**esiratta kodarad peavad olema kinnitatud ja pingutatud, esiratas ei tohi viskuda ja laagrites ei tohi olla tuntavat lõtku. Esiratta telg peab olema kindlalt kinnitatud.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

#### **Kood 317. Muud juhtimisseadmed**

**Nõue:**peavad vastama valmistaja juhendile ja olema töökorras.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

### **Grupp 4 Piduriseade**

#### **Kood 401. Üldnõuded piduriseadmele**

**Nõuded:**1) peab vastama valmistaja juhendile (ei tohi olla muudetud selle ehitust, kasutatud valmistaja poolt selleks mitte ette nähtud osi ja sõlmi);

2) piduriseade ei tohi olla ohtlikult korrodeerunud ja peab töötama nõutava efektiivsusega;

3) seisupidur peab olema otsese mehaanilise toimega sõiduki ratastele;

4) ei tohi kasutada pidurivedelikku, mis pole ette nähtud selle sõiduki versioonile või ei vasta valmistaja nõuetele;

5) sõidupiduriga pidurdamisel ei tohi ühel teljel paiknevate rataste pidurdusjõud erineda omavahel rohkem kui 30%;

6) sõidupidur peab toimima kõikidele auto ratastele;

7) O<sub>1</sub>kategooria haagisel ei ole pidurid kohustuslikud. Olemasolu korral peavad need vastama O<sub>2</sub>kategooria haagisele kehtestatud nõuetele;

8) O<sub>2</sub>kategooria haagistel on lubatud inertspidurid (pealejooksupidurid). Poolhaagisel on inertspidurid keelatud;

9) O<sub>3</sub>ja O<sub>4</sub>kategooria haagistel on inertspidurid keelatud;

10) pidurid peavad toimima kõikidele haagise ratastele;

11) autorongi katkemise korral peab piduriseade tagama haagise automaatse pidurdamise. See nõue ei kehti O<sub>1</sub>kategooria haagisele, mille tiisel peab vedukiga olema kinnitatud lisaks haakeseadmele veel trossi, keti jms, mis ei lase tiislit maha kukkuda ja tagab haagise juhitavuse;

12) haagisel, millel on sõidupidur nõutav, peab olema käsipidur, mida on võimalik lülitada väljast. Sõitjate veohaagise käsipidur peab olema lülitatav ka haagise seest. Nõue ei kehti haagistele, millel on vedruakudega seisupidur;

13) õhkpiduriga haagise ühendamisel vedukiga peavad selle pidurid automaatselt lülituma töörežiimi.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

#### **Kood 402. Sõiduki rataste pidurdusjõudude summa suhe sõiduki massist teepinnale põhjustatud koormusesse sõidupiduriga pidurdamisel**

**Nõuded:**1) Sõiduki rataste pidurdusjõudude summa suhe sõiduki massist teepinnale põhjustatud koormusesse (njuutonites) sõidupiduriga pidurdamisel ei tohi olla väiksem, kui alljärgnevas tabelis toodud:

Tabel 3

Sõiduki kategooria	Vähim lubatud rataste pidurdusjõudude summa suhe sõiduki massist teepinnale põhjustatud koormusesse	Sõiduki valmistamisaasta
M <sub>2</sub> ja M <sub>3</sub>	48%	Enne 1992. a
M <sub>2</sub> ja M <sub>3</sub>	50% (48% – ABS piduriteta sõidukil)	1992. a või hiljem
N <sub>2</sub> ja N <sub>3</sub>	43%	Enne 1988. a
N <sub>2</sub> ja N <sub>3</sub>	45%	1988. a või hiljem
M <sub>1</sub>	50%	
Taksod ja kiirabiautod	50%	
N <sub>1</sub>	45%	Enne 1988. a
N <sub>1</sub>	50%	1988. a või hiljem
O <sub>3</sub> ja O <sub>4</sub>	40%	Enne 1988. a
O <sub>3</sub> ja O <sub>4</sub>	43%	1988. a või hiljem

2) sõidupiduriga pidurdamisel ei tohi ühel teljel paiknevate rataste pidurdusjõud erineda omavahel rohkem kui 30%;

3) käesolevas koodis toodud ratta pidurdusjõud, koodis 402 toodud pidurdustekonnad ja koodis 403 toodud aeglustus peavad olema saavutatud piduripedaalile vajutamisel jõuga, mis ei ületa:

- $M_1$  kategooria sõidukil – 490 N,
- $M_2, M_3, N_1, N_2$  ja  $N_3$  kategooria sõidukil – 687 N.

**Kontrollimine:** piduri kontrollstendiga.

#### **Kood 403. Pidurdustekond**

**Nõue:** pidurdustekond kuival kõvakattega teel kiiruselt 40 km/h ei tohi ületada:

1.  $M_1$  kategooria sõiduautol ja  $N_1$  kategooria veoautol ning samade autode korral, kui need veavad  $O_1$  kategooria haagist:

- sõidupiduriga pidurdamisel 14,7 (13,2) m;
- seisu-/rikkepiduriga pidurdamisel 25,0 (22,4) m;

2.  $M_2$  ja  $M_3$  kategooria bussil ning liigendbussil:

- sõidupiduriga pidurdamisel 18,3 (17,2) m;
- seisu-/rikkepiduriga pidurdamisel 25,0 (23,0) m;

3.  $N_2$  ja  $N_3$  kategooria veoautol:

- sõidupiduriga pidurdamisel 19,9 (16,4) m;
- seisupiduriga pidurdamisel 25,0 (23,0) m;

4. Autorongil:

- sõidupiduriga pidurdamisel: sama kui seda vedaval vedukil;
- seisupiduriga pidurdamisel 37,5 (26,5) m.

Märkus. Koormata auto pidurdustekond on toodud sulgudes, sulgudeta väärtus kehtib täismassiga autole.

**Kontrollimine:** katserajal, mõõdulindi ja vaatlusega.

#### **Kood 404. Aeglustus**

**Nõue:** kuival kõvakattega teel pidurdamisel kiiruselt 30 km/h peab aeglustus olema vähemalt:

1.  $M_1$  ja  $N_1$  kategooria sõidukil ning sama sõiduki korral, kui see veab  $O_1$  kategooria haagist:

- sõidupiduriga pidurdamisel 5,8 (6,7)  $m/s^2$ ;
- seisupiduriga pidurdamisel 1,5 (2,3)  $m/s^2$ ;

2.  $M_2$  ja  $M_3$  kategooria bussil ning liigendbussil:

- sõidupiduriga pidurdamisel 5 (5,5)  $m/s^2$ ;
- seisupiduriga pidurdamisel 1,5 (2,3)  $m/s^2$ ;

3.  $N_2$  ja  $N_3$  kategooria veoautol:

- sõidupiduriga pidurdamisel 4,0 (5,0)  $m/s^2$ ;
- seisupiduriga pidurdamisel 2,1 (3,6)  $m/s^2$ ;

4. Autorongil:

- sõidupiduriga pidurdamisel – sama kui seda vedaval vedukil;
- seisupiduriga pidurdamisel 2,1 (3,6)  $m/s^2$ .



Märkus. Koormata auto aeglustus on toodud sulgudes, sulgudeta väärtus kehtib täismassiga autole.

**Kontrollimine:** katserajal, aeglustusmõõdiku (desseleromeetri) ja vaatlusega.

#### **Kood 405. Seisupiduri hoovale rakendatav jõud**

**Nõuded:** 1) M ja N<sub>1</sub> kategooria sõidukil ei tohi ületada 400 N;

2) N<sub>2</sub> ja N<sub>3</sub> kategooria sõidukil ei tohi ületada 600 N.

**Kontrollimine:** dünamomeetriga.

#### **Kood 406. Seisupidur**

**Nõuded:** 1) seisupidur peab toimima mõlemal sõiduki küljel paiknevatele ratastele;

2) seisupiduriga pidurdamisel ei tohi rataste pidurdusjõudude suhe sõiduki massist teepinnale põhjustatud koormusesse (njuutonites) olla väiksem kui:

- kõigil sõidukitel – 16%;
- autorongil – 12%.

Pidurdusjõudude erinevused ühe ja sama telje ratastel ei tohi ületada 50%.

**Kontrollimine:** piduri kontrollstendiga.

#### **Kood 407. Seisupiduri kontrollimine teekaldel**

**Nõue:** M, N, O ja L kategooria sõiduki seisupidur peab hoidma paigal täismassiga sõidukit 18% ja täismassiga autorongi 12% kaldega teel. Seisupiduri katsetamine on lubatud kuival kõvakattega teekaldel.

**Kontrollimine:** vaatlusega.

#### **Kood 408. L kategooria sõiduki pidurite kontrollimine**

**Nõuded:** 1) käsipiduri rakendamiseks vajalik jõud ei tohi ületada 200 N;

2) jalgpiduri rakendamiseks vajalik jõud ei tohi ületada 400 N;

3) üheaegsel jalg- ja käsipiduriga pidurdamisel kuival kõvakattega teel kiiruselt 30 km/h ei tohi pidurdusteed olla suurem ning aeglustus väiksem kui:

1. L<sub>3</sub> kategooria sõidukil – 7,0 m ja 5 m/s<sup>2</sup>;

2. L<sub>4</sub> kategooria sõidukil – 7,5 m ja 4,6 m/s<sup>2</sup>;

3. L<sub>5</sub> kategooria sõidukil:

- sõidupiduriga pidurdamisel – 7,5 m ja 4,6 m/s<sup>2</sup>;
- seisupiduriga pidurdamisel – 18 m ja 1,9 m/s<sup>2</sup>.

**Kontrollimine:** mõõdulindi või aeglustusmõõdikuga.

#### **Kood 409. Aeglusti**

**Nõue:** peab olema valmistaja juhendi kohane ja toimima.

**Kontrollimine:** vaatlusega.

#### **Kood 410. Pealejooksupidur (inertspidur)**

**Nõuded:** 1) pealejooksupidur ei tohi lekkida, peab toimima;

2) haagise piduriseadme rakendumise lävimisjõud K peab olema:

$$K = 0,02...0,04 P,$$

kus: K – lävimisjõud (N), P – haagise kaal (arvutuses  $10 \times G$ , kus G on haagise täismass kg-s).

**Kontrollimine:**vaatluse ja dünamomeetriga.

#### **Kood 411. Piduri hoob, pedaal, hoovastik/trossid**

**Nõue:**trossid, pedaal ja hoovad peavad vabalt liikuma, vaba- ja töökäigud peavad vastama valmistaja juhendile. Seisupiduri hooba lukustav seade peab toimima.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

#### **Kood 412. Pidurivõimendi, piduri peasilinder ja ratta töösilinder**

**Nõue:**pidurivõimendi, piduri peasilinder ja ratta töösilinder peavad olema valmistaja juhendi kohased, peavad toimima ega tohi lekkida.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

#### **Kood 413. Piduritorustik**

**Nõuded:**1) piduritorustik peab olema valmistaja juhendi kohane, ei tohi lekkida/pihkuda;

2) piduritorustikul ei tohi olla sügavaid korrosioonikahjustusi;

3) plast- ja kummivooliku pind ei tohi olla pragunenud, hõõrdunud või murenenud.

**Kontrollimine:**vaatlusega ja seebiveega.

#### **Kood 414. Rattapiduri kambrid**

**Nõue:**rattapiduri kambrid peavad olema valmistaja juhendi kohased, ei tohi pihkuda ning hoova käik peab vastama valmistaja juhendile.

**Kontrollimine:**joonlauaga (täpsusega 1,0 mm), seebiveega.

#### **Kood 415. Vedruakud**

**Nõue:**vedruakud peavad olema valmistaja juhendi kohased ja toimima (pidurihoovad peavad liikuma, ei tohi olla kinni kiilunud).

**Kontrollimine:**vaatlusega.

#### **Kood 416. Kompressor**

**Nõuded:**1) hiljemalt 6 min möödudes käivitamisest peab haagiseta auto õhusüsteemi pidurikontuurides tõusma rõhk 65 kuni 100%-ni nimirõhust;

2) hiljemalt 9 min möödudes käivitamisest peab autorongi õhusüsteemi pidurikontuurides tõusma rõhk 65 kuni 100%-ni nimirõhust;

3) hiljemalt 8 min möödudes käivitamisest peab haagiseta auto tarvitite kontuuris rõhk tõusma nimirõhuni;

4) hiljemalt 11 min möödudes käivitamisest peab autorongi tarvitite kontuuris rõhk tõusma nimirõhuni.

**Kontrollimine:**manomeetri ja stopperiga.

#### **Kood 417. Rõhuregulaator**

**Nõue:**rõhuregulaator peab olema valmistaja juhendi kohane ja hoidma nimirõhku.

**Kontrollimine:**manomeetriga.

#### **Kood 418. Õhusüsteemi manomeeter ja/või rõhulangule toimiv hoiatusseade**

**Nõue:**õhusüsteemi manomeeter ja/või rõhulangusele toimiv hoiatusseade peab toimima valmistaja juhendis ettenähtud täpsuse piires.

**Kontrollimine:**manomeetriga.

#### **Kood 419. Pidurite, vedrustuse ja tarvitite kontuurid**

**Nõuded:** 1) pidurite, vedrustuse ja tarvitite kontuurid peavad olema valmistaja juhendi kohased ning ei tohi pihkuda;

2) pidurite, vedrustuse ja tarvitite kontuurid ei tohi olla korrodeerunud;

3) pidurite, vedrustuse ja tarvitite kontuurid ei tohi olla valesti remonditud (jätkatud keevitamisega, jootmisega vms viisil);

4) pidurite, vedrustuse ja tarvitite kontuurid peavad vastama valmistaja poolt ettenähtule.

**Kontrollimine:**vaatluse ja seebiveega.

#### **Kood 420. Pidurivoolikud**

**Nõuded:**1) pidurivoolikud peavad olema sõiduki valmistaja juhendi kohased;

2) pidurivoolikud ei tohi pihkuda/lekkida;

3) pidurivooliku pinnal ei tohi olla pragusid ega sõõbinud ja murenenud kohti.

**Kontrollimine:**vaatluse ja seebiveega.

#### **Kood 421. Haagise ja vedukauto ühendusvoolikud**

**Nõuded:**1) ühendusvoolikud ei tohi pihkuda;

2) ühendusvoolikute kinnitus peab tagama nende säilivuse autorongi sõidul ja manööverdamisel.

**Kontrollimine:**vaatluse ja seebiveega.

#### **Kood 422. Pidurisüsteemi koostude porikaitse**

**Nõue:**pidurisüsteemi koostude porikaitset peavad olema valmistaja juhendi kohased ja terved.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

#### **Kood 423. Piduritrummel ja -ketas**

**Nõue:**piduritrummlis ja pidurikettas ei tohi olla pragusid ja kinnitusdetailide vigastusi.

**Kontrollimine:**vaatlusega, vasaraga koputamiseks.

#### **Kood 424. Piduriklotsi kate**

**Nõue:**1) vahetatavad piduriklotsi katted peavad olema sõiduki valmistaja juhendis ette nähtud materjalist ja alates 2002. a ei tohi sisaldada asbesti;

2) piduriklotsi katted ei tohi olla õhemad kui see on ette nähtud valmistaja juhendis.

**Kontrollimine:**vaatlusega, kui seda on võimalik teha ratast ära võtmata.

#### **Kood 425. Pidurdusjõu regulaator (ALB) või pidurdusrõhu piirdeklapp**

**Nõue:**pidurdusjõu regulaator või pidurdusrõhu piirdeklapp peab olema valmistaja juhendi kohane ja koormata auto pidurdamisel ei tohi pidurdusjõu regulaatoriga või pidurdusrõhu piirdeklapiga kontuuris rõhk tõusta üle valmistaja juhendis ettenähtu.

**Kontrollimine:**manomeetri, vaatluse ja seebiveega.

#### **Kood 426. Blokeerumatu pidur (ABS, EBS)**

**Nõuded:**1) blokeerumatu pidur peab toimima vastavalt valmistaja juhendile;

2) pidurdamisel ei tohi auto muuta suunda ka libedal teel.

**Kontrollimine:**katsesõidu ja piduristendiga.

#### **Kood 427. Õhusüsteemi kontrollventiil**

**Nõuded:**1) õhusüsteemi kontrollventiil peab olema valmistaja juhendi kohane;

2) õhusüsteemi kontrollventiil peab toimima, ei tohi pihkuda.

**Kontrollimine:**manomeetri, seebivee ja vaatlusega.

#### **Kood 428. Kondensaadikraan**

**Nõuded:**1) kondensaadikraan peab olema valmistaja juhendi kohane;

2) kondensaadikraan peab toimima, ei tohi pihkuda.

**Kontrollimine:**seebivee ja vaatlusega.

#### **Kood 429. Õhu pihkumine õhusüsteemist**

**Nõue:**rõhk süsteemis ei tohi langeda seisva kompressori korral kiiremini kui 0,05 MPa (0,5 kgf/cm<sup>2</sup>) 30 min jooksul, kui pidurid on rakendamata, või 15 min jooksul, kui nad on rakendatud.

**Kontrollimine:**manomeetri ja stopperiga.

### **Grupp 5 Rattad (rehvid ja veljed)**

#### **Kood 501. Üldnõuded sõiduki rehvidele**

**Nõuded:**1) sõidukil peab kasutama valmistaja poolt ette nähtud ja direktiivi 92/23/EMÜ või E-reegli nr 30 (sõiduauto ja tema haagise rehvid), E-reegli nr 54 (veoauto ja bussi ning tema haagise rehvid) ja E-reegli nr 64 (ajutiseks kasutamiseks ette nähtud varurattad) nõuetele vastavaid rehve. Mootorrattastel ja nende haagistel peab kasutama valmistaja poolt ette nähtud ja E-reegli nr 75 nõuetele vastavaid rehve ja velgi;

2) ARK võib anda põhjendatud juhtumitel loa käesolevas punktis mitte ette nähtud rehvide või velgede kasutamiseks;

3) sõiduautol (M<sub>1</sub>kategooria), veoautol, mille registrimass ei ületa 3,5 tonni (N<sub>1</sub>kategooria), ja haagisel, mille registrimass on üle 0,75 tonni, kuid ei ületa 3,5 tonni (O<sub>2</sub>kategooria), peab alates 1. detsembrist kuni 1. märtsini kasutama talverehve (M+S, MS, M.S. või M&S tähistusega), mille mustri jääksügavus on vähemalt 3,0 millimeetrit.

Ülalnimetatud kategooria sõidukitel ei ole talverehvide kasutamine kohustuslik järgmistel juhtudel:

- sõitmisel teise riiki ja sealt tagasi Eestisse;
- teises riigis registreeritud sõidukil;
- paarisrattaste mõlemal rattal tingimusel, et ühe telje mõlemad rattapaarid on koostatud ühesuguselt;
- autode ja haagiste valmistamisel, maaletoomisel, müümisel ning remonti või tehnilisele ülevaatusele sõitmisel;
- autodel või haagistel, millele ei ole Eestis talverehve saada;

4) sõidukil ei ole lubatud kasutada A1, A2, A3, A4, A5 ja A6 kiiruskategooria rehve (vt tabel 5) ning rehve, mille lubatud suurim sõidukiirus on 30 km/h;

5) ei ole lubatud kasutada rehve, mille valmistamise ajast on möödunud rohkem kui 10 aastat.

Märkus. Siseriiklikult on lubatud kasutada ja E või e sertifitseerimata taastamata rehve kuni 2005. aastani ning E sertifitseerimata taastatud rehve kuni 2010. aastani.

**Kontrollimine:**vaatluse ja võrdlemisega punktis 1 toodud normdokumentidega.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

#### **Kood 502. Rehvi tehno seisund**

**Nõuded:**1) rehvil ei tohi esineda sisemisi ega välimisi koordi läbivaid vigastusi või turvise eraldumist koordist;

2) rehvi siserõhk peab vastama valmistaja poolt määratud rõhule.

**Kontrollimine:**vaatluse ja manomeetriga.

#### **Kood 503. Rehvi kulumine ja mustri sügavus**

**Nõuded:** 1) mustri jääksügavus peab olema vähemalt:

- L kategooria sõidukil  $\geq 1,0$  mm;
- $M_1, M_2, M_3, N_1, N_2$  ja  $N_3$  kategooria sõidukil 1,6 mm;
- haagisel vastavalt seda vedava veduki mustrisügavusele esitatavatele nõuetele;

2) rehvi edasine kasutamine on keelatud, kui turvise mustri jääksügavus on punktis 1 esitatust väiksem lisa 1 joonisel 30 toodud viirutatud pinna ulatuses, mille laius  $b$  on üle  $1/2$  turvise veerepinna laiusest  $B$  ja pikkus  $a$  üle  $1/6$  turvise veerepinna übermõõdust  $2R$  või kui mitme kulumislaigu korral nende pikkuste summa on nimetatud väärtusest suurem. Joonisel näidatud viirutatud ala ei pea asuma veerepinna keskel;

3) rehvil, millel puudub märged «REGROOVABLE», ei tohi mustrit sügavamaks lõigata.

**Kontrollimine:** nihiku, joonlaua või mõõdulindiga.

#### Kood 504. Rehvi viskumine

**Nõue:** veereringil mõõdetult ei tohi rehvi viskumine ületada üheski suunas:



- $M_1, N_1, L$  ja  $O_1$  kategooria sõidukil 1,0% välisläbimõõdust;
- ülejäänud sõidukitel 1,5% välisläbimõõdust.



**Kontrollimine:** rismuse, nihiku ja vaatlusega.

#### Kood 505. Rehvide (k.a taastatud rehvid) tähistamine

**Nõuded:** 1) rehvi tähistus ja selle asukoht peab vastama tabelis 4 toodule.

Tabel 4

Jrk nr	Tähistus	 või  tähistusega rehvil	Ühel rehvi küljel	Mõlemal rehvi küljel	DOT tähistusega rehvil	Ühel rehvi küljel	Mõlemal rehvi küljel
1.	Valmistaja nimi või kaubamärk	jah		+	jah	+	
2.	Rehvi tähistus	jah		+	jah		+
3.	Kiiruskategorija (tabel 5)	jah		+	ei		
4.	Mustri tüüp Näiteks «M+S»	jah		+	jah		+
5.	Koormusindeks (tabel 6)	jah		+	ei		
6.	Suurim kandevõime Näiteks «MAX. LOAD 1310 LBS»	ei			jah		+
7.	Suurim siserõhk Näiteks «AT 36 PSI COLD»	ei			jah		+
8.	Koordi kihtide arv	ei			jah		+

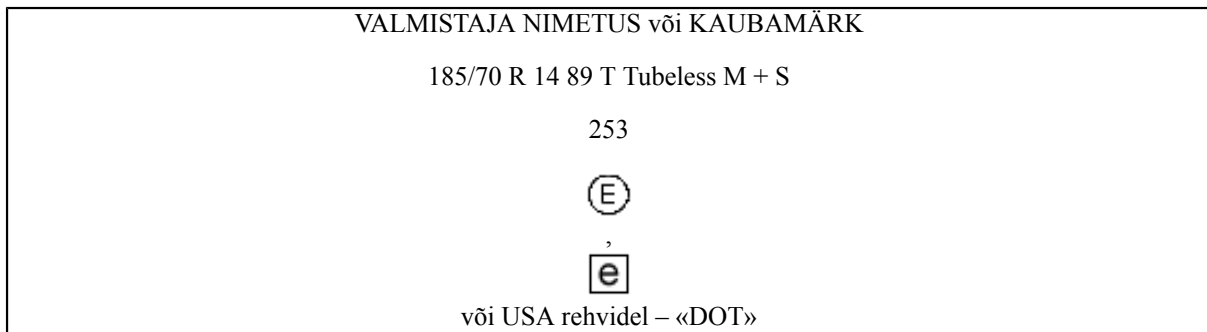
	külgedel ja veerepinnal Näiteks «TREAD AREA PLIES: 2 RAYON + STEEL» «SIDEWALL AREA PLIES: 2 RAYON»						
9.	Lohvita, kui on sellise ehitusega Näiteks «TUBELESS»	jah		+	jah		+
10.	Lohviga, kui on sellise ehitusega	ei			jah		+
11.	Radiaalrehv, kui on sellise ehitusega Näiteks «RADIAL»	jah		+	jah		+
12.	Tugevdatud, kui on sellise ehitusega Näiteks: «REINFORCED»	jah		+	ei		
13.	Tüübikinnitus tähis	 	+		DOT	+	
14.	Valmistamisaja tähis	jah	+		jah	+	
15.	Eriomadused	ei				+	
	Näiteks «TREADWEAR 160» (kulumiskindlus on sellel rehvil 60% parem kui võrdlusrehvil); «TRACTION A» (rehvi haardeomadused teekattega kuuluvad «A» klassi. Klasse on A, B ja C, neist parim on A klass); «TEMPERATURE B» (temperatuurikindlus sellel rehvil vastab B klassi nõuetele. «A» klassi rehvi temperatuurikindlus lubab sõita rehviga kuni 184 km/h, «B» klass – 160 km/h ja «C» klass – 137 km/h)						UTQG nõuded kehtivad kuni 13" velgedele mõeldud rehvidele. Ei kehti talverehvidele

Märkus. Rehvid jaotatakse kolme kvaliteediklassi:

- «Kvaliteetrehvid» – neil on nõuetekohane märgistus ja neid müüakse täieliku valmistajapoolse garantiiga;
- «DA» – «*DEFECTIVE APPEARANCE*» on teise klassi rehvid, millel on välimuse vead või vähemärgatavad remonditud kohad, mis ei mõju sõiduohutusele. Neid rehve müüakse täieliku valmistajapoolse garantiiga;
- «Max 30 km/h» – neid rehve ei tohi kasutada sõidukitel ja nende haagistel. Märgistus «Max 30 km/h» peab olema kantud püsivalt rehvi mõlemale küljele, kusjuures endine kiiruskategorია peab olema eemaldatud;

2) M<sub>1</sub>, N<sub>1</sub> ja O<sub>1</sub> kategooria sõiduki rehvi peab olema märgistatud E-reegli nr 30 või direktiivi 92/23/EEC kohaselt.

Näiteks:



Selgitus:

- valmistaja kaubamärk või nimetus;
- 185 – profiili laius mm;
- 70 – profiili kõrgus on 70% tema laiusest;
- R – või sõna «*RADIAL*» – radiaalne koordinaatide paigutus,  
D – diagonaalne koordinaatide paigutus, võib jätta märgistamata,  
B – või sõnad «*BIAS BELTED*» – diagonaalse koordinaatide paigutusega võõtatud rehvi;
- 14 – velje läbimõõt tollides;
- 89 – koormusindeks (tabel 6), sellele näitele vastab kandevõime 580 kg;
- T – kiiruskategorია (tabel 5), sellele näitele vastab lubatud suurim sõidukiirus 190 km/h;
- *TUBELESS* – lohvita rehvi,  
*REINFORCED* – tugevdatud,  
*RETREAD* – taastatud;
- M+S, MS, M.S., M&S – on ette nähtud sõitmiseks talvel või mudas;
- 253 – valmistamise aeg – koosneb kolmest numbrist: esimesed kaks tähistavad valmistamise nädalat (25. nädal), viimane aastat (93) jooksva kümnendil;

•



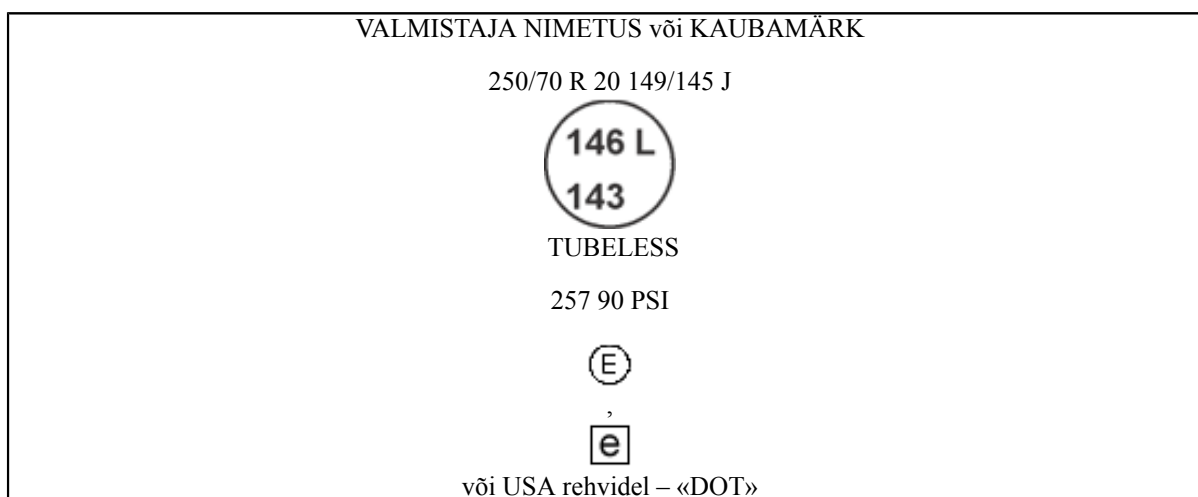
,



või USA rehvidel DOT-tüübikinnituse tähised.

M<sub>2</sub>, M<sub>3</sub>, N<sub>2</sub>, N<sub>3</sub>, O<sub>2</sub>, O<sub>3</sub> ja O<sub>4</sub> kategooria sõiduki rehvi peab olema märgistatud E-reegli nr 54 või direktiivi 92/23/EEC kohaselt.

Näiteks:



Selgitus:

- valmistaja kaubamärk;
- 250 – profiili laius mm;
- 70 – profiili kõrgus on 70% tema laiusest;
- R või sõna «*RADIAL*» – radiaalne koordiniitide paigutus,  
D – diagonaalne koordiniitide paigutus – märgistus ei ole kohustuslik;
- 20 – velje läbimõõt tollides või 508 mm-s (E-reegel nr 54);
- 149 – üksiku rehvi koormusindeks, mis vastab koormusele 3250 kg,  
145 – paarisrehvi koormusindeks, mis vastab koormusele 2900 kg (tabel 6);
- J – kiiruskategooria, millele vastab lubatud suurim sõidukiirus 100 km/h (tabel 5);
- L – kiiruskategooria, millele vastab lubatud suurim kiirus 120 km/h, kui üksiku rehvi koormus ei ületa 3000 kg, mis vastab koormusindeksile 146 ja paaris rehvide puhul ei tohi koormus ühele rehvidele ületada 2757 kg, mis vastab koormusindeksile 143;
- *TUBELESS*– lohvita rehvi,  
*RETREAD*– taastatud,  
*REGROOVABLE*– süvendatava mustriga;
- 257 – valmistamise aeg: 25. nädalal 1987. a;
- 90 PSI – koormusele ja kiirusele vastupidamise katsel peab rehvi siserõhk olema vähemalt 90 PSI, mis vastab rõhule 0,620 MPa (6,20 kgf/cm<sup>2</sup>);

•



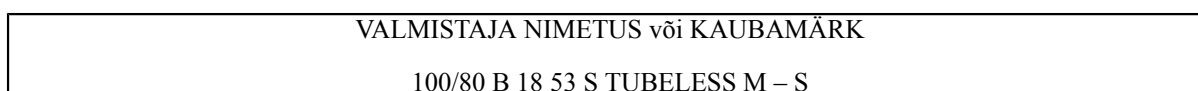
,



või USA rehvidel DOT-tüübikinnituse tähised;

3) mootorrattaste (L kategooria) ja nende haagiste rehvid peavad olema märgistatud E-reegli nr 75 kohaselt.

Näiteks:





250



või USA rehvidel «DOT##»

Selgitus:

- valmistaja kaubamärk;
- 100 – profiili laius mm;
- 80 – profiili kõrgus on 80% tema laiusest;
- 18 – velje läbimõõt tollides e 457 mm;
- 53 – koormusindeks, mis vastab kandevõimele 206 kg (tabel 6);
- S – kiiruskategoria, millele vastab lubatud suurim sõidukiirus 180 km/h (tabel 5);
- *TUBELESS*– lohvita rehvi;
- M+S, MS, M.S., M&S – on ette nähtud sõitmiseks talvel või mudas,  
MST – universaalne – on ette nähtud sõitmiseks teel ja ka maastikul,  
D – diagonaalne koordiniitide paigutus,  
B – diagonaalne võõtatud rehvi,  
R – radiaalne koordiniitide paigutus,  
*REINFORCED*– tugevdatud;
- 250 – valmistamise aeg: 25. nädalal 1990. a;



või USA rehvidel «DOT»-tüübikinnituse tähised.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

#### Kood 506. Rehvi kasutamine

**Nõuded:**1) rehvi mõõtmed (E-reeglid nr 30, 54 ja 75), kiiruskategoriad (tabel 5) ja koormusindeksid (tabel 6) peavad vastama sõiduki valmistaja juhendis ette nähtud näitajatele ja sõidukil kasutatava velje mõõtmetele;

Tabel 5

km/h					
Kiiruskategoria tähis	Piirkiirus	Kiiruskategoria tähis	Piirkiirus	Kiiruskategoria tähis	Piirkiirus
A1	5	D	65	Q	160
A2	10	E	70	R	170
A3	15	F	80	S	180
A4	20	G	90	T	190
A5	25	J	100	U	200
A6	30	K	110	H	210
A7	35	L	120	V	240

A8	40	M	130	W	270
B	50	N	140	Y	300
C	60	P	150	Z	üle 240

Tabel 6

A = koormusindeks				B = lubatud suurim mass kg-s			
A	B	A	B	A	B	A	B
30	106	66	300	102	850	138	2360
31	109	67	307	103	875	139	2430
32	112	68	315	104	900	140	2500
33	115	69	325	105	925	141	2575
34	118	70	335	106	950	142	2650
35	121	71	345	107	975	143	2725
36	125	72	355	108	1000	144	2800
37	128	73	365	109	1030	145	2900
38	132	74	375	110	1060	146	3000
39	136	75	387	111	1090	147	3075
40	140	76	400	112	1120	148	3150
41	145	77	412	113	1150	149	3250
42	150	78	425	114	1180	150	3350
43	155	79	437	115	1215	151	3450
44	160	80	450	116	1250	152	3550
45	165	81	462	117	1285	153	3650
46	170	82	475	118	1320	154	3750
47	175	83	487	119	1360	155	3850
48	180	84	500	120	1400	156	4000
49	185	85	515	121	1450	157	4125
50	190	86	530	122	1500	158	4250
51	195	87	545	123	1550	159	4375
52	200	88	560	124	1600	160	4500
53	206	89	580	125	1650	161	4625
54	212	90	600	126	1700	162	4750
55	218	91	615	127	1750	163	4850
56	224	92	630	128	1800	164	5000
57	230	93	650	129	1850	165	5150
58	236	94	670	130	1900	166	5300
59	243	95	690	131	1950	167	5450
60	250	96	710	132	2000	168	5600
61	257	97	730	133	2060	169	5800
62	265	98	750	134	2120	170	6000
63	272	99	775	135	2180		
64	280	100	800	136	2240		
65	290	101	825	137	2300		

2) sõiduki mis tahes teljel ei tohi olla korruga diagonaal- ja radiaalrehve;

3) sõiduki mis tahes teljel ei ole lubatud kasutada erineva turvisemustri tüübiga rehve. Ühe ja sama mustritüübi mustrijoonis võib olla erinev (vt lisa 1 joonis 31);

4) taastatud rehvi lubatud kiiruse ja koormuse määrab taastaja ja märgib selle vastavalt eeltoodud näidisele koos oma kaubamärgiga rehvidele. Taastaja peab märkima rehvide taastamisaja;

5) taastatud rehve ei ole lubatud kasutada sõidukitel, mille valmistajakiirus on suurem kui 240 km/h ning mootorrataste esiteljel/rattal. M<sub>2</sub>, M<sub>3</sub> ja N<sub>3</sub> kategooria sõidukite esiteljel ei ole lubatud kasutada taastatud rehve, välja arvatud juhul, kui need on sertifitseeritud E-reegli nr 109 nõuete kohaselt.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

### Kood 507. Üldnõuded veljele

**Nõuded:** 1) peab kasutama sõiduki valmistaja poolt ette nähtud ja ETRTO või UTQG nõuetele vastavaid velgi. Muudel juhtumitel otsustab velje kasutamise ARK;

2) veljel ei tohi olla vigastusi. Keelatud on kasutada keevitamisega remonditud ja/või ümberehitatud (laiendatud, kitsendatud, vahetatud sisekilbiga jms) velge;

3) viskumine ei tohi olla:

- 5° kaldega süvapöiaga velje välisäärel radiaalsuunas üle 3,6 mm ja külgsuunas üle 2,0 mm;

- 15° kaldega süvapöiaga veljel – radiaalsuunas üle 2,0 mm ja külgsuunas:

a) alla 9,75" nimiläbimõõduga velgedel  $\pm 3,5$  mm;

b) üle 10,50" nimiläbimõõduga velgedel  $\pm 5,0$  mm;

- lamepöiaga veljel kõikides suundades  $\pm 5,0$  mm;

4) sõiduki veljel peab olema järgmine tähistus:

- rehvi nimimõõtmed,

- valmistaja nimi või kaubamärk,

- valmistamise aeg (vähemalt kuu ja aasta),

- valmistamise järjenumbr või kood;

Koostatava velje koostul peab olema järgmine tähistus:

- tähistus selle kohta, millisesse veljekomplekti osa kuulub,

- valmistaja nimi või kaubamärk,

- valmistamise aeg (vähemalt kuu ja aasta);

5) 5## kaldega süvapöiaga velje mõõtmete tähistus peab olema järgmise näite kohane:

14 × 4J,

kus: 14 – velje läbimõõt tollides;

x – süvapöidvelg;

J – välisserva kõrgus G (vt lisa 1 joonis 32). Tähe J korral  $G = 17,8 \pm 0,9$  mm; tähe B korral  $G = 14,4 \pm 0,8$  mm. Veoautode, busside ja nende haagiste velje tähistuses tähe K korral  $G = 19,9 \pm 0,9$  mm;

A – velje laius;

D – velje läbimõõt;

6) 15° kaldega süvapöiaga velje mõõtmete tähistus peab olema järgmise näite kohane:

17,5 × 5,25,

kus: 17,5 – velje läbimõõt «D» tollides;

x – süvapöidvelg;

5,25 – velje laius «A» tollides.

Kõikide 15° kaldega velgede välisserva kõrgus G peab olema  $12,7 \pm 0,5$  mm (vt lisa 1 joonis 33);

7) lamepöiaga velje mõõtmete tähistus peab olema järgmise näite kohane:

17,5 – 6,25,

kus: 17,5 – velje läbimõõt tollides;

-- lamepöidvelg;

6,25 – velje laius tollides.

**Kontrollimine:**vaatluse, rismuse, nihiku ja joonlauaga.

### **Kood 508. Velgede kinnitus**

**Nõuded:**1) velgede kinnitus peab vastama valmistaja juhendile;

2) kergmetallist velje kinnituseks peab kasutama selleks valmistatud polte või mutreid;

3) kui ratta kinnituspolts/-mutter ulatub välja sõiduki kere välisserva tasandist, peab sellel olema kate, mis väldib esemete kaasahaaramist. Katte servade ümardusraadiused peavad olema vähemalt 5 mm ja kate ei tohi ulatuda sõiduki kere välistasapinnast kaugemale kui 30 mm.

**Kontrollimine:**vaatluse, vasara ja joonlauaga.

### **Kood 509. Naastrehvid**

**Nõuded:**1) kui M<sub>1</sub>, N<sub>1</sub>, O<sub>1</sub> ja O<sub>2</sub> kategooria sõidukil või eritalituse autol kasutatakse naastrehve, peavad naastrehvid olema sõidukite kõikidel ratastel. Kui O<sub>2</sub> kategooria haagist vedaval vedukautil on naastrehvid, peavad naastrehvid olema ka haagisel. Kui M<sub>2</sub>, M<sub>3</sub>, N<sub>2</sub>, N<sub>3</sub>, O<sub>3</sub> ja O<sub>4</sub> kategooria sõidukitel kasutatakse naastrehve, peavad ühe ja sama telje mõlemal poolel olema naastrehvid.

Paarisrataste puhul võib üks ratas olla naastamata. Kui rehvi vigastuse tõttu ollakse sunnitud kasutama varuratast, võib varuratas olla naastamata;

2) naastude arv rehvis ei tohi olla suurem kui:

- rehvis, mille velje läbimõõt on = 13" – 90;
- rehvis, mille velje läbimõõt on = 15" – 110;
- sõiduauto rehvis, mille velje läbimõõt on >15" – 130;
- ülejäänud rehvidel – 150;

3) sõidukil kasutatavates naastrehvides ei tohi naastude arv erineda rohkem kui 25% võrreldes suurima naastude arvuga rehvigas;

4) naastud peavad asetsema rehvis nii, et rehvi keskel on vähemalt 1/3 veerepinna laiusest naastamata.

Uutel naastatud M<sub>1</sub>, N<sub>1</sub>, O<sub>1</sub> ja O<sub>2</sub> kategooria sõiduki rehvidel ei tohi naastud rehvi pinnast välja ulatuda rohkem kui 1,2 mm ja M<sub>2</sub>, M<sub>3</sub>, N<sub>2</sub>, N<sub>3</sub>, O<sub>3</sub> ja O<sub>4</sub> kategooria sõiduki rehvidel rohkem kui 1,5 mm. Kasutuses olevatel naastatud M<sub>1</sub>, N<sub>1</sub>, O<sub>1</sub> ja O<sub>2</sub> kategooria sõiduki rehvidel ei tohi naastud rehvi pinnast välja ulatuda rohkem kui 2,0 mm ja M<sub>2</sub>, M<sub>3</sub>, N<sub>2</sub>, N<sub>3</sub>, O<sub>3</sub> ja O<sub>4</sub> kategooria sõiduki rehvidel rohkem kui 2,5 mm;

5) rehvide naastamiseks võib kasutada naaste, mille staatiline torkejõud ja mass ei ole suuremad kui:

- M<sub>1</sub> ja O<sub>1</sub> kategooria sõidukil – torkejõud 120 N ja mass 1,1 g või torkejõud 100 N ja mass 1,4 g;
- N<sub>1</sub> ja O<sub>2</sub> kategooria sõidukil – torkejõud 180 N ja mass 2,3 g;
- M<sub>2</sub>, M<sub>3</sub>, N<sub>2</sub>, N<sub>3</sub>, O<sub>3</sub> ja O<sub>4</sub> kategooria sõidukil – torkejõud 340 N ja mass 3,0 g.

Naastul võib olla ainult üks tipp ja see ei või olla terav ega torujas;

6) naastrehve võib sõidukil kasutada alates 1. oktoobrist kuni 1. maini.

**Kontrollimine:**vaatluse ja nihikuga.

[RTL 2002, 118, 1724– jõust. 21.10.2002]

### **Kood 510. Taastatud rehvid**

**Nõuded:**1) M<sub>1</sub>, N<sub>1</sub>, O<sub>1</sub> ja O<sub>2</sub> kategooria sõidukite taastatavad ja taastatud rehvid peavad vastama E-reegli nr 108 nõuetele ja olema sellekohaselt sertifitseeritud. Taastatavad rehvid ei tohi olla vanemad kui 7 aastat, nende lubatud suurim sõidukiirus peab olema üle 120 km/h ja väiksem kui 240 km/h ning neil peab olema «E» või «e» tähistus;

2) N<sub>2</sub>, N<sub>3</sub>, M<sub>2</sub>, M<sub>3</sub>, O<sub>3</sub> ja O<sub>4</sub> kategooria sõidukite taastatavad ja taastatud rehvid peavad vastama E-reegli nr 109 nõuetele ja olema sellekohaselt sertifitseeritud. Taastatava rehvi lubatud suurim sõidukiirus peab olema üle 80 km/h ning neil peab olema »E» või «e» tähistus;

3) taastamisele ei kuulu vigastatud rehvid, nagu väljapunnitava karkassiga, läbivate vigastustega, kihistunud, varemremonditud vigastustega, paljude torkeavadega, keemiliselt kahjustatud, purunenud randiga, roostetanud või rikunud randivitsaga jms rehvid.

Taastamisele ei kuulu mootorratta, tähistuseta või teeväliseks kasutamiseks ettenähtud ja kuni 1939. aastani valmistatud sõiduautodele ettenähtud rehvid ning tähisega «T type» varurehvid.

**Nõuded:** 1) vaatlusega.

## **Grupp 6 Veermik ja kere**

### **Kood 601. Üldnõuded kerele**

**Nõuded:** 1) kere/kabiini ja nendest väljaulatuvatel osadel ei tohi olla teravaid, haakuvaid ega lõikavaid väljapoole suunatud eendeid, mis võivad põhjustada vigastusi isikutele, kes saavad löögi või puutuvad vastu sõiduki keret;

2) kere osade ümardusraadius peab olema vähemalt 2,5 mm. Kere osadel, mille omavaheline kaugus ei ületa 25 mm, võib ümardusraadius olla 0,5 mm. Kaitseraudade otsad peavad olema tagasi pööratud selliselt, et need ei haaraks läheduses asuvaid esemeid ning nende jäikade osade servade ümardusraadiused peavad olema vähemalt 50 mm;

3) kere korrosiooni, värvi jm kahjustus ei tohi olla suurem kui 5 cm<sup>2</sup> ja 0,5 m<sup>2</sup> pinnal ei tohi olla selliseid kohti üle kolme. Värviparandused ei tohi oluliselt erineda sõiduki registreeritud värvist;

4) alarmsõidukite värviskeemi ja eritunnuseid on keelatud kasutada muudel sõidukitel;

5) kerevälised kirjed peavad vastama keeleseaduse nõuetele;

6) praod ja murded peavad olema remonditud;

7) polt- ja neetliited peavad olema kinni ning keevliited pragudeta ja tühikuteta.

**Kontrollimine:** vaatluse ja vasaraga.

### **Kood 602. Tagumine allasõidutõke**

**Nõuded:** 1) N<sub>2</sub>, N<sub>3</sub>, O<sub>3</sub> ja O<sub>4</sub> kategooria sõidukitel peab olema E-reegli nr 58 või allpool toodud nõuetele vastav tagumine allasõidutõke;

2) tõke peab vastama järgmistele nõuetele:

- kõrgus teepinnast kuni tõkke alumise servani ei tohi olla üle 550 mm;
- ei tohi olla pikem kui tagasilla gabariitlaius;
- kaugus tõkke otsast kuni külggabariidini kere tagateljel ei tohi olla suurem kui 100 mm;
- tõkke profiili vähim laius peab olema 100 mm;
- tõkke profiili otsad ei tohi olla tahapoole pööratud. Servad peavad olema ümardatud raadiusega 2,5 mm;
- kui tõke on ümberpaigutatav, ei tohi tööasendisse ja sealt teistesse asenditesse ümberpaigutamiseks vajalik jõud ületada 400 N;

3) 100 kN jõu toimel või 50% sõiduki massist põhjustatud jõu toimel, kui see on väiksem 100 kN-st, ei tohi tõkke profiili läbipaine ületada 400 mm tõkke kinnitustugede kohal ning 25 kN või 12,5% sõiduki massist põhjustatud jõu toimel (kui see ei ületa jõudu 25 kN) ei tohi läbipaine ületada 400 mm tõkke otstel ja 300 mm kaugusel tugede vahel sõiduki pikitelje suunas;

4) tõke ei tohi asetseda sõiduki tagaosast sõiduki esiosa suunas kaugemal kui 450 mm.

Tõket ei nõuta:

- pikaveose (torud, palgid, lauad, latid, valtsmetall jms) veokilt;
- sõidukilt, mille kasutamist tõke raskendab või teeb võimatuks;
- sõidukilt, mille kõrgus teepinnast kuni kere alumise servani tühjal autol ei ületa 550 mm.

**Kontrollimine:**vaatluse ja mõõdulindiga.

### **Kood 603. Külgmise allasõidutõke**

**Nõuded:**1) 1989. a või hiljem valmistatud N<sub>2</sub>, N<sub>3</sub>, O<sub>3</sub> ja O<sub>4</sub> kategooria sõidukitel peavad olema ohutud külgmised allasõidutõkked. Tõkkeid ei nõuta sadulvedukitelt, kesktelghaagistelt, pikaveose (torud, palgid, lauad, latid, valtsmetall jms) erihaagistelt või sõidukilt, mille kasutamist tõkked raskendavad;

2) tõke ei tohi asetseda kere külgtasandist seespool rohkem kui 120 mm ja ei tohi asetseda kere külgtasandist väljaspool;

3) tõkke profiili laius peab olema vähemalt:

- N<sub>2</sub> autol ja O<sub>3</sub> haagisel – 50 mm;

## N<sub>3</sub> autol ja O<sub>4</sub> haagisel – 100 mm;

4) tõkked ei tohi läbi painduda 1 kN (100 kgf) jõu toimel:

- kinnituskohast (toest) tahapoole jääval otsal 250 mm kaugusel toest mitte rohkem kui 30 mm;
- ülejäänud osadel mitte rohkem kui 150 mm;

5) tõkete paigutus sõidukile peab vastama lisa 1 joonistele 40, 41 ja 42;

6) tõkke välispind peab olema sile ja profiilide otsad sissepoole pööratud. Ümarpeaga poldi pead võivad ulatuda tõkke pinnast välja kuni 10 mm. Kõik teravad servad peavad olema ümardatud vähemalt 2,5 mm raadiusega;

7) tõket võivad asendada ka muud sõiduki ehituslikud elemendid (kütusepaagid, tööriistakastid, akukastid jms), kui need täidavad tõketele esitatavaid nõudeid;

8) tõketele ei tohi kinnitada kütuse-, piduri-, hüdraulika- ja pneumotorusid ning voolikuid;

9) paaksõidukitel jms sõidukitel peavad olema tõkked ehitatud sellise pikkusega, nagu seda võimaldab sõiduki ehitus ja selle kasutamise viis.

**Kontrollimine:**vaatluse, mõõdulindi ja šablooniga.

### **Kood 604. Telg, telik ja õõtsuhoovad**

**Nõue:**teljed, telikud ja õõtsuhoovad peavad olema valmistaja juhendi kohased, ei tohi esineda jääkdeformatsioone, pragusid ja lõtkusid.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

### **Kood 605. Vedrud**

**Nõuded:**1) vedrud peavad olema valmistaja juhendi kohased, ei tohi olla murdumisi, pragusid, vedrulehtede nihkumisi, õhkvedrude pihkumisi ja hüdrovedrude lekkimisi;

2) läbilööki amortiseerivad kummipuhvrid peavad olema terved ja oma kohal.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

### **Kood 606. Stabilisaatorid**

**Nõue:**stabilisaatorid peavad olema valmistaja juhendi kohased ja peavad toimima.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

### **Kood 607. Amortisaatorid**

**Nõue:**amortisaatorid peavad toimima, ei tohi lekkida.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

#### **Kood 608. Kere asendi regulaator**

**Nõue:**kere asendi regulaator ei tohi pihkuda, auto kere ei tohi olla kaldu teepinna suhtes.

**Kontrollimine:**vaatluse, rismuse ja joonlauaga.

#### **Kood 609. Poolhaagise haakesead**

**Nõuded:**1) poolhaagise haakesead peab vastama valmistaja juhendile. Üle 3,5 tonni täismassiga mootorsõidukite ja nende poolhaagiste haakeseadmetel, v.a sõidukid, mille sadulale mõjuv koormus ületab 20 000 kg, peab olema veopolt  $\varnothing 50,8 \pm 0,1$  mm (edaspidi « $\varnothing 50$ » veopolt). Sadulakoormusega üle 20 000 kg peab haakeseadme veopolt olema  $\varnothing 89 \pm 0,1$  mm (edaspidi « $\varnothing 90$ » veopolt);

2) « $\varnothing 50$ » veopoldiga sadulseade peab olema kinnitatud vedukautole vähemalt kaheksa poldiga M16, « $\varnothing 90$ » veopoldiga sadulseade peab olema kinnitatud vähemalt 12 poldiga M16 (vt lisa 1 joonis 45);

3) koormata veduki sadulaplaadi suurim lubatud kõrgus teepinnast on 1400 mm. Siseriiklikult on lubatud kasutada kõrgemaid sadulseadmeid tingimusel, et autorongi kõrgus ei ületa 4 m;

4) lõtk haakeseadme ja veopoldi vahel ei tohi ületada 4,0 mm;

5) veopoldi ja sadula haardeseadme tööpindade kulumine ei tohi ületada 1,5 mm.

**Kontrollimine:**nihiku, mõõdulindi ja vaatlusega.

#### **Kood 610. Täis- ja kesktelghaagise haakesead**

**Nõuded:**1) täis- ja kesktelghaagise haakesead peab vastama valmistaja juhendile;

2) püüduriga haakeseadmetega mootorsõidukite veopoldi mõõtmed peavad olema:

- liigendiga püüdurseadmes  $\varnothing 49^{+0,16}$  mm;

- liigendita püüdurseadmes (tiisli lubatud ühendusnurgad tagatakse veopoldi kujuga)  $\varnothing 48,7^{+0,16}$  mm;

3) tiisli kulumata veorõnga puksi lubatud siseläbimõõt peab olema  $\varnothing 50^{+0,3}$  mm;

4) veopoldi ja puksi tööpindade kulumine ei tohi ületada 2,0 mm ja summaarne lõtk 5,0 mm;

5) siseriiklikult võib kasutada konksu ja silmusega haakeseadet, kui veduki konksu ristlõike läbimõõt on  $50_{-1}$  mm või haagise tiisli veosilmuse sisemõõde on  $\varnothing 90 \pm 1$  mm, silmuse ristlõike läbimõõt  $45_1$  mm ja tööpindade kulumine ei ületa 1,0 mm;

6) kuni 3,5-tonnise täismassiga haagise haakesead peab olema ühendatud vedukauto haakeseadme kuulpoldiga, mille sfääri läbimõõt on  $50_{-0,6}$  mm ja poldi kaela läbimõõt  $29_{-2}$  mm;

7) kõikide haagiste haakeseadmed, v.a haagistel, mis haakeseadme katkemisel isepidurduvad, peavad olema dubleeritud julgestuskettide või -trossidega.

**Kontrollimine:**nihiku ja vaatlusega.

#### **Kood 611. T##is- ja kesktelghaagise haakeseadme kinnitus**

**Nõuded:**1) täis- ja kesktelghaagise haakeseadme kinnituspoltide läbimõõdud sõltuvalt haagise arvutuslikust massist peavad olema:

- >3,5 kuni 15 tonni neli kinnituspolti M14;

- >15 kuni 24 tonni neli kinnituspolti M16;

- >24 tonni neli kinnituspolti M20;

kus haagise arvutuslik mass  $W_M = 1,33 W_R$ ,  $W_R$ – haagise täismass;

2) kuni 3,5 t täismassiga haagise veo kuulpolt peab olema kinnitatud vedukauto külge vähemalt kahe M16 poldiga;

3) kinnituskoht peab olema vigastusteta. Polt- ja neetühendused peavad olema kinnitatud ja keevisliited pragudeta.

**Kontrollimine:**nihiku ja vaatlusega.

#### **Kood 612. Haagise ja vedukauto ühendusvoolikud ja -juhtmed**

**Nõuded:**1) pidurivoolikute kinnitus peab tagama nende säilivuse autorongi sõidul ja manööverdamisel. Täis- ja kesktelghaagise pidurivoolikud peavad asetsema haakeseadmest madalamal;

2) sadulveoki pidurivoolikud peavad olema kinnitatud kabiini tagaseina külge püst- või rõhtasendis, juhtharu vasakule ja toiteharu paremale sõidusuunas vaadatuna;

3) haagise ühendusjuhtmed peavad olema ühendatud veduki elektrisüsteemiga pistiku ja sellele vastava valmistaja juhendi kohase pistikupesaga. Pistikupesade asukohad vedukauto taga ja ühendusjuhtmete asukohad haagisel peavad vastama valmistaja juhendile.

**Nõuded:**1) ühendusvoolikuid – vaatluse ja seebiveega;

2) ühendusjuhtmeid – vaatlusega;

3) alates 2002. a on M<sub>1</sub> ja N<sub>1</sub> kategooria sõiduki esikaitserauale täiendavate kaitseraudade lisamine lubatud ainult M<sub>1</sub>G ja N<sub>1</sub>G kategooria sõidukile (maastikuautole).

[RTL 2001, 135, 1953– jõust. 24.12.2001]

#### **Kood 613. Poolhaagise reguleerimistoed ja tiisli toed**

**Nõue:**poolhaagise reguleerimistoed ja tiisli toed peavad toimima.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

#### **Kood 614. Haagise juhtsilla või pöörsilla lukusti**

**Nõue:**haagise juhtsilla või pöörsilla lukusti peab toimima, kui on valmistaja poolt ette nähtud.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

#### **Kood 615. Kerest väljaulatuvad osad (eksterjäär)**

**Nõuded:**1) sõiduk peab olema komplektne ja vastama valmistaja juhendile;

2) käepidemed ja kapoti kinnitid ei tohi kere pinnast välja ulatuda rohkem kui 70 mm ja ülejäänud detailid 50 mm. Kõigi detailide ümardusraadiused peavad olema vähemalt 2,5 mm;

3) rattanutrid/poldid, rummud, rehvid ja ratta ilukapslid ei tohi ulatuda rõhtsa kere puutepinnaga piiratud alast välja. Erandjuhtumil, kui see on põhjendatud, peavad eelloetletud väljaulatuvate osade ümardusraadiused olema vähemalt 5 mm ja need ei tohi ulatuda välja rohkem kui 30 mm;

4) veoauto heitgaasitoru ei tohi kere välispinna puutuja tasandist ulatuda väljapoole rohkem kui 10 mm, kusjuures toru serva ümardusraadius peab olema vähemalt 2,5 mm.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

#### **Kood 616. Kere/kabiini sisustus (interjäär)**

**Nõuded:**1) kere/kabiini sisustus peab vastama valmistaja juhendile;

2) armatuurlaua kõikide jäikade osade ümardusraadiused peavad olema  $\geq 19$  mm, üle 9,5 mm väljaulatuvate nuppude, lüliteite jms otpinnad peavad olema vähemalt 2 cm<sup>2</sup> suurusel ja vähemalt 2,5 mm ümardusraadiusega. Kõik sellised nupud peavad «uppuma» armatuurlauda 378 N (37,8 kgf) jõu toimel;

3) N<sub>1</sub> kategooria sõidukil peab sõitjateruum (kereosa) olema eraldatud veoseruumist vaheseinaga. Vaheseina ehitus peab vastama veose iseloomule. Vahesein võib olla valmistatud ühtse paneelina, raamile kinnitatud võrguna, varrastest koosnevana vms. Vaheseinas võivad olla kindlalt suletavad laadimisavad. Vaheseina taguses veoseruumis peab veos olema kinnitatud rihmadega, klambritega vms.

Vahesein peab taluma jõudu, mida põhjustab veos, millele mõjub kiirendus:



- sõidusuunas 14 m/s<sup>2</sup>,
- külgsuunas 7 m/s<sup>2</sup>,
- taha ja üles 10 m/s<sup>2</sup>.

**Kontrollimine:**vaatlusega, joonlaua ja mõõdulindiga.

#### **Kood 617. Esi- ja tagakaitseraud**

**Nõuded:**1) esi- ja tagakaitseraud peavad olema kinnitatud ja korras;

2) esi- ja tagakaitseraud peavad taluma põrget, kui sõiduk liigub kiirusega 4 km/h vastu tõket.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

#### **Kood 618. Kere uksealused karbid, kere kandevelemendid, raam ja astmelauad**

**Nõue:**kere uksealused karbid, kere kandevelemendid, raam ja astmelauad peavad olema terved ja kinnitatud.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

#### **Kood 619. Uksed, kapotid, käepidemed, lukud, tsisternide ja kütusepaakide täiteavade sulgeseadised ning ukseajamid**

**Nõuded:**1) uksed, kapotid, käepidemed, lukud, tsisternide ja kütusepaakide täiteavade sulgeseadised ning ukseajamid peavad olema valmistaja juhendi kohased ja toimima;

2) ukselekkudel peab olema kaks lukustusasendit.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

#### **Kood 620. Klaasid**

**Nõuded:**1) tuuleklaasi läbipaistvus juhi vaateväljas peab olema vähemalt 75%, enne 1985. aastat valmistatud sõidukitel vähemalt 70%. Tagumises asendis oleva juhiistme seljatoest eespool asuvate sõiduki külgakende läbipaistvus peab olema vähemalt 70%, sõltumata nende valmistamise aastast. Kui tagaakna läbipaistvus on alla 70%, peavad sõiduki mõlemal küljel olema koodi 103 nõuetele vastavad tahavaatepeeglid;

2) alates 1985. sõiduki valmistamisaastast peavad aknaklaasid olema



või



sertifitseeritud. Enne 1985. a sõiduki valmistamise aastat peavad sõiduki aknaklaasid olema valmistatud ohutust, purunemisel kildu mitteandvast klaasist või nende tingimustele vastavast muust materjalist;

3) juhi või tema kõrvalistuja klaasipuhasti tööalal ei tohi olla liikluse jälgimist raskendavaid kahjustusi või mõrade kogumit, nn «päikest»;

4) katmiseks on keelatud kasutada valgust peegeldavaid materjale.

**Kontrollimine:**valguse neeldumismõõdiku ja vaatlusega.

#### **Kood 621. Klaasipuhasti**

**Nõue:**klaasipuhasti peab töötama, tehes suuremal kiirusel vähemalt 35 edasi-tagasikäiku minutis.

**Kontrollimine:**vaatluse ja stopperiga.

#### **Kood 622. Laternapuhasti**

**Nõue:**kui on olemas, peab laternapuhasti toimima.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

### **Kood 623. Aknapesurid**

**Nõue:**aknapesurid peavad toimima.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

### **Kood 624. Iste**

**Nõuded:**1) istme reguleerimise seadmed peavad toimima ning istmed peavad vastama valmistaja juhendile ja olema selle juhendi kohaselt kinnitatud;

2) ühele inimesele arvestatakse istmel vähemalt 400 mm × 400 mm pinda ja 500 mm kõrgusel istmepadjust vähemalt 400 mm laiust leeni pinda. Istekoha laiust mõõdetakse 100 mm kaugusel leenist ja leeni laiust mõõdetakse 50 mm kaugusel leeni mõõtmispunktist. Tagaiste loetakse erandina kolmekohalisteks, kui selle kogulaius on vähemalt 1100 mm ja leeni laius vähemalt 1200 mm.

Istekohtade arv ei tohi olla suurem kui seda on ette näinud valmistaja oma juhendiga.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

### **Kood 625. Varuratas**

**Nõue:**varuratas peab olema kinnitatud valmistaja juhendi kohaselt.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

### **Kood 626. Veokasti põhi, külje- ja tagaluugid ning nende sulgurid. Sõitjate kaitse veose vedamisel**

**Nõuded:**1) veokasti põhi, külje- ja tagaluugid ning nende sulgurid peavad olema vigastusteta ja toimima;

2) veose vedamisel autos peavad sõitjad olema kaitstud ja eraldatud veosest vaheseinaga. Vaheseina ehitus peab vastama veose iseloomule. Vahesein võib olla valmistatud ühtse paneelina, raamile kinnitatud võrguna, varrastest koosnevana vms. Vaheseinas võivad olla kindlalt suletavad laadimisavad. Vaheseina taguses veoseruumis peab veos olema kinnitatud rihmadega, klambritega vms.

Veoauto kabiini taga peab olema selline tugisein, mis kaitseb liiklusõnnetuse korral kabiini muljumise eest. Veokastis või veose vedamiseks ette nähtud ruumis peavad olema veose iseloomule vastavad kinnitusvahendid. Kabiinitagune tugisein peab olema vähemalt kabiini laiune ja kõrgune. Puistainete veoautol võib kere esisein olla madalam kabiinist, kuid mitte madalam külgluukidest/seintest. Puidu või puidukimpude veol peab tugisein olema metallist ja vähemalt koorma kõrgune ja laiune. Poolhaagise esiseina vähim kõrgus, v.a puidu või puidukimpude veol, peab olema 1,6 m veokasti põrandast.

Kabiinitagust tugiseina ei nõuta:

- sadulvedukilt, kui selle haakes on esiseinaga poolhaagis;
- paakautodelt ja paakpoolhaagist vedavalt sadulvedukilt;
- suuremõõtmelise ja raskekaalulise veokilt.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

[RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

### **Kood 627. Tent, tendikaar ja külgtoed**

**Nõuded:**1) tent, tendikaar ja külgtoed peavad olema vigastusteta ja kinnitatud;

2) tugevus peab vastama veose massist tingitud koormusele;

3) puidu, puidu kimpude, metalli, torude jms veoks kasutatava veokasti/platvormi või aluspakkudega runga külgtulbad peavad olema metallist. Iga eeltoodud veosekimp peab toetuma vähemalt kahele aluspakule. Külgtulbad peavad vastu pidama ilma jäävdeformatsioonita vähemalt 1/4 aluspakule mõjuva veoseosa massist tingitud jõule, kui see rakendub külgtulbale 2 m kõrgusel aluspaku kandepinnast, platvormi või veokasti põhjast;

4) sõiduki ehitus peab võimaldama külgtulpade vahelises alas veose sidumist sõiduki raami, platvormi või veokasti külge. Külgtulpade puhul, mille vahekaugus on 2,5 m või vähem, peab olema vähemalt üks kinnitusrihm, suurema tulpadevahelise kauguse korral vähemalt kaks kinnitusrihma. Sidumisvahendite kinnituskonks/aas peab vastu pidama purunemata 20 kN (2000 kgf) jõule;

5) puidu või puidukimpude veol peab aluspakul olema vähemalt 10 mm kõrgune, ülespoole suunatud servaga terasriba, mis takistab veose nihkumist pikisuunas;

6) sõiduki esmasel või ümberehituse järgsel registreerimisel peab sõiduki omanik esitama ARK-le sõiduki kere, runga valmistaja/ümberehitaja tunnistuse, kus valmistaja kinnitab, et sõidukikere, kabiinitagune kaitse, külgtoed, aluspakud, koormakinnituse konksud/aasad, veokast, platvorm jms on valmistatud vastavalt käesolevatele nõuetele.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

#### **Kood 628. Isotermilised, termostaatilised ja soojustamata furgoonid**

**Nõue:**furgooni kere peab olema terve, ukсед ja luugid sulguma, külmutusseadmed ei tohi lekkida või pihkuda.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

#### **Kood 629. Mootorratta gondel ja põlvekaitset, tugihark ja sõitja käepide/käepidemed**

**Nõue:**mootorratta gondel ja põlvekaitset, tugihark ja sõitja käepide/käepidemed peavad olema terved ja kinnitatud.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

#### **Kood 630. Poripõlled**

**Nõuded:**1) N<sub>2</sub>, N<sub>3</sub>, O<sub>3</sub> ja O<sub>4</sub> kategooria sõidukite tagarastel peavad olema poripõlled. Poripõlled peavad olema mitte kaugemal kui 1200 mm tagarastaste pöörlemisteljest;

2) poripõlled peavad olema laiemad kui tagarattad (paarisrattad);

3) poripõlle alumine äär ei tohi olla teepinnast kõrgemal kui 1/4 põlle kaugusest tagarastaste pöörlemisteljest.

**Kontrollimine:**mõõdulindiga.

#### **Kood 636. Lisanõuded L<sub>4</sub> kategooria sõidukile**

**Nõuded:**1) külghaagist võib ühendada ainult sellisele mootorratta (L<sub>3</sub> kategooria sõiduki) paremale küljele, mille tühimaas on 100 kg või rohkem. Erandina võib külghaagis paikneda vasakul mootorratta küljel võõrriigist ümberasumisega kaasa toodud ja päritud L<sub>4</sub> kategooria sõidukitel;

2) rohkem kui ühe sõitjakohaga või üle 75 kg veose vedamiseks ette nähtud külghaagisel peab olema sõidupidur;

3) külghaagises ei tohi olla rohkem kui kaks sõitjakohta;

4) mootorratta parem suunatuli tuleb pärast külghaagise paigaldamist eemaldada või välja lülitada ja paigaldada suunatuli külghaagise paremale küljele.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

### **Grupp 7 Mootor**

#### **Kood 701. Üldnõuded**

**Nõuded:**1) mootorist kütuse, määrdeainete ja jahutusvedeliku silmaga nähtav lekkimine ei ole lubatud;

2) heitgaaside ja karterigaaside pihkumine kogu süsteemi ulatuses ei ole lubatud;

3) mootori kinnituspadjad peavad olema valmistaja juhendi kohased ja terved;

4) omavoliline mootori kinnituspadjade kinnituskohtade muutmine kere/raami küljes on keelatud;

5) omavoliline mootori toite- ja heitgaaside süsteemi muutmine ja ümberehitamine on keelatud, sh ülelaadeseadmete lisamine või ärajätmine, õhu- ja heitgaaside osakeste filtrite äravõtmine, heitgaaside katalüsaatorreaktorite äravõtmine, teisele kütuseliigile ümberehitamine (diislikütuselt – bensiinile; bensiinilt või diislikütuselt – gaasile jms ning vastupidi);

6) elektrijuhtmed peavad olema kaitstud hõõrdumise/muljumise, kütuse keemilise, heitgaaside termilise jms kahjustava mõju eest;

7) mootor peab vastama võimsuselt, pöördemomendilt, pöörete arvult, töömahult ja massilt valmistaja poolt sellele sõidukile ette nähtule. Erandina, kui valmistaja ei ole ette näinud erinevate mootorimudelite paigaldamist, on lubatud sõidukile ümberehituse korras paigaldada mootor, mille võimsuse erinevus ei ületa 30%, töömahu erinevus 20% ja massi erinevus 10% valmistaja poolt ette nähtust.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

### **Kood 702. Kütusepaak**

**Nõuded:**1) ei tohi lekkida, peab olema valmistaja juhendi kohane ja paigutatud valmistaja poolt ette nähtud kohta ja tema poolt ette nähtud viisil;

2) ei tohi asetseada auto või haagise kabiini/kere sõitjateruumis. Kabiini/kere osa, vahesein vms ei tohi olla kütusepaagi üheks osaks;

3) täiteavast väljavoolav (näiteks tankimisel jms) kütus ei tohi koguneda auto või haagise kerosse/kabiini vms kohta, peab olema ette nähtud võimalus kütuse vabaks mahavoolamiseks;

4) veega täidetud paak peab taluma kolme minuti vältel rõhku 0,03 MPa (0,3 kgf/cm<sup>2</sup>). Pärast paagi survestamist on paagi seintes lubatud jääkdeformatsioonid;

5) kütusepaagil peab olema ala- ja ülerrõhku tasakaalustav seade ja sellele sõiduki tüübile valmistatud kork;

6) täiteava kork ei tohi avaneda juhuslikult. Kummuli keeratud täis paagist ei tohi kütust välja valguda kiiremini kui 30 g/min;

7) täiteava ei tohi ulatuda sõiduki kerest väljapoole ja asuda sõitjate- või koormaruumis;

8) 800...1000 l mahutavusega paakide korral peab autol või autorongil olema kaks vähemalt 2 kg pulber- või sellele samaväärset tulekustutit, sädet mitteandvast materjalist labidas, ämber ja matt tulekustutuseks;

9) autol või autorongil on üle 1000 l mahutavusega paak/paagid keelatud;

10) täiendavad lisakütusepaagid peavad olema kinnitatud auto või haagise raamile või kere põhjale. N<sub>2</sub>, NG<sub>2</sub>, N<sub>3</sub> ja NG<sub>3</sub> kategooria sõidukitele peavad lisakütusepaagid olema kinnitatud sõidukivalmistaja juhendi kohaselt või kanduriga sõiduki põhiraami peeltala külge. Vajadusel peab põhiraami või peeltala tugevdama;

13) M<sub>1</sub>, MG<sub>1</sub>, N<sub>1</sub> ja NG<sub>1</sub> kategooria sõidukitele ei ole lubatud kütusepaaki ümber ehitada või paigaldada lisakütusepaake;

14) M<sub>2</sub>, MG<sub>2</sub>, M<sub>3</sub> ja MG<sub>3</sub> kategooria sõidukitele on lubatud paigaldada lisakütusepaak, kui sõidukivalmistaja on selleks ette näinud ja ette valmistanud bussi keros E-reegli nr 36 või E-reegli nr 52 nõuetele vastava ohutu koha ning sõidukivalmistaja või tema ametlik esindaja on andnud kirjaliku loa, milles on ära näidatud lisapaagi asukoht ja selle paigaldamise skeemid;

15) lisakütusepaakide paigaldamiseks tuleb eelnevalt taotleda luba Autoregistrikeskuselt.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

### **Kood 703. Heitgaaside väljalaskesüsteem**

**Nõuded:**1) heitgaaside väljalaskesüsteem peab olema valmistaja juhendi kohane;

2) heitgaaside väljalaskesüsteem peab olema ohutus kauguses kütusepaagist ja kütuse torudest nii, et torude või paagi lekkimisel ei satuks kütus heitgaaside torudele;

3) N<sub>2</sub> ja N<sub>3</sub> kategooria veoautodel võib suunata heitgaaside toru üles, kui selle ots ületab kabiini kõrgeima punkti tasandi. Toru välisläbimõõt ei tohi olla suurem kui 150 mm. Heitgaaside toru ümbrus peab olema vähemalt 50 mm ulatuses vaba;

4) heitgaaside pihkumine ei ole lubatud;

5) ei tohi olla auke ja pragusid, peab olema kinnitatud valmistaja juhendi kohaselt.

**Kontrollimine:**möödulindi, nihiku ja vaatlusega.

### **Kood 704. Heitgaaside toksilisuse vähendamise seadmed**

**Nõue:**heitgaasi retsirkulatsiooni- ja sundtühikäigusüsteem, õhupuhastid, katalüsaatorseadmed, -andur, kübemetepüüdefiltrid jms peavad olema valmistaja juhendi kohased ja toimima.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

**Kood 705. Katalüsaatorita või -andurita katalüsaatoriga ottomootoriga sõiduki heitgaasi kahjulike ainete piirsisaldus**

**Nõue:**heitgaasi kahjulike ainete piirsisaldus peab vastama keskkonnaministri kehtestatud nõuetele.

**Kontrollimine:**neljakomponendilise spektrograafi tüüpi gaasianalüsaatoriga\* mõõdetakse töösoojal mootoril tühikäigul süsinikmonooksiidi (CO) sisaldust heitgaasis.

\* Märkus: gaasianalüsaator peab registreerima, analüüsima ja automaatselt salvestama ning välja trükkima järgmised andmed:

- 1) ülevaatuspunkti nimetus ja aadress;
- 2) mõõtmise kuupäev ja kellaeg;
- 3) mootori õli temperatuur [°C];
- 4) väntvõlli pöörlemissagedus [ $\text{min}^{-1}$ ];
- 5) süsinikmonooksiidi (CO) mahuline sisaldus heitgaasis [%];
- 6) sahhariidide (CH) mahuline sisaldus heitgaasis [ppm];
- 7) süsinikdioksiidi (CO<sub>2</sub>) mahuline sisaldus heitgaasis [%];
- 8) hapniku (O<sub>2</sub>) mahuline sisaldus heitgaasis [%];
- 9) liigõhuteguri ( $\lambda$ ) väärtus;
- 10) parameetrid (CO<sub>vrai</sub>-või CO<sub>cor</sub>) väärtused [%].

**Kood 706.  $\lambda$ -anduriga reguleeritava küttesegu koostisega ja katalüsaatoriga ottomootoriga sõiduki heitgaaside kahjulike ainete piirsisaldus**

**Nõue:**heitgaasi kahjulike ainete piirsisaldus peab vastama keskkonnaministri kehtestatud nõuetele.

**Kontrollimine:**neljakomponendilise spektrograafi tüüpi gaasianalüsaatoriga\* (vt koodi 705 märkus) mõõdetakse töösoojal mootoril tühikäigul ja koormamata mootori vähimal pöörlemissagedusel 2000  $\text{min}^{-1}$  süsinikmonooksiidi (CO), sahhariidide (CH) sisaldust heitgaasis ja liigõhuteguri ( $\lambda$ ) väärtust.

**Kood 707. Diiselmootori heitgaasi suitsusus**

**Nõue:**heitgaaside suitsusus peab vastama keskkonnaministri kehtestatud nõuetele.

**Kontrollimine:**Borger-Lambert-Bear'i seadusele põhineva suitsususemõõturiga\*. Mõõdetakse töösoojal mootoril heitgaasi suitsusust mootori vabakiirendusrežiimil. Võib piirduda ühe suitsususe mõõtmise katsega, kui mõõdetud heitgaasi suitsususe väärtus on oluliselt ( $0,5 \text{ m}^{-1}$  või rohkem) väiksem kehtestatud piirväärtustest. Vajadusel sooritatakse lisamõõtmiskatsed (sh puhastustsüklid), millest arvutatakse keskmine, jättes välja ühe oluliselt suurema ja ühe oluliselt väiksema tulemuse.

Märkus: \* Suitsususemõõtur peab registreerima, analüüsima ja automaatselt salvestama ning välja trükkima järgmised andmed:

- 1) ülevaatuspunkti nimetus ja aadress;
- 2) mõõtmise kuupäev ja kellaeg;
- 3) mootori õli temperatuur [°C];
- 4) väntvõlli pöörlemissagedus [ $\text{min}^{-1}$ ];

- 5) suurim väntvõlli pöörlemisagedus regulaatori rakendumisel [ $\text{min}^{-1}$ ];
- 6) aeg, mis kulus väntvõlli pöörete tõstmiseks tühikäigult suurima pöörlemisageduseni [s];
- 7) kiirguse neeldumistegur «K» [ $\text{m}^{-1}$ ];
- 8) üldhinnang «Korras», «Korrata katset», «Mittekorras».

#### **Kood 708. Õli, jahutusvedeliku jms lekkimine**

**Nõue:**õli, jahutusvedeliku jms lekkimine ei ole lubatud.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

#### **Kood 709. Karterigaaside pihkumine**

**Nõue:**ei tohi pihkuda nähtavat suitsu.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

#### **Kood 710. Toitesüsteem**

**Nõuded:**1) peab olema valmistaja juhendi kohane ja ei tohi lekkida. Rikke või avarii korral ei tohi väljavoolav kütus sattuda heitgaasi torudele või mõnele teisele kõrge temperatuuriga osale;

2) toitesüsteemi seadmed peavad olema kaitstud kerega või sõiduki mõne muu osaga.

**Kontrollimine:**vaatlusega, mõõdulindiga.

#### **Kood 711. Gaasiauto toitesüsteem**

**Nõuded:**1) gaasiauto toiteseadmed ei tohi pihkuda, seadmetel ja armatuuril ei tohi olla korrosiooni ning vigastusi;

2) voolikud peavad olema otsikute külge kinnitatud klambritega.

3) **Kontrollimine:**vaatluse, seebivee ja pintsliga.

Märkus: Gaasi pihkumise või toitesüsteemi muu rikke avastamisel tuleb ülevaatus katkestada. Ülevaatus võib jätkata pärast remonti, kui rike on kõrvaldatud.

#### **Kood 712. Müra**

**Nõue:**sõiduki seis- ja sõidumüra peab vastama keskkonnaministri kehtestatud nõuetele.

**Kontrollimine:**müramõõturiga. Enne 1986. a valmistatud autode seisumüra mõõdetakse mootorist 7,0 m kaugusel suurima mürataseme suunal. 1986. a ja hiljem valmistatud autode seisumüra mõõdetakse heitgaasitoru otsast 0,5 m kaugusel,  $45^\circ \pm 10^\circ$ -s sektoris ja vähemalt 0,2 m kõrgusel. 1984. a ja hiljem valmistatud L kategoria sõiduki müra mõõdetakse heitgaasitoru otsast 0,5 m kaugusel,  $45^\circ \pm 10^\circ$ -s sektoris ja vähemalt 0,2 m kõrgusel. Seisumüra mõõtmisel peab auto mootor töötama püsivatel pööretel, mis vastab 3/4-le nimivõimsuse pöörete arvust. Mõõtmistulemuste lugemisel võetakse arvesse tulemused, mis ei erine üksteisest rohkem kui 2 dB võrra. Arvesse läheb kolmest mõõtmistulemusest suurim.

### **Grupp 8 Jõuülekanne**

#### **Kood 801. Sidur**

**Nõuded:**1) peab olema valmistaja juhendi kohane. Käigud peavad lülituma kergelt ja mürata;

2) väljalülitatud siduri ja sisselülitatud käigu korral ei tohi sõiduk liikuda paigast (sidur ei tohi kaasa vedada);

3) pidurdatud auto mootor peab seiskuma siduri lülitumisel (sidur ei tohi libiseda);

4) siduripedaali vabakäik peab olema valmistaja juhendi kohane.

**Kontrollimine:**proovisõiduga.

#### **Kood 802. Käigu-, jaotus- ja jõuvõtukast/kordisti/aeglusti**

**Nõuded:**1) käigu-, jaotus- ja jõuvõtukast/kordisti/aeglusti peavad olema valmistaja juhendi kohased, ei tohi lekkida ning peavad toimima;

2) käigud ei tohi sõiduki liikumisel välja lülituda.

**Kontrollimine:**vaatluse ja proovisõiduga.

#### **Kood 803. Kardaanelkanne/rattavõll**

**Nõuded:**1) kardaanelkanne/rattavõll peab olema valmistaja juhendi kohane, kinnitatud ja tasakaalustatud, ei tohi vibreerida, kardaani liigendid peavad olema töökorras;

2) vahelaager/laagrid peavad olema valmistaja nõuete kohaselt kinnitatud ja töökorras;

3) nuutühendites ei tohi olla ülemäärast radiaallõtku;

4) porikaitse peavad olema terved ja nõuetekohaselt kinnitatud.

**Kontrollimine:**vaatluse, vasara ja proovisõiduga.

#### **Kood 804. Peälekanne**

**Nõuded:**1) peab olema valmistaja juhendi kohane ja ei tohi lekkida;

2) laagrites ei tohi olla ülemäärast lõtku.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

#### **Kood 805. Mootorratta jõulekanne**

**Nõuded:**1) ketikaitse ja tagaratas peavad olema valmistaja juhendi kohased ja kinnitatud;

2) kett peab olema pingutatud valmistaja juhendi kohaselt;

3) kardaanelvõlli liigendid peavad olema töökorras.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

### **Grupp 9**

#### **Lisanõuded bussile, mille lubatud kiirus on kuni 90 km/h**

#### **Kood 901. Kirjed ja märgistus**

**Nõue:**vajalik informatsioon ohu korral tegutsemiseks peab olema eestikeelne ja olema kirjutatud mustade tähtedega rohelisele tagapõhjale, millel on kahekordne must ääris. Käsiapteegi ja tulekustutaja asukoha sildil peavad olema punased sümbolid punase äärisega valgel põhjal. Lastega ja puuetega sõitjate kohtade sildidel peab olema sinine tagapõhi ja sellel valged kujutised. Siltide mõõtmed peavad olema 50 × 150 mm (vt lisa 1 joonis 68).

**Kontrollimine:**joonlaua ja vaatlusega.

#### **Kood 902. Ukseava valgustus**

**Nõue:**ukseava valgustus peab toimima.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

#### **Kood 903. Juhiste**

**Nõuded:**1) juhiistmel peab olema seljatagune kaitse ning peab olema välditud juhi pimestamine salongi valgustusega. Kaitse kõrgus juhi selja taga peab olema vähemalt 800 mm sõitjateruumi põrandast ja laiuselt ulatuma istme parempoolse servani;

2) juhiistmel peavad olema ohurihmad, v.a bussid, kus on lubatud seisukohad.

**Kontrollimine:**vaatluse ja mõõdulindiga.

#### **Kood 904. Väljapääsud**

**Nõuded:**1) 1990. a või hiljem valmistatud A, B, I, II ja III klassi bussidel peab olema vähemalt kaks ust, üks teenindusüks (sõitjatele) ja varuüks (kasutamiseks ohu või õnnetuse korral). I, II ja III klassi bussi

teenindusüksed peavad asuma bussi paremal küljel, varuüks võib asuda erandina bussi kere tagaseinas. A ja B klassi bussi üksed võivad asuda kere paremal küljel või kere tagaseinas. Bussi üks üks peab asuma kere esimeses pooles, teine üks või varuväljapääs tagumises pooles nii, et ukse avade kesktelgede vaheline kaugus oleks võrdne vähemalt 40% bussi pikkusest tema pikiteljel. Kui juhiruumil ei ole ust sõitjateruumi, peab juhiruumil olema üks mõlemal bussi küljel. Üksiku ukse vähim laius peab olema 650 mm. Kaksikuksel – 1200 mm ja varuüksel – 550 mm. Kõik üksed peavad lisaks muudele avamisviisidele olema avatavad ka käsitsi;

2) liigendbussil peab igas kere osas olema üks teenindusüks ja I klassi liigendbussi esimeses kereosas vähemalt kaks teenindusüks. I, II ja III klassi bussi teenindusüks ei tohi asuda bussi tagaseinas.

**Kontrollimine:**vaatluse ja mõõdulindiga.

#### **Kood 905. Tulekustuti ja käsiapteek**

**Nõuded:**1) I, II ja III klassi bussidel peab üks tulekustuti asetsema juhi läheduses ja teine sõitjateruumis. A ja B klassi bussidel peab olema üks tulekustuti juhi läheduses. Tulekustutid peavad olema kinnitatud ja vajadusel kergesti kättesaadavad. Tulekustutil peab olema siseministri poolt kehtestatud korra kohane silt kasutamise ja kontrollimise kohta;

2) käsiapteegis peavad olema sotsiaalministri poolt kehtestatud korra kohased esmaabivahendid ja nende kasutusjuhend.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

#### **Kood 906. Sisevalgustus**

**Nõue:**sisevalgustus peab olema valmistaja juhendi kohane ja toimima.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

#### **Kood 907. Uste avamis- ja sulgemismehhanism. Liigendbussi keredevaheline lõõts**

**Nõuded:**uste avamis- ja sulgemismehhanism ja liigendbussi keredevaheline lõõts peavad olema terved, valmistaja juhendi kohased ja peavad toimima.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

#### **Kood 908. Sisustus**

**Nõuded:**1) vahekäikude vähim laius peab olema 450 mm;

2) istmetevaheline vähim kaugus peab olema 650 mm. Kokkupandavad istmed peavad pärast neilt tõusmist ise pöörduma kokkupandud asendisse;

3) istmed peavad asetsema bussis nii, et sõitja istub näoga või seljaga sõidusuunas. I ja II klassi bussil on lubatud istme asend, kus sõitja istub sõidu suunas küljega. Kui bussis on seisukohad või sõitja istub küljega sõidu suunas, on bussi lubatud suurim kiirus 60 km/h;

4) kui juhil puudub või ei ole piisavat silmsidet teenindusustega (v.a isetoimiv), peavad nende nähtavuse nii bussikere seest kui ka väljast tagama optilised vms vahendid;

5) juhile peab olema tagatud vaateväli vähemalt 80° mõlemale poole bussi pikitelge. Nähtavuse takistuseks ei loeta rooliratast, peegleid ja klaasipuhasteid;

6) bussi sisustamiseks ei tohi kasutada materjali, mille ISO 3795 nõuetele vastavalt määratud põlemiskiirus on suurem kui 100 mm/min;

7) I ja II klassi bussis peab olema kõikide seisukohtade jaoks piisav arv käsipuud ja rihmu. Igal seisjal peab olema võimalus haarata vähemalt kahest käsipuust või rihmast. Käsipuudena või rihmadena lähevad arvesse need käsipuud ja rihmad, mis asuvad kõrguste vahemikus 800 kuni 1900 mm põrandast. Iga seisukoha kohta peab olema vähemalt üks käsipuu või rihm, mitte kõrgemal kui 1500 mm põrandast. Külgseinte juures, mille ääres puuduvad istmed, peavad olema 800 kuni 1500 mm kõrgusel põrandast seinaga rööbiti käsipuud.

**Kontrollimine:**vaatluse ja mõõdulindiga.

### **Grupp 10**

[Kehtetu - RTL 2002, 106, 1575– jõust. 01.01.2003]

### **Grupp 11**

#### **Lisanõuded taksole**

#### **Kood 1101. Kirjed**



**Nõue:**peavad olema Eesti Vabariigi keeelseaduse kohased.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

**Kood 1102. Takso tunnus**

**Nõue:**auto katusel peab olema valdaja rekvisiitidega sisevalgustusega tunnus.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

**Kood 1103. Taksomeeter**

**Nõue:**taksol peab olema töökorras ja kehtestatud korras kohandatud taksomeeter.

**Kontrollimine:**vaatlusega.

**Grupp 12**  
**Sõiduki mõõtmised**

**Kood 1201. Üldnõuded**

**Nõuded:**1) M<sub>2</sub>, M<sub>3</sub>, N ja O kategooria mootorsõiduki ja selle haagise ning nendest koostatud autorongide suurimad lubatud mõõtmised ning massid peavad vastama direktiivide 96/53/EÜ ja 97/27/EÜ nõuetele. Suuremõõtmelisel ja/või raskekaalulisel veol kasutatav mootorsõiduk ja selle haagis peavad vastama kehtestatud nõuetele. M<sub>1</sub> kategooria sõiduki suurimad lubatud mõõtmised ning massid peavad vastama direktiivi 92/21/EMÜ ja direktiivi 95/48/EÜ nõuetele;

2) auto ja selle haagise mõõtmete määramine peab toimuma direktiivi 97/27/EÜ kohaselt (vt lisa 1 joonis 86). Sõiduki mõõtmised saadakse valmistaja määratud mõõtmega ehitatud sõiduki mõõtmisel;

3) sõiduki pikkuse (vt lisa 1 joonis 86A) mõõtmisel peab täitma järgmisi tingimusi:

1. auto pikkust peab mõõtma tema pikiteljega risti olevate mõtteliste tasapindade vahel, kusjuures need tasapinnad on puutujateks äärmistele kereosadele auto ees ja taga. Nende kahe tasandi vahele jäävad kõik auto osad, kaasa arvatud ka need, mis ulatuvad autost ette- ja tahapoole (nagu puksiirkonksud, kaitserauad jne);
2. täis- ja kesktelghaagise pikkust peab mõõtma koos tiisliga ja ilma tiislita, kusjuures viimane mõõde antakse sulgudes: näiteks 5500 (3700). Haagise pikkust koos rõhtasendis tiisliga peab mõõtma haakeseadme teljest (näiteks veorõnga teljest) kuni haagise tagumise äärmise osani. Haagise pikkust ilma tiislita peab mõõtma tema pikiteljega risti olevate mõtteliste tasapindade vahel, kusjuures need tasapinnad on puutujateks äärmistele kereosadele haagise ees ja taga;
3. poolhaagise üldpikkust peab mõõtma tema pikiteljega risti olevate mõtteliste tasapindade vahel, kusjuures need tasapinnad on puutujateks äärmistele kereosadele poolhaagise ees ja taga. Mõõde veopoldi teljest kuni haagise tagumise äärmise osani antakse sulgudes haagise kogupikkuse mõõde järel: näiteks 10 800 (7800);
4. pikkuse mõõtmisel ei arvestata järgmisi osi:

- klaasipuhasteid ja -pesureid;
- esi- või tagatunnusmärke;
- tolli plommimiseadmeid ja plommide kaitsevahendeid;
- presendi ohutus- ja kaitsevahendeid;
- valgustusseadmeid;
- tahavaatepeegleid;
- tahavaate abiseadmeid;
- õhuvõtu torusid;
- astmelaudu;
- kummipuhvreid;
- tõstelavasid, kaldteid jms sõiduasendis seadmeid, kui need ei ulatu välja rohkem kui 200 mm tingimusel, et sõidukil ei ületata kaubaruumi mahtu;
- mootorsõiduki haakeseadmeid;

- trolli vooluvõttureid (pantograafe);

4) sõiduki laiuse (vt lisa 1 joonis 86B) mõõtmisel peab täitma järgmisi tingimusi: sõiduki laiust peab mõõtma sõiduki pikiteljega rööbiti olevate tema külgede puutetasapindade vahelise kaugusena, sh kõik auto väljaulatuvad jäigalt kinnituvad osad (rattarummud, ukse käepidemed, tiivad jne), välja arvatud:

- tahavaatepeeglid;
- küljeääretule laternad;
- rehvi siserõhunäiturid;
- suunatule laternad;
- elastsed poripõlled;
- M<sub>2</sub> ja M<sub>3</sub> kategooria sõidukite sissetõmbuvad trepid ja kaldteed tingimusel, et need oleksid sõiduasendis ja ei ulatuks sõiduki küljelt välja rohkem kui 10 mm ning kaldteede ette ja taha suunatud nurkade ümardusraadiused oleksid vähemalt 5 mm; servade ümardusraadiused peavad olema vähemalt 2,5 mm;
- rehviketid;
- teepinnaga kokkupuutes olevate rehvide väljakummunud küljed;
- tolli plommimisseadmed ja plommide kaitsevahendid;
- presendi ohutus- ja kaitsevahendid;
- valgustusseadmed;
- rehvi vigastuse signaalseadmed;
- väljaulatuvate porikaitsesteemide painduvad osad;

5) sõiduki kõrguse (vaata lisa 1 joonis 86C) mõõtmisel peab täitma järgmisi tingimusi: sõiduki kõrgust peab mõõtma sõiduki tugipinna ja koormamata sõidukorras sõiduki kõrgeima osa puutepinna vahelise kaugusena. Kõik jäigalt kinnituvad kereosad peavad jääma nende tasapindade vahele, välja arvatud:

- antennid;
- tõstetud asendis vooluvõtturid (pantograafid).

Tõstetavate telgedega sõidukite puhul peab arvestama tõsteseadmest tingitud mõjuga;

6) sõiduki baasi (vt lisa 1 joonis 86D) mõõtmisel peab täitma järgmisi tingimusi: sõiduki baasi peab mõõtma sõiduki ühel küljel asuvate ja kõrvutiasetsevate rataste telgede vahelise kaugusena. Kui vasaku ja parema külje baasid on erinevad, tuleb eelistada vasaku külje baasi. Kui sõidukil on kolm või rohkem baasi, peab alustama nende märkimist esimesest rattast. Esimese ja viimase ratta vaheline baas on nendevaheliste baaside summa;

7) sõiduki rööpme (vt lisa 1 joonis 86E) mõõtmisel peab täitma järgmisi tingimusi: sõiduki rööbet peab mõõtma ühe telje rehvide poolt teepinnale jäetud jäljendite keskpaikade vahelise kaugusena. Paarisrehvidega telgede korral – rehvide vahet läbivate sümmeetriatasapindade vahelise kaugusena;

8) järgnevalt antud sõiduki mõõtmised on valmistaja poolt ette nähtud tolerantsivälja ülemised hälbed. Tolerantsivälja alumised hälbed on kõik negatiivsed.

**Kontrollimine:** mõõdulindiga.

**Kood 1202.** Lubatud suurim pikkus

**Nõuded:** 1) mootorsõiduk . . . . 12,00 m;

2) täis- ja kesktelghaagis . . . . 12,00 m;

3) poolhaagis (haagise veopoldist kuni selle tagaseinani) . . . . 12,00 m;

4) liigendbuss . . . . 18,00 m;

5) L kategooria sõiduk . . . . 4,00 m;

6) veduk haakes poolhaagisega . . . 16,50 m;

7) veduk täis- või kesktelg- ja tugihaagisega ning kaksikautorong (reguleeritava pikkusega tiisli puhul pikimas asendis) . . . 18,75 m;

8) kui poolhaagis on valmistatud enne 1991. a ja ei täida nõuet 3 või tema veopoldi telje kaugus poolhaagise esiosa mis tahes punktist horisontaalselt mõõdetuna on üle 2,04 m, võib autorongi pikkus olla 15,50 m.

**Kontrollimine:**mõõdulindiga.

### **Kood 1203. Suurim laius**

**Nõuded:**1) kõik sõidukid (v.a M<sub>1</sub>kategooria sõidukid) 2,55 m;

2) M<sub>1</sub>kategooria sõidukid 2,50 m;

3) köetavate, termos-, külmik- ja külmutussõidukite kered, kui kere soojusisolatsiooniga seina paksus on vähemalt 45 mm või millel on akrediteeritud katsekoja tunnistus või plaat kere vastavuse kohta ATP kokkuleppele 2,60 m;

4) L<sub>3</sub>kategooria sõidukid 1,00 m;

5) L<sub>4</sub>ja L<sub>5</sub>kategooria sõidukid 2,00 m;

6) L kategooria veduki haakes olev O<sub>1</sub>kategooria haagis . . 1,25 m;

7) O<sub>1</sub>kategooria haagis, mille laius on vähemalt 2,3 m, võib olla laiem teda vedavast vedukautost kuni 0,60 m;

8) täis- ja kesktelghaagised, v.a O<sub>1</sub>kategooria haagised, võivad olla neid vedavatest vedukautodest laiemad kuni 0,15 m;

9) poolhaagis võib olla teda vedavast sadulvedukist (esitelje kohalt mõõdetud gabariitmõõdust) laiem kuni 0,35 m.

Märkus. Nõuetes 7, 8 ja 9 mainitud sõidukite laiused ei tohi ühelgi juhtumil ületada vastavalt 2,55 m või 2,60 m.

**Kontrollimine:**vaatluse ja mõõdulindiga.

### **Kood 1204. Lubatud suurim kõrgus**

**Nõuded:**1) kõigil sõidukeil, v.a L kategooria sõidukid, . . 4,00 m;

2) L kategooria sõidukil . . 2,50 m.

**Kontrollimine:**mõõdulindi või gabariitväravaga.

### **Kood 1205. Pöörderaadius**

**Nõue:**kõik mootorsõidukid ja autorongid peavad suutma liikuda ringteel, mille välisraadius on 12,50 m ja siseraadius on 5,30 m.

**Kontrollimine:**katsesõiduga.

### **Kood 1206. Lubatud suurim kaugus veduki veokasti esiseinast**

**Nõuded:**1) veduki veokasti esiseinast kuni täishaagise veokasti tagaseinani ilma veduki veokasti tagaseina ja haagise veokasti esiseina vahelise kauguseta (t) võib olla:  $L - t = 15,65$  m (vt lisa 1 joonis 87);

2) veduki veokasti esiseinast kuni täishaagise veokasti tagaseinani (L) võib olla:  $L = 16,40$  m (vt lisa 1 joonis 88).

Märkus. Mõõtmisel peavad veduk ja täishaagis asuma ühel sirgel ning reguleeritava pikkusega tiisel tema pikimas asendis.

**Kontrollimine:**mõõdulindiga.

### **Kood 1207. Autorongi veduki viimase telje ja täishaagise esimese telje vaheline vähim kaugus**

**Nõue:**veduki viimase telje kaugus täishaagise esimesest teljest ( $l_1$ ) peab olema:  $l_1 \geq 3$  m (vt lisa 1 joonis 89).

Märkus. Mõõtmisel peavad veduki ja täishaagise teljed olema paralleelsed.

**Kontrollimine:**mõõdulindiga.

Märkus. Vahetatavate kerede ja standardiseeritud veoste (konteinerid) mõõtmed ei tohi olla suuremad kui on toodud koodides 1202, 1203 ja 1204.

### Grupp 13 Sõiduki ja autorongi massid

[RTL 2003, 23, 335- jõust. 20.02.2003]

#### Kood 1301. Täis- ja kesktelghaagise lubatud suurim registrimass

**Nõuded:**1) 2-teljelise täis- ja kesktelghaagise lubatud suurim registrimass on 18 t (vt lisa 1 joonis 90);

2) 3-teljelise täis- ja kesktelghaagise lubatud suurim registrimass on 24 t (vt lisa 1 joonis 91).

**Kontrollimine:**registreerimisdokumentide järgi.

#### Kood 1302. Autorongi lubatud suurim tegelik mass

**Nõuded:**1) vedukist ja täis- või kesktelghaagisest koosneval autorongil on lubatud suurim tegelik mass:

- ## 2-teljelisest vedukist ja 2-teljelisest täishaagisest koosneval autorongil – 36 t;
- 2-teljelisest vedukist ja 3-teljelisest täis- või kesktelghaagisest koosneval autorongil – 40 t;
- 3- või 4-teljelisest vedukist ja 2-, 3- või 4-teljelisest täis- või kesktelghaagisest koosneval autorongil – 40 t;
- 2) sadulvedukist ja poolhaagisest koosneval autorongil on lubatud suurim tegelik mass:
  - 2-teljelisest vedukist ja 1-teljelisest poolhaagisest koosneval autorongil – 28 t;
  - 2-teljelisest vedukist ja 3-teljelisest poolhaagisest koosneval autorongil – 40 t;
  - 3-teljelisest vedukist ja 2- või 3-teljelisest poolhaagisest koosneval autorongil – 40 t;
  - 3-teljelisest vedukist ja 2- või 3-teljelisest, 40 jala pikkuste konteinerite veo poolhaagisest, mida kasutatakse kombineeritud kaubaveo korral, koosneval autorongil – 44 t;
- 3) 2-teljelisest vedukist ja 2-teljelise telikuga poolhaagisest või kesktelghaagisest koosneval autorongil on lubatud suurim tegelik mass:
  - a) poolhaagise telgede vahe korral 1,3–1,8 m (vt lisa 1 joonis 92) – 36 t;
  - b) poolhaagise telgede vahe on suurem kui 1,8 m ja lubatud koormus on 20 t ning sadulveduki veoteljel on paarisrattad ja lubatud suurim registrimass on 18 t ning veoteljel kasutatakse õhkvedrusid või nendega võrdsustatud vedrustust \* (vt lisa 1 joonis 93) – 38 t.

Märkus: \* Vedrustussüsteem loetakse õhkvedrustuseks, kui vähemalt 75% sõiduki massist kantakse ratastele õhkvedrudega. Veotelje vedrustus võrdsustatakse õhkvedrustusega, kui ta täidab direktiivi 96/53/EÜ 97/27/EÜ nõudeid.

**Kontrollimine:**kaalumise ja mõõdulindiga.

[RTL 2003, 23, 335- jõust. 20.02.2003]

#### Kood 1303. Autorongi koostamine

**Nõuded:**1)  $M_1$ ,  $M_2$ ,  $M_3$  ja  $N_1$  kategooria sõiduki haakes võib vedada kuni 2-teljelist haagist, kui:

- pidurita  $O_1$  kategooria haagise registrimass ei ületa 0,5 vedukauto registrimassi;
- piduriga  $O_1$  ja  $O_2$  kategooria täishaagise või kesktelghaagise registrimass ei ületa vedukauto registrimassi või poolhaagise registrimass ei ületa 1,4 korda vedukauto registrimassi;
- piduriga  $O_1$  ja  $O_2$  kategooria haagise registrimass ei ületa 1,15 korda  $M_1G$  kategooria vedukauto (maastikauto) registrimassi;
- $M_3$  kategooria I klassi bussi ABS piduritega kaheteljelise bussihaagise registrimass ei ületa 1,4 korda bussi registrimassi.

Ühelgi juhul ei ole lubatud ületada vedukauto valmistaja poolt lubatud suurimat haagise registrimassi ja haagise registrimassi määramisel tuleb aluseks võtta väiksem väärtustest;

2)  $N_2$  ja  $N_3$  kategooria sõiduki haakes võib vedada:

- pidurita  $O_1$  kategooria haagist;
- piduriga  $O_2$  kategooria kesktelghaagist, mille registrimass ei ületa vedukauto registrimassi;
- piduriga poolhaagist või  $O_3$  ja  $O_4$  kategooria kesktelghaagist, mille registrimass ei ületa 1,5 korda vedukauto registrimassi;
- piduriga täishaagist, mille registrimass ei ületa 1,4 korda vedukauto registrimassi;
- piduriga täishaagist, mille registrimass ei ületa 2,0 korda vedukauto registrimassi, kui vedukauto kõik teljed on veoteljed.

Poolhaagise registrimassi määramisel arvestatakse ainult massi seda osa, mis koormab poolhaagise telge/telgi. Ühelgi juhul ei ole lubatud ületada vedukauto valmistaja poolt vedukautoga vedada lubatud suurimat haagise registrimassi ja haagise registrimassi määramisel tuleb aluseks võtta väiksem väärtustest;  
3) L kategooria sõidukite haakes võib vedada pidurita O<sub>1</sub> kategooria haagist, mille täismass ei ületa 0,5 korda veduki tühimassi.

**Kontrollimine:** registreerimisdokumentide järgi või kaalumiseega.

[RTL 2003, 23, 335- jõust. 20.02.2003]

#### **Kood 1304. Mootorsõiduki lubatud suurim registrimass**

**Nõue:** mootorsõiduki lubatud suurim registrimass ei tohi olla suurem kui valmistaja poolt määratud täismass ja ei tohi ületada:

- 2-teljelisel mootorsõidukil – 18 t;
- 3-teljelisel mootorsõidukil – 25 t;
- 3-teljelisel mootorsõidukil, kui veoteljel on paarisrattad ja kasutatakse õhkvedrustust või sellega võrdsustatud vedrustust või mõlemal veoteljel on paarisrattad ja ühegi telje koormus ei ületa 9,5 t – 26 t;
- 4-teljelisel kahe juhtteljega mootorsõidukil – 31 t;
- 4-teljelisel kahe juhtteljega mootorsõidukil, kui veoteljel on paarisrattad ja kasutatakse õhkvedrustust või sellega võrdsustatud vedrustust või mõlemal veoteljel on paarisrattad ja ühegi telje koormus ei ületa 9,5 t – 32 t;
- 3-teljelisel liigendbussil – 28 t.

**Nõuded:** registreerimisdokumentide järgi või kaalumiseega.

#### **Kood 1305. L kategooria sõiduki lubatud suurim tühimass**

**Nõue:** L kategooria sõiduki lubatud suurim tühimass ei tohi olla suurem kui valmistaja poolt määratud tühimass ja ei tohi ületada:

- kolmerattalisel mootorrattal (elektrisõidukil ei arvestata veoakude massi) – 1000 kg;
- sõitjateveo neljarattalisel mootorrattal – 400 kg;
- neljarattalisel veomootorrattal (elektrisõidukil ei arvestata veoakude massi) – 550 kg.

**Kontrollimine:** registreerimisdokumentide järgi või kaalumiseega.

#### **Kood 1306. L kategooria sõiduki lubatud suurim kandevõime**

**Nõue:** L kategooria sõiduki lubatud suurim kandevõime ei tohi olla suurem kui valmistaja poolt määratud kandevõime ja ei tohi ületada:

- kolmerattalisel veomootorrattal – 1500 kg;
- kolmerattalisel sõitjateveo mootorrattal – 300 kg;
- neljarattalisel veomootorrattal – 1000 kg;
- neljarattalisel sõitjateveo mootorrattal – 200 kg.

**Kontrollimine:** registreerimisdokumentide järgi või kaalumiseega vastavalt direktiivile 93/93/EMÜ.

#### **Kood 1307. Lubatud suurim registrimass sõltuvalt sõiduki baasist**

**Nõue:** 4-teljelise mootorsõiduki lubatud suurim registrimass tonnides võib olla kuni viiekordne sõiduki esimese ja viimase telje vaheline kaugus meetrites, kui seejuures ei ületata koodi 1304 nõudeid.

**Kontrollimine:** registreerimisdokumentide järgi, mõõdulindi ja kaalumiseega.

### **Grupp 14 Sõiduki lubatud suurim registriteljekoormus**

**Kood 1401. Mittevedava telje suurim lubatud registrikoormus**

**Nõue:** lubatud suurim registrikoormus üksikul mittevedaval teljel 10 t.

**Kontrollimine:** registreerimisdokumentide järgi ja kaalumiseega.

**Kood 1402. Kaheteljelise telikuga täis-, kesktelg- ja poolhaagise teliku lubatud suurim registrikoormus**

**Nõue:** kaheteljelise teliku lubatud suurim registrikoormus on (vt lisa 1 joonis 94):

- telgede vahekaugusel  $d < 1,0$  m – 11 t;
- telgede vahekaugusel  $1,0 \leq d < 1,3$  m – 16 t;
- telgede vahekaugusel  $1,3 \leq d < 1,8$  m – 18 t;
- telgede vahekaugusel  $d \geq 1,8$  m – 20 t.

**Kontrollimine:** registreerimisdokumentide järgi, mõõdulindi ja kaalumiseega.

**Kood 1403. Kolmeteljelise telikuga täis-, kesktelg- ja poolhaagise teliku lubatud suurim registrikoormus**

**Nõue:** kolmeteljelise teliku lubatud suurim registrikoormus on (vt lisa 1 joonis 95):

- telgede vahekaugus  $d \leq 1,3$  m – 21 t;
- telgede vahekaugus  $1,3 < d \leq 1,4$  m – 24 t.

**Kontrollimine:** registreerimisdokumentide järgi, mõõdulindi ja kaalumiseega.

**Kood 1404. Veotelje lubatud suurim registrikoormus**

**Nõue:** üksiku veotelje lubatud suurim registrikoormus on 11,5 t.

**Kontrollimine:** registreerimisdokumentide järgi või kaalumiseega.

**Kood 1405. Mootorsõiduki kaheteljelise teliku lubatud suurim registrikoormus**

**Nõue:** mootorsõiduki kaheteljelise teliku lubatud suurim registrikoormus on:

- telgede vahekaugusel  $d < 1,0$  m – 11,5 t;
- telgede vahekaugusel  $1,0 \leq d < 1,3$  m – 16,0 t;
- telgede vahekaugusel  $1,3 \leq d < 1,8$  m – 18,0 t;
- telgede vahekaugusel  $1,3 \leq d < 1,8$  m, kui veoteljel on paarisrattad ja õhkvedrustus või sellega samaväärne vedrustus – 19,0 t.

**Kontrollimine:** registreerimisdokumentide järgi, mõõdulindi või kaalumiseega.

**Kood 1406. Sõiduki vähim lubatud telje/telgede koormus**

**Nõuded:** 1) sõiduki veotelje või veotelgede koormus ei tohi olla väiksem kui 25% sõiduki täismassist põhjustatud koormusest;

2) sõiduki juhttelje või juhttelgede koormus ei tohi olla väiksem kui 20% sõiduki täismassist põhjustatud koormusest.

**Kontrollimine:** registreerimisdokumentide järgi ja kaalumiseega.

**Grupp 15****Täiendavad nõuded liiklusregistrisse kantud rahvusvahelises liikluses osalevale sõidukile****Kood 1501. Üldnõuded rahvusvahelises liikluses osalevale sõidukile**

**Nõuded:** 1) liiklusregistrisse kantud rahvusvahelises liikluses osalev N kategooria veoauto ja tema haagis, kui veoauto või autorongi registrimass ületab 3,5 t, ning M<sub>2</sub> ja M<sub>3</sub> kategooria buss ja tema haagis, k.a sihtotstarbeline veoauto ja buss, mis ei ole ette nähtud sõitjate ja veoste veoks, peavad olema läbinud rahvusvahelises liikluses osaleva sõiduki tehno seisundi kontrollimise (üle vaatuse). Esmakordselt rahvusvahelisel autoveol kasutusele võetav buss, mis on valmistatud enne 1991. a, välja arvatud oma kulul korraldataval veol kasutatav buss, peab omama valmistajatehase sertifikaati või kirjalikku tõendit selle kohta, et mootori heitgaaside kahjulike ainete

sisaldus vastab E-reegli nr 49/01 või direktiivi 88/77/EMÜ (EURO 0) nõuetele ja müratase E-reegli nr 51/01 või direktiivi 70/157/EMÜ (viimati parandatud direktiiviga 84/424/EMÜ) nõuetele;

- 2) rahvusvahelises liikluses osaleva sõiduki tuuleklaasil ei tohi olla pragusid ja nn «päikest»;
- 3) ohtlikke veoseid vedavad sõidukid peavad olema märgistatud ja nende märgistus, varustus ja tehno seisund peavad vastama ADR nõuetele;
- 4) kergestiriknevate toidukaupade veo erisõidukid peavad vastama ATP nõuetele;
- 5) rahvusvahelises maanteeveos osalevad sõidukid peavad vastama AETR nõuetele.

**Kontrollimine:** registreerimisdokumentide järgi ja vaatlusega.

[RTL 2001, 135, 1953– jõust. 24.12.2001]

#### **Kood 1502. Pidurid**

**Nõue:** kõikidel õhkpiduriga sõidukitel peab olema 2-juhtmeline pidurisüsteem ja vastama eespool toodud nõuetele.

**Kontrollimine:** vaatlusega.

#### **Kood 1505. Riigi tunnusmärk**

**Nõue:** sõidukil peab olema koodi 111 kohane selle riigi tunnusmärk, kus sõiduk on registreeritud.

**Kontrollimine:** vaatlusega.

#### **Kood 1506. Registreerimismärgid**

**Nõue:** sõidukil peavad olema koodi 102 kohased registreerimismärgid.

**Kontrollimine:** vaatlusega.

#### **Kood 1507. Nõuded bussile**

**Nõue:** rahvusvahelistel vedudel osalevad bussid peavad vastama E-reeglite nr 36 või 52 nõuetele.

**Kontrollimine:** vaatluse, mõõdulindi ja šabloonidega. Bussi teiste osade ja süsteemide korrasolekut kontrollitakse vastavalt käesoleva eeskirja vastava osa või süsteemi kontrollimiseks ette nähtud meetodikale.

#### **Kood 1508. «Roheline veoauto» («Green Lorry»)**

- Nõuded:** 1) peab vastama CEMT poolt kehtestatud nõuetele ja omama vastavat tunnistust;
- 2) kahjulike ainete sisaldus heitgaasis ei tohi ületada tabelis 7 (EURO-1) toodud piirväärtusi:

Tabel 7

Kahjulik aine	g/kW h
	Kahjuliku aine sisaldus heitgaasis
CO	4,9
HC	1,23
NO <sub>x</sub>	9,0
Kübemed	Võimsus ≤ 85 kW 0,7
	Võimsus >85 kW 0,4

- 3) diiselauto heitgaaside neeldumistegur «K» ei tohi ületada valmistaja andmesildil näidatud väärtust;
- 4) müra ei tohi ületada tabelis 8 toodud piirväärtusi:

Tabel 8

dB(A)
-------

Mootori võimsus	Müra
Võimsus ≤ 150 kW	78
Võimsus >150 kW	80

Kontrollimine: valmistaja tõendi olemasolu ja selle vastavust sõiduki tehasetähisele ja mootori numbrile. Auto teiste osade ja süsteemide korrasolekut kontrollitakse vastavalt käesolevate nõuete vastava osa või süsteemi kontrollimiseks ettenähtud meetodikale.

#### Kood 1509. Ohutu veoauto või EURO3 ohutu veoauto haagis

**Nõuded:** 1) rehvi mustri sügavus peab olema vähemalt 2,0 mm;  
 2) peavad olema E-reegli nr 73/00 või direktiivi 89/297/EMÜ kohased külgmised allasõidutõkked;  
 3) peab olema E-reegli nr 58/01 või direktiivi 70/221/EMÜ (viimati parandatud direktiiviga 2000/8/EÜ) kohane tagumine allasõidutõke;  
 4) peavad olema E-reegli nr 6/01 või direktiivi 76/756/EMÜ (paranduste direktiiv 1999/15/EÜ) kohased ohutuled;  
 5) O<sub>3</sub> ja O<sub>4</sub> kategooria haagisel peavad olema E-reegli nr 70/01 kohased suure sõiduki tunnusmärgid;  
 6) peavad olema E-reegli nr 13/06 või direktiivi 71/320/EMÜ (viimati parandatud direktiiviga 98/12/EÜ) kohased ABS pidurid.

**Kontrollimine:** vastavalt direktiivile 96/96/EÜ (paranduste direktiivid 1999/52/EÜ, 2001/9/EÜ ja 2001/11/EÜ) valmistaja või tema volitatud esindaja poolt välja antud tunnistuse olemasolul.

[RTL 2001, 135, 1953– jõust. 24.12.2001]

#### Kood 1510. Ohutu veoauto («Greener and Safe Lorry»)

**Nõuded:** 1) kahjulike ainete sisaldus heitgaasis ei tohi ületada tabelis 9 toodud piirväärtusi, vastavalt E-reeglile nr 49/02, rida B või direktiivile 88/77/EMÜ (parandatud direktiiviga 91/542/EMÜ) («EURO 2»):

Tabel 9

Kahjulik aine	Kahjuliku aine sisaldus heitgaasis
CO	4,0 [g/kWh]
HC	1,1 [g/kWh]
NO <sub>x</sub>	7,0 [g/kWh]
Kübemed	0,15 [g/kWh]

2) müra ei tohi ületada tabelis 10 toodud piirväärtusi, vastavalt E-reeglile nr 51/02 või direktiivile 70/157/EMÜ (parandatud direktiiviga 1999/101/EÜ):

Tabel 10

Mootori võimsus	Müra [dB(A)]
Võimsus ≤ 150 kW	78
Võimsus > 150 kW	80

3) rehvi mustri sügavus peab olema vähemalt 2,0 mm;  
 4) peavad olema E-reegli nr 73/00 või direktiivi 89/297/EMÜ kohased külgmised allasõidutõkked;  
 5) peab olema E-reegli nr 58/01 või direktiivi 70/221/EMÜ (viimati parandatud direktiiviga 2000/8/EÜ) kohane tagumine allasõidutõke;  
 6) peavad olema E-reegli nr 6/01 või direktiivi 76/756/EMÜ (parandatud direktiiviga 1999/15/EÜ) kohased ohutuled;  
 7) peab olema E-reegli nr 27/03 kohane ohukolmnurk;  
 8) peab olema AETR kokkuleppe või direktiivi 3821/85/EMÜ (viimati parandatud direktiiviga 1056/97/EÜ) kohane sõidumeerik;  
 9) peab olema E-reegli nr 89 või direktiivi 92/24/EMÜ kohane kiiruspiirik;  
 10) N<sub>3</sub> kategooria sõidukil peavad olema E-reegli nr 70/01 kohased suure sõiduki tunnusmärgid;  
 11) peavad olema E-reegli nr 13/09 või direktiivi 71/320/EMÜ (viimati parandatud direktiiviga 98/12/EÜ) kohased ABS pidurid;  
 12) peavad olema E-reegli nr 79/01 või direktiivi 70/311/EMÜ (viimati parandatud direktiiviga 1999/7/EÜ) kohased juhtimisseedmed.

**Kontrollimine:** vastavalt direktiivile 96/96/EÜ (paranduste direktiivid 1999/52/EÜ, 2001/9/EÜ ja 2001/11/EÜ) valmistaja või tema volitatud esindaja poolt välja antud tunnistuste olemasolul.

[RTL 2001, 135, 1953– jõust. 24.12.2001]

### Grupp 16



### **Lisanõuded ohtlike veoste veo sõidukile**

#### **Kood 1601. Ohtlike veoste veo sõiduki tehnoseisund, varustus ja märgistus**

**Nõue:** ohtlike veoseid vedavad sõidukid peavad olema täiendavalt märgistatud, nende varustus ja tehnoseisund peavad vastama ohtlike veoste veole kehtestatud nõuetele.

**Kontrollimine:** kontrollitakse vaatluse ja mõõdulindiga. Paakautosid vaadatakse üle, kui neil on olemas OÜ Tehnokontrollikeskuse poolt väljastatud kehtiv kasutusluba.

### **Grupp 17 Lisanõuded trollile**

#### **Kood 1701. Elektriohutus**

**Nõue:** troll peab vastama majandusministri kinnitatud elektriseadmete elektriohutuse ja valmistaja eeskirjadele.

**Kontrollimine:** vastavalt elektriohutuse eeskirjale.

Öiend

Määruse lisadesse lisatud puuduvad sümbolid.







